Şark İslâm Klasikleri

ŞEHNÂME IV

Firdevsi

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

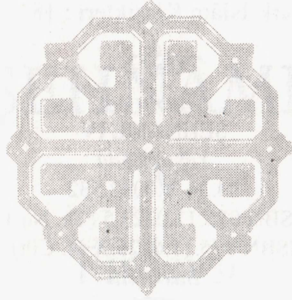
M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.
B.

M.E.

MEB YAYINLARI

ŞARK - İSLÂM KLASİKLERİ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI : 1171
BİLİM ve KÜLTÜR ESERLERİ DİZİSİ : 299
Şark-İslâm Klasikleri : 18

Kitabın adı
ŞEHNAME IV
Yayın Kodu
94.34.Y.0002.532
ISBN 975.11.0223.5 (Tk. No.)
ISBN 975.11.0226.X (4. Cilt)
Baskı yılı
1994
Baskı adedi
20.000
Dizgi, baskı, cilt
MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

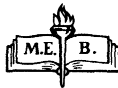
Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 14.10.1991 tarih ve 9411 sayılı yazıları ile 20.000 adet basılması uygun görülmüş, yine Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 23.6.1993 tarih ve 5822 sayılı yazıları ile üçüncü defa birinci parti olarak 5.000 adet basılmıştır.

Şark - İslâm Klasikleri

ŞEHNÂME
IV

Firdevsi

Çeviren
Prof. NECATİ LUGAL

İstanbul, 1994

İÇİNDEKİLER

ŞEHNAME
IV

ŞEHNAME

IV

* "Onun için biz, hemen acele etmeyelim de, ordumuzun pehlivanlarının ve kahramanlarının gelmesini bekliyelim.

* "Ondan sonra yürür, İranlılardan kimseyi sağ bırakmayız! Akıllı bir adamın doğru bulabileceği iş, işte budur!" dedi.

* "Fakat Hûmân, ona: "Ey, pehlivan! Kendini bu iş için o kadar üzme!

* .'Pehlivanlardan, atlılardan, kement ve hançer kulanan savaş erlerinden kurulmuş olan düşman ordusu, bize karşı dayanamadığı için, bozulup şahının yanına döndü.

* "Tahtalarını, çadırlarını ve otaklarını olduğu gibi bırakarak kaçtı...

* "Evet, sen şunu bil ki: Onların buradan gitmeleri, bize karşı dayanamadıklarındandır; bizden yüz çevirmeleri, gelip de bir daha bizimle savaşmamak içindir.

* "O halde, onların padişahlarının yanına dönmelerine ve orada yeniden bir ordu toplamalarına fırsat vermeyelim!

* "Çünkü, bu takdirde, Rüstem de Zâbilistan'dan kalkıp savaşmağa gelecektir. Yani, durup beklemek bizim için tehlikelidir.

* "Hemen hücuma geçerek, gereken hilelere başvuralım.

15010. * "Hiç şüphe yok ki, Gûderz'i de, komutan Tûs'u da, bayrağı da, filleri ve davulları da elegeçiririz!

* "Onun için, burada durup beklemektense, hücum etmek daha hayırlıdır!" dedi.

* "Bunun üzerine pehlivan da ona şöyle karşılık verdi: "Her zaman ruhun aydın ve yüreğin uyanık olsun!

* "Senin o güzel yıldızın neyi gerektirir ve aklın nasıl uygun görürse öyle yap!

* "Sen o kadar büyüksün ki, gökler bile senden aşağıda kalır!"

15015. * Bunları söyledikten sonra Pîran, Turan ordusu ile birlikte, İran ordusunun peşine düştü.

* Pîran, Lehhâk'e de: "Yanına iki yüz atlı alarak, hemen atının dizginini oraya doğru çevir.

* "Belinden kemerini hiç çözmeden, git, İranlıların nerede bulunduklarını öğren!" dedi.

* Bunun üzerine Lehhâk, yemeği ve uykuyu hatırına bile getirmeden, bir yel gibi seğirtip gitti...

* Karanlık çöllerde giderken, vaktin gece yarısını geçtiği bir sırada, bir gözcü kendisini görünce,

* Dağdan çıngırak sesleri yükselmeğe başladı.. Bunu duyan Lehhâk, artık orada hiç durmıyarak,

* Hemen geri dönüp Pîran'ın yanına geldi ve İran ordusu hakkında ona bilgi vererek:

* "İranlılar Hemâven dağındalar ve kendilerine kötülük gelebilecek yolları kapamışlar!" dedi.

* Pîran, bunları duyunca, Hûmân'a: "Haydi, çabuk, ayağını özengiye atıp,

* "Dizginleri kavra! Ünlü pehlivanlardan ve atlılardan da istediklerini yanına al!

* "İranlılar, bayrakları ve davullariyle, Hemâven dağına sığınmışlar.

* "Savaş çetin olacak. İyice düşün de, bir çare bul!

* "Gâve'nin bayrağının bulunduğu yerin kapısını bulduğun anda, düşmanların günü de menekşe gibi kararacaktır.

* "Eline fırsat geçirince, keskin kılıcınla, o bayrağı da, direğini de paramparça et!

* "Ben, hiç vakit keybetmeden, bir yel gibi senin arkandan geliyorum!" dedi.

15030. * Bunun üzerine Hûmân, Turan atlılarından, kalkanlı ve kılıçlı otuz bin kişi seçti.

* Parlak güneş yüzünü gösterip de bütün yeryüzünü sevgisiyle doldururken,

* İranlılar da, uzaktan, Turan ordusunun kaldırdığı tozları gördüler... gözetleme yerindeki gözcü, bağıra bağıra,

* Turandan, tozları bulutlara kadar yükselten büyük bir ordunun gelmekte olduğunu bildirdi.

* Bunu duyan bütün İran atlıları, dağın önünde, sıra sıra dizildiler.

15035. * Hûmân, İran ordusunu, onun kılıçlarını, gürzlerini, mızraklarını,

* Erlerin azgın aslanlar gibi coşmalarını ve orta yerde de Gâve'nin bayrağının yıldızını görünce,

* Gûderz ile Tûs'a şöyle seslendi: "İrandan filler ve davullarla çıkıp gelen sizsiniz!

* "Öç almak için Turan ülkesine gelmek ve orasını ordunuzla ele geçirmek istiyen de sizsiniz!

* "O halde, ne diye, av hayvanları gibi, savaştan yorgun ve bitkin bir şekilde bu dağa kaçıp sığınıyorsunuz?

5040. * "Bu yaptığınızdan utanmıyor musunuz? Bu dağda, kayaların üzerinde ne yiyip içiyorsunuz? Nasıl yatıp kalkıyorsunuz?

* "Yarın güneş doğarken, ben sizin bu kalenizi de bir kan denizine çevireceğim!

* "Seni, şu yüksek dağın üzerinde yakalayıp ellerini iple bağladıktan sonra,

* "Aşağıya indirerek, aç, susuz ve uykusuz bir halde Efrâsiyâb'ın yanına götüreceğim!

* "Yaptığın şu işin âcizlikten başka bir şey olmadığını bilmiyor musun? Senin şu zavallılığına ağlamak gerek!!' dedi.

5045. * Arkasından da, hemen Pîran'a bir atlı yollıyarak, ona: "Biz, bu savaş için neler düşündüktü!

* "Oysaki durum, bizim düşüncelerimize hiç uygun çıkmadı... Biz İranlılara hücum etmeği düşünmüştük ama,

* "Buna imkân yok. Düşmanın erleri, davulları, bayrakları bütün dağı baştanbaşa kaplamış ve onların arkasında da Gûderz ile Tûs yer almışlar...

* "Onun için, sen öyle davranmalısın ki, günün temiz ışığı yeryüzünü aydınlatan göklerden görünür görünmez,

* "Ordunla birlikte burada bulunmalı ve bu ovayı doldurmalısın!!" diye haber gönerdi...

* Yanına gelen haberciden bu sözleri duyar duymaz, Pîran coşuverdi ve,

* Hemen, gece yarsı yola çıkıp denizler gibi ordusunu alarak götürdü...

Pîran'ın İranlılarla savaşmak için Hemâven dağına gitmesi

* Güneş, mavi renkli çadırını yırtarak kendisini dışarıya atmak için titizlenirken,

* Komutan Pîran'da Hemâven dağına gelip erişti... Ordusunun kaldırdığı tozlarla, yeryüzü görünmez olmuştu.

* Hûmân'a: "Şu savaş alanından bir yere ne kendin kımılda, ne de orduyu oynat!

* "Şimdi, ben gidip İranlıların komutanına, Gâve'nin yıldızını taşıyan bayrağı oraya niçin diktiğini,

* "Hemâven dağına sığınmaktan ne umduğunu, buraya sığınmakla kurtulacağını kendisine kimin müjdelediğini soracağım!" dedi.

* Başı kinle, yüreği de günahla dolu olduğu halde kalkıp İran ordusunun karşısına gitti ve

* Korkunç bir sesle bağırarak: "Ey, ünlü pehlivan Tûs! Ey, filler, davullar ve gürzler sahibi!

* "Beş ay oluyor ki sen bizimle savaşmanın zahmetine katlanmaktasın...

15060. * "Gûderz ailesinin bütün ileri gelenleri, savaş alanında ve başları gövdelerinden ayrılmış olarak yatarlarken, tutmuş...

* "Sen, şimdi de, bir dağ keçisi gibi, yüreğini intikamla doldurarak, bu dağa çekilmişsin!

* "Fakat, ne yapsan nafile! Sen kaçtın ve ordun da peşinden geldi ama, nasıl olsa sonunda tuzağa düşeceksin!" dedi.

* Yüce Tûs'da ona şöyle karşılık verdi: "Senin şu yalanlarına teessüf ederim!"

* "Siyâvuş yüzünden, padişahlar arasına bu düşmanlığı sokan sensin!

15065. * "Şimdi de, utanmadan, böyle saçmalayıp duruyorsun! Senin hararetli sözlerinle tuzağa düşecek değilim!

* "Büyük ve ünlü kahramanların arasında, senin gibi pehlivanların adı batsın!

* "Yalan yere ettiğim yeminlerle Siyâvuş'u mahveden ve onun kanını döktürerek yeryüzünü birbirine katan sensin.

* "Siyâvuş'u, Turan topraklarında bıraktırarak, yeryüzünde intikam savaşlarının çıkmasına sen sebep oldun!

*"Yüzünü görmekle herkesin sevindiği o yiğit Padişaha ne yazık!

15070. * "Sen, böyle düzenbazlıkla, aklı başında insanlara karşı hiçbir başarı kazanamazsın!

*"Bundan önceki savaş yerinde ot azdı da ondan, ben orduyu buraya çektim.

* "Zaten, yeryüzü Padişahı da durumumuzu öğrenmiş bulunuyor. Nerede ise, büyük pehlivanlarla beraber, yetişip gelir...

* "Rüstem ve Destan gibi, ordunun ileri gelen bütün pehlivanları toplandılar...

* "Padişah buraya gelince, Turan ülkesinde de taş taş üstünde kalmıyacaktır.

15075. * "Madem ki buraya kadar geldin, yiğitlerin nasıl dövüştüklerini de görürsün. Bugün kin günüdür, birbirimize oyun yapacak gün değil."

* Bu sözleri duyunca, Pîran dört bir yana bölük bölük erler göndererek, dağa çıkan bütün yolları tuttu.

* Her yandan bölük bölük erler gelerek, dağın eteğine yığıldılar..

* Böylece ovanın yolları kapanınca, İranlılar için de, savaşmaktan başka çare kalmadı.

* Hûmân, bu sırada, Pîran'a şöyle dedi: "Bizim, dağa doğru yürümemiz gerek...

15080. * "Şimdi ben İranlılara öyle bir iş yapacağım ki, bir daha öç almağa kalkamıyacaklar!"

* Pîran'da ona karşılık vererek' "İyi ama, rüzgâr bize doğru esiyor... Hiç kimsenin rüzgâra karşı savaştığı görülmemiştir.

* "Ovaya giden bütün yolları tuttuğumuz için, dağın üstünde kalmak istemiyenler,

* "Komutanlarına karşı gelecekler ve işte o zaman, bu savaşa istekli çıkan komutan da çok kötü duruma düşecektir.

* "Sonunda, bütün erler savaştan vazgeçerek bize sığınacaklardır.

15085. * "Bu takdirde ise, savaşmağa ne hacet? Bize, sadece, onları bağlamak kalacak!" dedi.

İranlıların bir gece baskını yapmaları

* Turanlıların kurdukları bu plândan haber alan İran ordusunun büyükleri Gûderz ve Tûs düşünceye vardılar.

* İhtiyar Gûderz, Tûs'a: "Savaş, artık bizim için kaçınılmaz bir şey oldu!

* "Bütün yollar tutulmuştur. Elimizde bulunan yiyecek ise, bize ancak üç gün yetişir.

* "Ne çadırlarımız, ne otaklarımız, ne de ağırlığımız kaldı... Aradan çok geçmeden, ordu aç kalır.

15090. * "İyisi mi, güneşin yüzü sararır ve gecenin lâcivert renkli çadırı etrafı kaplarken,

* "Bir baskın yapalım... Bakalım, talihimiz ne yüz gösterecek?

* "Ya hepimiz birer birer ölürüz; yahut, başlarımıza birer kahramanlık tacı konur.

* "Savaş denilen şey, zaten budur: İnsan ya toprağın altına girer, yahut şerefli bir yer sahibi olur!" dedi.

15095. * Gûderz'in bu sözlerini duyunca, Tûs'un yüreği dertle doldu, eski kini tazelendi.

* Böylelikle, akşam oldu. Güneş battı, her taraf karardı...

* Gecenin de bir kısmı geçtiği halde, hiç kimseden ses çıkmıyor, bütün pehlivanlar susuyorlardı.

* Derken Tûs kalkıp orduyu hazırlamağa başladı. Savaşçı kahramanları çağırarak,

* Ordunun bir kanadını Bîjen'e, öteki kanadını Harrât ile Sîdûş'a ve,

15100. * Kutlu bayrağı da Güstehem'e verdi ve ona birçok öğütlerde bulundu.

* Başta kendisi olduğu halde, Giv ve Rehhâm gibi ileri gelen bütün pehlivanlar gürzlerini omuzladılar ve

* Düşman ordusunun tam ortasına, yani Pîran'ın bulunduğu yere bir ateş gibi saldırdılar..

* Ordudaki pehlivanların naraları havalara yükselirken, savaş alanı da bir kan denizine döndü.

* Düşman savaşçılarının yüreğine bir korku sinerek, komutanlarının bayrağı ikiye bölündü..

15105. * Ordusunun feryatlarını duyunca Hûmân, hemen bir Arap atına atlıyarak geldi.

* Erlerinden pek çoklarının öldüğünü ve birçoklarının da akılları başlarından giderek kaçtıklarını gördü.

* Bunun üzerine, gözlerinden kanlı yaşlar akıttı ve şiddetli bir sesle ordusuna seslenerek:

* "Burada, bunların hücumunu haber verecek bir gözcü yok muydu? Sizin, savaştan yana, hiçbir bilginiz yok mu?

* "Savaş alanında uyuyor musunuz yoksa? Onların bir kişisine karşı bizim üçyüz kişimiz var.

15110. * Haydi, kılıçlarınızı ve gürzlerinizi elinize alıp, Çin kalkanlarını yüzünüze tutun!

* "Ay dağın üzerinden doğmadan, her yandan, düşmanların yolunu kesin!

* "Onların hiçbirisi elimizden kurtulamamalı..." deyince,

* Ortalıkta boru sesleri yükselerek pehlivanlar yerlerinden fırlayıp dört bir yana dağıldılar ve,

* Azgın aslanlar gibi, İranlıları her taraftan sardılar..

15115. * Tulgulara inen kılıçlardan ateş saçılıyor, bulutlardan sanki gürz yağıyordu.

* Karanlık bir gece idi. Havada yalnız savaş erlerinin kılıçları görünüyor, orduların yerden kaldırdıkları tozdan ne yıldızlar, ne de parlak ay seçiliyordu...

* İranlılar, sanki, etrafı zırhtan bir duvarla çevrilmiş olan bir katran denizinde yüzüyorlardı.

* Bu sırada Hûmân, kendi erlerine: "İleri gelen pehlivanları öldürmeyin.

* "Onları okla yaraladıktan sonra, ellerini bağlayıp bana getirin!" dedi.

15120. * Fakat, o ana kadar, savaştan âciz kalanların yalnız ellerini bağlamakla yetinmiş olan erler:

* Gürz, zıpkın, elinize ne geçerse savurun düşmanlara! Onların kafalarına kandan bir taç giydirin!" diye bağırdılar.

* Tûs, Rehhâm ile Giv'e: "Hayatımız artık yüzde yüz tehlikede...

* "Meğerki, şu yüce mülkün sahibi, canımızla tenimizi bu belâdan kurtarsın!

* "Yoksa, aman nedir bilmiyen bir kartalın pençesinde veya ucu bucağı olmıyan bir denizin ortasındayız!" dedi.

15125. * Bunun üzerine, her üçü birden, azgın aslanların yerlerinden fırlamaları gibi, düşmana saldırdılar.

* Yeniden, davul, boru ve Hint çıngıraklarının sesleri havalara yükseldi.

* Mızraklar, kimse kimsenin farkında olmadan, gözlere giriyor; karışıklıktan, kimse atların yelelerini dizginlerden ayırdedemiyordu..

* Bir aralık, Hûmân acı ve dik bir sesle: "Artık ne savaşacak, ne de kaçacak yeriniz kaldı!

* "O kötü talihiniz, sizin gibi kötü yaradılışlıları ziyana sokmak için, yerinizden oynattı." dedi.

15130. * İran ordusundan, savaş alanında, topu topu üç savaşçı kalmıştı.

* Bunlar, her savaşta üstün gelen Rüstem'in Şîdûş'un, Bîjen'in ve Güstehem'in adlarını anıyorlar

* Ve: "Ah, ne olurdu, bu İran kahramanlarından biri burada olsaydı da bize yardım etseydi!

* "Biz buraya savaşmağa değil de, boş yere kendimizi timsahların ağzına atmağa gelmişiz.

* "Yazık, padişahımızın sarayına, tacına ve tahtına! Bunları, birdenbire, elimizden alıverecekler..

15135. * "Tehemten ve Zâl, şimdi, ta Zâbilistan'dalar... Yazık, İran ülkesi alt üst olacak!" diyorlardı.

* Bu sırada, İranlıların tarafından gürz ve davul sesleri işitildi.. Giv ile Tûs'un orduya dönüp gelmeleri gecikince,

* Şîdûş ve Güstehem: "Komutanın savaşı uzadı!" dediler.

* Güraze'de Bîjen'e: "Ordu komutanının dönüşü gecikti!" dedi.

* Ortalık kararmış, ve yeryüzü de abanoz rengini almış olduğu halde, ovadan boyuna davul sesleri yükseliyordu.

15140. * Bütün savaş erleri, bu sesin geldiği tarafa yönelince, ovanın bir kan ırmağına dönmüş olduğunu gördüler.

* Kendi komutanlarının yanına varır varmaz, ağır gürzlerini kavradılar.

* Kendisine yardımcılar geldiğini gören Tûs, birdenbire coşuverdi ve davul sesi gibi naralarla yiğitler savaşa girişti.

* Erler atların dizginlerini koyuvererek olanca gücleriyle üzengilere yüklenince, artık yokuşla inişi ayırdedemez oldular.

* Savaş erlerinin naraları ile çıngırakların sesleri öyle korkunçtu ki denizin dibindeki canavarlar bile yüze çıkıyorlardı.

15145. * Giv ile Rehham'da, erkek aslanlar gibi bağıran Bîjen'in sesinden cesaret aldılar.

* Savaş, şafak sökene kadar sürdü. Yeryüzünü aydınlatan güneş dağın ardından görününce,

* Komutanlar erleri savaştan geri çağırdılar ve yine dağa ve kayalıklara doğru çekilip götürdüler.

* Komutan Tûs, kahramanlarına: "Tanrı, kıyamete kadar, sizi kem gözden korusun!

* "Sizlerde gördüğüm cesaret ve fedakârlığı, ne kimse de gördüm, ne de bir kahramandan işittim!

* Yüce Tanrıdan her zaman için dilediğim, kem gözleri bu ordudan uzaklaştırmasıdır.

15150. * "Ve umduğum, hep, Tanrının sizi savaştan sevinçle çıkarması ve ardımızdan bir

duman gibi hızla yardımcı kuvvet göndermesidir!

* "Gönderdiğimiz haberci, padişahın yanına erişmiştir. Padişah bu haberi alınca, yüreğine bir ateş düşecek ve

* "Onun emri üzerine, hemen Filgövdeli Rüstem ile birlikte aslan gibi kahramanlardan toplanmış bir ordu gelecektir..

* " İşte o zaman, biz de bu savaşı kazanıp, dileğimize ve zafere erişmiş olarak, yüzünü görmeğe hasret kaldığımız padişah Keyhüsrev'e kavuşacağız.

* "Oraya varır varmaz, ben de, gizli ve açık, her şeyi olduğu gibi o mutlu padişahımıza anlatacağım.

15155. * "Onu sevindirdiğimiz için, hepimiz de felekten istediğimizi almış olacağız!" dedi.

* Bundan sonra erler kendi çadırlarına çekilerek, başarısızlıkla sona eren bu savaş üzerinde konuştular.

* Her iki ordudan çıkan gözcüler, kahramanların savaştıkları yerleri gözetliyorlardı.

* Savaş alanına gelen Hûmân, ölülerin çokluğundan, geçecek yer bulamadı.

* Pîran: "Nafile, istediğimiz gibi savaşamadık.. Haydi, sen de yerine çekil..

15160. * "Zaten bütün pehlivanlarımız, seçkin atlılarımız ve erlerimiz hep istirahatteler.

* "Ben de şimdi öyle bir savaş plânı kuracağım, ki güneşle ay böyle bir savaş görmemiş olsunlar!" dedi.

* Böyle konuşa konuşa ve türlü türlü düşüncelerini birbirlerine anlatarak, oradan uzaklaştılar..

Keyhüsrev'in ordunun durumunu öğrenmesi

* Bu sıralarda idi ki Keyhüsrev'e de: "Pîran, savaşı kazandı ve

* "Pehlivanların pek çoğu öldüğü için, komutan Hemâven dağına çekildi.

15165. * "Gevşat oğlu Gûderz'in sarayının kapısında, artık, pehlivanlardan ve hür insanlardan kimse kalmadı!

* "Yıldızlar onların haline ağlıyor... Gülbahçelerinde solmıyan gül kalmadı.

* Yeryüzü, ölülerimizin kanları ve topraklariyle doldu.. Tûs'un yüce yıldızı tersine döndü." diye haber verdiler.

* Keyhüsrev'in, bu haberi alınca, aklı fikri altüst oldu.

* Derhal, bütün yanındakilerle birlikte, Filgövdeli Rüstem'in saraya gelmesini buyurdu.

(1)

15170. * İranın bütün akıllı adamları, dünya görmüş mûbitler de gelip toplandılar.

* Önce, bu ünlü kişilerin en büyüğü söze başlıyarak, ordunun yaptığı savaş üzerinde bilgi verdi.

* Keyhüsrev, Rüstem'e: "Ey, Yüce Pehlivan! Ben, korkuyorum. Bu eski devlet

* "Uçuruma doğru gidiyor. Onun içinde bulunduğu durumdan yüreğim korku ile dolu..

* "Bu padişahlığın taç ve tahtını yücelten ve yeryüzüne sahip olan, bu padişahın bahtını aydınlatan sensin!

---

(1) Nüsha: * Zâbilistan'a, kahraman Rüstem'in huzuruna giden adamlar,

* O yeryüzü pehlivanının önünde boyun eğerek onu yüzlerce kere övdükten sonra,

* Şöyle dediler: "Ey, pehlivan! Gönlün her zaman sevinçli ve yeryüzü de senin dilediğin gibi olsun!

* "Biz, İran Padişahı'nın elçileriyiz. Padişah, seni yanına çağırıyor.

* "Ey, yiğit! Ey, kahraman! Ey, Sâm oğlu Destan'ın oğlu! Şimdi hemen kalk ve salına salına padişahın huzuruna çık!"

* Rüstem, bunun üzerine: "O iyi talihli Padişaha da, onun tahtına da, tacına da canım feda olsun!"

* Diyerek, hemen o muhteşem Rahş'ına atlayıp Hüsrev'in yanına gitti.

* Huzura girince yeri öperek, lâyık olduğu şekilde padişahı övdü.

* "Şu feleğin canı senin kılıcının ucunda; gök, yer ve zaman da senin hükmündedir.

* "Ak devin yüreğini ve beynini söküp atan sensin.. Zaman, senin iltifatına muhtaçtır.

* "Yer, senin atının ayağının tozuna köledir ve zaman da senin üstüne şefkatli bir anne gibi titrer.

* "Senin kılıcınla güneş bile yanar; çoban yıldızı, senin gürzünün korkusiyle ağlar.

* "Belâ gününde senin okunun tüyünü ve temrenini görünce, aslan bile savaşa tövbe eder.

* "Sen başına savaş başlığını giyeli beri, İran'a bir tek düşman bile bakamaz oldu..

* "Tûs, Gûderz ve Giv gibi, bu ülkenin birçok savaş erleri, şu anda,

* "Yürekleri kanlı ve gözleri yaşlı olarak, Efrâsiyâb'ın pehlivanlarından kaçmaktadırlar..

* "Gûderz ailesinden birçok kimseler öldürülmüş, savaş gününde onların yastıkları toprak olmuştur..

* "İçlerinden kurtulmuş olanlar da, yaralı yürekleriyle, Hemâven dağına sığınmışlar..

* "Hepsi de başlarını göklere, ellerini de zamanın ve mekânın sahibi olan Tanrıya kaldırmışlardır:

* "Tanrının yardımı ve benim buyruğumla, belki Filgövdeli Rüstem gelir! diye bekliyorlarmış..

* "Gece yarısı onların bu durumlarını bildiren şu mektubu alıp okuyunca, yanaklarımın üzerine yüreğimin kanlarını bol bol akıttım...

* "Bu işi, tam üç gün, âcizlerin yardımına koşan Tanrı'dan başkasına söylemedim.

* "Bu gelen haber yüreğimi kederle doldurdu... Şu anda, iş işten geçmiş gibi görünüyor.

15190. *"Ama, ordunun da, komutanların da bütün ümitleri sendedir! Canın şen, tenin esen olsun!

* "Her zaman, başın dinç kalsın; gönlün keder yüzü görmesin; kötülüğünü isteyenlerin kötülüğü senden ırak olsun!

* "Ordu, silâh, hazine ve at.. gibi şeylerden neye ihtiyacın varsa, dile dilediğin kadar...

* "Bu işi küçümsememek gerek. Haydi şen bir yürek ve temiz bir niyetle yola çık!" dedi.

* Bunun üzerine Rüstem'de, Padişaha şöyle karşılık verdi: "Taç da, yüzük de sensiz kalmasın!

15195. * "Felek şimdiye kadar, senin gibi akıllı, düşünceli ve şatafatlı bir padişah daha görmemiştir!

* "Padişahımız elbette duymuştur, ki Keykubat padişahlık tacını başına koyduğundan beri,

* "Ben de, İran'ın intikamını almak için kemerimi kuşanmış bulunuyorum. Bütün hazırlığım bu uğurdadır ve bu uğurda bir gün bile dinlenmedim.

* "Çöllerin ve karanlık gecelerin zahmetlerine katlandım. Fillerle, aslanlarla, cadılarla, erkek ejderhalarla,

* "Ve Turanla Mazenderan'ın büyük kahramanlarıyla çarpıştım. Karanlık gecelerde, ağır gürzlerle savaşlara giriştim.

15200. * "Zahmeti rahattan üstün tutarak uzun yolculuklara ve susuzluklara katlandım.

* "Bu kadar zahmetler çektiğim halde, bir gün olsun, zevk sürmeği hatırıma bile getirmedim.

* "Sen yeryüzünün padişahısın; bense, senin bir kölenim! Ne buyurursan, yapmağa hazırım.

* "Bu savaşta ölenler için padişah yüreğini üzmesin.. Senin kötülüğünü istiyenlerin yüzleri solsun!

* "İranlıların intikamını almağa hazırlanmış olarak, hemen, komutanın yanına gideceğim.

15205. * "Gûderz ailesinin başına gelen felâkete çok üzüldüm. Onların da yaslarını tutacağım!"

* Onun bu sözlerini duyunca Keyhüsrev, gözlerinden, ırmaklar gibi yaş akıttı ve

* Ona: "Ben, bu dünyada sensiz yaşamak istemem. Sen olmadıktan sonra, bana Keyâniyân tahtının da, tacının da lüzumu yok!

* "Felek senin kemendindedir.. Bütün padişahların başı, senin bağlanmış tutsağın olsun!" dedikten

* Sonra, hazinecisine emir verdi. O da, altın, taç, inci, külâh, yay, kement ve kemer gibi

15210. * Eşyalarla birlikte hazinenin anahtarını da getirip verdi ve para keselerinin ağızlarını açtı.

* İran Padişahı, bütün bunları Rüstem'e bağışlıyarak: "Ey, ünlü pehlivan! dedi.

* "Sen, hemen, Zâbilistan pehlivanları ve Kâbilistan kahramanlarıyla rüzgâr gibi olanca hızınla, yolda bir dakika bile dinlenmeden, git!

* "Bu savaş için, ordudan, iyi gürz kullanan otuz bin pehlivan seçtikten sonra,

* "Öncülerin komutasını Feriburz'a ver. O da önden giderek düşmandan intikam alsın!"

15215. * Rüstem, yeri öperek: "O kadar hızlı giderim ki, atımın üzengisi dizgininden ayırdedilemez.

* "Yollarda uyumayı ve dinlenmeği hatırıma bile getirmeden, bütün ileri gelen pehlivanları da oraya götürürüm!" diye karşılık verdikten ve

* Askerlere paralar dağıttıktan sonra, kalkıp ovaya giderek, savaş hazırlığına başladı.

* Feriburz'a: "Sen, sabahleyin erkenden, öncüyü alıp yola çıkar,

* "Komutan Tûs'un yanına erişinceye kadar hiçbir yerde durmaz ve

15220. * "Ona; kesin bir savaşa girişmemesini, düşmanı oyalamasını ve körükörüne ateşe atılmamasını söylersin.

* "Ben de, yollarda hiç oyalanmadan, bir yel gibi ardından yetişeceğim.

* "Birçok savaşlarda tecrübe görmüş olan Mîlât oğlu Gürgin de, ordunun iyiliği ve kötülüğü hususundaki düşüncelerini bildirecek!" dedi.

Feriburz'un, Keyhüsrev'in annesi Firengis ile evlenmesi

* Feriburz, Rüstem'e: "Ey, taçlar bağışlıyan! Gürz, kaftan ve at sahibi pehlivan!

* "Benim, dünyada kimseye söylemediğim, gizli bir dileğim var.

* "Bunu, ancak, mühür, külâh ve yüzük sahibi olmağa lâyık bulunan ve yeryüzü pehlivanı olan sana söyliyeceğim.

* "Çünkü, bütün ordunun güvendiği tek pehlivan sensin. Bütün pehlivanlar, pehlivanlığın külâhını başlarında senin sayende taşıyabiliyorlar.

* "Ey, İran ülkesinin en yüce pehlivanı! Tanrı sana selâmet versin.. Biliyorsun ki,

* "Ben Siyavuş'un kardeşiyim. Biz onunla bir soydan, bir kökten, bir tohumdanız!

* "Onun için, ey yüce pehlivan, onun dul karısı da ancak bana yakışır..

* "Sen padişaha açar da bu işi yaparsan, başıma saadetin tacını koymuş olursun!" dedi.

* Bunun üzerine, Filgövdeli Rüstem'de kalkıp padişahın yanına giderek, ona: "Ey, ünlü padişah!

* "Benim de senden bir dileğim var. Eğer bunu yaparsan, başım ayın bulunduğu göğü de geçer.

* Padişahın buyruğu ile, Tanrının katında da hoş olan bir şey istiyeceğim.

* "Zaten, herkesin senden gördüğü şey sevgi ve adalettir; yüzün, tertemiz gökler gibi, herkese gülüyor.." dedi.

15235. * Keyhüsrev, ona karşılık olarak: "Ey, pehlivan! Sen, hiç ölme ve hep bahtiyar yaşa!

* "Benden taht, taç, mühür, külâh... ne dilersen dile! deyince,

* Rüstem: "Padişahımzın iyiliklerinden bütün yeryüzü faydalanıyor ve herkes onun iyiliğini istiyor.

* "Hür insanların padişahı olan Kâvus'un oğlu Feriburz, eşi bulunmıyan bir padişah oğludur.

* "Akıllı ve düşünceli oluşu bakımından, ben onun bir eşini daha göremiyorum.

15240. * "Onun, padişahımızdan bir tek dileği varsa, o da kocalıkta Sîyâvuş'un yerini almaktır.

* "O, İran ordusiyle birlikte savaşarak, kardeşinin intikamını almağa gideceği için,

* "Buradaki sarayını ve hazinesini koruyacak, halinden anlar bir kimse lâzımdır.

* "Bu da olsa olsa, Efrâsiyâb'ın kızı olabilir. Çünkü güneşe ancak ay eş tutulabilir!" dedi.

* Hüsrev, ün peşinde koşan o akıllı ve büyük adamın bu sözlerini dinledi ve

15245. * Razı oldu. Rüstem'e: "Ey, ünlü pehlivan! Senin düşünceni kabul etmiyenleri, zaman ayakları altına alır.

* "Çünkü, senin sözlerinin sonunda hep hayır vardır. Sağlıkla ve ebediyen yaşa!

* "Fakat, bilirsin ki, benim sözüm anneme geçmez ve öyle sanırım ki o bu teklifi kabul etmiyecektir.

* "Ama, bir kere gider söylerim. Belki, söyliyeceklerime onun da aklı yatar.." dedi.

* Bunun üzerine, iyilik istiyen Hüsrev ile Rüstem, beraberce kalkıp o ay yüzlü Firengis'in yanına gittiler.

15250. * Padişah, annesine şöyle dedi: "Ey, yeryüzünde babamdan yadigâr kalan!

* "Yeryüzünün bütün iyiliklerinden ve kötülüklerinden hep sana sığınırım. Ben bir kulum, sen de padişahımsın!

* "Ordunun hiçbir sırrını, hiçbir savaş plânını ve bir savaşın hiçbir dönemini senden saklıyacak değilim..

* "Biliyorsun ki, İran ülkesinin birçok büyüklükleri, intikam uğrunda, Turan topraklarında başlarını feda ettiler..

* "Ben, şimdi, Zâloğlu Rüstem'in komutasında olarak oraya bir ordu daha gönderiyorum.

* "O, bizim intikamımızı alacak... Bu ordunun öncü komutanı da Feriburz'dur.

* "Zâloğlu, senin, Feriburz'un eşi olmanı uygun görüyor.

* "Ey, kendisine hep büyüklük ve iyilik eş olasıca annem! Buna, sen ne buyurursun?"

* Oğlu Hüsrev'den bu sözleri duyunca, Firengis'in hatırına eski günler geldi.

* Önce, bu teklife içinden kızdı, canı sıkıldı. Sonra da, ağlamaya başlıyarak:

* "Benim şimdi böyle şeyleri düşünecek zamanım değil ama, Rüstem'i de kırmak istemem.

* "Rüstem'in dilediğini yapmak gerek. Onun isteğinden ancak felek baş çevirebilir." diye karşılık verdi.

* Bunun üzerine Filgövdeli Rüstem pehlivan da Firengis'e: "Ey, bayanlar bayanı! dedi.

* "Sen soyunun temizliğiyle övülmeğe lâyık bir kadınsın. Yeryüzündeki bütün düşmanların yok olsun!

* "Öğüdüme kulak verirsen, sana şunu derim ki: Bir kadın, dünyada, erkeksiz yapamaz.

15265. * "Genç bir kadın, nasıl olur da, bir delikanlıya eş olmak istemez? Hele o delikanlı, Keyâniyan soyundan olursa...

* "Evet, erkekler kadınlar için yaradılmıştır ama, kadının erkeğe olan ihtiyacı, erkeğin kadına olan ihtiyacından fazladır.

* "Mutlu talihli Kâvus'un oğlu Feriburz, taç ve tahta lâyık bir gençtir.

* "Siyâvuş'la aynı kökten geldiği için, yaradılışça da onun eşidir.

* "İranın yarısı onun buyruğu altındadır. Onarılmış ve onarılmamış bütün yerler onundur.

15270. * "Padişahın izni ve buyruğu ile onun sana eş olmasını ben de uygun gördüm.

* "Nasıl, bu işi kabul ediyor, Feriburz'a eş olamağa razı oluyor musun?

* "Bence padişahın düşüncesini ve benim teklifimi kabul etmen uygun olur.." dedi.

* Bunun üzerine Firengis, biraz düşündükten sonra: "Ey, milletin en büyüğü ve erdemlisi!

* "Evet, İran'da Feriburz'a benzer bir erkek daha yoktur ama, yine de, Siyâvuş'un yerini tutamaz.

* "Fakat neyleyim ki, ey pehlivan, senin sözlerin dilimi bağladı.

* "Üstelik, padişahın buyruğuna da uymak gerek." diye karşılık vererek

* Bu işe razı olunca, padişahın annesinin yanakları baharda açılmış güller gibi parlardı...

* Rüstem de, hiç vakit geçirmeden, hemen gerekli hazırlığı yaptırdı.

* Nikâhın kıyılması için mûbitleri çağırıp, dine ve geleneğe uygun bir sözleşme yazdılar.

* O ay yüzlü kadını Feribuz'a eş yapana kadar, ordunun komutanı Rüstem de bir türlü rahat edememişti.

* Nihayet, Feriburz damat olunca, Rüstem'in de içi rahat etti.

* Padişah, Feriburz'un rutbesini ve mevkiini yükselterek, ona bir süslü elbise ile bir de yeni taç bağışladı.

* Üç gün bu işlerin olup bitmesi için uğraştıktan sonra, dördüncü günü her şey tamamlanınca,

* Rüstem pehlivan da, yanındaki cesur pehlivanlariyle, ordusunu ovaya çekti.

* Feriburz, ordunun önünde, gökte parlıyan bir yıldızı andırıyordu.

* Sabahleyin güneş, yüreği sevgi ile dolu bir güzel gibi, yüzünü gösterirken

* Boruların sesleri de yükselerek, Rüstem ordusunu harekete geçirdi.

* Yeryüzünün Padişahı da, içi üzüntü ve düşünce ile dolu olarak, orduyu iki fersahlık yola kadar uğurladı.

* Rüstem, gece ve gündüz hiç dinlenmeden o kadar hızla gidiyordu ki, iki konaklık yolu bir konaklıkmış gibi alıyordu..

Tûs'un Sîyâvuş'u rüyada görmesi

15290. * Bir gece Tûs, davullar çalınırken, yüreği acılar içinde uykuya varmıştı.

* Aydın canı, rüyada, parlak bir mumun bir sudan çıktığını gördü.

* Bu parlak mumun yanındaki fil dişi bir tahtta Sîyâvuş, başında tacı ile şatafatlı şatafatlı oturmakta idi.

* Dudakları gülümseyişler ve dili de tatlı sözlerle dolu idi. Bir aralık, güneş gibi yüzünü Tûs'a çevirerek:

* "Sen İranlıları burada tutmakta devam et. Nasıl olsa savaşı kazanacaksın.

15295. *"Gûderz ailesinin uğradığı felâketten yana üzülme. Biz, taptaze bir gül bahçesinde yaşıyoruz.

* "Biz burada gül fidanlarının altında şarap içmekle vakit geçiriyoruz. Bu eğlencenin sonunu düşündüğümüz bile yok.." dedi.

* Tûs, hemen uykudan uyandı ve sevindi; yüreğindeki bütün üzüntü silinmişti.

* Gûderz'e: "Ey, cihan pehlivanı! dedi. Ben, şu aydın canımla, bir rüya gördüm.

* "Bak, görürsün, nerede ise Rüstem rüzgâr gibi bize yetişecek!"

15.300. * Bunun üzerine borular çalındı ve ordu, bulunduğu dağdan, harekete geçti.

* İran pehlivanları hazırlanıp Gâve'nin bayrağını açtılar.

* Karşı taraftan da Pîran'ın ordusu harekete geçti ve böylece, kalkan tozlardan parlak güneş karardı..

* Pehlivanların attıkları naralarla ve yağmur gibi yağan oklarla, güneşin gözü körleşti.

* Nihayet, iki ordu karşı karşıya dizildiler. Fakat, pehlivanlardan hiçbiri ortaya çıkmağa cesaret edemedi.

15.305. * Hûmân, Pîran'a: "Savaşmak için, her zaman ileriye atılıp meydan okumak lâzımdır. O halde, ne duruyorsun?

* "Buraya avlanmağa gelmedik. Kendimiz de, atlarımız da savaş zırhları içindeyiz; biz savaşacağız!" deyince,

* Pîran: "Sabırsızlık etme; çünkü bugün, acele günü değil... münakaşaya da lüzum yok.

* "Dün, gece vakti üç kişi yanlarında az bir kuvvetle savaş alanında vakitsiz ayrıldılar.

* "Bunlar aç aslanlara, biz de bir koyun sürüsüne benziyorduk. Dağdan bir sel gibi indiler.

* "Ben geldiğim vakit, şu ovayı gir kan nehrine dönmüş buldum. Birçok büyük pehlivanlarımız da yerlere serilmişlerdi.

* "Onların bulundukları dağ kayalık ve kuraktır. Atlar, toprakları, misk koklar gibi kokluyorlar.

* "Az sabret, onlar kayaların üzerinde nerede ise açlıktan kıvrana kıvrana ölecekler.

* "Yalnız siz, savaş alanının iki başındaki yolları iyi tutun, oraları açık bırakmağa gelmez.

* "Savaşmadan düşmanı ele geçirebilecek olduktan sonra, bir, iki gün beklemekten ne çıkar?

* "Durup dururken ne diye savaşalım? Şu ovada, gözcü olarak, on atlı bulundursak bize yeter!

* Onların suları ve ekmekleri tükeninceye kadar bekliyeceğiz. O zaman, elbette ki, bizden canları için aman istiyecekler.

* "İstemezlerse, taş yahut diken yiye yiye ecelleri gelip ölecekler!" diye karşılık verdi.

* Bunun üzerine savaş alanından ayrılıp çadırlarına döndüler ve ordunun dört bir yanına gözcüler dizdiler.

* Bütün pehlivanlar soyunup kemerlerini çıkardılar ve yemeklerini yiyerek uykuya vardılar.

15320. * Bu sırada da Tûs, yüreği kan içinde ve yüzü abanoz gibi kararmış olarak ordugâha gelip

* Gûderz'e: "İşimiz berbat! dedi. Artık, İranlıların talih yıldızı karardı.

* "Dört bir yanımızı düşman sardığı halde, atlarımızın dikenden başka yiyecekleri yok.

* "Askerlerimizin yiyecek için de çok bir şey kalmadı. Artık, gürze ve kılıca baş vurmaktan başka çaremiz yok, demektir.

* "Gece basınca, kılıçları çekip dağın bütün çevresini kuşatın!

15325. * Belki talihimiz yardım eder de onları yeneriz.

* Eğer Tanrı kılıç altında ölmemizi takdir etmişse, ne yapalım?

* "Onun verdiği ömrü, nasıl olsa, ne çoğaltmak mümkündür, ne de azaltmak. Bunun için, boşuna uğraşma.

* "Böyle korku ve felâket içinde yaşamaktansa, şerefli bir şekilde ölmek daha hayırlıdır!"

* Bunun üzerine hepsi, o iyi talihli komutanın kurduğu bu plâna göre hareket ettiler.

Efrâsiyâb'ın, Çin Hakanını ve Kâmûs'u Piran'ın yardımına göndermesi

15330. * Güneş akrep burcundan pençesini uzatıp misk renkli gömleğini yırtarken,

* Bir haberci gelerek padişahın ağzından ona: "Her yerden birçok askerler geldi.

* "Bunlar o kadar çok ki savaş günü yerden kalkacak tozlarla Çin denizini bir çöl haline getirebilir.

* "Bundan başka, Mâverâünnehr'den de, başı şu dönen feleği aşan bir de pehlivan geldi.

* "Vücutca yüz erkek aslanın kuvvetindedir ve azgın fillerin kafalarını ayaklarının altına seriverir.

15335. * "Boyca selvi, yüzce de ay gibi... Yeryüzünü ele geçirebilecek güçte olan bu kahramanla taç ve tahtımız övünebilir.

* "Bu büyükler büyüğünün adı Kâmûs'tur. Tûs'un ve Gûderz'in beyitlerini söküp çıkaracak olan budur!

* "Gelen erler, hep, Sipencâp ile Rum sınırları arasındaki ülkelerdendir.

* "Bunların başlarında ise, şu kahramanlar var: Tacı gök ve tahtı da yer olan Çin Hakanı;

* "Kılıciyle düşmanların kafalarını yerlere yuvarlıyan Menşur ve

15340. * "Gözü yılgınlık nedir bilmiyen, kılıç eri Keşanlı Kâmûs.

* "Bu Kâmûs müthiş bir adamdır: Kızınca fırtınalar koparır, karlar yağdırır ve daha birçok görülmemiş işler yapar!" dedi.

* Bunun üzerine Pîran, Turan ordusuna dönerek şöyle söyledi: "Ey, yüce padişahın pehlivanları!

* "Padişahın gönderdiği bu müjdeye genç, ihtiyar hepiniz sevinin, gönülleriniz şen olsun!

* "Artık, yüreklerinizdeki üzüntüyü atın! Ben, gelecek bu kuvvetle, İran topraklarını alt üst ederim.

15345. * "Artık, intikam almak için uğraşmaktan, ordu hazırlamaktan kurtulduk, demektir.

* "Bundan sonra bizim işimiz, Turan'da, İran'da, karada ve denizde Efrâsiyâb'ın dilediklerini yerine getirmekten ibarettir; bundan başka bir şey düşünmeyin!"

* Bir yandan da, yolda olan ordudan gelen haberciler Pîran'a şu haberleri getiriyorlardı:

* "Ey ünlü pehlivan! Sen çok yaşa ve yüreğinden hiç sevinç eksik olmasın!

* "Hep padişahların yüzlerini görerek yüreğin sevinçle dolsun ve düşünce canından ayrılmasın!

15350. * "Kişmir'den ta Şehd ırmağına kadar, her yer, bayraklar, ordular, filler ve mahfelerle dolu..

* "Saklap'ta, bir aslana benziyen Gender; Kât'tan, savaş göğü Biyûrd;

* "Seksâr'dan Gurçe; Hint'ten Şengil gibi pehlivanlar geliyorlar. Yeryüzü kumaşlar, gökyüzü de bayraklarla örtülü...

* "Çağan'dan, orduların süsü Fertûs; Kihan'dan, tozu dumana katan Gihar;

* "Şenk'ten de, bu zamanın biricik pehlivanı, mızrağı ve kılıcı ile dört bir yanına zehirler saçan Şemiran geliyorlar..

15355. * "Sen şimdi sevinmene ve keyfine bak. Böyle müjdelerle, ihtiyarlar bile gençleşir!"

* Pîran'ın yüreği ve canı sevinçle doldu: yeniden dirilen bir ölüye dönmüştü.

* Hûmân'a dedi ki: "Ben, gelen orduyu karşılamağa gideceğim.

* "Çünkü bunlar pek uzaktan geliyorlar ve yürekleri savaş düşüncesiyle üzgündür.

* "Bundan başka, gelenler de, Efrâsiyâb'tan aşağı kalmazlar; onlar da taht ve hazine sahibidirler.

15360. * "Ben kendim gideyim de bir bakayım bunlar kimlerdir? Kaç kişilerdir? Komutanları ve pehlivanları kimler?

* "Çin Hakan'ına saygılarımı sunup tahtının önünde eğilerek yeri öptükten sonra,

* "Yüce Kâmûs'u gözden geçireyim ve Şengil ile Tûs'u göreyim (1).

* "Dönüşümde silâhlarımı kuşanır, İranlıların varını yoğunu ortadan kaldırırım!

* Savaşımıza dayanamadılar mıydı, günlerine kara ve dünyayı başlarına dar edeceğim!

15365. * "İleri gelenlerinin ellerini, ayaklarını sımsıkı bağlayıp,

* "Vakit geçirmeden, rahatı ve uykuyu bırakarak, hepsini Efrâsiyâb'a göndereceğim.

* "Erlerinden elime kim geçerse kılıçla kafasını koparıp yerlere sereceğim.

---

(1) Nüsha: Şengil ile Tûs'u kafamda bir mukayese edeyim.

* "Sonra onları yakıp küllerini havaya savurarak, yerlerinin yurtlarının adını yeryüzünden kaldıracağım!

* "Daha sonra, İran Padişahının gününü karartmak için de, ordularımı üçe böleceğim:

15370. * "Bunun bir bölüğünü Belh'e göndererek, oradaki İranlıların tatlı günlerini zehredeceğim.

* "Bir bölüğünü Zâbilistan'a gönderip, orasını ve Kâbil'i birbirine katacak ve

* "Üçüncü bölüğünü de, bütün Türk büyükleriyle beraber, alıp İran'a götüreceğim.

* "Orada kadın, erkek, çocuk, genç, ihtiyar kimseyi canlı bırakmak istemiyorum.

* "İranlıların yerlerini, yurtlarını yokedip ellerini ve ayaklarını koparacağım.

15375. * "Ben şimdi gidip de gelene kadar, İranlılarla savaşa girişeyim demeyin!"

* Bunları söylerken yüreği intikam hırsı ile yerinden kopuyor, vücudunun derisi çatlıyacak gibi oluyordu.

* Bunun üzerine Hûman'da, Turan ordusuna: "Artık, tasalanmayın, yüreklerinizi rahat tutun!

* "Şurada iki gün daha zahmete katlanarak Hemâven dağını gözaltında tutalım.

* "Gözlerimizi açalım ki, İranlılar geceleyin bu dağdan kaçıp gitmesinler.

15380. * "Çok yakında bu dağlar, ovalar, ırmaklar ve yollar baştanbaşa bizim ordularımızın bayraklariyle dolup taşacak!" dedi.

Çin Hakanı'nın Hemâven Dağı'na gelmesi

* Pîran gelmekte olan orduya eriştiği vakit, bütün ovayı baştanbaşa atların izleriyle dolu gördü.

* Yeryüzünü otaklar ve çadırlar kaplamıştı; her yandan kırmızı, sarı, menekşe ve mavi renkli bayraklar dalgalanıyordu..

* Pîran, bu manzara karşısında şaşırdı, kaldı ve kendi kendisine söylenmeğe başladı:

* "Aman, Yarabbi! dedi. Gördüğüm yerler cennet mi, bir eğlence meclisi mi, gökyüzü mü, yoksa ayın bulunduğu gök mü?"

15385. * Sonra, yaya olarak, Çin Hakanının yanına gitti ve eğilip yeri öptü.

* Hakan'da onun omuzlarına ve kollarına hayran kalarak, onu kucakladı,

* Hatırını sordu, yanına, tahtın üstüne oturttu, pek çok sevgi gösterdi ve

* Ona: "Ey, Pehlivan! Hamdolsun, sizi şen ve bahtiyar gördüm." dedikten

* Sonra, İran ordusundan söz açarak: "Yüzük kimin parmağındadır ve külâh kimdedir?

15390. * "Pehlivanlar ve savaşçılar kimlerdir? Bunlar, ne diye, bu dağın tepesinde oturup duruyorlar?" diye sordu.

* Pîran, ona karşılık vererek: "Ey Şehriyar, dünya durdukça sen de varol! dedi.

* "Dünyayı yaratan Tanrının lûtfu ve yardımı senden eksik olmasın! Çünkü benim hatırımı sormakla beni sevindirdin.

* "Sayende bahtiyar ve vücudum sıhhattedir. Canım, hep senin ayağının toprağını arar.

* "Padişahımızın İranlılardan bahsederken buyurdukları yüzük, külâh ve tahttan bir şey kalmamıştır.

15395. * "Çünkü, bizimle birçok savaşlar yaptıkları halde, ellerine geçe geçe işte şu kayalıklar geçti.

* "Onlar bütün şereflerini, ümitlerini, canlarını kaybettikten sonra kaçıp bu dağa sığındılar.

* "Komutanları, çöllerde aslanlarla savaşmaktan çekinmiyen, Tûs'tur.

* "Onun yanındaki büyük pehlivanlar da Geşvat oğlu Gûderz, Giv ve Rehham gibi hür kişilerdir.

* Fakat, büyüğünüz Çin Hakanı'nın sayesinde onların komutanı, artık, elindeki askerden başka asker yüzü göremiyecek.

15400. * "Ve savaş başlayınca ovaya inmek zorunda kalacaktır. Çünkü yiyecek olarak, ellerinde taştan, toppraktan başka bir şey kalmamıştır!" dedi.

* Bunun üzerine Hakan: "Yanımda kal da, hep birlikte bir eğlence meclisi kuralım ve,

* "Henüz gelmemiş bir günün tasasını bir yana bırakarak, şarap içelim!" dedi.

* Hemen, bu iş için, bir çadırın içini öyle güzel süslediler ki, o süsleri görenler çadırı cennet bahçesi sanırlardı.

İranlıların, kendi durumlarını konuşmaları

* Güneş gök kubbesinin üzerinde yükselirken, Tûs ile Gûderz'i de bir telâş aldı.

15405. * Tûs : "Bugün, Türklerin hiç sesi çıkmıyor... Ya bir gizli toplantı yapıyorlar, yahut da şaraptan sızdılar.

* "Her ne olursa olsun (1), ben bu durumlardan şüpheleniyorum.

---

(1) Nüsha: İster gamlı, ister sevinçli olsunlar.

* "Eğer onlara yardımcı bir kuvvet gelmişse, bil ki, bizim de günlerimiz gelmiş demektir.

* "Ayrıca, İran erlerinin hepsini ölmüş ve sağ kalanları da savaştan kaçmış, bil!

* "Rüstem yetişirse, ne âlâ! Yoksa, bu Türk ordusundan çekeceğimiz var.

15410. * "Artık, bize ne mezar, ne mezarlık... atların altında çiğnenip gideceğiz!" deyince,

* Gîv ona şu karşılığı verdi: "Ey, Padişahın komutanı! Sana ne oldu da, tuttun, böyle fikrini bozdun?

* "Böyle kötü düşünmene hiçbir sebep yok. Dünyanın sahibi olan Tanrı senin yardımcındır.

* Biz, dünyayı yaradana tapan kimseleriz ve yeryüzünde o kadar iyiliklerin tohumunu ektik.

* "Bundan başka, kılıç, taht ve külâh sahibi yeryüzü padişahının hörmetine,

15415. * "Dünyayı yaratan Tanrı bizi, kötülüğümüzü istiyen düşmanlara muhtaç etmez.

* "Rüstem de şu savaş alanına gelince, ordumuzun başına gelen bütün kötülüklerin arkası kesilir.

* "Aydın günün yüzü kararsa da, hiç kimse Tanrıdan ümidini kesmemelidir.

* "Türkler bir gün bizimle savaşmadılar diye, hemen, kötü düşüncelere kapılma!

* "Tanrının merhamet kapıları henüz yüzümüze kapanmamıştır. Birtakım kötü düşüncelilere bakıp da sen de kötü düşünmeğe kalkışma.

* "Eğer Yüce Tanrı bize bir kötülük gelmesini takdir etmişse,

* "Böyle kötü düşüncelere düşerek ondan sakınılamaz.

* "Usulden olduğu üzere, ordumuzun önüne hendek kazdıktan sonra,

* "Kılıçlarımızı çekerek savaşa tutuşup düşmanları öldürelim.

* "Bakalım, nasıl bir plân kullanacaklar? Elbette sırları meydana çıkacak.

* "Bu müddet zarfında mutlaka İrandan bir haber gelir ve bu düzgün selvi yeniden göverir, tazelenir!"

Gûderz'in, Rüstem'in gelişini haber alması

* Bir aralık komutan Gûderz de, ordudan uzaklaşarak, dağın teppesine çıktı.

* Bu sırada, gözetleme yerinden: "İranlı savaşçıların işi bitti!" diye acı bir ses işitildi.

* Güneş gök denilen kubbedeki dönüşünü bitirip de doğudan tekrar çıkmağa başlarken,

* Batı tarafı da, kalkan tozlardan, baştan başa, lâcivert renkli bir gece gibi karardı.

15430. * Parlak güneş bile yayılan tozdan menekşe rengini aldı. Derken, birçok filler ve fillerin üzerinde de bayraklar görünmeğe başladı ve,

* Gûderz, gözcünün: "Artık, bizim için, kara topraktan başka gizlenecek yer kalmadı!" dediğini duydu.

* Bunun üzerine, okla vurulmuş gibi bitkin bir hale gelerek, üzüntüden yanakları katran gibi karardı.

* İçinden: "Şu feleğin dönüşünden benim hisseme düşen de savaş ve intikam alanlarında böyle sürünmek,

* "Uğursuz bir talihe sahip olmaktır! Deva yerine, benim için, dört bir yana zehir saçılmış.

15435. * "Çocuk, torun ve ordu sahibi oldum ve bunların hepsinin de ünleri bütün ülkelere yayıldı. Ama,

* "Ne işe yarar, ki hepsi Siyâvuş'un intikamını almak uğrunda ölüp gittiler. Uyanık bahtım artık tersine döndü,

* "Aydın günlerim karardı. Yaşamaktan yana da ümidi kestim.

* "Keşke anamdan doğmasaydım; keşke şu felek başımın üstünde hiç dönmeseydi!" dedikten

* Sonra gözcüye dönerek: "Ey uyanık, aydın canlı adam!

15440. * "Sen, bu tarafa gelen İran ve Turan ordularına bak (1)!

* "Sağı ve solu gözden geçir. Bir komutan bayrağı var mı ortada?" diye buyurdu.

* Gözcü: "Bakıyorum ama, hiçbir yanda böyle şeyler görmüyorum.

* "Yalnız, Turan ordusu çok faaliyette. Fakat İran ordusu uykuda gibi, orada hiçbir hareket yok!" dedi.

* Pehlivan, bu habere çok üzüldü; gözlerinden yaşlar aktı, ağladı, inledi.

15445. * Adamlarına: "Atımı eğerleyin! Bundan sonra benim yastığım da kerpiçten olsun!

* Artık gideyim de Gîv'i ve Sîdûş'u kucaklayıp öpeyim. Kucağımı ve gözlerimi onlarla doldurayım.

---

(1) Nüsha: Bu beyit şu şekildedir: "İran ve Turan ordularının taraflarına, yani her iki yana da bak! Bu savaş alanına doğru gelen kimse var mı?"

* "Bîjen'in, Rehham'ın ve mağrur savaşlılarının

* "Yanaklarından öperek onlarla vedalaşayım ve kirpiklerimden yaşlar akıtayım!" dedi.

* Adamları onun atını hazırlamağa başlamışlardı ki, gözcünün heyecanlı sesi duyuldu.

15450. * Gözcü, yüksek sesle: "Ey, pehlivan! Müjdeler olsun! Artık, yüreğindeki üzüntüyü at!

* "İrandan yana öyle bir kara toz geliyor ki onun çokluğundan aydın günün ışıkları lâciverde boyanıyor.

* "Ordunun arasından da ay gibi parlak birçok bayraklar görünüyor.

* "Bunların en öndekinin üstünde kurt, biraz daha geridekinin üstünde ay,

* "Bir başkasının üstünde de ejderha, onun üstünde de altından yapılmış bir aslan resmi var!" dedi.

15455. * Bunu duyunca Gûderz de ona: "Yaşa, varol! Kötü gözler senden ırak olsun!

* "Eğer heyecanla verdiğin şu haberler doğru çıkarsa,

* "Sana öyle hazineler bağışlıyacağım ki ömründe kimseye muhtaç olmıyacaksın!

* "Bundan sonra da seni alır İrana, cesur pehlivanlar padişahının yanına götürür,

* "Tahtının yanına kadar ulaştırır, seni bütün büyüklerden daha üstün bir yere yükseltirim!

* "Sen şimdi hemen bulunduğun gözetleme yerinden çık ve benim tarafımdan İran komutanının yanına git ve

* "Bu gördüklerini ona da söyle. Haydi, çabuk ol, verdiğin müjde için de bahşiş iste!" diye bağırdı.

* Fakat gözcü: "Benim şimdi buradan ayrılıp İran komutanının yanına gitmem doğru olmaz.

* "Ortalık kararıncıya kadar ben burada kalmalıyım. Nöbetten çıkıp da burada bir işim kalmayınca,

* "Simürg gibi hızla gider, İran ordusunun komutanına bu haberi ulaştırırım!" dedi.

* Pehlivan gözcüye: "Dikkatli ol, aklını başına al da,

* "Dağın üstünden bir daha bak! Bu gelen ordu bize ne zaman erişebilir? diye sorunca,

* Gözcu: "Yarın sabah erkenden bu dağa varırlar!" diye karşılık verdi.

* Pehlivan, bu sözleri duyunca, yeniden dirilen bir ölü kadar sevindi.

* Beri yandan da Pîran, bu sırada, bir toz kadar hızla, ordusunu ovaya çekiyordu.

15470. * Önden gelen bir atlı müjdeyi vererek olup bitenleri anlattı.

* Hûman, bunları duyunca, sevinip güldü ve: "Hiç şüphe yok ki talih bize yâr oldu!" dedi.

* Bu müjde üzerine Turan ordusundan yükselen sevinç sesleri savaş alanından bulutlara değdi.

* İran ordusunun ileri gelenleri ise üzüntü içinde kaldılar; yanakları sarardı, dudakları morardı.

* Birbirleriyle dertleşmek için, dağın çevresine parça parça dağıldılar.

15475. * Böyle her yanda toplanarak kendi hallerine acındılar.

* Padişah soyundan gelen bu kadar pehlivan böyle sefalet içinde buralarda kaldılar da İranda kimsenin umurunda değil..

* "Burada, aslanların ağızları onlara mezar olacak; yeryüzü kahramanların kanlariyle dolacak!" dediler.

* Komutan Gîv, oğlu Bîjen'e: "Kalk da, düşmanın durumunu bir kavra!

* "Dağın tepesine çıkarak gelenlerin kaç kişi ve kimler olduklarını,

* Ordu, otaklar, filler ve padişahlık tahtı hangi yoldan geliyor, bir anlayıver!" dedi.

* Bîjen, hemen, ordudan uzaklaşarak dağın tepesine çıktı.

* Dağın dört bir yanına bakınca, Turan ordusunun bayraklarını, atlılarını, fillerini ve erlerini gördü.

* Üzüntü içinde, hemen koşup komutanın yanına gelerek:

* "Onların, dedi, yeryüzünü deniz gibi kaplıyacak kadar çok erleri ve filleri var!

* "Mızraklarını saymağa bile imkân yok. Yerden kalkan tozlarla güneşin rengi donuklaştı.

* "Onları saymağa kalkışırsan sonunu getiremezsin. Davullarının seslerinden, nerede ise, insanın kulakları sağır olacak!" dedi.

* Bu sözleri duyunca, komutanın yüreği dertle, gözleri de yaşla doldu.

* Bütün ileri gelenleri bir araya toplıyarak, ordunun işlerini bir düzene sokmağa çalıştı ve:

* "Öyle anlaşılıyor ki şu felek, bana savaşın sadece ıstırabını nasip etmiş!

15490. * "Şimdiye kadar dünyada birçok şeyler gördüm, geçirdim. Fakat, hiç, böyle bir tehlike ile karşılaşmadım.

* "Erlerimiz ve silâhlarımız az ama; yine başvuracağımız bir çare yok değil:

* "Kendimizi toparlayıp bu gece bir baskın yaparak yeryüzünün kandan Ceyhun nehrine döndürelim!

* "Bu savaşta ölsem de değeri yok. Çünkü padişah, sağ oldukça, benim yerime daima bir komutan bulabilir.

* "Hiç olmazsa, benim için: Filân pehlivan şerefsiz öldü! demezler. Artık, siz de beni ölmüş sayın!" dedi.

15495. * Savaş yerinde bulunanların hepsi de, komutanın teklifini uygun buldular.

* Yeryüzünün karardığı; Zühre, Merih ve Utarit yıldızlarının görünmediği,

* Ayın balık burcundan çıkarak (1) ta göbeğine kadar siyah elbisesini yırttığı,

(1) Nüsha: İlâve: Şûra yıldızı.

* Bir sırada, yüzü sandaloz gibi sararmış olan gözcü koşarak geldi ve,

* Ona: "Ey, ordunun komutanı! İrandan, padişahın yolladığı bir ordu geldi!" diye haber verdi.

* Bunu duyunca, herkes sevincinden güldü. Komutan ileri gelenlere, "Ey ünlü pehlivanlar!

* "Madem ki yardımcı kuvvet geldi, şimdi savaştan vazgeçelim. Aceleye lüzum kalmadı. Biraz daha durup dinlenecek zamanımız var artık.

(1)

* "Tanrının yardımı ile, Filgövdeli Rüstem ordumuzun imdadına yetişti.

* "Artık, Türklerden kâm alırız ve adımız göklere yükselir!" dedi.

* Bunun üzerine artık o gece baskından vazgeçtiler. Komutan da, erler de sevinç idiler.

* Gözcünün verdiği haberle canları aydınlandı ve genç, ihtiyar herkes birbirini kutladı.

---

(1) * "Kulların işi çatallaştığı zaman, yeryüzünün sahibi olan Tanrı işte böylece bir kolaylık verir.

* Gözcüler yeniden savaş ovasına gönderildi. Dağdan sevinç ve çıngırak seseleri yükseldi.

* Bütün gece boyunca, Cihan pehlivanı Rüstem'i anarak, sevinçle vakit geçirdiler.

Çin Hakanının İran ordusunu görmeğe gelmesi

* Güneşin ordusunu göklere dizdiği, karanlık gecenin onun karşısından kaçıp gittiği sırada,

*Çin Hakanı Turan'lıların ileri gelenlerini bir araya topladı.

15510. * "Bu toplantıda Pîran'a: "Biz, bugün savaş yapmıyalım, bir gün rahat edelim.

* "Pehlivanlarımızla atlarımız bugün dinlensinler.

* "Çünkü bu uzun yolculuktan, o kadar iniş ve yokuş yürümekten yorgundurlar.

* "Biz de, bir kere, İranlıların durumlarını gözden geçirelim. Bu savaş alanında kimlerle karşı karşıyayız?" dedi.

* Pîran, ona şu karşılığı verdi: "Çin Hakanı akıllı, övülmeğe lâyık bir padişahtır!

15515. * "Bütün ordunun padişahı olduğuna göre, orduyu artık istediği gibi idare edebilir!"

* Bunun üzerine otaktan davul ve boru sesleri yükseldi.

* Bütün ordu Çin kumaşlariyle süslendi. Beş fil eğerlediler.

* Tahtların üzerlerine zebercetler saçtılar, altın işlemeli ve firuze renkli kumaşlar sardılar.

* Altın üzengiler taktılar. Fillerin üzerlerindeki eğerler kaplan derisindendi. Onları, ayrıca, altın çıngıraklarla bezediler.

15520. * Filcilerin başlarına işlemeli külâhlar giydirdiler; boyunlarına gerdanlıklar, kulaklarına küpeler taktılar.

* Gökyüzü, perniyan kumaşından yapılmış sarı, kırmızı ve menekşe renkli çeşit, çeşit bayraklarla doldu.

* Savaş alanını, erlerinin hepsi de savaşmak istiyen bir ordu kaplamış oldu.

* Yeryüzü, türlü türlü renklerle, boru ve davul sesleriyle, horoz gözü gibi güzelleşmişti.

* Padişahlar, ordu ile birlikte yola çıktılar. Hava, kerrenayların sesleriyle doldu.

15525. * Mızraklar parlıyor ve erler coşuyordu. Ova, erlerin çokluğundan, kapkara olmuştu.

* Komutan Tûs onları görünce, erlerini hemen savaş düzenine koydu.

* İranlı pehlivanlar kemerlerini kuşandılar. Gîv, Gâve'nin yıldızlı bayrağını getirdi.

* İran ordusu, savaş alanından ta dağın tepesine kadar her yeri kaplamıştı.

* Çin Hakanı, Kâmûs, Menşûr, Biyurd ve uzağı gören Şengil,

* Sırf İranlıların durumlarını anlamak için, Hemâven dağına yaklaştılar. Yoksa savaşmak arzusiyle değil...

* Çin Hakanı İranlı atlıları görüp de seslerini duyduğu zaman,

* Beğendi ve: "İşte, yiğitleri yere vuran ve savaştan kaçmıyan süvariler böyle olur! dedi.

* "Fakat, komutan Pîran bunların bana başka türlü anlattı. Bu kahramanların değerlerini inkâr etmemek lâzım.

* "Bir komutanın, önündeki kuyunun ağzını çalı çırpı ile örtüp üzerinden atla geçmesi,

* "Savaş gününde düşmanın gizli hilelerine düşmesinden hayırlıdır.

* "Ben pehlivanlıkta ve yiğitlikte bu kadar ileri gitmiş süvariler görmedim.

* "Pîran bana bunların pek az olduklarını, savaş alanında hiç de dikkate alınacak bir değerde olmadıklarını söylemişti(1).

* "Biz şimdi bu intikam alanında ne yapacağız?"(2).

* Pîran verdiği karşılıkta: "Sen, uzun bir yoldan geldin; dereler, tepeler aştın.

11540. * "Sen şimdi gel de biz üç gün burada kalalım. Askerler de bu müddet zarfında dinlensinler.

* "Sonra erleri ikiye ayırarak savaş yapar, bitiririz.

* "Yeryüzüne ün veren bu atlıların yarısı şafak sökerken başlarlar ve öğleye kadar seğirterek.

* "Hançer, gürz ve yayla, bizim için kötü düşünen düşmanlarla savaşırlar.

* "Öbür yarısı da öğleden sonra savaşarak dağın üzerinde gecenin karanlığı çökünceye kadar döğüşürler.

---

(1) Nüsha: Bu beyit şu şekildedir: Pîran, ona dedi ki: "İranlılar bu savaş alanında kendilerini pek küçük bir kuvvetle temsil ediyorlar."

(2) Nüsha: Bu beyit şu şekildedir: Çin Hakanı da Pîrana şöyle dedi: "Peki, bu savaş çölünde şimdi ne yapmamız lâzım?"

15545. * "Geceleyin de, dinlenmiş olan erleri savaşa soktuk muydu, İranlıları çok kötü bir duruma düşürmüş oluruz.

* "Atlılarla ardı ardına hücumlar yaparak, onlara dinlenmek fırsatını vermiyelim!" dedi.

* Kâmûs: "Ben, bu düşüncede değilim. Bu işe benim aklım yatmadı.

* "Bu kadar az bir düşmanla savaşmak için neden vakit kaybediyoruz?

* "Hemen hazırlanıp hücuma geçerek şu dağı ve kayıkları onların başlarına dar edelim.

15550. * "Onların bütün yerlerini, yurtlarını harap ederek, mertçe değil, hattâ aslanca bir savaş yapalım!

* "Padişah, pehlivan, köle, ihtiyar, genç, kadın, çoluk çocuk,

* "Saray, köşk, yer, yurt ve hayvan adına İranda hiçbir şey bırakmıyalım!

* "Biz ne diye burada günümüzü kötü geçirip başımızı derde sokacağız?

* "Siz yalnız bir gecelik yolları kapatın, İranlılar hiçbir yere kaçamasınlar;

15555. * "Ondan sonra sabah rüzgârı esmeğe başlar başlamaz bütün ordu buraya toplanır.

* "Ben Hint komutaniyle birlikte bayrağı alıp dağın tepesine çıktım mıydı,

* "Sen de o zaman İranlı pehlivanların ölüleriyle dağın üstünde bir tepe meydana geldiğini görürsün!

* "Hem de öyle bir tepe ki, onu görüp de ağlamıyan bir tek İranlı kalmaz!" dedi.

* Çin Hakanı bu düşünceyi beğenerek: "Evet, bundan doğru bir düşünce olamaz. Dünyada da, böyle bir ordu komutanı daha yoktur!" dedi.

15560. * Ordunun bütün diğer ileri gelenleri de, aslanları yerlere yuvarlıyan, Kâmûs'un plânını beğendiler ve

* Hepsi kalkıp, bütün gece, orduyu savaşa hazırladılar.

Feriburz'un Hemâven dağına erişmesi

* Güneş, lâcivert renkli ülkesinde, sarı kumaştan yapılmış otağını kurarken,

* Gözetleme yerinden bir ses yükselerek Gûderz'e: "Ey ordu komutanı!

* "İrandan beklenen ordu geldi. Bu ordunun yerden kaldırdığı tozla gün karardı!" diye haber verdiler.

15565. * Bunun üzerine Gûderz hemen yerinden fırlıyarak, hızlı koşan atını getirtip.

* Üstüne atladı ve, sabırsızlıkla, tozun kalktığı yere doğru seğirtti.

* Onlara yaklaştığı zaman, önce, Feriburz'un bayrağını gördü.

* Çünkü, kendisinin sevdiklerinden ve akrabasından olan bu yeni komutan, gelen ordunun öncüsüydü.

* Yaşlı komutan Gûderz, hemen atından indi. Ordunun şerefi, akıllı Feriburz'da inerek

* Birbirlerini kucakladılar. Gûderz, kanlı yaşlar döktü.

* Feriburz ona: "Ey, savaştan hiç baş alamıyan, yaşlı komutan!

* Siyâvuş'un intikamını almak uğrunda sen çok zararlara uğradın. Ailenin o süvarilerine çok çok yazık oldu!

* "Güneşi ve ayı yaratana şükürler olsun ki seni sağ ve sıhhatte gördüm!" dedi.

* Gûderz, ailesinden ölenler, toprağın altına girenler için kanlı yaşlar döktü ve

* Feriburz'a: "Gör işte, kötü talihim yüzünden başıma neler geldi!

* "Bu savaşlarda ne oğullarım kaldı, ne torunlarım, ne ordu, ne bayrak, ne de davul...

* "Fakat, şimdi, o savaşları unuttum. Çünkü, önümüzde bir savaş daha var.

* "Şu karşıki ovaya ve çayırlıklara yayılmış öyle büyük bir ordu var, ki onun erlerinin çokluğundan yeryüzü karga kanadı gibi karardı..

* "Onunla karşılaştırınca Tûs'un erleri, beyaz bir öküzün sırtındaki siyah tüyler gibi kalır.

15580. * "Çinde, Saklapta, Hintte, Rumda ve yeryüzünün onarılmış onarılmamış yerlerinde,

* "Kemerini beline kuşanıp da bize karşı savaşmağa gelmiyen bir tek canlı yaratık kalmamıştır!

* "Üzüntüden, sırtım iki büklüm oldu. Rüstem pehlivanın şimdi nerede bulunduğundan hiç bahsetmedin!" dedi.

* Feriburz: "Savaştan başka hiçbir şey düşünmiyen Rüstem, arkamda geliyor.

* "Hiçbir yerde durup da dinlendiği yok; gece, gündüz yoluna devam edip duruyor.

15585. * "Ben, elimdeki bu küçük kuvvetle nerede barınabilirim?" deyince,

* Gûderz: "Peki, sana Rüstem ne dedi? Onun söylediğini gizleme!" dedi.

* Feriburz: "Ey, değerli pehlivan! Rüstem bana savaş yapılmasını buyurmadı.

* "Yalnız: Siz orada durun, düşmanın üzerine yürümeyin;

* "Benim bayrağım görününceye kadar savaş alanında bekleyin! dedi." diye karşılık

* Verdikten sonra, hep beraber, kalkıp hızla Hemâven dağına doğru yola çıktılar.

Pîran'ın Çin Hakanı ile konuşması

* Bu orduyu, düşman ordusunun gözetleme yerinden gördüler. Bunun üzerine bir gözcü Turan ordusunun bulunduğu yere gelerek

* Pîran'a: "Hepiniz savaşa hazırlanın!

* "İrandan ova yoliyle gelen bir ordu Hemâven dağına doğru geçip gitti!" diye haber verdi.

* Komutan da hemen Çin Hakanının yanına giderek ona: "İrandan bir ordu geldi.

* "Ama, bu ordunun komutanı kimdir ve erlerinin sayısı ne kadardır, bilmiyorum, ne yapalım?" dedi.

* Savaşlar görüp geçirmiş olan Kâmûs: "Sen, oturduğun o yüce yerde çok yaşayasın emi?

* "Efrâsiyâb sarayının büyükleriyle deniz gibi ucu bucağı olmıyan bir orduya,

* "Komuta ettiğin halde, sayısı çok az bir düşmana karşı şu beş ay içinde ne yapabildik ki zaten?

* "Şimdi, erlerimizle yeryüzünün dolduğu, başlarında Hakan ve Menşûr'la benim gibi bir komutanın bulunduğu şu sırada,

* "Bak ey Pîran, sen bir gör ne hünerler göstereceğiz! Senin açamadığın kapıları biz açacağız!

* "Kâbil, Zâbil ve Hint ülkelerinin giyimli kuşamlı bütün orduları, bir Çin kumaşı gibi bütün yeryüzünü kaplasa bile,

* "Onların içinde benim gibi bir tek pehlivan bulamazsın! Senin İranlılar dediklerin de kimler oluyormuş?

* "Sen bizi ünlü Rüstem pehlivanla korkutup duruyorsun ama ben, önce, zaten onun hakkından geleceğim!

* "Onun, tuzağına bir düşürdüm miydi, yeryüzünden adını kazıyacağım!

* "Sistan ordusundan çok korkuyorsun, onlarla savaşmak seni düşündürüyor.

* "Fakat savaşa başladım mıydı, savaş alanında tozu dumana nasıl kattığımı göreceksin!

* "Sen, erkek kime derler? Yürekli pehlivan nasıl olurmuş? Savaş denilen şey nasıl şeydir? İşte o zaman anlıyacaksın!" dedi.

* Pîran'da ona: "Sen de çok yaşa! Kötülerin elleri senden ırak olsun!

* "Yeryüzünde bir eşin daha olmasın ve bu söylediklerinin hepsi olsun!" diye karşılık verdi.

15610. * Çin Hakanı da Pîran'a dönerek: "Sen, düşmandan intikam almak için Kâmus'u coşturdun!

* "O, söylediklerinin hepsini yapar. Çünkü o, eşi olmıyan, yahut eşi ancak fil olan bir pehlivandır!

* "İranlılar o kadar kuvvetli değildir. Nafile yere savaşçılarımızın cesaretlerini kırma.

* "Ben de bu savaşta İranlılardan kimseyi sağ bırakmıyacağım! İnişlerde, yokuşlarda her yerde tozu dumana katacağım!

* "İçlerinden ilerigelenlerin ayaklarını sıkı sıkıya bağlatacağım ve

15615. * "Kesik birçok başlarla beraber onları da Efrâsiyâb'a göndereceğim!

* "İranın padişahını, tacını, tahtını her şeyini yok edeceğim! O ülkede bir tek ağaç yaprağı bile bırakmayacağım!"

* Pîran, bu sözlere çok sevindi ve güldü. Çin Hakanına ve o ünlü pehlivanlara dualar ettikten

* Sonra, sevinç içinde, dönüp karargâhına geldi.

* Orada bulunan Hûmân, Lehhâk ve Ferşidverd gibi savaş günlerinin büyükleri ve aslanları onun etrafını alarak :

* "İrandan bir ordu geldi. Önünde de kara bayraklı birisi yürüyor.

* "Casuslarımızdan biri oraya doğru hızla gidip geldi.

* "Bu önde gidenin, Hüsrev'in kullarından ve yüce binicilerden, Kâvus oğlu Feriburz olduğunu söylüyorlar." dediler.

* Bunu duyunca Pîran, Hûmân'a: "O halde, hiç üzülmeğe lüzum yok!

* "Madem ki bu gelen Rüstem değil, Feriburz'dur, korkunun mânası olmaz. Çünkü, Feriburz'un nefesi bu zehire deva olamaz.

(1)

* "Her ne kadar savaş gününün kahramanı olan Kâmûs Rüstem'i adamdan saymıyorsa da,

* "Yanımızda Kâmûs gibi yüzlerce canavar da olsa, yine Tanrı Rüstem'in savaşa geldiğini bize göstermesin!" dedi.

* Hûmân'da ona: "Ey, pehlivan! dedi. Niçin böyle düşüncelerle canını sıkıyorsun?

---

(1) Nüsha: * Şu savaş alanındaki Giv ile Tûs'a, İrandan istediği kadar asker gelsin...

* "Madem ki gelen Rüstem ve Sîstan ordusu değil, toprak ve kan içinde ölmeğe koşan Feriburz'dur..."

* Fakat, Pîran: "Ben artık tahttan, taçtan da vazgeçtim. Bu dünyanın güneşinde de, ayında da gözüm yok!

15630. * "İrandan bir ordunun gelip de şu savaş alanına vardığını duyunca, bunların hepsi gözümden silindi.

* "Başım, beynim ve canım üzüntü ile doldu; elimde olmadan, yüreğimden ahlar fırladı!" dedi.

* Onun bu sözlerine Gelbat karşılık verdi: "Bu üzüntü de neden? Rüstem'in ve Tûs'un da korkusundan ağlanır mı imiş?

* "Elimizde, yeryüzünden rüzgârların bile geçmesinden yol bırakmıyacak kadar çok er, gürz, fil ve kılıç var.

* "Gözümüzde, İranlılarla toprak arasında hiçbir fark yok. Ne Keyhüsrev'den korkarız, ne Tûs'dan, ne de Rüstem'den!"

15635. * Bunun üzerine hepsi dağılıp çadırlarına gittiler.

* Bu sırada da Tûs'a, ortalığın davul sesleriyle dolduğunu;

* İrandan Rüstem'le Kâvus'un oğlu Feriburz'un geldiklerini haber verdiler.

* Tûs, hemen davulların yüklenmesini buyurdu ve ordu harekete geçti. Kalkan tozlarla Hemâven dağı abanoz rengini aldı.

* Yeryüzü, atların kişnemeleriyle, yerinden oynadı; dağdan bir kıyamettir koptu.

15640. * Komutan, ordusuna bir söylev vererrek, Mazenderan maceralarını andı.

* Rüstem'in devle savaşını ve savaş günlerindeki başarılarını anlattı.

* Bunun üzerine, ordunun ileri gelenleri de pehlivana dualar ederek: "Sen, hep uyanık ve şen yürekli ol!

* "Bize canımızı bağışlıyan bu müjde için, canımızı senin ayaklarına saçsak değer...

* "Rüstem gelip de savaşa girdiği vakit, Turanlılar o canavarla başa çıkamazlar.

15645. * "Bu dağ boyunca savaşlar yaparak, İranlılara sürülmüş olan lekeyi temizliyelim!

* "Çin Hakanının yüce bayrağını, o fil dişinden tahtını, altın kalkanlarını,

* "Filcilerin altın başlıklarını, altın gerdanlıklarını, kemerlerini,

* "Yeryüzünde kimsenin bir eşlerini daha görmediği altın çıngıraklarını ve zillerini,

* "Erkek tavus kuyruğundan yapılmış ve üzeri incilerle işlenmiş olan şemsiyesini alalım ve,

15650. * Daha ne bulursak hepsini ele geçirmek için candan gayret edip savaşalım!" dediler.

* Tûs, tekrar orduya dönerek: "Yalnız, dedi, biz şimdi iki taraflı bir tehlike karşısındayız: birisi, düşmana saldırdığımız takdirde, bozulmak; ikincisi ise, saldırmadığımız takdirde, Rüstem'in hakaretine uğramak tehlikesidir.

* "Dağın çepeçevre düşmanla çevrildiğini, yani büyüklerimizin kellelerinin tuzağa düşmüş bulunduğunu siz de görüyorsunuz.

* "Fakat, öteki yandan da, Rüstem'in azarını işitmek var. O gelir de bizim böyle savaşmadan durduğumuzu görürse:

* "Siz, tuzağa düşmüş kanadları bağlı birer kuş musunuz? Niçin, bir iş göremediniz?

15655. * "Komutanı da, erleri de hep bir! Aranızda kendini savaşa atmış hiç kimseyi göremiyorum! der.

* "Bunun için şimdi biz erkek aslanlar gibi, bir saldıralım. Bakalım, belki, düşmanı dağın çevresinden atmağa muvaffak oluruz!" dedi.

* Fakat, erler ona şöyle karşılık verdiler: "Kendini bu kadar büyük görme, böyle yüksekten atma!

* "Rüstem gelmeden önce, bu dağdan kimse aşağıya inemez!

* "İyisi mi, biz şimdi Tanrının huzurunda ayakta durup yalvaralım.. çünkü, doğru yolu ancak o gösterebilir.

15660. * "Ayın ve güneşin sahibi olan Tanrının buyruğu ile, Rüstemin biran evvel buraya gelir.

* "Sen, talihin yıldızını niçin bu kadar karaltıyorsun? Fakirlere sadaka ver!"

* Bundan sonra, İran ordusunun bütün pehlivanları dağın üstünde sevinçten naralar attılar.

* Hepsi sevinçle yerlerine çekilip, bütün gece, bu konu üzerinde konuşturlar.

Giv ile Tûs'un Kâmus ile savaşması

* Güneş, pençesini, dünyayı taşıyan öküzün sırtına koyar ve ovadan da tarla kuşlarının cıvıltıları duyulurken,

15665. * Yiğitleri yere seren ve savaşlarda hep ileride bulunan Kâmûs'un bulunduğu yerden dehşetli bir ses yükseldi.

* Erlerini toplıyarak onlara zırhlarını dağıttı. Kafası, savaş hevesi ve zafer düşüncesiyle dopdolu idi.

* Üzerinde daima gömlek yerine zırh, başlık yerine tulga ve elbise yerine de zırhı bulunurdu.

* En cesur olanlar arasından seçtiği erleri de, baştanbaşa, çelik ve demir elbiseler içinde kaybolmuşlardı.

* Derken, uzaktan toz toprak içinde bir ordunun gelmekte olduğu görüldü. Bu ordunun kılıç ve zırhlarının çokluğundan, yollar seçilmez olmuştu.

15670. * Gözetleme yerinden, İranlılara, batıdan bir ordunun gelmekte olduğunu sevinçle bildirdiler.

* Önde Filgövdeli Rüstem'in bayrağı, onun arkasında da ordu görünüyordu.

* Beri yanda da, Turan ordularının çokluğundan, hava bir kara bulut gibi kararmıştı.

* Gelen ordunun komutanı ise, bir dağ parçası biçiminde idi. Atının ayakları altında toprak bunalıyordu.

* Elinde öküz kafası biçiminde bir gürz taşıyor, önü sıra mızraklı kalabalıklar gidiyor, arkasında da ordu geliyordu.

* Rüstem bu gürzü omuzuna atıp öyle bir tavır takınmıştı, ki görüp de hayran kalmamak kabil değildi.

* Bu yanda da komutan Tûs, davulların seslerini göklere kadar yükseltiyordu.

* Pehlivan, gözcülerin verdikleri müjdeyi duyduğu zaman, çok sevinmişti.

* Bu sırada, Geşvat oğlu Gûderz'in yanından kalkan bir atlı olanca hızı ile Feribuz'a giderek, ona:

* "Turanlılar, savaşa girmek için ilerliyorlar. Savaş düzenine girdiler ve pek yakınlaştılar.

* "Allah vere de bize hücum etmeseler. Çünkü saldıracak olurlarsa, bizim kökümüzü kazıyıverirler.

* "Artık sen kabiliyetini göster de, ne yapmak lâzımsa yap. Çünkü, hepimizin büyüğü ve bir padişah oğlusun!

* "İşt, Rüstem'in de ordusunun tozları göründü. Nerede ise o da savaş alanına yetişecek!" dedi.

* Bunun üzerine Feriburz, pehlivanlardan toplanmış ordusiyle,, gelip Gîv ve Tûs'la birleşti.

* Dağın yüksek yerlerine ordularını yerleştirdiler. Bayrağı süslediler.

15685. * Sağ ve sol kanadlarla, ordunun merkezi ve ardı belli olduktan sonra,

* Boruların sesleri yükseldi ve ordu gökler gibi harekete geçti.

* Kâmûs, düşman ordusunun yaklaşmakta olduğunu görünce, ovada artık vakit geçirmeden, yürüyerek ordusunu.

* Nehire doğru akan bir sel gibi, sürüp getirdi. Hava karardı ve yeryüzü görünmez oldu(1).

* Dağa yaklaştığı zaman, alaylı alaylı gülerek, ordusuna döndü ve onlara:

15690. * "İranlılar, dedi, savaş alanında şimdiye kadar böyle bellibaşlı bir düşmanla karşılaşmadılar.

* "Fakat, şimdi, karşılarında büyük bir ordu var. Bu ordunun komutanı ne Pîran, ne de Hûmân olmadığı gibi kendisi de bambaşka bir ordudur!

* "İran ordusunda, benim karşıma çıkabilecek savaşçı nerede?" dedikten sonra,

* Bu seferde, yüzünü dağa doğru çevirerek: "Ey, savaş günlerinin yiğitleri!

---

(1) Nüsha: Bu beyit, şu iki beyit halindedir: Dağdan aşağı hızla inen bir sel gibi kaldırıp,
Hemâven dağının önüne getirdi. Hava karardı ve yeryüzü görünmez oldu.

* "Benim boyumu, bosumu, kollarımı, omuzlarımı, kılıcımı ve gürzümü şöyle iyice bir gözden geçirin bakalım!" diye seslendi.

* Bunu duyunca Gîv, heyecanlanarak yerinden fırlayıp belinden kılıcını çekti.

* Fakat, Kâmûs'a yaklaşıp da onu görünce, içinden: "Bu, azgın bir fil midir, nedir?" dedi ve

* Hemen yayını çekip kurdu. İyilik veren Tanrıya sığınarak,

* Kâmûs'u bir ok yağmuruna tuttu. Yayı, bir bahar bulutu gibi, ok yağdırıyordu.

* Kâmûs, onun elindeki ustalığı görünce, hemen kalkanını başına siper edip

* Mızrağına sarıldı. O toz toprak içinde ve ölüm yağmuru altında, canına susamış olan düşmanına bir kurt gibi yaklaşarak beline bir mızrak indirdi.

* Gîv bu renkli mızrağın çarpışı ile atının eğerinde sendeleyince,

* Kâmûs hemen kılıcını kınından sıyırıverdi ve büyük bir çoşkunluk içinde, önce adını söyliyerek

* Hasmı olan süvarinin önüne geçip, kılıcı ile onun mızrağını parçaladı.

* Ordunun merkezinde bulunan Tûs, bu savaş erlerinin boğuşmasını görünce, üzüldü ve

* Gîv'in Kâmûs'un dengi olmadığını, ona karşı mızrak kullanabilecek kimsenin ancak kendisi olabileceğini anladı.

* Bunun üzerine hemen kızgınlıkla ordunun merkezinden fırlıyarak, Gîv'in imdadına yetişmek ve Kâmûs'tan intikam almak için koştu.

* Kâmûs, bu durum karşısında, hemen atının dizginini çevirerek bu iki pehlivanın arasına girdi.

* Tûs'un atının boynuna öyle bir kılıç indirdi, ki bunun şiddetinden, Tûs'un bile yüzü abanoz gibi karardı.

* At, hemen, yere yıkıldı. Tûs, hemen fırlıyarak, kükreyen bir aslan gibi ayağa kalkıp
15710. dikildi ve

* Mızrağını kapıp ordunun önünde dolaşmağa başladı.

* Keşanlı Kâmûs, iki kahramana karşı savaştığı halde, yine de bir türlü savaşa doyamadı.

* Böylece, ta güneş batıncaya kadar döğüşerek, savaş alanının altını üstüne getirdiler.

* Nihayet ova abanoz gibi kararınca, Kâmûs ve Tûs birbirlerinden ayrıldılar.

* İki ordu birbirinden uzaklaşarak biri ovaya, öteki de dağa çekildiler.

Rüstem'in İranlıların yanına gelmesi

15715. * Güneşle ay yeryüzünden kaybolunca, her iki ordunun da öncüleri ortaya geldiler.

* Gözetleme yerindeki gözcülerden biri: "Ova toz duman içinde kaldı, ortalık karardı.

* "Ovalarda ve çayırlarda bir gürültüdür gidiyor ; gelen pehlivanlar arasında birçok da meşaleler görünüyor.

* "Filgövdeli pehlivan Rüstem, yanındaki Zâbilistanlı ordu ile beraber, ateş püskürerek nihayet gelip erişti!" diye haber verdi.

* Geşvat oğlu Gûderz, bu haberi duyar duymaz, o karanlık gece vakti dağdan aşağı hızla inip gitti.

15720. * Rüstem'in bayrağı görününce, karanlık olan ortalık menekşe rengini aldı (1)..

* Rüstem, Gûderzi görünce, hemen atından inip yaya olarak ona doğru koşmağa başladı.

* Hemen, atılıp birbirlerini kucakladılar(2).

* O ünlü Gûderz ailesinin ölen büyüklerini ve zafer uğrunda onların uğradıkları zararları hatırlıyarak, acı acı ağladılar(3).

* Gûderz, Rüstem'e: "Ey pehlivan! Ey, akıllı ve uyanık yürekli savaşçı!

---

(1) Nüsha: * Tehemten'in yüzünü görür görmez, Gûderz'in yüzü de gözyaşları ile örtüldü.

(2) Nüsha: İkinci mısra: * Her ikisinden de binlerce çığlık yükseldi.

(3) Nüsha: * Zaten yüce Giv, Rüstem'in damadı olduğu için, öteden beri akraba idiler.

15725. * "Senin bütün söyledilerin doğrudur. Taç ve tahtın parıltısı da, süsü de sensin!

* "İranlılar için sen anadan, babadan, tahttan, hazineden ve mücevherden de değerlisin! (4)

* "Bizler, sensiz kalınca, karaya vurmuş bir balığa, taşlar arasında kalmış ve başı toprağa girmiş bir ölüye dönüyoruz!

* "Senin yüzünü, gözünü görmekle ve sağlığım için sorduğun şefkatli sorgularını işitmekle,

* "O ölen büyük adamların acısını unuttum. Talihinin parlaklığı ile, yüzüm gülmeğe başladı!" dedi.

15730. * Rüstem'de ona: "Üzülme, gönlünü şen tut. Dünyaya bağlanmaktan vazgeç.

* "Çünkü dünyanın işi, baştanbaşa, yalancılık ve düzenbazlıktır. Onda felâketten başka bir şey yoktur. Sana hazineler de bağışlasa yine sonu gelmez.

* "İnsanların bazısını servete boğar, bazısını fakirliğe düşürür; bazısını şerefle yüceltir, bazısını da utanca düşürür.

* "Fakat insan ne şekilde yaşarsa yaşasın, sonunda, buradan gitmek mukadderdir. Bu sebeple, benim için ölüm hiç de korkulacak bir şey değil..

---

* Ordunun en büyüğü olan Bîjen, Rüstem'in kızından doğmuştu.

(4) Nüsha: * Kin alma gününde, ey yeryüzü pehlivanı, sen fillerden de, aslanlardan da üstünsün!

* "Keşke hepimizin ölümü savaşta olsa.. gönlünü hoş tut!" dedi.

1735. * "Bu sırada Gîv ile Tûs'da İran'dan binicilerin geldiklerini,

* Rüstem'in Hemâven dağına eriştiğini, bütün dünyayı görmüş gezmiş olan Gûderz'in onunla buluşup konuştuğunu da duyunca,

* Hemen rüzgâr gibi hızla kalkarak, Rüstem'i görmeğe gitmek için hazırlandılar. Her yandan bir kıyamettir koptu, borular çalınmağa başladı.

* Birbirleriyle karşılaşınca, komutanlar ve erler atlarından indiler.

* Orduda çığlıklar yükseldi. Savaşta ölenlerin hâtıraları tazelendi. (1)

1740. * Onların hali Rüstem'e pek dokundu, yüreği parçalandı ve içindeki kin duyguları canlandı.

* Bu ordunun başına gelen belâlar onu ağlattı.

* Onlara birçok öğütler vererek: "Ey, kahramanlar! dedi, Biz şimdi, büyük bir savaşla karşı karşıyayız!

---

(1) Nüsha: * Feryat içinde, Rüstem'e şöyle dediler: "Ey, Pehlivan! Ordunun bu feryatlarına yetiş!

* "Bütün şu ova bizim kanlarımızla yuğruldu. Ters talihimizin yüzünden, yeryüzü gözümüze zindan kesildi.

* "Gûderz ailesinden de kimse kalmadı. Ordunun feryadına yetiş artık!"

* "Her savaşın başı da, sonu da hep aynıdır: Ya üstün gelinir, bayram yapılır; ya yenilgiye uğrayıp matem edilir!"

* Yeryüzünü aydınlatan Rüstem pehlivan, otağını kurdurdu. Onun gerisinde Nimruz ordusu da.

15745. * Bayraklarını dikip, çadırlarını dağa kurdu. (2)

* Rüstem tahtının üstüne oturdu, bütün kahramanlar etrafına.

* Bir yanında Gûderz ile Gîv, bir yanında da Tûs'la diğer pehlivanlar yer aldılar.

* Tahtının önüne, bir de çok ışıklı mum getirdiler. Rüstem, şuradan buradan konuştu;

*Büyük pehlivanların ve orduların hikâyelerini anlattı; parlak güneşten ve aydan söz açtı.

15750. * Etrafını saranlar da, Turanlıların sayısız erlerinden,

* Kâmûs'tan, Şengil'den, Çin Hakanından, Menşûr'dan ve Turanın diğer pehlivanlarından bahsettiler.

* Kâmûs için: "Onun hakkında bir şey diyemeyiz. Çünkü, onun yüzünü görmek bize nasip değil.

* "O, yemişi gürz ve kılıç olan, bir ağaçtır. Bulutlardan taş da yağsa yine aldırmaz.

* "Savaş fillerinden bile korkmaz. Kafası kin ve yüreği savaş hırsı ile dolu.

---

(2) Nüsha: * Fil dişinden bir taç kurarak, etrafına da sac ağacından yapılmış kürsüler koydular.

* Menşûr'a gelince, yeryüzünde, ona lâyık bir makam yoktur. Onun gibi bir ordu komutanı daha bulunamaz.

* "Bu dağdan ta Şehd ırmağına kadar olan yerler Turanlıların bayrakları, erleri, filleri ve mahfeleriyle örtülü.

* "Bu ordunun erleri içinde yüzü gülen bir tek kimse bile göremezsin. Hepsi asık yüzlü ve cesur adamlardır.

* "Sen gelmesiydin, bizim burada halimiz haraptı.

* "Muzaffer Tanrıya şükürler olsun, ki artık çektiğimiz zahmetler sona erdi.

* "Tenlerimiz, senin varlığında, can buldu. Yoksa, hiç kimsenin yaşamaktan yana ümidi kalmamıştı!" dediler.

* Rüstem pehlivan, bir müddet daha, savaşta ölenleri düşünerek üzüldü ve ağladı.

* Sonra: "İşte görüyorsunuz ya, dedi, şu ayın bulunduğu gökten ta kara topraklara kadar,

* "Bu dünya da hep dertle doludur. Dünya denilen, bu iğreti saray böyle kurulmuştur.

* "Şu dönen felek de öyledir: Bazan savaş yaptırır, bazan barış... Bazan zehir yedirir, bazan da bal..

* "Tanrının işlerine karışmak olmaz. İster savaşta ölelim, ister ecelimizle ölelim; her ikisine de boyun eğmek gerek.

* "Ecel gelip yetişince, ona uymak lâzımdır. Feleğin hareketlerine karşı konulamaz.

* "Muzaffer olan Tanrı yardımcımız olsun, düşmanlarımızın talihi tersine dönsün!

* "Düşmandan intikam almağa çalışarak, bütün yeryüzünü İrana muhtaç bir hale getirelim!" dedi.

* Büyüklerin hepsi ona dualar ederek: "Tacın, yüzüğün ve kılıcınla sen çok yaşa!

15770. * "Bahtiyar ol, ün kazan! Muzaffer padişahın sarayı sensiz kalmasın!" dediler.

Turanlılarla İranlıların ordularını hazırlamaları

* Yeryüzünü aydınlatan güneş dağın üzerine ışıklarını yayarken, gündüz de, saçlarının iki örgüsünden yakalıyarak, gecenin

* Katran renkli elbisesini soyup çıkardı ve dişleriyle, kanatıncaya kadar, ayın dudağını ısırdı..

* Tam bu sırada da, otaktan davul sesleri yükseldi. Bütün pehlivanlar kalkıp yola girdiler.

* Hûmân, ordunun önüne geçti. Her yeri gözden geçirdikten sonra

15775. * Kendi kendine: "İranlılara, bir yardımcı gelmiş olsa gerek.. Çünkü, yeni otaklar ve çadırlar kurulmuş!" dedi.

* Böyle etrafına bakınırken, gözüne, firuze renkli kumaştan yapılmış bir otak daha ilişti. Onun çevresinde birçok köleler dolaşıyorlardı.

* Önünde de Rüstem'in bayrağını ve mızrağını görünce, artık, talih yıldızının tersine döndüğünü anladı.

* Bundan başka, gözüne, kara bir otak daha ilişti. Bunun önünde de ay biçiminde bir bayrak dalgalanıyordu.

* Kâvûs'un oğlu Feriburz'u, etrafında birçok filler ve davullarla; Tûs'u da, yanında birçok çadırlar kurulmuş olarak gördü.

* Üzüntü içinde hemen Pîran'ın yanına koşarak: "Bugün işimiz iş.. Canımız burnumuzdan gelecek!

* "Dün gece, İranlılarda, her gecekinden fazla birçok silâh şakırtıları, bağırıp çağırmalar vardı.

* "Bunu merak ederek, sabahleyin erkenden çadırımdan çıkıp, İranlıları bir gözden geçirdim.

* "Meğerse, İrandan bunlara yardım için birçok er gelmemiş mi?

* "Orada, yeşil kumaştan yapılmış bir de otak gördüm. Önünde, ejderha gibi bir bayrak duruyor.

* "Etrafında da kalkanlar ve Kâbil hançerleri taşıyan, Zâbilistan erleri bulunuyor.

* "Herhalde Rüstem, İran padişahınca buraya yardıma gönderilmiş olacak!" diye haber verdi.

* Bunun üzerine Pîran, ona: "Öyle ise, dedi, vay halimize! Eğer Rüstem buraya geldiyse,

(1)

* "Ne Kâmûs kalır, ne Şengil, ne Çin Hakanı, ne de bir tek Turanlı pehlivan.." dedikten sonra,

* Hemen ordugâhtan ayrılıp, İran ordusunu bir daha gözden geçirdi.

15790. * Sonra, koşarak, Kâmûs'un, Menşûr'un, ve Fertus'un yanına gitti.

(2)

* Ona: "Ben, bu sabah erkenden çadırımdan çıkıp, İran ordusunun dört bir yanını dolaştım.

* "Onlara yardım için, İrandan, ikinci erlerden toplanmış bir ordu gelmiş.

* "Sandığıma göre bunların başında bulunan da, önceden sana sözünü ettiğim, Filgövdeli Rüstemdir!

* "İran padişahının yanından ta buralara kadar, sırf intikam almak için gelmiş!" dedi.

---

(1) Nüsha: * "Öyle bilki: O dev oğlu buraya geldiyse, bir daha sevinmemize imkân yoktur!

(2) Nüsha: * Pîran, o kahraman Kâmûs'a şöyle söyledi: "Ey, savaştan yılmıyan ünlü kişi!"

* Kâmûs, ona şöyle dedi: "Ey, ekilli pehlivan! Senin yüreğin kötü düşüncelerle dolu.

* "Sen şunu bilki: Savaşa Rüstem değil, Keyhüsrev'in kendisi gelse yine merak etmeğe değmez!

* "Sen ne diye, böyle ikide bir Rüstem'den bahsedip duruyorsun? Bir daha, Zâbilistan'ın lâfını etme!

* "Savaş sırasında Rüstem benim bayrağımı bile bir kere görse, yüreği dertle dolar.

* "Sen şimdi kalk, git de orduyu hazırla bayrağı ordugâha getir.

[illegible]00. * "Ben erlerimle savaşa giriştiğim zaman, siz de bir an bile gecikmemelisiniz.

* "Sen şimdi yiğitlerin nasıl savaştıklarını göreceksin. Ova, baştanbaşa, bir kan denizine dönecek!" dedi.

* Pehlivanın yüreği bu sözlere çok sevindi. Artık Rüstem'in düşüncesinden, korkusundan kurtularak,

* Ruhunu cesaret suyu ile yıkadıktan sonra, şen bir yürek ve dinç bir başla gelip

* Bütün erlere tulga ve zırh dağıttı. Bu işleri yaparken, hep, Kâmûs'un sözlerini hatırlıyordu.

* Bundan sonra da kalkıp Çin Hakanının yanına gitti. Eğilip yeri öperek,

* Ona: "Ey, padişah, bahtiyar ol! Düşüncen, her zaman, aklınla beslensin!

* "Bizim için, kalktın, uzak ve yorucu yollardan geldin; zevkini, rahatını bunca zahmetlere feda ettin

* "Efrasiyâb'ın hatırı için, Çin denizini tuttun gemilerle geçtin.

* "Ordunun sırtı, senin sayende, düzelmiştir. Sen, yaradılışın nasıl icabediyorsa, öyle hareket et.

* "Filleri çıngıraklarla süslü ve boru sesleriyle dünyanın kulaklarını sağır et!

* "Ben, bugün, ordumla savaşa giriyorum. Sen, filler ve davullarla merkezde kal.

* "Ordumun ardını gözeterek, bana edeceğin yardımlarla, külâhımı bulutlara kadar yükselt.

* "Savaşçı Kâmûs, bana, ordunun önünde gitmek ödevini verdi."

* Ve, birçok ağır yeminler ettikten sonra, gürzünü çekip havaya kaldırarak:

* "Bugün, bulutlardan taş da yağsa, bu gürzden başka silâh kullanmıyacağım!" dedi.

* Bu sözleri duyar duymaz, Hakan boruları çaldırdı. Öyle ki toprak, ayaklı bir yaratıkmış gibi harekete geldi.

* Davulların sesinden yer ve gök titredi ve bunlardan merhametini kesti.

* Hakanın buyruğu ile mahfeler fillerin üzerlerine yüklenince, yeryüzü Nil gibi karardı.

* Kendisi de salına salına, ordunun merkezine geldi. Hava, tozdan, bir kara buluta dönmüştü.

* Çıngırakların ve Hint zillerinin sesleriyle, yürekler yerlerinden oynadı.

* Fillerin sırtlarındaki, firuzeden yapılmış tahtların ve Nil deryası gibi dalgalanan bayrakların parıltısından

* Gözler sönükleşti, cansızlaştı, ölü gözüne döndüler..

* Feleğin ağzı, burnu toz toprakla doldu. Toprağın yüzü de katranla sıvanmış gibi idi.

* Hakan ordugâha gelince, gökteki ay bile yolunu şaşırdı.

* Kâmûs, dağın sağ yanına çekildi. Ağırlıkları da ovaya doğru götürdüler.

* Pîran, kardeşi Hûmân ve Gelbat'la beraber, sol tarafı tuttu.

* Hakanın bu işlerini görünce, Rüstem de ordusunu savaş alanında hazırlamağa başladı.

* Verdiği emir üzerine, Tûs davulları bağlattı ve orduyu horoz gözü gibi süsledi.

* Sonra Rüstem: "Bakalım, dedi, şu dönen felek kime güleryüz gösterecek?

* "Ne biçim dönecek ve büyük kahramanlardan kimin ömrü sona erecek?

* "Yolda gelirken hiç dinlenmedim. Atım da, üç konaklık yolu bir konaklık gibi geçti.

* "Yolun güçlüğünden, hayvancağız harap bir halde.. Tırnakları da ezik.

* "Onun için ben, bugün, ona pek yüklenemem; hiç kimse ile de savaşamam.

* "Bu düşmanla yapılacak bugünkü savaşta bana yardım etmeniz gerek!"

* Sonra Tûs, boruları ve tunçtan küpleri çaldırdı. Öküz kuyruğu biçimindeki boruların çığlıklariyle de bir kıyamettir koptu.

* Gûderz, ağırlıkları dağa gönderip ordusu ile sağa yerleşti.

* Kâvûs'un oğlu Feriburz'da solda kalmıştı. Mızraklardan, bütün dünya bir kamışlığa dönmüştü.

* Ordunun ortasında ise, Nevzer soyundan Tûs vardı. Derken, havada kasırgalar koptu; yeryüzü toz topprakla doldu.

* Dünya toza toprağa bulandı; pehlivanlar birbirlerini göremez oldular.

* Bunun üzerine Filgövdeli Rüstem, Hakanı ve Turan ordusunu görmek için, dağın tepesine çıktı.

* Oradan bakınca öyle büyük bir ordu gördü, ki Rum denizi onun yanında mumdan yapılmış küçük bir yuvarlak gibi kalırdı.

* Bunlar, her biri bir türlü elbise ve külâh giyinen ve Keşan, Şenk, Vehr,

* Çağan, Çin, Saklap, Hint, Kihan, Rum, Nehir ve Sind gibi türlü ülkelerden gelen erlerdi.

* Her köşede bir başka dil konuşuluyordu. Hepsinin bayrağı da, yiyecekleri de başka idi.

* Süslü fillerden, fildişi tahtların, bileziklerin, tacların ve gerdanlıkların süslerinden

* Yeryüzü baştanbaşa bir cennet bahçesine dönmüştü. Bu, tehlikeli fakat güzel bir manzara idi.

* Dağın üstünde duran Rüstem, bu manzaraya hayran kaldı. Fakat, geriye dönmeği düşündü.

* Kendi kendine: "Felek bize ne zamana kadar güleryüz gösterecek? Bu kocamış felek, bakalım, bize ne oyun oynıyacak?" dedi.

(1)

* Sonra, hiç metanetini bozmadan, dağdan aşağıya inerek ordunun ve komutanın yanına gitti.

15850. * Onlara: "Belime kemer bağladığım zamandan beri bir yıl bile rahat etmedim ve

* "Birçok ordular gördüm ama, bu kadar büyük bir ordu görmedim!" dedi.

* Sonra emretti, davulları yüklediler; komutan Tûs'da savaşa girmeğe karar verdi.

* Elinde mızrağı olduğu halde, intikam almak için, dağdan ovaya doğru yürüdü.

---

(1) Nüsha: * Sonra, eğilerek Tanrıya yalvardı: "Ey, yeryüzünde sorumsuz ve ölümsüz olan Tanrı!

* "Yıldızları, ayı ve güneşi ışıklandıran ve türlü türlü canavarları yaratan sensin!

* "Bizler çaresizlerin, sen ise her şeye çare bulansın... Bu savaşta bize yardım et, ki

* "Senin bağışınla kuvvet bulalım ve zafere erişelim de başımız yücelsin!"

* Ordunun gelip de yerine geçmesi yarım gün sürdü; ovaya yerleşen ordu, iki fersahlık bir yeri kapladı.

* Onun yerden kaldırdığı tozlarla, dünyada aydınlık denilen şey kalmadı ve gündüzü geceden ayırmak imkânsızlaştı.

* Mızraklardan ve okların temrenlerinden, hava ve güneş karardı.

* Atlıların ve atların sesleri Merih ve Zühal yıldızlarının bulundukları yerleri geçiyor;

* Atlıların naralarından ve baltaların şıkırtısından, sanki kayalar kanadlanıp uçuyordu.

* Kılıçlarla onları kullanan eller, kandan, yakuta dönmüş; atların ayakları altında toprak âdeta harekete gelmişti.

* Korkakların yürekleri bedenlerinden ayrılıyordu. Savaş erlerinin sırtlarındaki kaftanlar, birer kefen haline gelmişlerdi.

* Bu sırada, Kâmûs ordusuna şöyle seslendi: "Eğer göklere yükselmek istiyorsanız,

* "Kılıçlarınızı, gürzlerinizi ve kementlerinizi alıp savaş alanına atılın!

* "Canı elinde olmıyan savaşçının başı taş altında ezilir!"

Rüstem'in Eşkebus'la savaşması

* Her zaman davul gibi gümbürdeyip herkese meydan okuyan, Eşkebus adlı bir savaşçı vardı.

* İranlılarla savaşmak ve karşısına çıkacak düşmanların kafalarını yuvarlamak isteğinde idi.

* Nihayet, ortaya atılarak: "Ey, ünlü pehlivanlar! İçinizden hanginiz, benimle savaşmak için, ortaya atılacak?

* "O kim ise ortaya çıksın da, kanından şuracıkta bir ırmak akıtıvereyim!" diye bağırdı.

* Bunu duyunca Rehham, dayanamadı. Heyecana kapılıp, hiddetinden, bir deniz gibi köpürdü.

* Binicilerin en zayıfı olan Rehham, yayım kurup, o ünlü pehlivanı bir ok yağmuruna tuttu.

* Fakat Eşkebus'un vücudu çelik zırhlarla örtülü olduğu için, gelen oklar kaftanının üzerinden rüzgâr gibi geçip gidiyordu.

* Diğer savaşçılar gibi kendisi de yorgun bulunan Rehham, bunun üzerine, eline ağır gürzünü aldı.

* Her ne kadar düşmanını öldürmek istedi ise de, onun tulgasına tesir bile edemedi.

* Sıra kendisine gelen Eşkebus, elini ağır gürzüne atınca, yeryüzü demire döndü ve gök abanoz gibi karardı.

* Gürzü Rehham'ın kafasına öyle bir indirdi, ki kafasındaki tulga paramparça oldu.

* Bunun üzerine Rehham'ın gözü Keşanlı pehlivandan yıldı ve dağa doğru kaçmağa başladı.

* Bunu görünce Tûs, Eşkebus'la karşılaşmak için ordunun ortasındaki yerinden atını sürerek meydana atıldı.

* Fakat, Tehemten, kızmıştı. Tûs'a: "Rehham, meclislerde, elinde şarap kadehi tutarken

* "Övünüyor, kahramanlığından dem vuruyor, kendisini herkesten yüksek görüyordu..

* "Şimdi, o sandaloz gibi sararmış yüzü ile nereye kaçtı? Eşkebus'tan da mı daha aşağı imiş?

* "Sen, ordunun merkezinde kal. Ben, yaya olarak da gidip savaşırım!" dedi.

* Yayını kurup koluna taktıktan ve kemerine de birkaç tane ok yerleştirdikten sonra,

* Eşkebus'un karşısına çıkıp (1)

---

(1) Nüsha: Bu beyit başında: * Elinde abanoz renkli bir okla ve salına salına

* Şöyle kükredi: "Ey, nice savaşlar görmüş pehlivan! Senin dengin karşına işte şimdi geldi. Yerinden hiç kıpırdama!"

* Keşanlı pehlivan, onun bu sözlerine hem şaştı, hem de güldü, Atının dizginini ağırlaştırıp ona seslendi.

15885. * Gülerek dedi ki: "Hele, senin adın da ne imiş? Şimdi kafasız kalacak olan vücuduna acaba kimler ağlıyacak?"

* Rüstem ona şu cevabı verdi: "Ey, uğursuz vücutlu! Ne diye benim adımı soruşturup duruyorsun?

* "Anam benim adımı senin ölümün diye koymuş, zaman da benim senin kellenin topuzu yapmış!"

* Eşkebus: "Karşıma böyle yaya geldiğine bakılırsa, vücudunu bir hamlede teslim etmek istiyorsun, demektir!" deyince,

* Rüstem bu sefer şu karşılığı verdi: "Ey, akılsız savaşçı!

15890. * "Sen hiç ömründe yaya savaşıp da büyük kahramanların kafalarını mezara sokan yiğitler görmedin mi?

* "Sizin memleketinizdeki aslanlar, kaplanlar, timsahlar at üzerinde mi savaşırlar?

* "Şimdi, iyi bak da, ben sana yaya olarak savaşın nasıl yapıldığını öğreteyim!

* "Tûs beni buraya, yaya olarak, Eşkebus'un atını almak için gönderdi.

* "Böylece Keşanlı Eşkebus yaya kalacak ve ordusu bile ona gülecek!

* "Böyle bir günde, şu alanda benim gibi yaya olarak savaşan bir pehlivan, senin gibi üçyüz atlıya bedeldir!" dedi.

* Keşanlı Eşkebus: "Ben sende alay etmekten ve adam kandırmağa çalışmaktan başka bir silâh da göremiyorum!" dedi.

* Rüstem de: "Sen, şimdi, ömrünü sona erdirecek olan yayını ve okumu göreceksin!" diye karşılık verdi.

* Rüstem, hasmının durumundan atına pek güvendiğini anladığı için, yayını kurup

* Önce atına bir ok atarak onu yere devirdi ve

* Gülerek ona yüksek sesle bağırdı: "Haydi bakalım, dedi, sen de o değerli ahbabının yanında biraz oturuver.

* "Onun başını bağrına bas da, biraz, savaş yorgunluğunu gider!"

(1)

* Bu sözleri dinledikten sonra, Eşkebus da yayını kurdu. Fakat, yüzü sandaloz gibi kararmıştı ve vücudunun her yeri titriyordu.

---

(1) Nüsha: * Çünkü, sen ona çok güveniyordun ve onun da senden başka kimsesi yoktur!"

* Bu durumda olduğu halde, ardı ardına, Rüstem'e ok yağdırmağa çalıştı. Rüstem ona:

* "Kollarını ve vücudunu boşuna yoruyor, boş yere canını üzüyorsun!" dedikten sonra

15905. * Elini kemerine atıp hendek ağacından yapılmış birkaç ok daha çıkardı.

* Bunların içinden, temreni masmavi çelikten olan ve dibinde de dört kartal tüyü bulunan birini seçip

* Çaçı yayını eline aldı; ona da, yaban keçisi derisinden yapılmış bir yay taktıktan sonra

* Sol elini uzatıp yayı tuttu. Sağ eliyle kirişi çekip bırakmasiyle, yaydan dehşetli bir vınlama duyuldu.

* Rüstem temreni parmağiyle tutup atınca, ok Eşkebus'un göğsünden girip bel kemiğinden çıktı.

15910. * Düşmanın göğsüne yaptığı bu tam isabet için, felek Rüstem'in elini öptü.

* Kaza: "Tut", kader: "Vur", felek: "Aferin" ve melekler: "Maşallah!" dediler.

* Keşanlı Eşkebus, hemen ölerek, anasından hiç doğmamışa döndü.

* Her iki ordu da bu pehlivanların savaşmalarını seyretmekte idi.

* Çin Hakanı ile Kâmûs'da, Rüstem'in boyunu, bosunu, kolunu, kuvvetini ve kin almak hususundaki azmini görmüşlerdi.

15915. * Rüstem savaş alanından ayrılınca, Çin Hakanı hemen bir atlı gönderip,

* Eşkebus'un vücuduna saplanan, kanlı oku getirtti ve orduda herkese gösterttti. Görenlerin hepsi onu bir mızrak sanmışlardı.

* Çin Hakanı bunun temrenini ve tüylerini görünce, genç ve dinç yüreği birden bire kocayıverdi.

* Pîran'a dönerek: "Bu adam kimdir? İranlı pehlivanlar arasında ne diye anılır?

* Sen, bunların sayısı pek az, hiç askeri değeri olmıyan, aşağılık birtakım pehlivanlar olduklarını söylemiştin.

15920. * "Şimdi ise gördün, ki onların okları bile bizim mızraklarımız kadar. Onların savaşlarına dağ bile dayanamaz!

* "Sen onlara hiç değer vermiyordun ama, şimdi, sözlerinin asılsız olduğu anlaşıldı!" dedi.

* Pîran, onun bu sözlerine: "Ben, İran ordusunda, bu kuvvette bir adam olduğunu bilmiyordum.

* "Attığı ok ağaçları delen bu uğursuzun bizim için ne düşündüğünü de anlıyamadım.

* "İranlılardan, kuvvet, cesaret ve maharet sahipleri olarak, benim bildiklerim Gîv ile Tûs'tur.

15925. * "Kardeşim Hûmân da bu Tûs'un başına dünyayı zindan etmiştir!

* "Fakat, bu adamın kim olduğunu ve bizim ordumuzda ona karşı kimin çıkabileceğini henüz bilmiyorum.

* "Hele otağıma kadar bir gideyim de, onun adının ne olduğunu öğreneyim!" diye karşılık verdi.

Pîran'ın Rüstem'in gelip gelmediğini soruşturması

* Pîran, benzi uçuk ve başı düşünceli olarak gelip, kendi ünlü pehlivanlarından soruşturmağa başladı.

(1)

* Pehlivan Hûmân, Pîran'a: "Akıllı olan, düşmanını küçük görmez.

---

(1) Nüsha: * Onlara: "Savaşta bu kadar tecrübeli davranan ve yaya olarak savaşan bu kahraman kimdir?

* "O, sakın, bu savaş yerine İran Padişahınca yardım için gönderilmiş olan Rüstem olmasın?" diye sordu.

1930. * "İranın büyük pehlivanları cesur ve demiri kıracak kadar da kuvvetlidir.

* "Üstelik, İrandan, yardımcı kuvvette gelmiş. Bak, savaş meydanının nasıl altı üstüne geliyor!" dedi.

* Pîran: "İrandan Tûs'a istediği kadar binici pehlivan gelsin. Ben, onların birisinden korkmam!

* "Elverir ki Rüstem gelmesin.. Rehhammış, Gürginmiş bana vız gelir. Onların hiçbirisi beni korkutamaz.

* "Sen şunu bil, ki onların içlerinde Tûs'tan başka pehlivan yoktur. Ne Feriburz, ne de Gürgin, Kâmûs'a denk olamazlar.

1935. * "Bugün ordumuza büyük bir savaş var. Ün kazanmak için, herkes başarı göstermeğe çalışmalı!" dedi.

* Bundan sonra da, kalkıp Kâmûs'un Menşûr'un ve Fertus'un yanlarına gitti.

* Onlara: "Bugün büyük bir savaş oldu. Kurt, nihayet, koyun sürüsünün içinde göründü.

* "Şimdi, bakın düşünün de bu işin bir çaresini bulun! Uğradığımız bu yenilginin lekesini üzerimizden kim silecek?" diye sordu.

* Kâmûs: "Bırak, dedi, bugün adımız berbat oldu!

15940. * "Eşkebus'un savaşta ölmesine, tabiî Tûs'la Gîv sevinmişlerdir.

* "Fakat, benim de, o yayan döğüşen pehlivandan ödüm koptu. Yalnız ben değil, bütün ordu da ondan korkuyor!

* "Yeryüzünde, onun gibi boylu boslu bir pehlivan daha yoktur. Bizim ordudan da ona denk olacak bir pehlivan çıkmaz!

* "Onun yayını gördün; oku da burada duruyor. Kuvvetçe o, azgın bir aslandan da beter!

* "Bu, senin bana evvelce anlattığın, o Sistanlı pehlivan olsa gerek.

15945. * "İran ordusuna yardım için gelmiş ve savaşa da yayan çıkıyor, demek.." deyince,

* Pîran: "Senin dediğin o Rüstem bambaşka bir pehlivan, bambaşka bir binici ve bambaşka bir savaşçıdır! O, kimseye benzemez." dedi.

* Bunun üzerine, zaten aklı fikri Rüstem de olan, uyanık yürekli Kâmûs :

* "O halde, sen bana bir anlat bakayım: O Rüstem dediğin pehlivan nasıl savaşır?

* "Savaşta karşısına çıkanlara neler söyler? boyu bosu nasıldır?

* "Kuvveti ne kadardır? Yüzü nasıldır? Onunla ne şekilde savaşmalı?

* "Madem ki o buraya gelmiştir; o halde ona karşı benim savaşmam lâzım!" dedi.

* Pîran, ona şöyle karşılık verdi: "Aman, Tanrı kimseyi onunla savaşmak sevdasına düşürmesin!

* "Onun boyu düzgün bir selviye benzer; yüzü ise insana korku verir.

* "Savaşlarda Efrâsiyâb, kaç defa, onun karşısından gözleri yaşlı olarak kaçmıştır!

* "Hüsrev'i seven bu savaşçı, savaşlarda, kılıcına elini hasmından önce atar.

* "Onun savaşmaktan gayesi, kucağında büyütmüş olduğu, Sîyâvuş'un intikamını almaktır.

* "Onun silâhına karşı konulamıyacağını, birçok pehlivanlar sınayıp anlamışlardır.

* "Savaşmak için kemerini kuşandığı zaman, kuvveti bir azgın aslanın kuvvetine döner.

* "Savaş günü gürzünü yere düşürse, bir deniz canavarı bile onu kaldıramaz.

* "Onun yayının kirişi de aslan derisindendir. Oku ile temrenin ağırlığı on setir gelir.

* "Sert bir taşı eline alınca, muma çevirir.

* "Kendisinden aşağı olan pehlivanlarla savaşmaktan utanır.

* "Savaşa hazırlandığı vakit, sırtına bir zırh geçirir; bunun üstüne de bir kaftan giyip düğümler.

* "Onun kaplan derisinden bir elbisesi vardır, onu giyip savaşa çıkar.

15965. * "O, buna Bebr-i Beyân der ve onu kaftandan da, öteki zırhlardan da üstün tutar.

* "Çünkü o, ne ateşte yanar, ne de suda ıslanır. Onu giyince Rüstem, kanad açmış kuşa döner.

* "Onun altında bir de at vardır, ki bu atı gören Bistun dağı ayaklanmış da yürüyor, sanır.

* "Savaş sırasında hiç durmadan kişner, bağırır; taşlardan, topraklardan ateşler çıkarır.

* "Rüstem'in böyle o kadar çok özellikleri vardır, ki savaş alanında o insandan bambaşka bir şeydir!

15970. * "Onun kollarını, omuzlarını, göğsünü ve ellerini görüp de şaşmamak kabil değildir!" dedi.

* Bunları dinliyen akıllı Kâmûs, gözünü, kulağını Pîran'a dikmişti.

* Pîran'ın sözleri hoşuna gitti ve işinin yoluna girdiğini anladı.

* Ona: "Ey, pehlivan! Sen, yüreğini ferah tut, hiç canın sıkılmasın!

* "Bahtı uyanık padişahların ettikleri ağır yeminlerden hangisini istersen ederim.

15975. * "Hattâ, senin gönlünü hoş edinceye kadar savaşmadan,

* "Onların başlarına dünyayı iğnenin gözü gibi dar etmeden,

* "Güneşi yaratan Tanrının izniyle, atımın üzerinden eğeri kaldırmıyacağıma, o yeminlerden daha ağır yemin de ederim." dedi.

* Bunun üzerine Pîran da ona: "Ey, uyanık yürekli ve doğru sözlü padişah!

* "Bütün işlerimiz senin dediğin gibi yoluna girecek, savaşta bizim istediğimiz gibi bitecektir!" diyerek,

15980. * Oradan kalktı. Bütün karargâhı gezip bütün otaklara ve çadırlara uğradı.

* Çin Hakanına ve herkese, Kâmûs'un söylediklerini bildirdi.

Turanlılarla İranlıların savaşa hazırlanmaları

* Hava batan güneşin ışıklariyle yakut rengini aldığı, bu suretle gecenin karanlığı gökyüzünü kapladığı vakit,

* Ordunun bütün akıllı ve kılıç kullanmakta usta kahramanları toplanıp,

* Yürekleri savaş ve kin duygulariyle dolu olarak, Çin Hakanının otağına gittiler.

15985. * Bunların içinde aslan yürekli, filleri yerlere seren Kâmûs, savaşta çok bilgisi olan Menşûr,

* Şenkli Şemiran, Hintli Şengil, Saklaplı Kendrev ve Sind padişahı gibi kahramanlar vardı.

(1)

* Her biri, savaş üzerindeki düşüncelerini bildirdiler ve İrandan bahsettiler.

* Sonunda da, oy birliği ile, savaşmağa, düşmanın kaniyle ellerini yıkamağa karar verdiler.

* Toplantı bitince, dinlenmek için, her biri kendi çadırına çekildi.

15990. * Karanlık gecelerin birbiri ardınca gelip de yüklenmeleriyle incelen ve sırtı iki büklüm olan ayın

* Güneşe doğru yaklaşarak gözden kaybolduğu ve güneşin ışıklarla yıkanarak çıktığı bir sırada,

---

(1) Nüsha: * Kiharlı Kihar, aslan gibi olan Çengeş,

* Turanın ve Hotenin ileri gelenleri, hep birden gidip Çin Hakanının önünde durdular.

* İki ordu birbirine girdi ve ortalıkta bir kıyamettir koptu.

* Çin Hakanı: "Dün olduğu gibi, bugün de savaşmaktan yana tereddüde düşmiyelim!

* "Orduya Pîran'ın bulunmadığını ve onsuz savaşmıyacağımızı bildirmek doğru değildir.

15995. * "Biz hepimiz uzun yollardan buraya yardım etmeğe, savaşmağa geldik.

* "Eğer biz işi, dün olduğu gibi, bugün de gevşek tutacak olursak, yiğitliğin önüne leke sürmüş oluruz.

* "Bunda yararlık gösterdiğimiz takdirde, Efrasiyâb'ın teşekkürünü kazanır ve rahat ederiz. Bu ciheti de düşünmek gerek.

* "Hep birden hücum ederek, düşmanın üzerine dağlar gibi yürüyelim.

* "Yedi (1) ülkenin kahramanları burada toplanmış bulunuyor. Artık, bizim için, uyumak, yemek ve içmek söz konusu olmamalı!" dedi.

16000. * Bunun üzerine, orada bulunan bütün büyük kahramanlar, yerlerinden kalktılar. Çin Hakanına teşekkürler ederek:

(1) Nüsha: On.

* "Bugüne bugün ordu senin buyruğundadır! Çin ve Turan ülkeleri senin hükmündedir.

* "Bak, şu savaş alanına bir kere! Bulutlardan sanki kılıç yağıyor!" dediler.

* Beri yandan da Rüstem, İranlılara: "Artık beklediğimiz zaman geldi!

* "Biz burada tek tük birkaç kişi kaybetmedik değil. Fakat bu, bütün kuvvetimize nispetle, otuz binde (1) bir ölçüsündedir.

16005. * "Bunun içindir, ki üzülüp canınızı sıkmayın! Çünkü bizim şerefsiz yaşıyacak vücuda ihtiyacımız yok!

* "Eşkebus'un başına gelenleri görünce, bütün Türk erleri, yüzleri abanoz gibi karararak dönüp gittiler.

* "Ey, biniciler! Yüreklerinizi kinle doldurun. Kızgınlıktan, yüzleriniz kırış kırış olsun!

* "Bugün savaşmak için atımı nalladım. Onun üzerinde, kılıcımı düşmanların kaniyle yakuta döndüreceğim!

* "Bugün, yepyeni bir gün başlıyor.. Onun için hazırlanın. Yeryüzü, baştanbaşa, Keyhüsrev'in hazineleriyle doludur ve

(1) Nüsha: Altmış binde.

* "Bunların hepsi de sizindir. Kemerlerinizi kuşanıp savaşa hazırlanın. Mükâfat olarak, taç ve küpe alacaksınız!

* "Ben de size içleri para dolu keseler ve Zâbil hediyelerinden başka, Kâbil'in de bütün servetini dağıtacağım!" diyordu.

* Bu sözleri dinliyen bütün büyük kahramanlar ona teşekkür ettiler ve: "Padişahlık tacı ve yüzüğü sensiz kalmasın!" dediler.

(1)

* Bundan sonra Rüstem savaş silâhlarını kuşanarak, bütün büyüklüğü ve gücü ile ortaya çıktı.

* Önce zırhını, onun üstüne de Beler-i beyan'ını giydi.

* Çin çeliğinden yapılmış olan başlığını da başına geçirerek, kendi için kötü düşünenlerin ölümlerini diledi.

* Tanrının izniyle belini de bağladıktan sonra, sarhoş bir fil gibi atının üzerine bindi.

* Yeryüzü atının nallarının basışından kararırken, göklerde onun boyuna bosuna hayran kaldılar.

---

(1) Nüsha: * Yeryüzü Pehlivanısın, biz de senin kullarınız! Sana güveniyoruz ve senin sayende yaşıyoruz!"

Kâmûs'un Elva'yı öldürmesi

* Her iki ordudan davul ve boru sesleri yükseldi. Bundan sonra son söz kılıçlarındı.

* Dağlar ve ovalar zangır zangır titriyor; toprak, atların nallarının vuruşundan yorgun düşüyordu.

* Karşı tarafta da: Arkasında azgın filler ve ağırlıklar olduğu halde Kâmûs ordunun sağında;

* Çin kumaşlariyle örtülmüş bir eğerin üzerinde bulunan Hint komutanı solda ve

* Çin Hakanı da ortada yer almışlardı. Bunların dehşetinden de gökler kararıyor ve yer sarsılıyordu..

* İran ordusunun sol kanadında ise Feriburz, kuzey burcundan parlıyan güneş gibi duruyordu.

* Gevşat'ın oğlu da, vücudu zırhlarla örtülü olduğu halde, sağ kanatta idi.

* Ordunun ortasında da, önüde davullar ve kerrenaylarla, Tûs bulunuyordu.

* Her iki ordudan yükselen naraların dehşetiyle, nerede ise, fillerin bile kulakları patlıyacaktı.

* Her taraf, bir duman ve ateş denizine dönmüştü. Böyle bir savaş gününü, hiçbir savaşçı, rüyasında bile görememiştir.

* Ağzı ciğerinin kanlariyle köpürmüş olarak ortaya ilk çıkan,

* Fillî ve davullu ordusu ile orada bulunan, yüce komutan Kâmûs oldu.

* Kâmûs, elinde öküz kafası biçiminde bir gürz olduğu halde, bir fil gibi kükredi:

* "Dün yaya olarak savaşan ve ünlü pehlivanlara meydan okuyan o savaşçı nerede?

* "Eğer o tutup da yine oku ve yayı ile ortaya çıkacak olursa, bilsin ki, bugün okunun da, yayının da son günüdür!" dedi.

* Yüce Tûs, Gîv ve Rehham gibi pehlivanlar onu görmesine gördüler

* Ama, hiçbirisi, onunla savaşmayı gözüne aldıramadı.. Böylece, İranlı pehlivanlardan ortaya çıkan olmadı.

* O, bir kaplana benziyordu. İranlı biniciler ise onun yanında bir geyik gibi kaldıkları için hiçbirinde ortaya çıkacak cesaret yoktu.

* İçlerinden, yalnız, Zâbilistanlı Elva adındaki pehlivan intikam kılıcını kınından çekip çıkarabildi.

* Elva, Rüstem'in çömezi idi. Onun hep mızrağını taşır, kimseyi Rüstem'in yanına yaklaştırmazdı.

* İyi ata binerdi. Ok, gürz ve mızrak kullanmasını da iyi bilirdi.

* Görmüş, geçirmiş, zahmetler çekmiş ve Rüstem'den birçok savaş bilgileri öğrenmişti.

(1)

16040. * Bilgili bir ihtiyarın ne söylediğini biliyor musun? Şimdi işiteceğin bu sözü aklında iyi tut..

* Bu ihtiyarın sözü şudur: "Hünerlerine güvenme, onlara aldanma, haddini aşma, olduğun yerde dur.

* "Küçük bir çeşmenin derin bir denizle boy ölçüşmeğe kalkışması cesaret değil, deliliktir!"

16045. * Elva, Kâmûs'un üzerine yürüyüp, onunla savaşmak isteyince,

* Onlara geniş bir yer ayırdılar. Bunun üzerine Keşanlı pehlivan bir kurt gibi atılıp

* Elva'ya bir mızrak indirerek, onu atının eğerinden aşağıya aldı ve kolaylıkla yere yuvarladı.

* Sonra, dizginini çevirip, atının nallariyle onu o kadar çok çiğnedi ki toprak onun kaniyle yakuta döndü.

---

(1) Nüsha: * Rüstem, ona hep: "Savaşta benimle beraber bulunduğun zaman akıllı ve uyanık ol!" derdi.

Rüstem'in Kâmûs'u öldürmesi

* Rüstem, Elvan'ın bu şekilde öldürülmesine çok üzüldü ve hemen atının terkisinden kemendini alıp açtı.

* Bu, Rüstem'in âdetiydi. Ne zaman pehlivanlarla savaşa çıksa, ağır gürzü ile beraber, kemendini de yanına alırdı.

* Böylece, bir elinde ağır gürzü ve bir elinde de kemendi ile Rüstem, sarhoş bir fil gibi bağırarak meydana geldi.

* Kâmûs; onu görünce: "O altmış halkalı ipine güvenip de öyle böbürlenme!" diye bağırdı.

* Rüstem, ona şu karşılığı verdi: "Aslan olan, avını görünce, böyle bağırır!

* "İntikam kemerini önce beline kuşanan ve İranlıların ünlü bir pehlivanını öldüren sensin!

* "Benim kemendimle iplik diye alay ediyorsun ama, sen şimdi onun ilmiğinin başına neler getireceğini görürsün!

* "Ey, Keşanlı pehlivan! Seni buralara kadar getiren kaderindir ve şu topraklar bastığın son yerler olacaktır!" dedi ve,

* Savaş atını yerinden oynatıp, düşmanın üzerine saldırdı. Fakat düşman, elinde kemendi ile, bir fil kadar kuvvetliydi.

* Kılıcı ile onun kafasını gövdesinden ayırmak istiyordu.

* Fakat kılıç, atın boynuna raslıyarak, üzerindeki zırh parçalandı.

* Böyle, atın kafası kurtuldu. Bunun üzerine Rüstem, hemen kemendini halka halka yapıp

* Attı. İp düşmanın beline geçince Rüstem o azgın fili yerinden oynatarak,

16060. * Kemendi ile sıkı sıkıya bağladı. Altındaki Rahş'da, bu sırada, at değil kollu kanadlı bir kartaldı sanki..

* Fakat Kâmûs, cesaretini kaybetmedi. Atının başını serbest bırakıp üzengiye yüklenerek,

* Bütün gücü ile, ipin ilmiğinden kendisini kurtarmağa çalıştı ise de,

* İpten kurtulamadı ve, sonunda, baygın bir hale geldi, kendinden geçti. Bunun üzerine Rüstem atını durdurdu ve

* İpi çekip Kâmûs'u başaşağı ederek yere serdikten

16065. * Sonra atından inip onu iple sımsıkı bağladı ve ona: "Ha, işte şimdi işin tamam...

* "Artık şeytanlıktı, cadılıktı geçmiş ola... Senin canın deve esir oldu!" dedi.

* Kâmûs'un ellerini arkadan sımsıkı bağladıktan sonra, ipin ucunu eline alarak,

* İntikam pençesinde koşan düşmanını sürüye sürüye ordunun bulunduğu yere geldi.

* Pehlivanlara: "Hele bakın, savaşmak için meydan okuyan şu pehlivana! O kadar kurumlanmanın üstüne burnu nasıl yere geldi!

* "Yalancı dünya denilen şu sarayın işi hep böyledir. Bazan iniştir, bazan da yokuş...

* "Onda insan bazan sevinir, bazan üzülür; bazan göklere yükselir, bazan da yerlerde yuvarlanır!

* "Aslanlarla her zaman savaşabilecek kadar güçlü olan bu yüce, bu cesur pehlivan,

* "İrana saldırmak, yurdumuzu yakıp yıkmak, aslanlara in yapmak niyetinde idi..

* "Eğer sağ kalıp da bu dilediğini gerçekleştirebilseydi, şimdi, Zâbilistan'da da, Kâbilistan'da da ne saraylar kalacaktı, ne evler, ne bağlar, ne de bahçeler...

* "Zaloğlu Rüstem'i yeryüzünden kaldırmadan, elindeki gürzü bırakmıyacaktı.

* "Fakat şimdi ona tulgasiyle zırhı kefen, toprak taç ve gömleği de mezar oldu!

* "Artık son dakikası geldiğine göre, şimdi söyleyin bakalım, onun nasıl bir ölümle öldürülmesini istiyorsunuz?" diyerek,

* Onu kaldırdığı gibi pehlivanların önlerine attı. Bunun üzerine ordudan ayrılan bazı pehlivanlar oraya kadar giderek

* Onun vücudunu kılıçlariyle param parça ettiler. Taşlar, topraklar kan içinde kaldı.

16080. * İşte, bu feleğin âdeti böyledir. İnsanın ömrü bazan sevinçli, bazan da üzüntülü geçer.

* Dünyanın derdi hiç bitmez. Göstereceğin yiğitlikle de bu dert ne azalır, ne de çoğalır.

* Ey, insan! Senin işlediğin günahlarla, canın da üzüntü ile ezilip duruyor.

* Zamanın zâlim eli sana uzandıktan sonra, yiğitliğine ve cesaretine güvenmen boştur!

* Elinden geldiği kadar iyilik etmeğe çalış ve seni doğru yola götüren Tanrıya şükret.

16085. * İşte, can almak isterken can veren Kâmûs'un hikâyesi de burada bitti.

* Şimdi gelelim Çin Hakanının savaşına, ondan ve kahramanlık usüllerinden söz açalım.

Rüstemle Çin Hakanının hikâyesi
(Hakanın, Kâmûs'un öldüğünü duyması)

* Ey, akıllı ve aydın canlı kişi! Tanrının adını dilinden hiç düşürme!

* İnsanlara doğru yolu gösteren o olduğu gibi, şu feleği de döndüren odur!

* Dünyadaki yaşayışın gelip geçicidir; sonunda yerleşip de rahat edeceğin yer, bir başka âlemdir..

16090. * Dihkan'ların eski zamanlarda geçmiş olarak anlattıkları şu hikâyeyi de dinle:

* Kâmûs'un intikam meydanında öldürüldüğü haberini Çin Hakanına götürdükleri zaman,

* Bütün Keşanlı, Şenkli ve Belhli pehlivanların başlarına zindan kesildi..

* Hepsi bir yere gelip birbirlerine: "Bu savaşçı ve hünerli pehlivan da kim? Acaba, adı ne ve savaşta onun dengi kim olabilir?" diye sormağa başladılar.

* Pîran, o aslan yürekli Hûmân'a: "Ben, artık, zaferden ümidi kestim.

16095. * "Kâmûs gibi bir savaş canavarını öldürdükten sonra, bizim pehlivanlarımız onunla nasıl savaşabilir?

* "Dünyada bunun gibi ünlü ve fil gövdeli bir pehlivan daha bulunamaz ki..

* "Kâmûs gibi bir pehlivanı savaş meydanında tutup bağladıktan sonra

* "O, savaş gününde, fillerin kafalarını bile koparıp yerlere atabilir, demektir!" dedi.

* Bütün erler Hakanın etrafına toplanmışlar, Kâmûs için ağlayıp sızlıyorlardı.

16100. * Bu sırada, Pîran da üzüntülü üzüntülü gelerek, Çin Hakanını övdükten sonra! "Ey, şu lâcivert renkli gökten de yüce olan Hakan!

* "Şu erler sana savaşın nasıl olup bittiğini ve nasıl bir duruma düştüğümüzü anlatmışlardır.

* "Şimdi; kendi kendine düşün de buna bir çare bul ve, kimseye bir şey söylemeden,

* "Gizlice casusları bir araya toplayıp düşman ordusuna gönder.

* "Bunlar, gidip bir baksınlar, o pehlivanın kim olduğunu ve ordumuzda ona denk olabilecek bir kimsenin çıkıp çıkamıyacağını anlasınlar da, durumu bilelim.

16105. * "Eğer içimizde ona çıkabilecek bir pehlivan varsa, hepimiz kendisine bağlanalım ve savaş alanında da hep birden yardım edelim!" dedi.

* Çin Hakanı da Pîran'a: "Ne olursa olsun, üzüntüye kapılmamalıyız.

* "Benim düşünüp istediğim de, kemendi ile aslanları yakalıyan bu pehlivan'ın kim olduğunu anlamaktır!

* "Ölümden kurtuluş yoktur. Yalvarıp yakarmakla da kimse yakasını kurtaramaz.

* "Biz, hepimiz, dünyaya ölmek için geldik. Ona, ister istemez, boyun eğmeğe mecburuz.

16110. * "Bir kimse ne kadar kuvvetli olsa, dünyada filleri ayaklarının altına da alsa yine feleğin bu yargısından kendisini kurtaramaz.

* Kâmûs'un böyle bağlı olarak ölüp gitmesinden, sizin cesaretiniz kırılmasın!

* "Kemendi ile Kâmûs'un canını almış olan pehlivanı ben kemendime takıp yuvarlar ve,

* "Tam Efrâsiyâb'ın istediği gibi yaparak, İran ülkesini bir kan denizine çeviririm!" dedikten sonra,

* Ordudan, eli hançerli ve tanınmış bazı pehlivanları bir araya topladı.

16115. * Ok ve kement kullanmakta ve pehlivanları yakalamakta usta olan bu savaşçılara:

* "Önce, düşman ordusunun sağını solunu gözden geçirmek, o pehlivanın nereli olduğunu ve

* "Adını sorup anlamak gerek.. Bundan sonra da onun hesabını görürüz!" dedi.

Çengeş'in Rüstemle Savaşması

* Bu sırada, Efrasiyâb'ı taparcasına seven, güçlü kuvvetli bir binici kalkıp elini göğsüne koyarak, bu işi üzerine alacağını söyledi.

* Adı Çengeş olan bu binici, ün kazanmak ergisiyle, her yana cesaretle başvururdu.

16120. * Çin Hakanına: "Ey, yüce kahraman! Yeryüzü, senin mührünle boyun eğmiştir.

* "Sen şunu bil, ki bu dediğin kahraman erkek bir aslan da olsa, ben onu cansız olarak yere serer, kellesini savaş alanına yuvarlarım.

* "Ben, tek başıma onunla savaşır, o İranlıların adlarını yerin dibine batırırım!

* "Kâmûs'un ölümünden sonra, adını göklere çıkaran ve intikamını alan ilk adam ben olacağım!" dedikten sonra,

* Eğilip Hakanın önünde yeri öptü. Hakan, onun bu cesaretini överek:

16125. * "Pekâlâ. Eğer sen bu intikamı alır, dünyaya metelik vermiyen o adamın başını bana getirirsen sana,,

* "Ömrüm oldukça seni çalışmaktan kurtaracak kadar hazineler bağışlarım!" dedi.

(1)

* Çengeş, bunun üzerine, hemen atını oynatıp Azergeşesb gibi yerinden fırladı.

* İran ordusuna yaklaşınca, atının terkisinden kayın ağacından yapılmış bir ok çıkararak :

* "Bu meydan, tam bana göre... Ünlü pehlivanların kafalarını pençesiyle avlıyan benim!

* "Kâmûs pehlivanı bağlıyan ve savaşta bazan ok, bazan de kement kullanan o kahraman kim ise ortaya çıksın bakalım!

* "Meydana gelirse vücudunun ortadan kalkacağı yerinin boş kalacağı gündür. Hani, nerede imiş o savaşçı?" diye bağıra bağıra sağda solda dolaştı..

* Bunları duyunca Rüstem, hemen yerinden fırlayıp gürzünü kaptığı gibi atına bindi ve ona :

* "Aslanları avlıyan, pehlivanları yere seren, kement, gürz ve ok kullanmakta üstad olan o pehlivan benim!

---

(1) Nüsha: * Çin Hakanının sözlerini duyunca kızgınlığından kaşları büsbütün çatılan ve yeryüzünü ele geçirmek istiyen,

* "Anlaşılan, Kâmûs gibi, senin de gözlerinin toprakla dolacağı zaman gelip çattı!" dedi.

16135. * Çengeş: "Söyle bakalım, senin adın sanın ve soyun ne? Savaşmaktan maksadın ne? Bunları bana söyle, ki

* "Ben de ortalık toza dumana karıştığı vakit kimin kanını döktüğümü bileyim!" deyince

* Rüstem, şu karşılığı verdi: "Ey, kötü talihli! Şu dünya bağında senin gibi yemişler veren ağaçların kökleri kurusun!

* "Benim mızrağımın ucu ve adım senin ölümün, sırtındaki zırhla başındaki tulga da kefenindir!"

* Bunun üzerine Çengeş, rüzgâr gibi yerinden fıralayıp, yayının iki ucuna kirişi taktı.

16140. * Rüstem'in sırtında, Bedr-i beyan dediği, zırh vardı; fakat, bir buluta benziyen yayı ile Rüstem'e yağmur gibi ok yağdıran o zâlim:

* "Ey, pehlivan! Biraz daha sabret hele. Savaştan ümit keseceğin zaman yakındır!" diye bağırdı.

* Rüstem, bu okların zırhını delecek-lerini anlayınca, kalkanını başına siper etti.

* Çengeş, bir aralık, Rüstem'e şöyle bir bakarak, onun yeşilliklerde yetişmiş düzgün bir selviye benziyen boyunu bosunu gözden geçirdi.

* Ondan sonra da, o dağ gibi kahramanın altında başka bir dağ gibi duran Rahş'a baktı ve onun Filgövdeli Rüstem'i taşımaktan yorulmayışına hayret etti.

16145. * Bütün bunları görünce, içinden: "Kendi kendine kıymaktansa, kaçmak hayırlı olacak!" diyerek

* Atını yerinden oynattığı gibi, kendi ordusuna doğru kaçmağa başladı.

* Fakat cesur binici Rüstem, onun kaçtığını görür görmez, ateş gibi atını oynatarak hemen onun peşine düştü.

* Azgın bir file benziyen Rüstem düşmanına yetişince, bütün ovada bir kıyamettir koptu.

* Her iki ordu bu savaşı hayretle seyretmekte idi. Derken, Rüstem, düşmanın atının kuyruğuna yapıştığı gibi

16150. * Çengeş'i kavradı ve bir müddet havada tuttuktan sonra, sabrı tükenerek, yere vurdu.

* Türk, yere yuvarlanınca, aman diledi; fakat Rüstem, onu yerle bir etti ve

* Hemen başını gövdesinden koparıp attı. Artık, Çengeş'de ne bir düşünce kalmıştı, ne de bir dilek...

* Bunun üzerine, İranın ilerigelen bütün pehlivanları Rüstem'i takdir ettiler.

* Rüstem de, elinde parlak harbisi ile, iki ordunun safları arasında bir aşağı, bir yukarı dolaşmağa başladı...

Hakanın, Hûmân'ı Rüstem'e yollaması

16155. * Hakan, bu durumu görünce çok üzüldü ; talihinin böyle tersine dönmesine çok canı sıkıldı.

* Hûmân'a : "Bizim de durumumuz kötüleşti. Bizim için zaman da daraldı, zemin de.

* "Hele, sen git bir bak, bakalım bu pehlivan kim? Zekânla bu işi başar! "dedi.

* Hûmân, karşılık olarak ona : "Ben, ne demirci örsüyüm, ne de savaşlarda Pîldendan diye anılan kahramanım! Ona karşı nasıl gideyim?

* "Yeryüzünde, Kâmûs pehlivan gibi, savaştan çekinmiyen ve akıllı bir savaşçı daha yokken,

16160. * "Bu pehlivan onu bile kemendinin ilmiğine geçiriverdi. Bu pehlivanı hor görme.

* "Fakat, madem ki öyle buyuruyorsun, kalkıp gideyim. Bakalım, Tanrı bu savaş alanından kimin galip çıkmasının takdir etmiş?" dedi.

* Ve kalkıp, rüzgâr gibi, çadırına giderek başına başka bir tulga geçirdi ;

* Başka bir at, başka bir bayrak, başka türlü biçimde bir zırh ve kalkan alıp

* Rüstem'in yanına geldi. Onun kollarını ve omuzlarını gözden geçirdikten sonra :

16165. * "Ey, kement kullanmakta usta olan savaşbinicisi, ünlü pehlivan!

* "Tanrının üzerine yemin ederim, ki bizden intikam almak istiyen senin gibi kuvvetli bir düşmanı gördükten sonra, padişahlık tahtından ümidimi kestim!

* "Ben, şu büyük ordunun erleri arasında senin kadar kuvvetli bir pehlivan daha göremiyorum.

* "Seninle savaşacak bir savaşçının, aslanların yüreklerinin tozunu havaya uçuracak kadar kuvvetli olması lâzımdır.

* "Sen, kimsin? Nerelisin? Nerede oturursun? Kimin soyundansın ve adın nedir?

16170. * "Ben, İran ordusunda, senin gibi tam bir savaşçı yüreği taşıyan bir kimse daha görmüş değilim!

* "Benim savaş erlerine, hususiyle senin gibi kaplan yürekli kahramanlara karşı sevgim büyüktür.

* "Eğer bana adını, yerini, yurdunu ve soyunu söyliyecek olursan,

* "Yüreğimdeki merakı gidermiş olursun. Ben de sana karşı müteşekkir kalırım." dedi.

* Rüstem pehlivan, onun bu sorgularına : "Ey, ünlü pehlivan!

16175. * "Ne diye sen önce bana kendi adını, yerini yurdunu söylemiyorsun da

(1)

* Böyle diller dökerek, tatlı tatlı konuşarak yanımada duruyorsun?

* "Eğer niyetin barış yapmaksa, gayreti elden bırakma ve bana da yardım et.

* "Yani, Sîyâvuş'un kanını dökerek aramıza kinin tohumlarını saçan kim ise, bulup meydana çıkar.

---

(1) Nüsha: * "Böyle benim adımı sorup duruyorsun? Ben, İran ülkesinin ileri gelenlerindenim.

* "Savaşlarda Türklerle Çinlilerden kin almakta ve Peşeng'in oğluna dünyayı zindan etmekteyim!

(2)

* Turan ordusunda, bu mâsum başın kanını döken suçluyu arayıp bul.

* "Siyâvuş'un İrandan getirdiği yiğitleri ve hazineler yüklü atları da ortaya getir.

* "Bundan başka, hepiniz bizimle dost olur, bizim iyiliğimizi düşünür, bizim geleneklerimize uygun davranırsanız.

* "Ben de artık intikam almak sevdasından, pehlivanlarınızın kellelerini yerlere yuvarlamaktan vazgeçerim.

* "Bu cineyti işliyeni bana teslim ederseniz, ben de onu tutar padişaha yollarım. Belki padişah da onun suçunu bağışlayıverir.

* "Ben de Keyhüsrev'in yanında şefaatcilik yapar, onun yüreğinde ve başındaki kini gidermeğe çalışırım.

* "İşte, sana, o adı batasıcaların kimler olduklarını şimdi söyliyeceğim, Tanrı, onların bizim için düşündüklerini gerçekleştirmesin.

---

(2) Nüsha: * "Değerli Gûderz ailesinden olanların kanlarını dökerek zarar üstüne zarar yapanların ve

* "Siyâvuş'un yanındaki büyükleri, hiç savaşmadan, artık konuşamaz bir hale getirenlerin kimler olduklarını söyle!

* "İranın felâketini istiyenler o Gersiyûz ile

(1)

* "Adaletten nasibi olmıyan, soyu sopu batasıca Geruy Zırıh'dır.

* "Önce duru suyu bulandıranlar, aradaki dostluğu düşmanlığa çevirenler, Tur'un tohumundan gelenlerdir.

* "Siyâvuş'un başına ne geldi ise, hep onlardan geldi ; bu kötülüklere hep onlar sebep oldu.

16190. * "İşte bu iki adamla birlikte, Efrâsiyâb'ın aklını çelerek denizler gibi kanlar akıtanlarla

* "İranlılardan intikam almak kastı ile savaşa girişenleri ve

* "Hûmân, Lehhâk, Ferşidverd, Gelbat ve aslan yürekli Nestehin gibi

* "İki yüzlü ve herkesi sahte tavırlariyle aldatan Vîse ailesinden olanların hepsini bana teslim edeceksiniz!

* "Siz bu dediğim şeyleri yapar da bu düşmanlıklara bir son verirseniz,

16195. * "Ben de intikamın kapılarını sizin ülkenize kaparım ; siz de, artık, zırhlarınızı giyip bizimle savaşmaktan kurtulursunuz.

---

(1) Nüsha: Bu beytin birinci mısraı: * "Kin belâsı Gersiyuz'dan başlar. Onun içindir, ki.

* "Yok, bunları yapmaz da, ortaya başka şeyler atarsanız, ben de eski düşmanlığı tazeler ve sizinle yeniden savaşırım.

* "Ünlü padişah Keyhüsrev'in başına ve çanına yemin ederim ,ki Turan ülkesinde taş taş üstünde bırakmam.

* "O zaman da ne Çin Hakanı kalır, ne Şengil kalır, ne de bir Turan pehlivan...

* "İşte, sizin için, yapılacak iş budur. Sen, şu savaş alanında, benim nasıl bir adam olduğumu gördün.

200. * "Ben, İranın ünlü pehlivanlarındanım ve aslanlarla boğuşmağa alışkınım.

* "Ben, nice nice kelleleri gövdelerinden ayırmışımdır, ki onlar kara topraklardan başka sarınacak kefen bulamamışlardır!

* "Ben, şimdiye kadar hiç kimse ile böyle yumuşak konuşmuş değilim. Bütün ömrümce kin peşinde koşup durdum.

* "Sana söylediklerimi iyicene kavra ve bu güzel sözleri yüreğine yerleştir!" diye karşılık verdi.

* Rüstem'in söylediklerini duyunca Hûmân, fena halde korktu ; bir ağaç yaprağı gibi titremeğe başladı.

16205. * Rüstem'in duyduğu bütün kinin kendi ailesine ait olduğunu anladıktan sonra,

* Ona şöyle karşılık verdi : "Ey, aslan yürekli savaşçı!

* "Sen bu gücünle, şu boyun bosunla İran tahtının padişahı olsan yeridir.

* "Sen bu halinle, İranın en büyük pehlivanı, yahut en büyük adamlarından biri olsan gerektir.

* "Sen benim adımı sormakla, herhalde başka ve gizli bir şey düşünüyorsun.

16210. * "Benim adım yiğit Kûh Geruy (1) dur. Babam da, Bûsipas adında (2), aslan gibi bir adamdır.

* "Ben bu savaş alanına, şu ordu ile birlikte, uzak bir yerden bir er olarak geldim.

* "İşte, sen benim kim olduğumu anladın, Artık, benim de senin adını öğrenmek hakkımdır.

* "Senin adını da, söylediklerini de herkese bildirmek için, öğrenmek istiyorum.

* "Senin kim olduğunu anladıktan sonradır, ki gidip, bana söylediklerini birer birer, Turan ordusunun

(1) Nüsha: Yalnız "Kûh".
(2) Nüsha: Bûsipah.

* "Menşûr'un, Çin Hakanının ve Turanın bütün büyük adamlariyle büyük pehlivanlarının önlerinde söyliyeceğim!"

* Rüstem : "Sen, benim adımı sormayı bırak da, git benden işitiklerini onlara söyle!

* "Yüreğim, Piran'ın sevgisiyle yanıp duruyor.

* "Çünkü, suçsuz yere Siyâvuş'un kanının dökülmesine yalnız o üzülmüştür. Türklerin içinde soylu bir kişi varsa ancak odur!

* "Sen, oraya gider gitmez hemen onu bana gönderiver. Bakalım, zaman ne gösterecek?" dedi.

* Hûmân : "Ey, yüce pehlivan! Sen Pîran'la görüşmek mi istiyorsun?

* "Sen onu, Gelbat'ı ve Polat'ı nereden tanıyorsun?" diye sordu.

* Bunun üzerine Rüstem, ona : "Neden böyle uzun uzadıya soruşturup duruyorsun? Maksadın, akan suyun başını yukarıya doğru çevirmek midir?

* "Bunca erlerin burada senin için savaştıklarını görmüyor musun?" dedi.

Pîran'ın, Hûmân ve Hakan'la görüşmesi

* Hûmân, yanaklarının rengi solmuş olarak koşa koşa gitti ve

16225. * Pîran'a: "Ey, talihli pehlivan! Durumumuz çok kötüleşti.

* "Çünkü bu pehlivan, Zâbilistanlı Rüstem'dir. Artık, ordumuzun akıbetine ağlamak gerek..

* "O bana birçok şeyler sordu, ben de cevap verdim. Her birimizin yaptığı kötülükleri bir, bir saydı.

* "Siyâvuş'un intikamını almaktan bahsederken, önce benim adımı andı.

* "Eskiden yapılmış işlerden, önce harap olup sonra yapılan yerlerden ve kendi isteklerinden (1) söz açtı.

16230. * "Ben onda, senden başkasına karşı zerre kadar sevgi görmedim. Senden bahsederken yüzü gülüyordu.

* "Ne düşündüğünü bilmiyorum ama, içimizden yalnız seninle konuşmak istiyor.

* "Sen hele git bir bak, o iri gövdesi ve elinde mızrağı ile görünce, o mızrağı bir dağın üzerine dikilmiş sanacaksın!

* "Onu zırhı, gürzü, sırtındaki böbür postu ve altındaki kudurmuş file benziyen atı ile bir gözden geçirirsen,

(1) Nüsha: Gûderz ailesinden, Behram'dan yani sadır gören herkesten,

* "Onun için söylediklerimin yalan olmadığını anlarsın! Ateş bile parlaklığını onun kılıcından alır.

16235. * "Sen görmeden bir yere gideceği yok. Çünkü o, orada, seni görmek için bekliyor.

* "Yanına gidince öyle kılıcını filân çekmeği bir yana bırak da, tatlı tatlı konuş!" dedi.

* Pîran, ona : "Ey, yüce pehlivan! dedi. Ömrümün son anının gelmiş olmasından korkuyorum.

* "Eğer bu adam, gerçekten, Zâbilistanlı Rüstem ise, şu ova bizim matem yerimiz olacaktır!

* "Demek ki artık yerimize, yurdumuza ateş düştü. Bilmem ki şu uğurusuz talihimiz başımıza bu belâyı da nerden getirdi?"

16240. * Sonra, gözleri yaş içinde ve yüreği yaralı olarak, kızgîn kızgın kalkıp Hakanın yanına gitti ve ona :

(1)

---

(1) Nüsha: * "Şu savaşçının, savaş yiğidinin yüzünden, artık ömrüm sona eriyor!" deyince!

* Çin Hakanı kızdı: "Ey, Turan ülkesinin kahramanı! Bu kadar gevşeklik gösterme!

* "Onun vücudu taştan ve demirden değil, ki biz onunla savaşamıyalım:" dedi. Bunun üzerine Pîran:

* "Ey, padişah, kızma! Artık, bizim talihimiz tersine dönmüştür!

* "Kâmûs pehlivanın başına gelenleri gördüğüm zaman, zaten, yüreğimdeki şüpheler giderek,

* "Kemendi kangal kangal sarılı ve vücudu demirden bir kaleye benziyen bu pehlivanın, Rüstem olduğunu anlamıştım.

* "Biz değil, Efrasiyâb'ın kendi bile burada bulunsa, yine onun sırtının yere geldiğini rüyasında bile göremez!

6245. * "Savaşlarda, devler bile ondan yılarlar. Onun yanında bir kişi ile, ovalar dolusu kişi birdir!

* "O, Zâbilistanda şatafatlı bir halde yaşarken, bir yandan da, Siyâvuş'a eğitmenlik yapmıştı.

* "Şimdi, onun ölümünden duduğu üzüntü ile, bize karşı savaşmak ve yeryüzünü eline geçirmek isteyen padişahın başına dünyayı dar etmek istiyor!

* "Zaten, duyduğum üzüntü ile, canımdan bezdim. Gideyim de bari, bakayım ne istiyormuş?" dedi.

* Bunun üzerine Hakan: "Peki, kalk git ama, sakın kızgın davranma!

16250. * "Anla bakalım, eğer maksadı barış yapmaksa, bu kadar zahmetlere katlanıp da bu orduyu neden buralara getirmiş?

* "Ona biraz hediye filân götür. Savaşmaktansa, böyle yapmak daha uygun düşer.

* "Fakat karşımızda böyle sırtında böbür derisi lie durduğuna bakılırsa, maksadı savaşmaktır.

* "Onun için, biz de hep birden yürüyüp savaşa girişerek, şu meydanı onun da başına dar edelim!

* "Tanrıya sığınarak, olanca gücümüzle, savaşalım!

(1)

16255. * "Onun vücudu da, elbette, demirden ve tunçtan değildir. O da, her insan gibi, kandan, etten ve kıldandır.

* "Kendini ne diye üzüp duruyorsun? O da bizim gibi yerde savaşacak; havada savaşacak değil ya...

* "Hattâ onun giyeceği taştan ve demirden de olsa ve ona ok ve harbi de işlemese yine korkma!

---

(1) Nüsha: * Tenimizde can kaldıkça döğüşürüz. Bazan can verir, bazan da can alırız!

* "Bu savaş alanında onların bir kişisine karşı bizim otuz bin kişimiz varken, korkmak mânasızdır...

* "Bu Zâbilistanlı ve ünlü pehlivan, bir filden de kuvvetli olacak değil ya...

16260. * "Bak, ben ona karşı şöyle bir fil savaşı yapayım da gör bakalım, bir daha benim yanıma varabiliyor mu?" dedi.

Pîran'ın Rüstem'in yanına gelmesi

* Pîran, Rüstem'in yaptıklarından korku duyarak ve yüreği iki parça olmuş bir halde,

* Kalkıp İran ordusunun bulunduğu yere geldi ve Rüstem'e: "Ey, savaşmak istiyen yüce pehlivan!

* "Ordumuzun büyükleri içinde ve Türklerden yalnız benimle görüşmek istediğini duydum ve

* "Benden ne istediğini anlamak için, o topluluğun arasından kalkıp geldim." dedi.

(1)

16265. * Rüstem, başına külâhmı giyip ordunun saflarından ayrılarak,

---

(1) Nüsha: * Yüce Rüstem, Türklerden bir savaşçının geldiğini görünce,

* Pîran'a : "Ey, Türk! Söyle bakalım, adın ve buraya gelmekten maksadın nedir? diye sorunca,

* Pîran : "Ben, ünlü pehlivanlardan toplanmış olan o ordunun komutanı Pîran'ım!

* "Sen, Vîse oğlu Hûmân'a, tatlılıkla, benimle görüşmek istediğini söylemişsin.

* "Ben de, senin ünlü pehlivanlar arasında kim olduğunu ve adını merak ettim." dedi.

16270. * Bunun üzerine Rüstem ona : "Ben, zırh giyinip Kâbil hançeri kullanan, Zâbilistanlı Rüstemim!" diye karşılık verdi.

* Pîran, bunu duyar duymaz, hemen atından inip ona saygılarını sundu.

* Rüstem, ona : "Ey, pehlivan! Parlak güneşten,

* "Yani dünyanın en ünlü padişahı ve büyüklerin sığınağı olan Hüsrev'den ve

* "Her gece seni rüyasında gören ve Efrasiyâb'ın kızı olan annesinden sana selâmler var." deyince,

16275. * Pîran'da : "Ey, filgövdeli pehlivan. Ben de seni Tanrının ve ordunun adına selâmlarım.

* "Tanrı seni takdis etsin ve gökler senin buyruğunca dönsün!

* "Hepimizin sığınağı olan Tanrıya şükürler olsun ki seni sağ ve esen gördüm.

* "Sam oğlu Destan, Ferâmurz ve Züvare inşallah iyidirler,

* "Sağdırlar, değil mi? Dünya, onların yokluğunu görmesin.

16280. * "Eğer küçüklerin büyüklerden şikâyet etmelerini hoş görürsen, sana anlatacaklarım var :

* "Ben, bahçeye bir ağaç diktim. Fakat bunun yaprağı acıydı ve yemişi kan doldu.

* "O, benim bütün varım yoğum ve hattâ varlığımdı. Onun içindir ki onu emeklerimle ve gözyaşlarımla suladım.

* "Şimdi bu ağaçtan elimde kalan yorgunluktur ve deva olarak umduğum yemişi de bana zehir oldu.

* "Siyâvuş beni babası yerinde görürdü ve bütün kötülüklerden korurdu.

16285. * "Ben de ona ülkemi ve şerefli bir döl almak için de kızımı verdim.

* "Fakat, kızımla beraber, onu da öldürdüler.. Söyle, ben buna lâyık mıydım?

* "Ben, o padişahtan ve onun milletinden neler çekmedim!

* "Tanrının tanıklığına sığınmanın iyi bir şey olmadığını bildiğim halde, yine onu tanık olarak gösterir ve derim ki :

(1)

* "Aradan bu kadar zaman geçmesine ve birçok akıllı kimselerin teselli etmelerine rağmen

16290. * Evimde, hâlâ, yas eksik değildir. Üzüntünün ateşi, her zaman yüreğimi yakıp kavurmaktadır.

* "Yaş yerine, gözlerimden kan akıyor; hekimlerin elinde esirim.

---

(1) Nüsha: * "Ben, kimsenin adına hiçbir kötülük işlemedim ve bu işte de çok zahmet çektim.

* "Siyâvuş'un arzusunu yerine getirmek ve Hüsrev'i kurtarmak için ne eziyetlere katlandım!

* "Hüsrev annesinden doğunca, onun yüzünü görmekle, benim de gönlüm açıldı.

* "Bu işte kılavuzum aklım ve tanığım da Padişahın kendisidir.

* "Bu iş için, Türklerin padişahı ile vakitli vakitsiz ve gece gündüz hâlâ çekişiyorum.

* "Efrâsiyab beni boyuna tersliyor ve: (Uyku ve rahat yüzü görmemi istemiyor musun?

* "Sana, sonunda bu çocuğun bana kötülüğü dokunacak, diyorum, sen hiç lâftan anlamaz mısın?

* "Bu işten benim hisseme düşen de ancak zarar oldu. Ne yapalım, felek istediğimiz gibi döndükten sonra...

* "Siyâvuş'un başına gelenleri duyduğumdan beri, her şeyden elimi eteğimi çekmiş bulunuyorum.

* "Çünkü iki padişah ve iki ülke arasında, şu acizliğimle, ne yapacağımı şaşırdım kaldım.

16295. * "Ben kendi hayatımı tehlikeye koyarak Firengis'i kurtardım. Yoksa, babası onu da öldürecekti.

* "Onu evime götürüp sakladım ve ondan hiçbir yardımı esirgemedim.

---

* "Sonunda yapacaklarını düşünerek, babası gibi, onun da başını kesmek gerek!

* "Yıldızbakıcı, ileride ondan bana kötülük geleceğini söyledi.) diyordu.

* "O böyle söyledikçe ben de ona: (Ey, yüksek cevherli padişah! Ne diye, gönlünü yıldızbakıcının lâflarına bağlıyorsun?

* "Kötülükten, iyiliğin kılâvuzu olan Tanrıya sığınmak daha iyi değil mi?) derdim.

* Nihayet, yüzlerce çareye başvura vura, onu kendi fikrime getirebildim.

* "Fakat, Hüsrev'in İran'a kaçmasından beri o da, gece gündüz, zincirlere vurulmuş gibidir.

* "Suratı hep asık; kızgınlığından yanına varılmıyor ve bana da her zaman şunları söylüyor:

* "Bana bu kötülüğü eden ve halkın içinde beni küçük düşüren hep sensin!

* "Şimdi, babası bu yüzden beni öldürmek, bir düşman imişim gibi kellemi kesmek istiyor.

* "Ah, ey pehlivan! Bu iki millet arasında başım çok dertlere girdi. Böyle olduğu halde, her iki millet de benden şikâyetçi.

* "Benim için, Efrasiyâb'ın elinden ne kurtulmak var, ne de rahat etmek...

16300. * "Çünkü bütün hazinelerim, mallarım ve hayvanlarım hep Turanda. Kaçmağa da imkân yok.

* "Birçok oğullarım ve kadınlarım var. Bunların hepsi beni o toprağa bağlıyor.

* "Efrasiyâb savaş için emir verdiği zamanlar, gözümü bir an kapayıp uyumam imkânsızdır.

* "İster istemez, komutayı üzerime alıp orduyu idare etmeliyim. Onun emrinden nasıl çıkılabilir?

* "Bunun içindir ki sen benimle savaşacağın yerde, benim durumuma acımalısın.

16305. * "Yüreğimdeki korku, sadece, Pilsem'in korkusu değil...

* "Pilsem gibi savaşa doymamış daha kaç tane oğlum var; onları da düşünüyorum.

* "Kendi canımdan da korkuyorum. Çoluğum ve çocuğum ve malım mülküm hakkında, bilmem ki, sana daha neler söyliyeyim?

* "Ey, pehlivan! Galiplere zaferler bağışlıyan Tanrı hakkı için, sakın, bana gücenme.

* "Benim çoluğum, çocuğum ve akrabalarım için kötülük düşünme. Tanrının kahrından kork ve onu hatırından çıkarma.

16310. * "Siyâvuş'un aydın ruhuna yemin ederek söylüyorum, ki benim için, tulgamı, zırhımı ve kılıcımı alıp seninle savaşmaktansa ölmek daha hayırlıdır.

* "Çünkü şu iki ordu savaşa bir tutuşurlarsa, bu dağlar, tepeler,

* "Bulunduğumuz yerden ta Sind denizine kadar olan ülkelerden, Keşan'dan, Şenk'ten, Saklap'tan ve Hint'ten

* "Buraya kadar sürüklenip getirilen ve Siyâvuş'un kanının dökülmesinde hiçbir suçları bulunmıyan bunca erlerin ölüleriyle dolacaktır!

* "Bunun içindir ki barış yapmak, bence, savaşmaktan hayırlıdır. Bu işlerde fazla şiddet göstermemek lâzımdır.

16315. * "Sen benden daha bilgilisin. Bilginlikte de, savaşmakta da güçlüsün. Söyle bakalım, sen neler düşünüyorsun?" dedi.

* Rüstem'in, bu sözleri dinledikten sonra verdiği cevap, Pîran'ın umduğu gibi olmadı.

* O, dedi ki: "Ben buraya, padişahın cesur ve yiğit erleriyle hazırlanarak geldim.

* "Senden de, iltifattan ve tatlılıktan başka bir şey görmedim. Türkler arasında zararsız ve barışsever birisi varsa o da sensin!

* "Sen, kendisinden doğruluktan başka bir şey beklenmiyen bir adamsın ve senin bütün İranlıları yola getirmeğe çalıştığın da doğrudur.

16320. * "Bir pars bile savaşın, birbirini öldürmenin kötü olduğunu bilir; bu, hattâ, belki dağlar taşlarca da bilinen bir gerçektir.

* "Fakat, şayet, padişahlar padişahı barışa yanaşmaz da savaş yapmak dilerse, artık iş yağmur gibi okların yağmasına kalır.

* "Barış yapmak için ise, şimdi, iki şart var. Sen artık bak, bu şartların işinize gelip gelmiyeceğini düşün.

* "Bu şartların ilki şudur: Siyâvuş'un ölümü ile ilgili bulunup da, üstelik bir de

küstahlık ederek bu savaşa katılmak için gelenlerle,

* "Yine bu suçsuz kanın dökülmesine sebep olup da bu savaşa katılmamış olanların

16325. * "Hepsini toplayıp zincire vurarak Keyhüsrev'e göndermek..

* "İkincisi ise: Senin, kemerini beline kuşanıp, benimle birlikte o muzaffer padişahın yanına gitmendir.

* "Bütün değerli eşyayı burada bırakabilirsin.

* "Çünkü padişah sana, burada bırakacaklarının biri yerine on verir. Artık, Turan ordusunun karargâhını aklından çıkaracaksın!" dedi.

* Pîran bu sözleri dinledikten sonra, içinden: "Bu işin sonu yok! Buradan kalkıp düşman padişahının yanına gitmek olacak şey mi?

16330. * "Bundan başka, bu düşman, Siyâvuş'un intikamının almak için, onun kanının dökülmesinde suçlu olan ve

* "Efrasiyâb'ın taht, hazine, mevki ve şeref sahibi bulunan akrabalarını ve ilerigelen adamlarını da istiyor.

* "Yerine getirilmesi imkânsız olan bu tekliflere, şimdi, nasıl cevap vermeli?

* "Gûderz'in başının belâsı olan Hûmân, Gelbat ve Ferşidverd de

* "Teslim edilmesi istenenler arasında. Olacak iş mi bu? Bence bu iş yataksız gidiyor.

* "Bunun için, iyisi mi, ben bir tedbir düşünüp başımın çaresine bakmalıyım!" diye düşünerek

* Rüstem'e: "Ey, pehlivan! Sen, her zaman genç ve neşeli kal!

* "Bana şimdilik müsaade et gideyim de, bu tekliflerini Çin Hakanına, Menşûr'a ve Şengil'e söyliyelim.

* "Ayrıca Efrasiyâb'a da bir atlı göndererek, uykusunu kaçıracak olan bu tekliflerden onu da haberdar edeyim!" dedi.

Turanlıların İranlılarla savaşıp savaşmamak için aralarında konuşmaları ve savaşa karar vermeleri

* Pîran oradan kalkıp bir rüzgâr gibi karargâha gelerek, bütün Vîse soyundan olanları bir araya topladı.

* Bir meclis kurdu ve onlara meseleyi açarak: "İşler çatallaştı!

* "Şunu bir kere bilin ki: O aslan yürekli pehlivan, Rüstem'dir ve bu savaş alanı-

na sırf Siyâvuş'un dökülen kanının intikamını almak için gelmiştir!

"Zâbilistan'ın bütün aslanları, bütün büyükleri ve Kâbilistan'ın bütün ünlü kahramanları,

* "Yani kendileriyle savaşanları pişman eden Geşvat oğlu Gûderz, Gîv ve Tûs gibi kahramanlar da onunla beraberdir.

* O bir kere intikam almak için ordunun önüne geçti miydi, dünyanın bütün kahramanları ve binicileri ona karşı dayanamazlar.

16345. * "O, sadece, Siyâvuş'un kanının dökülmesinde suçlu olanları arıyor; suçsuz olanlarla işi yokmuş.

* "Fakat, bu işte suçsuz olmayan, Efrasiyâb'la iş birliği yapmayan kim var?

* "Bunun içindir ki bu memlekette kimse kalmıyacak. Turan, tamamiyle, İran pehlivanlarının dileğince harap olacak!

* "Genç, ihtiyar, er, taht ve taç herkes ve her şey elden çıkacak..

* "Ben, o zâlim padişaha her zaman demez miydim: "Ateşle ve rüzgârla bu kadar çok oynama!

16350. * "Kızgınlığına yenilme! Büyüklükle günün birinde aklın kaybolur, basiret güzün ka-

panır ve haberin olmadan birdenbire yanarsın!" diye...

* "Fakat o zâlim padişah ne benim sözlerimi dinledi, ne de o meşhur toplantıda bulunan büyüklerin sözlerini...

* "Akıllı kimselere hiç danışmadan, tuttu, o değerli padişahı öldürttü...

* "İşte, şimdi de, elimizde ne taht kalıyor, ne taç, ne de savaş fili.. hepsi gidiyor,

* "Nihayet, İran padişahının istediği duruma düşeceğiz; bu işte kahramanlarımıza düşen hisse de sadece dert olacak!

16355. * "Yazık, kahramanlara! Yazık, taç ve tahtın koruyucusu olan şatafatlı ordumuza!

* "Bundan sonra, her şeyin gözlerinizin önünde harap olduğunu göreceksiniz; içimizden hiç kimse, şu savaş alanından sevinçli olarak çıkamıyacak!

* "Talihimiz tersine döndüğü için, hayvanlarının ayakları altında bizi ezecekler!

* "Ben de Hûmân'a acıyorum, yüreğim ona yanıyor; hele Rûyin'i düşündükçe, canım eriyor.

* "Çünkü Rüstem'in yüreği ona karşı duyduğu kinle dolu. Ona duyduğu öfke ile hep kaşlarını çatıp yüzünü ekşitiyor.

16360. * "Şimdi, yüreğim böyle üzüntülü olarak kalkıp Çin Hakanına gideceğim ve bu intikam yüzünden başıma gelen felâketi ona da anlatacağım!" dedi.

* Pîran, yüreği kan ve dudakları da ahlarla dolu olarak, toz gibi, hızla Çin Hakanının yanına gitti.

* Oraya vardığı zaman, Hakanın otağında, yüzleri sararmış ve yanakları kana bulanmış birçok insanlar gördü. Bunların feryatları otağı doldurmakta idi.

* Bunlar, Kâmûs'un akrabasıydılar ve Hakanın yanına adalet istemek için gelmişlerdi.

* Hepsi de: "Efrasiyâb, artık, saadeti ve büyüklüğü rüyasında bile göremez!

16365. * "Onun yiğitlikten nasibi yok ki savaşabilsin?

* "Biz şimdi gözlerimiz yaşlı ve yüreklerimiz intikamla dolu olarak, Keşan ordusunu çekip Çine götürelim.

* "Buraya Çin'den ve Berber'den erler getirerek Kâmûs'un intikamını alalım.

* "Bezgûş'tan, Seksâr'dan, Mâzenderân'dan ağır gürzler kullanan erler getirelim.

* "Bunlar öyledir, ki Rüstem onları görünce aklı başından gider; sesini çıkaramaz olur.

16370. * "Efrasiyâb intikam almak istiyorsa, artık rahatı ve uykuyu bırakmalı" diye bağırıyorlardı.

* Bu arada, Eşkebus'la Çengeş'in akrabası olanların da sesleri duyuluyor, feryatları davul sesi gibi yükseliyordu.

* Onları seyredenler de, bu ailelerin başlarına gelen felâketle sararıp solan yüzlerine gözyaşları döküyorlardı.

* Hepsi gözleri yaş içinde: "Artık, rahatı ve uykuyu bırakmalı!

* "Sistan'ı baştanbaşa yakıp, düşmanlarımıza geceyi ve gündüzü haram edelim.

16375. * "Zâbilli Rüstem'in kafasını, bu ailelerin yası uğruna, darağacına çekelim.

* Vücudunu da yakıp külünü kapısının önüne saçalım!" diyorlardı.

* Bunların bağırmalarını duyunca, Pîran'ın aklı fikri büsbütün dağıldı ve yüzünün rengi değişti.

* Onlara: "Ey, biçareler! Ey, yürekleri dertle dolu talihsizler!

* "Kendi hayatınızın da burada sona ereceğinizden haberiniz yok." diyerek,

16380. * Çin Hakanının yanına geldi ve ona: "Kısa süreceğini sandığımız savaş uzun sürdü.

* "Bizimle savaşmağa gelen adam, insan değil, sırtındaki deri Pars derisi olan ve denizden çıkmış bir timsahtır!

* "Adı Rüstem olan bu kahraman, nerede bir savaşçı ve nerede ünlü bir yiğit varsa alıp

* "Buraya getirmiş.. Çektiğimiz zahmetler boşa gitti. Yapılmış olan zulüm, adaletle cezalandırılacak.

* "Turan ülkesinin padişahının kafası böyle bir zülum yapmağı düşündü ve Siyâvuş onun elinde can verdi.

16385. * Gersiyûz gibi akılsız bir herifin tavsiyesiyle oun elinden bu cineyet çıktı.

* "Cihan padişahı Siyâvuş çok değerli bir adamdı. Rüstem'de onun yetiştiricisidir.

* "Onun içindir ki buraya bizimle savaşmak için gelmiş, yeri göğü birbirine katacak.

* O bir kere ordunun önünde savaşmağa başladı mıydı,

* "Önünde artık ne leopardın pençesi dayanır, ne filin hortumu, ne yüce dağlar, ne de denizler...

16390. * "Onun altında Rahş denilen bir at vardır, ki o olduktan sonra, kandan bir denizi geçmek için gemiye lüzum kalmaz.

* "Çünkü, onun ne kadar şiddetli savaştığı herkesçe malûmdur.

* "Mavi göklerden, hararetiyle yüreklerimizi duman kaplıyan, bir ateş inmiş demektir.

* "Hemen akıllı, fikirli kimseleri ve mûbitleri buraya çağırıp bir toplantı kurun;

* "Düşünün, taşının ve işe bir çare bulun. Bu savaşın sorumluluğunu üzerine alacak kim ise o da belli olsun.

16395. * "Yoksa bu belâya başımızı hiç sokmıyalım. Şerefimizden kaybetmeği göze alarak, dönüp memleketimize gidelim.

* "İşin doğrusu, intikam almak sevdasından vazgeçmektir!" dedi.

* Hakan, Pîran'ı bu sözlerinden çok üzülerek, Tanrının adını anmağa başladı.

* Pîran'a: "Öyle ise, söyle bakalım, karşımıza bir kere böyle bir savaşçı gelmiş bulunuyor... Ona karşı ne yapalım?" diye sordu.

* Onun bu sorgusuna Şengil karşılık vererek dedi ki: "Ey, yüce kahraman! Sözü neden böyle uzatıp duruyoruz?

16400. * "Biz, çölleri ve denizleri aşıp buralara kadar Efrasiyâb'a yardım için geldik.

* "Ondan birçok silâhlar ve hediyeler aldık ve buraya bir an önce irişebilmek için yollardaki şehirlerden hiçbirinde durmadık.

* "Bu savaşa girmediğimiz takdirde biz aslanlar gibi geldiğimiz halde, tilkiler gibi kaçmış olacağız.

* "Kükremiş aslanlar gibi yollara düşüp hiçbir yerde dinlenmeden buralara kadar gelmişken,

* "Şimdi Sistan'dan bir savaşçı gelmiş diye mi kendimizi kötü durumda göreceğiz?

16405. * "Savaştan kaçmak için bir adamı sebep göstermek ayıptır. Bir savaşa, bambaşka sebeplerle girilmiyebilir.

* "Sonra, farzedelim ki bu adam, azmış, kudurmuş bir fil ; savaş alanında aslanları eliyle yakalıyan bir kahramandır.

* "Ne olacak? Yalnız Kâmûs'un ona yenilmiş olmasiyle ümitsizliğe mi düşeceğiz?

* "Pîran, Rüstem'den korkuyor ve bu korku ile karanlık gecelerde uykusu kaçıyorsa,

* İçimizdeki pehlivanlardan onun yardımına yetişebilecek biri çıkar elbette...

164010 * "Kaldı ki Rüstem, Pîran'ın dediği gibi, ne bir fildir, ne de aslana benzetilmeğe lâyık ve birçok savaş hünerlerine sahip bir kahramandır!

* "Bunu böyle düşünüp ona göre hareket etmeli ve ondan intikam almaktan vazgeçmeliyiz.

* "Yarın sabah erkenden gürzlerimizi ellerimize alıp ovaya yayılarak

* "Düşmanlarımızın başlarına, bahar bulutlarının yağmurları gibi, oklar yağdıralım.

* "Atlarımızın kaldırdıkları tozlardan, baltalarımızın vuruşlarından savaş alanında başlarla ayakları birbirlerinden ayırdedilebilecek hale sokalım.

16415. * "Siz, yalnız benim işaretime dikkat edin ve ben yerimden fırlayınca siz de fırlayıp savaşa girişin?

* "Bizim erlerimizin sayısı yüz binden de fazla olduğu halde,

* "Neden, bir kişiden bu kadar korkup ıstırap içinde kalalım ve daha ölmeden ölmüşe dönelim?

* "Ben o Sistanlı pehlivanla savaşırken, siz de yerle göğü toza dumana katarsınız.

* Yüreği fesatla dolu olanların hiçbir değerleri yoktur. Onun için İranlılardan kimseyi sağ bırakmayın!" dedi.

* Şengil'in bu sözlerini duyunca, Pîran'ın kocamış gönlü gençleşti.

* Ona : "Yaşa, varol! keder yüzü görmiyesin!" diye takdirlerde bulundu.

* Bütün ihtiyarlar ve Çin Hakanı da, Hint padişahını takdir ettiler.

* Turanın, bazan korkup bazan ümide kapılan Hûmân, Nestehin ve Barman gibi ünlü pehlivanları,

* Pîran otağına dönüp geldiği zaman, yerlerinden kalkıp onu karşıladılar.

* Hûmân, Pîran'a : "Bu savaşın sonu ne olacak?

* "Barış mı? Yoksa, iki ordu hâlâ birbiriyle savaşmak mı istiyor?" diye sorunca,

* Pîran, Şengil'in sözlerini anlattı ve bütün ordunun da onun düşüncesine katıldığını bildirdi.

* Hûmân, işin böyle kötü bir duruma girmesine üzüldü ve Şengil'e fena halde kızdı.

* Pîran : "Göklerin takdirine aykırı olarak hareket edilmez. Bakalım, zaman ne gösterecek?" dedi ve

* Oradan kalkıp Gelbat'ın yanına gelerek ona da : "Bu Şengil çıldırdı galiba..

* "Eğer o benim bildiğim ve herkesten de duyduğum Rüstem ise,

* "Bu savaş alanında Şengil mi kalır, Kender mi, Menşûr'mu, yoksa Çin Hakanı mı?

(1)

* "İyisi mi, biz bu işe girmiyelim. Kenara çekilip kimin kârlı ve kimin zararlı çıkacağını seyredelim.

* "Göreceksiniz, ağır gürzlerle kuşamlı kahramanlardan toplanmış olan ve ucu bucağı görünmiyen bu ordunun

16435. * "Üçte ikisi toprağın altına girecek, sırtlarındaki zırhlar onlara kefen olacak ve başlıkları kan içinde kalacak!" dedi.

* Gelbat da ona : "Ey, kılıç kullanmakta usta olan kahraman! Daha şimdiden sonu böyle kötüye yorma!

* "Gönlünü şen tut. Bekli işler, umduğumuzun tersine olur.

* "Bir işin sonunu görmeden kötü hüküm vermek ve onun tasasını çekmek doğru değildir!" dedi.

Rüstem'in orduya söylevi

---

(1) Nüsha: * "Bu işe ne şu süslü ve azgın filler dayanır, ne mal, ne taht, ne de taç!

* Beri yandan da Rüstem, bütün pehlivanları çağırtıp, onlara gerekli sözleri söyledi.

* Bu toplantıda Tûs, Gûderz, Rehham, Gîv, Feriburz, Güstehem, Harrâd,

* Tecrübeli binici Gürgin ve savaş kızıştırıcı Bijen gibi kahramanlar hazır bulundular.

* Rüstem onlara bir söylev vererek, dedi ki : "Ey, akıllı ve uyanık yürekli kahramanlar ve mûbitler!

* "Tanrının iyilik yapmak istediği kimselerdir, ki taca ve tahta sahip olabilirler.

* "O kimseler savaşlarda da galip gelirler ; filden de, timsahtan da, parstan da korkmazlar.

* "Biz, kullar neyiz? Bu kara toprak üstünde bizim ne değerimiz vardır? Bizim bütün gücümüz Tanrıdandır!

* "Onun için biz, inanımızı bozup Tanrının yolundan ve akıldan ayrılmıyalım.

* "Dünya kimseye kalmaz. Onun dostluğuna aldanıp sevinmemeli.

* "Erdem demek, doğruluk ve insanlık demektir. Doğruluktan ayrılmak, sapa yollara gitmek ancak zarar verir.

* "Pîran koşa koşa benim yanıma geldiği zaman, bir müddet, yana yakıla diller döktü ;

10450. * "Siyâvuş için katlandığı fedakârlıkları, çektiği zahmet ve felâketleri anlattı.

* "Firengis bile, onun şefaati sayesinde, ejderhanın ağzına girmekten kurtulmuşmuş.

* "Fakat benim içime öyle doğuyor, ki bu savaşta önce Pîran ölecek...

* "Arkasından oğulları, kardeşleri ve bütün akrabası olan büyükler de onun yanında mahvolacaklar..

* "Efrasiyâb da Keyhüsrev'in elinde can verecek. Ben.. hep bunların rüyasını gördüm.

10455. * "Şunu öyle bilin ki düşmanlardan bir kişi bile şağ kalmıyacak ; hepsinin de leşleri ayak altında sürünecek.

* "Fakat, bununla beraber, ben bu ordunun komutanı olan Pîran'ın benim elimde can vermesini yine istemem.

* "Çünkü o, doğru bir adamdır. Kötülük, onun yüreğine gidecek yolu bulamamıştır .

* "Vaitlerini yerine getirdiği takdirde, onun geçmişteki günahlarını bağışlamak yerinde olur.

* "Bütün suçlular ve Siyâvuş'un hazinesi bize teslim edildiği takdirde, biz de artık intikamdan vazgeçmeliyiz.

16460. * "Ben de artık savaşı bırakırım. Çünkü, dünyada doğruluktan ve barıştan iyi bir şey yoktur.

* "Eğer Efrasiyâb bu büyükleri, bu tac ve fil sahiplerini ve Hint Denizi gibi ucu bucağı olmıyan ordunun ilerigelenleri ile

* "Taç ve hazineleri gönderirse, artık, bizim de onlarla bir alıp vereceğimiz kalmaz.

* "Onlardan istiyeceğimiz vergiyi verdikleri takdirde, savaş kaygısı da ortadan kalkmış olur.

* "Biz kimseyi öldürmek niyetinde değiliz. İyiliğin sahibi olan Tanrı, bize akıl ve adalet duygusu bağışlamıştır.

16465. * "Dünya, taclar, tahtlar ve hazinelerle doludur ama bunlar, ancak, talihli olanlara nasip olur."

* Rüstem'in bu sözlerini dinledikten sonra, Gûderz ayağa kalktı ve: "Ey, doğruluktan, akıldan ve düşünceden ayrılmıyan büyük adam!

* "Sen, ordunun direği, padişahlık tahtının süsüsün! Taç da, taht da senin varlığınla aydınlanır.

* "Senin mayan, parlak akıldan yoğrulmuştur. Ruhun, her zaman akılla beslenir.

* "Barış, elbette ki, savaştan daha iyidir ama, dikkat et ki, öküz hâlâ derisinin içindedir, canlıdır.

10470. * "Şimdi, sana, geçmiş zamana ait bir hikâye anlatayım da dinle.

* "Kötü adamların canı, bir insan boynunun yükten kaçması gibi, doğruluktan kaçar.

* "Pîran sana şimdi böyle vaitlerde bulunuyor ama, belki sonra bunları yerine getirmeyiverir.

* "Dünyayı yaratan Tanrı onu kötü yaratmış olduktan sonra, sonunda o elbette ki kötülük edecektir. Onun için, sen onun sözlerine kapılma ki sonunda ondan bir kötülük görmiyesin.

* "Biz, önce, savaşa hazırlandığımız sıralarda kendisiyle görüşüp bu meseleyi halletmiştik.

10475. * "Pîran bize bir elçi yollıyarak, savaştan bıkıp usandığını,

* "Kendisinin Hüsrev'in bir kulu olduğunu, onun topraklarında, ülkesinde ve otağında gözü olmadığını, bildirdi.

* "Biz de kendisine birçok öğütlerde bulunduk. O, bunları dinledikten sonra:

* "Ben artık savaşmıyacağım. Bu konuştuklarımızın hepsini gidip akrabalarıma bildireceğim.

* "Tacımı, tahtımı, hazinelerimi ve hayvanlarımı da Turanlılara bırakmıyacağım! diye söz verdi

16480. * "Ben de kendisine: Turanı bırakıp İrana geldiğin takdirde, taç da, taht da, para da, mal da senin için...

* "Sen, yalnız kalkıp gel ve padişahın himayesinde bir kenara çekilip otur. Böylece kabahatlerin örtülür gider! dedim.

* "Pîran, bunun üzerine, kalkıp gitti: Fakat, o gece, şeydana uydu, düşüncesi değişti.

* "Hemen Efrasiyâb'a bir atlı göndererek, ona: Büyük bir düşman ordusu geldi; savaşa hazırlan! dedi.

* "Sanki, aramızda evvelce bir şey konuşulmamış gibi davrandı; hattâ, konuştuklarımızın tersini yaptı.

16485. * "Derken onuncu günü de ordusunu ovaya çekip bütün yeryüzünü erlerle örtüverdi...

* "Ey, pehlivan! İşte aynı adam sana bu sefer başka bir oyun oynamak istiyor.

* "Çünkü, yine, hileye başvurmaktan başka çaresi kalmadı. Onun için, böyle birbirini tutmıyan sözler söylüyor.

* "Çünkü, senin kemendinden korktu ve başına gelecek felâketi sezdi.

* "Onların bütün güvendikleri Kâmûs ve komutanlarından Menşûr'la Fertus idi.

16490. * "Şimdi, Kâmûs'un talihinin tersine döndüğünü, senin kemendinin halkasında can verdiğini görünce,

* "Barışın kapısını çalmağa başladı ve artık ordusunu ovada tutamıyacak hale geldi.

* "O, uçuruma doğru gitmekte olduğunu biliyor.

* "O, sana Siyâvuş'un kanını dökmekten suçlu olanlarla hazineleri ve hediyeleri getirip teslim edeceğini söylüyor,

* "Ama, davullar çalınıp da Feriburz ile Tûs savaşa başladıkları zaman,

16495. * "Sen Pîran'ın ordunun önüne geçtiğini ve yeniden savaşa başladığını göreceksin.

* "Onun sözleri, baştanbaşa, yalandır. Ona, dünyada, yalnız şeytan eş olabilir.

* "Bu öğütlerimin sence değeri yoksa, onları dinlemiyeceksen, işte oğlum Behram meydanda!

* "Onun akibetini gör de ibret al. Pîran, âciz kalınca, ona da diller döktü ; fakat arkamızda da pusular kurdu.

* "Savaş günlerinde, Gûderz ailesinin verdiği ölülerle bir mezarlık meydana geldi.

16500. * "Bunun içindir ki kan, artık yaşadığım müddetçe gözümün yaşıdır. Hint kılıcından başka benim derdime derman kalmamıştır!" dedi.

* Rüstem. bu sözleri dinledikten sonra, Gûderz'e : "Sözlerin hep böyle akıllıca olsun!

* "Evet, Pîran, senin dediğin gibi bir adamdır ; o ihtiyar, bizim dostumuz değildir. Onun bu halini bilmiyen yoktur.

* "Fakat, geçmişteki dürüst hareketlerinden ötürüdür ki ben onunla hemen savaşmak istemedim.

* "Onun İran padişahına yaptığı iyilikleri ve Siyâvuş için çektiği zahmetleri bir düşün.

16505. * "Eğer o sözünden döner de bizimle savaşmağa kalkışırsa,

* "Benim azgın filleri yakalıyan kemendim atımın terkisinde asılı duruyor.

* "Sen ona karşı, önce, iyi niyet gösteririm ve bizimle savaşacağını düşünmem.

* "Eğer sözlerinden tutar dönerse, o zaman başının belâsını bulur!" deyince,

* Gûderz'le Tûs ,onu alkışladılar ve kendisine : "Güneş, ışıklarını senin üzerinden eksik etmesin!

* "Pîran'ın sözleri seni aldatamaz.

* "Dünya padişahı, senin vücudunla varolan tahtından ve tacından hiç yoksun kalmasın!" dediler.

* Bundan sonra Rüstem : "Artık, ortalık karardı. Konuşmaktan da kafalarımız şişti.

* "Şimdi, oturup gece yarısına kadar şarap içelim. Sonra da ordunun işlerini düzenleriz.

* "Bakalım, dünyanın sahibi olan Tanrı, gizliliğin perdesi arkasında neler gösterecek?" dedi.

* İranlılara da : "Ben, dedi, mukadderatımızı bu akşam şarapla tâyin edeceğim.

* "Yarın da Sam'ın Mâzenderan savaşında kullandığım, gürzünü

* "Omuzlıyarak, savaşta tam, timsah gibi kahramanların karşıma çıkacakları yere gideceğim.

* "Hücuma geçtiğim zaman, düşmanın elinde ne varsa hepsini alıp İranlılara teslim edeceğim.

* "Onun elinde hiçbir şey bırakmıyacağım : Ne taç, ne fildişi taht, ne gürz, ne azgın fil, ne de otak!" dedi.

(1)

* Hüsrev'i taparcasına seven bu kahramanlar yerlerinden kalkarak

* Çadırlarına gelip dinlenmeğe ve uyumağa koyuldular.

Turanlılarla İranlıların savaşa hazırlanması

* Parlak güneş yüzünü gösterir göstermez, ay gümüş bir kalkana döndü ve

* Güneş yüzünden bir iftiraya uğramamak için (2) yüzünü örtüp ortadan kayboldu.

* Tam bu sırada, Tûs'un otağından da davul sesleri yükselmeğe başladı ve binicilerin atlarından kalkan tozlarla hava abanoz gibi karardı.

---

(1) Nüsha: * İran ordusunun aslan gibi kahramanları sarhoş olunca,

(2) Nüsha: * "Güneş yüzünden bir iftiraya uğramamak için "yerine" dedikodudan korkarak".

16525. * Yeryüzü Nil'in rengine boyanır ve hava tozlarla dolarken, Rüstem de savaş silâhlarını kuşandı.

* Baba oğul bütün İranlı erler saf bağlıyarak savaşa hazırlandılar.

* Zırhını kuşanmış ve gürzünü de eline almış olan Geşvat oğlu ordunun sağ yanında:

* Feriburz da kuvvetli Rüstem'in bayrağiyle sol yanında yer aldılar.

* Nevzer oğlu Tûs ordunun ortasında idi. Erlerin çokluğundan, yeryüzünde boş bir yer bile kalmamıştı.

16530. * Rüstem düşmanlarını görmek için, ordunun önüne doğru ilerledi.

* Karşı tarafta filler bir deniz gibi yeryüzünü kaplamış ve Çin Hakanı da ordunun ortasındaki yerini almıştı.

* Sağ yana, savaşlarda pek çok yararlıklar gösteren, aslan yaradılışlı Gender;

* Sol yana da, birçok savaşlar görmüş ve atının nalları altında toprağı bitkin bir hale getiren Gihar yerleşmişlerdi.

* Bir aralık Pîran, ordunun önüne geçerek, kinci Şengil'in yanına geldi ve

16535. * Ona: "Ey, Hind'in ünlü kişisi! Şirvan'dan tâ Sind'e kadar bütün ülkeler senin buyruğundadır.

* "Sen dün bana bugün erkenden ve her yandan hücuma geçeceğini,

(1)

* "Rüstem'i savaşa çağırarak, onun göklere kadar yükselen başını toza toprağa bulayacağını, söylemiştin!" dedi.

* Şengil : "Ben, hâlâ sözümde duruyorum ve onu tamamiyle yerine getireceğim.

* "Şimdi onun üzerine yürüyerek, okumun temreniyle, vücudunu delik deşik edeceğim.

16540. * "Kâmûs'un intikamını alacak ve İranlıları güç bir duruma sokacağım!" dedi.

* Bundan sonra, ordusunu üçe ayırarak davulları çaldırdı. Ovadan havaya tozlar yükselmeğe başladı.

* Ordunun bir kısmı azgın savaş filleriyle ilerliyerek, iki millik bir mesafede saf bağladı.

* Filciler başlarına başlıklar giymişler. kulaklarına küpeler,

* Boyunlarına altın gerdanlıklar takmışlar ve bellerine altın kemerler kuşanmışlar,

---

(1) Nüsha: * "İranlıların soluğunu keseceğini, genç olsun, ihtiyar olsun, büyücü olsun hiç kimseyi sağ bırakmıyacağını,

16545. * Fillerin üzerlerine tahtlar ve mahfeler kurmuşlardı. Sırtlarına örttükleri Çin kumaşları, iki yanlarından, aşağıya sarkıyordu.

* Birdenbire yükselen boru sesleriyle, savaş filleri de yerlerinden oynadılar.

* Mızraklı süvarilerden otuz bin kişi sağ yana,

* Ellerine yaylarını ve Çin kalkanlarını alan otuz bin kişi de sol yana geçtiler.

(1)

* Ortada bulunan Çin Hakanının filleri, savaş hırsiyle yerleri eşeliyerek delik deşik ediyorlardı.

16550.

Rüstem'in Pîran'a kızması

* Şengil, elindeki Hint kılıcı ile, iki ordunun safları arasında geziniyordu.

* Denber'li, Mürg'lü ve May'lı köleler, başına bir Hint şemsiyesi tutuyorlar;

* Sağa ve sola, nereye gitseler onlar da peşinden gidiyorlardı. (2)

* Onun böyle kahramanca ortada dolaşmasından pek hoşlanan Pîran, artık Rüs-

---

(1) Nüsha: * Çin Hakanı Ak Filin üzerindeki tahtına sevinç ve ümitle oturunca,

(2) Nüsha: Bu beyit şu şekildedir: * Hüma kuşunun kanadından yapılmış bir Hint şemsiyesi onu başından ayağına kadar güneşten koruyor;

* Önünde, arkasında, sağında, solunda, yani istediği şekilde takip ediyordu.

tem'in yenileceğini düşünerek, yüreğinden bütün tasayı attı.

* Hûmân'a : "Bugünkü savaş bizim istediğimiz gibi bitecek.

* "Bunca aslan gibi süvarilerimiz ve silâhımız var ama,

* "Sen bugün ve yarın safların önüne geçip te savaşmağa kalkışma!

* "Senin savaşman doğru değil. Sen Çin Hakanının arkasında bulun.

* "Eğer Zâbilli kahraman seni kara bayrağınla bir görecek olursa, işimiz altüst olur.

* "Hele biraz bekliyelim de, bakalım ne yüz gösterecek ve sonumuz neye varacak?" dedi.

* Sonra, oradan ayrılıp, Rüstem'in bulunduğu yerin karşısına geçti.

* Atından inerek Rüstem'i selâmladı ve övdü : "Yüce felek ışığını senden alır.

* "Günün hiç kararmasın ve başına hiçbir felâket gelmesin!

* "Yanından ayrıldıktan sonra, söylediklerini gelip genç ve ihtiyar bütün Turanlılara bildirdim.

* "Bütün erdemlerini onlara anlattım. Fakat yeryüzünde seni, hakkiyle övebilecek bir kimse var mıdır?

16565. * "Onlara hem savaştan, hem de barıştan söz açarak, işin her yönünü aydınlattım.

* "Fakat, sorunda, hepsi de: (Biz senin dediklerini nasıl yaparız? Senin sözünle intikamdan nasıl vazgeçeriz?

* "Hazine, altın ve hediye olarak onun bütün istediklerini verelim.

* "Fakat, suçluları nasıl veririz? Sen bu ciheti iyi düşün de, düşündüklerini bize bir daha söyle.

* "Bu işte suçlu olanlar, hep Efrasiyâb'ın akrabasıdır. Sen de bunu biliyorsun. O halde, hüküm vermekte acele etme.

16570. * "Onun bizden istediklerinin hepsi de taht ve taç sahibi kimselerdir.

* "Biz, onları nasıl veririz? Bu, gençleri bile ihtiyarlatan bir istek..

* Efrasiyâb; Çin'den, Saklâb'dan, Hotlân'dan, Turan'dan,

* "Karadan ve denizlerden buraya bunca asker yığdıktan sonra, nasıl olur da barışı kabul eder?

* "Dediler. Onlardan uygun bir cevap alamadığımı bildirmek için de, şimdi sana geldim.

16575. * "Denizler gibi ucu bucağı olmıyan bu ordunun bütün erleri seninle savaşmak istiyorlar.

* "Bu da, onların seni tanımadıklarındandır. Onlar seni, Sîstan'lı, şöyle böyle bir adam biliyorlar.

* "İşte Hint padişahı da yayını ve Hint kılıcını alarak gelmiş, seninle savaşmak istiyor.

* "Fakat benim iyicene bildiğim şu ki bunların hepsi de, sonunda, senin gibi fil gövdeli bir pehlivanın elinden gözyaşı dökecekler!" dedi.

* Pîran'ın bu sözlerini duyunca Rüstem fena halde kızarak: "Ey, bedbaht dedi,

16580. * "Sen, böyle yalan dolanla beni aldatmağa nasıl kalkışıyor, kendini böyle bir tehlikeye nasıl atabiliyorsun?

* "Senin ne kadar hilekâr olduğunu yeryüzü padişahı bana zaten anlatmıştı.

* "Artık, bütün sözlerinin ve düşüncelerinin yalan olduğunu anladım.

* "Sen kendi kendini kana bulıyacaksın. Şimdiki durumun kötüdür ama, daha da kötü olacaksın!

* "İster cennet, ister cehennem olsun, şimdi yaşadığın ülkeyi,

* "Bu uğursuz zulüm diyarını bırakıp da daha iyi bir yere gitmeni tavsiye etmem!

16585. * "Başın daima ejderhanın ağzında olduğuna göre, zaten senin yaşamanın da bir değeri yoksa..

* "İrana gelip de, adalet ve şefkat sahibi, genç ve güzel yüzlü padişahı görüp ne yapacaksın?

* "Süslü elbiseler giyeceksin de ne olacak? Burada kalıp da yılan eti yemek ve leopart derisi giymek sana daha çok yaraşır!

* "Zevkine diyecek yok. Ektiğin tohumların muhsulünü yemeğe mahkûmsun!" diye karşılık verdi.

* Bunun üzerine Pîran'da ona: "Ey, iyi talihli! Ey, kuvvet ve kudret sahibi!

16590. * "Ey, talihinden memnun kişi! Ey, tahtların ve taçların süsü!

* "Böyle güzel sözleri senden başkası söyliyemez. Dünyanın bütün büyükleri seni beğenirler.

* "Canım da, yüreğim de buyruğundadır; ruhum, elinde bir emanettir.

* "Bana bir gece daha müsaade et de iyice bir düşüneyim ve adamlarımızla bir daha konuşayım!" deyip

* "Rüstem'den ayrıldı ve yüreği yalanlarla, başı da intikam duygularıyle dolu olarak ordugâha dönüp geldi.

Savaşın başlaması

16595. * Pîran ordugâha dönünce hemen savaş hazırlığı tamamlandı ve iki ordu harekete geçti.

* Yığınlar halindeki erlerin çokluğundan, yeryüzü baştanbaşa bir dağ kesildi ve her yanda kıyametler koptu.

* Rüstem İranlılara : "Artık, kemerimi belime kuşanıp savaşa hazırlandım.

* "Hepinizin kafası kin duygusuyla dolsun ve kızgınlıktan kaşlarınız çatılsın!

* "Çünkü bugün şiddetli bir savaş yapacağız; kurtlarla koyun sürüleri karşılaşacaklar!

16600. * "Vaktiyle, bir yıldızbakıcı bana, gönlümü korku içinde bırakacak olan bir savaş olacağıdan bahsetmiş ve :

* "İki dağ arasında bir savaş olacak. Buna dünyadaki bütün insanlar katılacaklar (1)

* "Bütün büyükler de bu savaşa girecekler; yeryüzünde insan kalmıyacak ve

* "Çelik gürzler bir mum gibi eriyecekler. Kin duygusu, dünyadan ancak böylece kalkacak! demişti.

* "Bana karşı savaşmak istiyen bu düşmandan hiç korkmayın!

16605. * "Ben, göklerin yardımını da görse (2), kementlerimle onun ellerini bağlıyacağım.

* "Karşımıza çıkacak olan ünlü kahramanlardan da çekinmeyin.

* "Eğer savaşlarda ölmem yazılı ise, şüphesiz ki, ölürüm (3)

* "Zaten bu vücut, ölmek için yaratılmıştır. Benim için de, Tanrının adını anarak ölmek daha hayırlıdır.

---

(1) Nüsha: "Dünyadaki bütün insanlar katılacaklar" yerine "yeryüzü insanların kanlariyle yıkanacak".

(2) Nüsha: "Göklerin yardımını da görse" yerine "eğer yüce gökler yardımcım olursa".

(3) Nüsha: "Ölürüm" yerine "içki meclisinde ölecek değilim".

* "Ey, insanlar! Size lâzım olan, yeryüzünde iyi bir ad bırakmaktır. Siz, nasıl olsa, kalacak değilsiniz;

16610. * "İnsanın ruhu akılla birleşirse, dünyanın iyiliğine de aldırmaz, kötülüğüne de...

* "Hattâ, taç ve hazine sahibi de olsa, bu dünyaya gönül bağlamaz!" deyince,

* Erler de ona şöyle karşılık verdiler: "Senin buyruğun, gökten de, aydan da yüksektir!

* "Biz, keskin kılıçlarımızla öyle savaşacağız, ki bizden sonra adımız kıyamete kadar kalacak!" (1)

* Sonra, iki ordu birbirine girdi. Yerlerden kalkan tozlar, bir kara bulut gibi, havada bir tabaka vücuda getirdi.

16615. * Bu bulutun yağmuru, kılıç ve oktu; yeryüzü, bir katran denizine dönmüştü.

* Okların uçlarındaki temrenlerden ve diplerindeki kartal tüylerinden, güneş bile görünmez

* Mızrakların parlak uçları, kara toz içinde, kana bulanmış yıldızlar gibi parlıyordu.

---

(1) Nüsha: * Bunun üzerine, davul sesleri yükseldi, hava karardı ve yeryüzü Abanoz rengini aldı.

* Öküz kafası biçimindeki gürzlerin havada kaynaşmasından, göklerden taş yağıyor, sanılırdı.

* Elmas renkli kılıçların birbirlerine girmeleri, havada, kan yağdıran bir bulut meydana getirmişti.

* Savaş erlerinin tulgaları parça parça olmuş, beyinlerinin içi toz toprakla dolmuştu.

* Gûderz, ihtiyarlıktan ağarmış saçlariyle: "Ben, belime kemer kuşanıp savaşmaya başladığım andan beri,

* "Ne, kendim böyle bir savaş gördüm, ne de yaşlı pehlivanlardan duydum!

* "Savaş dediğinde, çarpışanlardan biri ölürse, ötekisi sağ kalır. Bunda ise, hiç sağ kalan yok!" dedi.

Şengil'in Rüstem'le savaşması

* Derken, Şengil ordunun önüne atıldı ve: "Savaşmak istiyen ve savaşçıların kellelerini uçuran kahraman benim!

* "Şu Sistanlı pehlivanın elinde nasıl marifetler varmış, hele bir görelim!" diye kükredi. (1)

---

(1) Nüsha: * Atını savaş yerine kadar sürerek ortaya geldi ve yeniden bağırarak:

* "Hani, nerede imiş, o Sistanlı savaşçı? Hiç durmasın, hemen benimle savaşmağa gelsin!" dedi.

* Bu sesi duyup da erlerin arasından başını kaldırarak bakınca Rüstem, Şengil'i gördü ve :

* "Zaten benim de dünyanın sahibi Tanrıdan, içimden de, açıkça da istediğim işte böyle bir şeydi!

* "Ben de, şu büyük ordudan karşıma böyle birinin çıkıp da benimle savaşmasını istiyordum.

* "Artık ne Şengil'i sağ bırakacağım, ne Çin Hakanını, ne öteki pehlivanları, ne de Turan ülkesinin savaşçılarını!" diyerek yerinden fırlayıp

16630. * Şengil'in yanına geldi. Ona : "Ey, bedbaht! Ey, alçak!

* "Zâl-i Zer bana Rüstem adını takmışken, sen ne haddine, benden sadece Sistanlı diye bahsedip duruyorsun?

* "Şimdi görürsün, sadece Sistanlı diyerek tahkir ettiğin adam senin ölümün, sırtındaki zırhla başındaki tulga da kefenin olacak!"

* Deyip, elinde o canlar alıcı mızrağı ile, dağ gibi atını yürüttü.

* Bir rüzgâr gibi onun yanına seğirterek, intikamını almak için, kolunu kaldırdı ve

16635. * Ona öylesine bir mızrak indirdi, ki atının eğerinden aşağı aldığı gibi yere vurdu.

* Üzerinden de bir kere atladıktan sonra, hemen elini kılıcına attı.

* Fakat bu anda hemen düşman tarafından, zehirli kılıçlarını çekerek,

* Türkler, Saklap'lılar ve Hintliler hep birden Rüstem'in üzerine yürüdüler ve,

* Rüstemi aralarına alıp, Şengil'i o azgın aslanın pençesinden kurtardılar.

16640. * Böylece Şengil, Rüstem'in elinden kurtuldu. Üzerinde zırh bulunduğu için de, kendisine hiçbir şey olmamıştı.

* Şengil, üzüntülü bir yüzle, hemen kaçıp Çin Hakanının yanına geldi ve

* Ona : "Bu, insandan başka bir şey! Yeryüzünde onunla savaşabilecek hiçbir pehlivan yoktur!

* "O, atının üstünde, bir dağın üzerinde oturmuş azgın bir file benziyor. Onunla bir kişi değil, ancak bir ordu savaşabilir.

* "Hiçbir insan, tek başına, bir ejderha ile savaşamaz. Savaşacak olursa, onun pençesinde yakasını selâmetle kurtaramaz!" dedi.

16645. * Bu sözleri duyunca Çin Hakanı da : "Sen, sabah başka türlü düşünüyordun, şimdi başka türlü konuşuyorsun! Ne oldu böyle?" diye karşılık verdikten

* Sonra orduya, hep birden, bir dağ gibi yürüyerek

* O büyük pehlivanı, ortaya alıp ta hayatına son vermelerini emretti.

(1)

* O Zaman aslan pençeli Rüstem'de, Çinlilerin sol yanına saldırarak onları bozguna uğrattı.

* Her hançer sallayışında kafaları gövdelerinden ayırıp yerlere yuvarlıyordu.

* Onun savaşmasına dağlar, şiddetine de azgın filler bile dayanamıyorlardı.

* Düşmanlar onun her yanını öylesine sarmışlardı, ki başının üstündeki gökler karardı.

* Üzerine yağdırdıkları mızrakların, hançerlerin, gürzlerin ve okların çokluğundan

* Kendisini bir kamışlıkta ve yüzünden saçılan kanlara bakarak ta bir şarap denizinde sandı.

* Her saldırışıyla yüzlerce mızrakları kırıp atıyor, azgın bir aslan gibi, her yana saldırıp duruyor;

---

(1) Nüsha: * Her biri bir dağ gibi iri olan Turanlı yiğitler, ellerinde kılıçlarla, hep birden Rüstem'in üzerine yürüdüler.

16655. * İranlı kahramanlar da, yürekleri intikamla ve savaş duygusu ile dolu olarak, onun arkasından gidiyorlardı.

* Mızraklar, gürzler, topuzlar, kılıçlar, bulutlardan çiy yağar gibi yağıyordu.

* Savaş alanı cesetler, eller, kelleler, tulga ve başlıklarla doldu.

* Üzerlerine konan kalın toz yığınları ile, yüce gökler de yerden farksız hale gelmişlerdi. Bu toz yığınlarını, sadece, hançerler yarabiliyordu.

* Çinli, Şenkli, Hintli, Saklaplı, Heratlı ve Pehlevi

16660. * Erlerin ölüsüyle yerler, denizler ve dağlar doldu. Bütün ordu, bir kişinin eliyle, yere serildi.

* Bunun üzerine, gördüğü savaşın dehşetinden rengi uçmuş olan, Pîran Gelbat'ın yanına koşarak :

* "Yeryüzünde, Rüstem gibi bir komutan daha yoktur. Artık, benim, bu savaşa tahammülüm kalmadı.

* "Böyle bir işi kim anlatsa, aklı başında olan hiçbir adam inanmaz.

* "Üç yüz bin savaşçı bir kişiye karşı koyamadı!

16665. * "Bu savaşın sonu Efrasiyâb için iyi olmıyacak ve Rüstem'in elinden rahat yüzü göremiyecek!

"Barış yapmağa kalkışsak herkes bizi ayıplar,

* "Savaşa devam etsek büsbütün mahvolup gideceğiz!" dedi.

Rüstem'in Sâve ile savaşması

* Bu sırada, Rüstem İranlılara seslenerek : "Biz, bu savaştan bir zarar görmedik.

* "Ben, şimdi, Çin Hakanının fillerini, elindeki bütün serveti, tacını, tahtını

16670. * "Alıp İranlılara dağıtacağım ve onlara kutlu bir gün yaratacağım!

* "Bu iş için, hiçbir İranlmın yardımını istemem. Tanrının yardımı ve Rahş bana yeter!

* "Çinli, Şengânlı ve Saklaplı erlerden hiçbirini sağ bırakmıyacağım.

* "Bugün, bizim zafer günümüzdür. Gökler bizim saadet yıldızımızı parlatacak.

* "Onlara bu kötülük, kendilerinin oluşlarından geldi. Kötü oluşun cezası, elbette ki, kötülük görmektir.

16675. * "Yardımcımız olan Tanrı yardımını esirgemezse ve Rahş'ım da bu savaşta bütün hünerlerini gösterirse,

* "Şu çölleri mezarlığa, mamur yerleri de çöle döndüreceğim!

* "Haydi, şimdi hepiniz işlerinizin başına! Bir yel gibi hızlı davranacaksınız!

* "Dikkatli olun ve ben yerimden fırlar fırlamaz hemen çıngıraklarla

* "Davulları çalıp, binicilerin kaldırdıkları tozlarla yeryüzünü abanoz gibi karartın!

16680. * "Topuzlarınızı elinize alıp, demircilerin çekici örsün üzerine indirmeleri gibi, siz de onları düşmanların kafalarına indirin!

* "Denizlerden bulutlara kadar toz toprak yağdırın! Düşmanların çokluğundan korkmayın.

* "Çin ve Saklap ordularının saflarını yarın! Yerle gök, toz yığınlariyle, birbirlerinden ayrılsınlar!

* "Gözünüz tulgamda olsun! Ben yerimden fırlayınca, siz de fırlarsınız!" dedikten sonra,

* Elinde öküz kafası biçiminde bir gürzle, sarhoş bir fil gibi fırlayıp,

16685. * Naralar atarak, düşman ordusunun Kender'in komutasındaki sağ yanına hücum etti.

* Ordunun bu yanını baştanbaşa yararak, birçok kelleleri gövdelerinden ayırdı.

* Kâmûs'un akrabasından, Sâve adında, her savaşta üstün gelen, çok ünlü bir savaşçı vardı.

* İşte bu kahraman, elindeki Hint kılıcı ile, Rüstem'in önüne atıldı ve,

* Onun sağını solunu dolanarak, Kâmûs'un intikamını almak istedi.

16690. * Rüstem'e: "Ey, azgın fil, sen şu deniz gibi ordunun hareketini görüyorsun (1)

* "Senden, zavallı Kâmûs'un intikamını alacağım. Bu, senin görüp göreceğin son savaştır!" dedi.

* Rüstem, Sâve'nin bu sözlerini duyunca, hemen elini ağır gürzüne atıp kaldırdığı gibi

* Tulgasına indiriverdi. Sâve'nin kafası hemen ortadan kaybolup, hiç yokmuş gibi oldu.

---

(1) Nüsha: * "Sen şu deniz gibi ordunun hareketini görüyorsun" yerine "şimdi, Nil ırmağının nasıl dalgalandığını göreceksin!"

* Rüstem, onu yere yuvarladıktan sonra, atı ile yanından geçip gitti ; Sâve'nin de, yeryüzünden adı silindi.

16695. * Rüstem, Sâve'yi böyle öldürmekle, Turan ordusunu matem içinde bıraktı. Keşanlıların bayrağı baş aşağı oldu.

* Turan ordusunda, artık, onun karşısına çıkacak kimse kalmamıştı. Atının nalları, zaferi sağladı..

Rüstem'in Kihanlı Kiharı öldürmesi

* Bundan sonra da Rüstem, Turan ordusunun soluna saldırdı ve bütün düşman ordusunu dertlendirdi

* Bu yanda bulunup da elinde bayrak tutan aslan yaradılışlı Kihanlı Kihar,

* Rüstem'in tulgasını görünce yerinden fırlayarak azgın bir aslan gibi kükredi ve

16700. * Ordusuna dönüp : "Turanın ve Çinin intikamlarını, bu Sistanlı heriften hemen şu meydanda alacağım!

* "Aslan yürekli ve gürzlü olduğuna bütün pehlivanlarımız arasında bu iş zaten bana düşer!" diyerek,

* Savaşçıların arasından atını sürüp, intikam peşinde koşan Filgövdeli Rüstem'in yanına yaklaştı.

* Fakat onun tulgasını yakından görünce, bir çiğdem gibi sarardı..

* İçinden: "Ey, nice savaşlar görmüş Kihar! Bu pehlivanla Kâmûs bile başa çıkamadı.

16705. * "Böyle azgın bir fille savaşmak, ucu bucağı olmıyan bir denizin dalgalariyle pençeleşmek demektir.

* "İcabında, baş henüz gövdenin üstünde dururken kaçmak, yiğitlik uğruna kellenin ayaklar altına yuvarlanmasından iyidir!" diyerek

* Ordusunun ortasına doğru kaçmağa başladı. Her yandan, erler bakıyorlardı.

* Rüstem'in bayrağı, ordusunun erleri arasında, dağ başındaki bir ağaç gibi görünüyordu.

* Rüstem, kaçmakta olan Kihar'ın peşinden bir toz gibi hızla seğirtti. Yeryüzü, akan kanlardan yakut gibi kızarmış, gök yüzü de kararmıştı

16710. * Nihayet Rüstem, Kihar'a yetişti. Beline indirdiği bir mızrakla da, zırhını ve zırh bağını parçaladıktan

* Sonra onu kaldırıp, şiddetli bir yele tutulmuş bir ağacın yaprakları gibi, yere yuvarladı.

* Mavi bayrağı başaşağı olan Kihar, sanki, hiç dünyaya gelmemişe dödü.

* Turan pehlivanları, Rüstem'in yaptıklarını görünce, dört bir yandan hücuma geçtiler. Sağ sol her taraf toz içinde kaldı.

* Karşı yanda da, İran ordusunun sığınağı olan Rüstem'in galip gelmesi üzerine, boru sesleri havalara yükseldi.

16715. * Kutlu bayrakla davulu getirdiler. Ünlü Gûderz ile Tûs de geldiler.

* Rüstem : "İranlı atlıların ünlülerinden bana yüz kişi gönderin de,

* "Şu Turanlıların fil, fildişi, taht, taç, altın, gerdanlık ve inci gibi neleri varsa alıp getireyim.

* "Bunları Çinlilerden alıp, kahramanların padişahı İran padişahına ve İranlılara vereyim!" dedi.

* Bunun üzerine, İran ordusundan, zırhlı ve öküz kafası biçimindeki gürzler taşıyan bin kadar kahraman geldi.

16720. * Rüstem, yine İranlılara seslenerek : "Hepiniz, intikam kemerinizi belinize kuşanın!

* "Padişahın canına, başına, güneşe, aya, Siyâvuş'un toprağına ve İran ordusunun şerefi üzerine yemin ederim, ki

* "Şimdi Çin ordusuyla savaşırken İranlılardan kim kaçacak olursa

* "Onu tutar ve başına kâğıttan bir külâh geçirdikten sonra ya kukuya atar, yahut da darağacına çekerim!" dedi.

* Bu sözleri duyunca bütün erler, onun, pençesine bir dağ keçisinin budunu geçirmek istiyen bir aslan yaradılışında olduğunu anladılar.

16725. * Hep birden, Çin Hakanının bulunduğu tarafa doğru yürüdüler (1)

* Rüstem, dolu dizgin, düşman ordusunun saflarına hücum etti ve

* Düşmanların kanlarını ta aya kadar fışkırttı. Yıldızlar bile bu manzarayı seyre koyuldular.

* Savaş alanından yükselen tozlarla, ovanın yüzü görünmez oldu.

* Süvarilerin bağırmalarından ve mızrakların çarpışmasından, üzengiyi dizginden ayırmağa imkân kalmamıştı.

16730. * Güneş, bir perdenin arkasına çekilmiş gibi ortadan kaybolmuştu; yeryüzü, atların nalları altında bunaldı, kaldı.

---

(1) Nüsha: İlk mısra: * Taç peşinde koşan Padişahın derdi ile yürekleri yaralı olan erler.

* Hava, bir zenci yüzü gibi, kapkara kesildi. Ölülerin çokluğundan, ovalardaki yollar silindi..

* Gövdelerine veda eden başların hesabı yoktu ; her taraf zırh, tulga ve eğerle dolmuştu.

* Atlıların kaldırdıkları tozlardan, gökte rüzgârların estiği yerlerin üstünde, bir bulut meydana geldi ve yeryüzü çelik silâhların sesleriyle doldu.

* Nice nice kahramanlar, ün kazanmak için, boş yere canlarını feda ettiler.

16735. * Bu sırada Rüstem'in bağırmasını duyanlar, bir denizin çoştuğunu sanırlardı.

* Bu bağırışiyle Turanlılara : "Sizin şu filleriniz, fil dişi tahtınız, tacınız, bilezik ve gerdanlıklarınız,

* "İran padişahı Keyhüsrev'e lâyıktır. Çünkü o, yeryüzünde, padişahlık tahtının genç sahiplerindendir.

* "Siz, tahtı ve tacı ne yapacaksınız? Bunca kuvvetiniz ve hünerleriniz olmasına bakmadan,

* "Şu ellerinizi uzatın da bağlıyayım. Bellerinizi de şu kemendimin ilmiğine geçirin.

16740. * "Ben sizi işte bu halde yeryüzü padişahının yanına göndereceğim. Elimden ne Çin Hakanı kurtulabilir, ne de Menşûr!

* "Size, yaşamak için, şimdiye kadar verdiğim mühlet yeter! Elinizdeki bu taç ve yüzük artık başkalarınındır.

* "Buna razı olmadığınız takdirde, savaş alanının toprağını, hayvanlarımızın nallariyle ta aya kadar uçuracağım!" diyordu.

Çin Hakanının tutsak olması

* Rüstem'in bu sözlerini duyunca, Çin Hakanı fena halde kızarak, ona söğmeğe başladı : "Ey, alçak!

* "Senin İranına da, milletine de, padişahına da lanet olsun! Aklınca, benim gibi bir Hakanı tutuk mu alacaksın?

16745. * "Senin gibi dünyada herkesten alçak ve Sistanlı bir herif, Çin Hakanını yanında bir er gibi kullanmak istiyor ha!"

* Deyince, savaş yeniden kızışarak oklar, yağmur gibi, güz rüzgârına tutulmuş bir ağacın yaprakları gibi yağmağa başladı..

* Hava, okların uçlarındaki kartal tüyleriyle doldu. Hiçbir savaşçı, böyle savaşı rüyasında bile görmemişti.

* Bu ok yağmurunu görünce Gûderz, Rüstem'in bir zarara uğramasından korktu.

* Rehham'a: "Haydi, durma, yanına çabuk iki yüz atlı alıp atını sür.

* "Çaç yaylarını ve kayın ağacından yapılmış oklarınızı alarak, Rüstem'in arkasını koruyun!" dedikten sonra

* Gîv'e dönerek: "Haydi, sen de erlerini sür ve şu ovada tek bir düşman bile bırakma!

* "Duracak, dinlenecek zaman değil..

* "Sağa doğru git de bak bakalım, o Pîran ile Hûmân neredeler?

* "Bak, şu Rüstem'e! Hakanın önünde yerle göğü birbirine nasıl katıyor!

* "İntikam alma gününde ondan nefret eden göze lânet olsun!" dedi.

* Bunun üzerine Rehham, bir pars gibi çoşup Rüstem'in arkasına geçti.

* Rüstem, ona: "Atımın savaştan yorulmasından korkuyorum.

* "Yorulacak olursa da yere inip yaya olarak savaşmağa mecbur kalacağım.

* "Şu orduya bak, hele! Karınca sürüsü müdür, çekirge sürüsü müdür, nedir? Sakın, fiilerle filcilere saldırayım deme!

* "Çünkü onları sağ olarak Hüsrev'e götürüp ona, Şengân'dan, Çin'den bir hediye sunmuş olacağız!" dedikten

* Sonra, Turanlılara seslenerek: "Siz Türklerle Çinlilere şeytanlar eş olsun!

* "Ey, zavallılar! Ey, talihsizler! Ey, başları dertten kurtulamıyanlar!

* "Siz, Rüstem'in bu savaş alanına geldiğini hiç mi duymadınız? Kafanızda akıl denilen şey yok mu?

* "Rüstem öyle bir pehlivandır, ki ejderhaları bile hiçe sayar! Savaş gününde, yalnız fillere saldırır.

16765. * "Hâlâ, benimle savaşmaktan usanmadınız mı? Size, gürzden ve kılıçtan başka, verilecek bir hediyem de yok..." dedikten

* Sonra, atının terkisinde kangal kangal asılı duran kemendini açtı, eğerin üzerine koyup hazırladı ve

* Atını sürerek öyle naralar attı, ki ejderhaların bile kulaklarının zarı patladı.

* Kemendini her attığı yerde ne kadar düşman varsa hepsini birden temizliyordu.

* Zaten maksadı, sadece, Çinlileri ezmekti. Kolundaki kemendi ile ve kızgınlıktan çatılmış kaşlarıyla sağa, sola hücum ediyor;

16770. * Nerede büyük bir pehlivan görürse, intikam almak için, kemendini atarak onu atından aşağıya yuvarlıyordu.

* Bu savaşta komutan Tûs da boru ve davul seslerini ta bulutlara kadar yükseltiyordu.

* Onun elini bir İranlı bağlıyarak, ovadan dağa doğru çekip gitti (1)

* Hakan, bindiği filin sırtından şöyle bir aşağıya bakınca, yeryüzünün köpürmüş bir denizine döndüğünü gördü.

* Derken, gözüne, yüksek bir dağın üstünde elinde kementle duran bir fil ilişti.

16775. * O, kemendi ile, kara bulutlardan kartalları avlayıp aşağıya indiriyor; yıldızlarla ay

---

(1) Nüsha: * Bu beytin yerinde şu beyitler vardır:

* Onun bu halini görünce, Fertus savaşa çıkarak, Filgövdeli Rüstem'in üzerine bir kaplan gibi saldırdı.

* Tehemten de bir kaplan kesilerek, köpüre köpüre ve başı kinle dolu, savaşa atıldı.

* Yiğit Sam'ın yaptığı gibi, onu, atının eğerinden aşağıya alarak ellerini bağlayıp erlere teslim etti.

* Oradan, elinde gürzü ve kolunda kemendi ile kalktı, ordu saflarının önüne geldi.

* Gurçe, Rüstem'in neler yaptığını ve yiğitlerin tozlarını havaya nasıl uçurduğunu görünce,

* Kendi kendine çok kızdı, savaş alanına hızla yöneldi ve

* Yayını bir bahar bulutuna döndürerek, Rüstem'in üzerine yağmur gibi ok yağdırmağa başladı.

* Bunun üzerine Rüstem, kemendini attığı gibi, o yiğidin belini ilmiğe aldı ve

* Onu da İranlılara teslim ederek kendisi tekrar ovaya dönüp Kâbûj'un üzerine yürüdü.

onun bu kuvvetine hayran hayran bakıyorlardı.

* Hakan, onu görünce, artık bütün ümidini kesti.

* Hemen ordusundan farsçayı iyi bilen, ünlü bir pehlivan çağırttı.

* Ona : "Haydi, şu aslan yaradılışlı pehlivanın yanına git de, şöyle söyle : Savaşta bu kadar şiddet gösterme!

* "Savaştığın şu Çinli, Şenkli, Çağanlı ve Vehrlilerin, bu intikam savaşiyle hiç hiçbir ilgileri yoktur.

16780. * "Yine, bu savaşa katılan Çin padişahı ile Hatlan padişahı gibi yabancı adamlarla da senin bir alıp veremiyeceğin olamaz.

* "Bu savaşı açan, sadece, suyu ateşten ayıramıyacak kadar âciz olan Efrasiyâb'tır!

* "Dünyayı başına toplayıp, onların oylariyle savaşmağa kalkışan odur! (1)

---

* Kâbûj'da onu görür görmez, bir elinde gürzü, bir elinde de Hint kılıcı ile ortaya çıktı ve

* Bir yel gibi hızla, Rüstem'in başına ve tulgasına vurdu. Rüstem, mızrağına sarılarak

* Kâbûj'a indirdiği gibi onu, Çevgen'in topu kapması gibi kapıp,

* Kayın ağacından yapılmış olan eğerinin üstünden aşağıya alıverdi ve kaplan derisinden çekilmiş bir sırımla ellerini bağladı.

(1) Nüsha: * "Onların oylariyle savaşmağa kalkışan yalnız odur!" yerine "Bu savaşa girişerek üzerine kötülüğü çeken yalnız odur!"

* "Evet, dünyada, ün kazanmak ve muzaffer olmak istemiyen yoktur ama, elbette ki barış savaştan hayırlıdır!" (2) dedi.

* Bu Elçi, kafası söyliyecekleriyle, yüreği de üzüntü ile dolu olarak kalkıp Rüstem'in yanına gitti.

16785. * Ona : "Ey, savaşa doymıyan yüce kahraman! Savaş sona erdi ; artık, zevkine bak!

* "Senin, Çin Hakanı ile geçmişte hiçbir alışverişin yoktur.

* "Nasıl olsa, savaş bitti. O savaştan vazgeçip döner, giderse sen de onun peşini bırakıver, artık.

* Kâmûs, senin elinde can verdi. Birçok pehlivanların kafaları yerlere yuvarlandı." (1) dedi.

---

(2) Nüsha: * Gel de, seninle and içip, bir sözleşme yapalım. Ondan sonra da, istersen, sana rehine bırakalım,

* "Her yıl vergi verelim ve bac olarak da yüz öküz derisi gönderelim!"

(1) Nüsha: * "Bizim bunca ünlü adamlarımızı öldürdün. Biz sana ne ettik, bizden ne istiyorsun?

* "Böyle kan dökmekte daha ne kadar devam edeceksin? Bu orduya saldırmaktan hâlâ bıkmadın mı?"

* Elçi, Hakanın sözlerini böylece söyledikten sonra, o ad peşinde koşan kahramandan şu karşılığı aldı:

* Rüstem, bundan sonra: "Turanlıların fil dişi tahtı, tacı ve filleri benim olmalıdır!

16790. * "Siz, İrana, her yeri yakıp yıkmak ve her şeyi yağma etmek için geldiğiniz halde, şimdi ne diye böyle gevezelik edip duruyorsunuz?

* "Hakan, ordusunun benim elime düştüğünü, ordunun gayretinin bana bağlı bulunduğunu pekâlâ biliyor.

* "Durum böyle olduğuna ve ben de ona hayatını bağışlıyacağıma göre, o buna sevinmeli ve

* "Fil dişi tahtını, tacını, gerdanlığını ve fillerini bana vermelidir!" dedi.

* Elçi: "Ey, Rahş'ın sahibi! Henüz ovada dolaşan ve ele geçmemiş olan ceylânın canını şimdiden bağışlamağa kalkma!

16795. * "Savaş ovası henüz filler ve erlerle doludur ve Hakan da, hazineleri ve tacı ile, henüz olduğu yerdedir!

* "Zamanın sonunda ne göstereceğini, savaştan kimin galip çıkacağını kim bilir?" dedi.

* Rüstem, onun bu sözlerini duyunca, atını sürerek: "Taçlar bağışlıyan, azgın aslan ve

"Kemendi kolunda gezen Rüstem pehlivan benim! Öğütler vererek beni aldatmağa kalkışmak da ne demek?

* "Çin Hakanı benim kemedimi ve azgın bir aslana benziyen pazılarımı

16800. * "Görünce, canından bezerek, ister istemez bana teslim olacaktır!" dedi ve

* Kemendini açıp ortaya atıldı. Onun yeniden birçok atlıların kafalarını kemendine aldığını

* Gören Çin Hakanı, ak filinin üstüne bindi. Gerçekten, canından bezmiş gibi idi.

* Demirden fil çubuğu ile filin başına vurarak, nisan bulutları gibi gürliyen bir nara attıktan sonra,

* Savaş harbisini eline alıp keskin pençeli Rüstem'in üzerine fırlattı.

16805. * Böyle yapmakla, Rüstem'i yere devirip başını eline geçirmek istemişti.

* Fakat harbi Rüstem'e hiç tesir etmedi ve Rüstem kemendini fırlatıp attı.

* Kemendin Rüstem'in elinden çıkmasiyle Çin Hakanının başı ilmiğe girmesi bir oldu.

* Rüstem, onu filden aşağıya alıp yere vurdu. Sonra, gelip Hakanın kollarını bağladılar.

* Rüstem yaya olarak, filsiz, tacsız, tahtsız ve mahfesiz ta Şehd ırmağına kadar götürdükten sonra,

* Onu Tûs'un bekçilerine teslim etti. Bu zafer üzerine şenlik yapıldı, davul sesleri göklere kadar yükseldi.

* İşte, bu yalancı dünyanın hali böyledir : İnsana bazan yokuş çıkartır, bazan iniş indirir.

* Şu dönen felek, oldum olasıya hep böyledir. İnsana bazan sevginin balını yedirir, bazan da savaşın zehirini...

* Kimini göklere çıkarır, kimini de düşkün bir halde yerin dibine geçirir.

* Kimini, ta ayın bulunduğu yerden, kuyunun dibine indirir; kimini de, kuyudan çıkartıp ayın bulunduğu yere kadar yükseltir.

* Kimini yüceltip padişah, kimini de denizin dibindeki balıklara yem yapar.

* Ey, dünyayı yaratan! Senin bu birbirine uymıyan görünüşlerin, ne birini sevdiğinden, ne de ötekini sevmediğindendir. Bunlar, bizim anlıyamadığımız, bir hikmetin sonuçlarıdır!

* Yeryüzünde, bütün felâketler de, saadetler de senden! Senin ne olduğunu ben nerden bileyim? Sen, ne isen osun...

Turan ordusunun bozguna uğraması

* Rüstem, ağır gürzünü kapıp tekrar ortaya atıldı. Artık, gözünde, en zayıf pehlivanla en güçlü pehlivan arasında bir fark kalmamıştı.

* Henüz dağlarla ovalar o kadar erle dolu idi, ki karıncalarla sineklere bile geçecek yer kalmamıştı.

* Ölenlerle yaralananların kanlariyle ırmaklar meydana geldi ; kimi tepe taklak düşmüş, kimisi de başsız olarak yatıyorlardı.

* Düşmanın parlak talihi böyle kararınca, gündüzü de geceye dönmüş oldu.

* Toz dumana karışarak, havada bir kara bulut peyda oldu. Güneşle ayın ışıkları sönerek görünmez bir hale geldiler...

* Düşmanlar öyle bir bozguna uğradılar, ki başla ayak birbirinden ayırdedilemez oldu ve bu halleriyle kaçmağa başlıyarak çöllerin uzun yollarına düştüler.

* Pîran, savaş alanına bir göz atıp da, artık feleğin kendisinden yüz çevirdiğini;

* Menşûr'un, Fertûs'un, Çin Hakanının ve Turanlı büyük kahramanların kötü durumlarını ;

* Büyüklerden yadigâr kalmış bayrağın baş aşağı olduğunu ve yararlıların yerlere serilmiş olarak yattıklarını görünce,

* Nestehin ve Gelbat pehlivanlara: "Artık, harbileri ve hançerleri elden bırakmak gerek!

* "Kara bayrağımız baş aşağı oldu ve erlerimiz rasgele kaçışıyorlar!" dedi.

* Karşı tarafta Gîv de, düşman ordusunun sağ yanını altüst ediyor; dağlarla ovaları dırac kanadına döndürüyor,

* Pîran'ın nerede olduğunu anlamak için sağa, sola koşup duruyordu..

* Gîv ile arkadaşları her yeri böyle arayıp da Pîran'ı bulamayınca, dönüp Rüstem'in yanına geldiler.

* Savaşçıların atları da, artık, savaştan yorgun düşmüşlerdi.

* İstedikleri intikamı almış oldukları için, nihayet, Rüstem önde olarak, sevinç içinde dağa doğru çekilip gittiler.

* Yürekleri sevinçle dolu idi ama, vücutları iyiden iyiye yorgundu. Zaten, feleğin âdeti böyledir: İki iyiliği bir arada vermez!

* Bu savaştan sonra, bütün tulgalar ve zırhlar toza ve kana bulanmıştı. Hayvanların zırhları da parça parça olmuştu.

* Eller, ayaklar, kılıçlar, üzengiler hep kan içinde idi. Ölülerin çokluğundan, inişlerle yokuşlar ayırdedilemez olmuştu.

* Nihayet, oturup üstlerini, başlarını ve silâhlarını temizlediler; birbirlerini tanıyamıyacak bir hale gelmişlerdi ama,

* Düşmanlar tutulmuş ve elleri, ayakları bağlanmış olduğu için, yüreklerinde de tasa diye bir şey kalmamıştı..

Rüstem'in orduya hediye dağıtması

* Rüstem, İranlıları karşısına alarak: "Artık, silâhlarınızı çıkarın!

16840. * "Çünkü, her şeyden üstün olan Tanrının katında, öyle topuzlar, kemerler ve hazinelerle durulmaz.

* "Hepiniz başlarınızı önce yere koyun, ondan sonra taclarınızı giyin!

* "Artık, karşımızda, kendisinden korkulacak ünlü bir düşman kalmadı.

* "Padişah, bu zaferimizi (1) duyduğu vakit benimle, gizli ve kapalı olan her şey üzerinde konuşmuş;

---

(1) Nüsha: "Bu zaferimizi" yerine "ordumuzun ilk durumunu".

* "Komutan Tûs'un, Pîran'la Hûmân'ın şerrinden kaçıp dağlara sığındığını söylemişti.

* "Bunu duyar duymaz, aklım başımdan gitti; kafamda, savaş istekleri uyandı.

* "Gûderz'i Behram'ı ve Rivnizi' düşündükçe, merak etmeğe başladım

(2)

* "Hemen İrandan yola çıktığım gibi, hiçbir yerde durup dinlenmeden, soluğu burada aldım.

* "Gözüme, önce, Çin Hakanına ilişmişti. Sonra da düşman tarafının o ünlü pehlivanlarını,

* "Hele o Kâmûs'un kollarını, ellerini, ayaklarını ve kuvvetini görünce,

* "Kendi kendime: Artık, ömrümün sonu geldi! diyerek üzüldüm. Çünkü ben belime kemer kuşanıp da savaşa başladığım andan beri,

* "Şu uzun ömrüm boyunca, bu kadar çok pehlivan ve savaş malzemesi görmemiştim!

---

(2) Nüsha: "Merak etmeğe başladım" yerine "yüreğim, bir aslan yüreği gibi, kızıştıkça kızıştı".

* "Ben, Mazenderân'da ve karanlık bir gece vakti, elimdeki ağır gürzle devlerin ortasına kendimi attığım halde,

* "Yine içime hiçbir korku düşmemiş, hayatımdan ümidi kesmemiştim.

* "Fakat, bu savaşta, dünya başıma zindan oldu ; yeryüzünü aydınlatan yüreğim karardı..

* "Haydi, hemen, temiz olan Tanrının katında başımızı hep birden kara topraklara koyalım!

* "Çünkü bize bu talih yıldızını, bu kuvveti, güneşin ve zühalin yardımlarını o verdi..

* "İşlerimizin bundan sonra da bozulmaması, başımıza bir felâket gelmemesi için ona yalvaralım.

* "Beri yandan da, içimizden aklı başında biri hemen gidip bu zaferi padişaha müjdelesin, ki

* "O da başına padişahlık tacını giyip, sarayını donatablisin ve,

* "Tanrının bu gibi lûtuflarını eksiltmemesi için de, fukaralara sadaka versin!

* "Biz de savaş elbiselerini çıkarıp, artık rahatımıza ve zevkimize bakalım.

* "İnsanın üzüntüsü de geçicidir, sevinci de... Zaman, bizim nefeslerimizi saymakla meşgul.

* "Bunun için, yapılacak en iyi iş şarap kadehlerini ardı ardına yuvarlamak, bu vefasız feleğe aldırmamaktır!

* "Gece yarılarına kadar yiyip içerek, büyüklerimizi analım.

16865. * "İyi talihimizin, yiğitliğimizin ve daha birçok meziyetlerimizin bağışlayıcı olan Tanrıya şükürler olsun.

* "Akla uygun olan, bu üzüntü ve eziyet dünyasına gönül kaptırmamaktır!" dedi.

* Kendini dinliyen bütün büyükler, ona: "Sen, hiçbir zaman, tacsız ve yüzüksüz kalmıyasın!

(1)

* "Seni doğuran anan ve aslın olan atan sağ olsunlar.

* "Senin gibi filgövdeli bir evlât doğuran ananın başı, şu dönen feleklerin üstüne çıksa yeridir!

---

(1) Nüsha: Tırnak içindeki cümle yerine "taçla yüzük, hiçbir zaman, sensiz kalmasınlar!"

16870. * "Gök, senin varlığınla sevinir. Şefkatinden, bize ne büyük yardımlar ettiğini sen de bilirsin.

* "Sen bizim yardımımıza gelmeden önce, hepimiz mahvolmuş, bitmiştik. Talihimiz, tersine dönmüştü. Ancak senin sayende dirilerek, dünyayı aydınlatabildik!" dediler.

* Bundan sonra, Rüstem'in emriyle, fil dişi tahtı hazırladılar. Altın gerdanlığı ve tacı getirdiler.

* Rüstem, padişahlara lâyık olan bir şarapla kadehini doldurarak, önce, padişahın şerefine içti.

* Cihan pehlivanı ile arkadaşları, böylece, şarapla epey neşelendikten sonra, kalkıp istirahate çekildiler.

16875. * Ay, gecenin gömleğini parçalayıp, mavi göklere tahtını kurarken,

* Rüstem de bütün dağlara ve ovaya keşif kollarını yaydı. Gecenin koyu karanlığı sıyrılıp da,

* Parlak bir hançere benziyen güneş ufuktan görünerek yeryüzü yakut rengine girerken,

* Rüstem'in otağından davul sesleri yükeslmeğe başladı. Bütün pehlivanlar yerlerinden kalktılar.

* Rüstem, o büyük pehlivanlara: "Pîranın izini bir türlü bulamadık!

16880. * "Onu bulmak için, savaş yerine kadar gidip oradan dört yana erler göndermeli!" deyince,

* Aslan yaradılışlı Bijen kalkarak savaş yerine gitti,

* Ama, orada, ölülerden, yaralılardan, eşyalardan ve bomboş çadırlardan başka bir şey bulamadı.

* Ova, baştanbaşa, yaralılar, yerlere yuvarlanmış ölüler, elleri ve ayakları bağlı tutuklarla dolu idi.

* Ortalıkta boş çadırlardan ve otaklardan başka bir şey yoktu. Oraya gidenler, canlı bir tek kişiye bile raslamadılar.

16885. * Oranın Türklerden boşaldığı haberi gelince, Rüstem

* Azgın bir aslan gibi (1) kızdı.

* Sövüp saymağa başlıyarak, İranlılara: "Sizin hiçbirinizin kafasında bir damla bile akıl yok!

---

(1) Nüsha: Araya: * Türklerin namertliklerine kızdığı kadar, İranlıların uykuya dalmalarına da

* "İki dağ arasına sıkışıp kalmış bir düşman ordusunu insan nasıl kaçırır?

* "Ben size, dağlara ve ovalara keşif kolları gönderin, demedim mi?

16890. * "Dedim ama, aldıran kim? Keyfinize baktınız, yan gelip yattınız. Tabiî, bu sırada da düşman kaçıp gitti!

* "Tembelliğin cezası, işte böyle üzülmektir. Hiçbir nimet, zahmete katlanmadan elde edilemez!

* "Ben, size :Tembellikle vakit geçirelim de, sonunda, İranı korumaktan yana âciz mi kalalım, dedim?" diye çıkıştı.

* Sonra, Tûs'a dönüp : "Burası savaş meydanı mı, yoksa rahat yeri mi?

* "Bundan böyle hiçbir şeye karışmam! Sen de Pîran, Hûmân, Gelbat, Rûyin ve Polat'la başbaşa kalırsın.

16895. * "İşte, elinde bir ordu var. İranda oturduğumuz yerler de zaten ayrı.

* "Bundan sinra, gücünüz yetiyorsa savaşırsınız. Beni, yardım için, bir daha buralara kadar sürüklemeyin!

* "İşte gözünüzle görüyorsunuz, savaşı kazanmamın hiçbir faydası dokunamadı.

* "Git bak, keşif kolları kimin ordusundandır ve başlarında bulunanın adı nedir?

* "O herifi ele geçirirsen, bas sopayı! Eline, ayağına, neresine raslarsa yapıştır!

16900. * Üstünde başında olanların hepsini alıp ayaklarını bağlıyarak bir filin sırtına yükle ve

* "Padişaha gönder. Artık, orada ölür mü, kalır mı orasını bilmem.

* "Sonra da, taht, taç, hazine, altın, inci, fil dişi ve kumaş gibi şeylerin

* "Hepsini İranlı erlerden toplat; bunları getirip senin önüne koysunlar.

* "Çünkü Çin'den, Saklap'tan, Hint'ten ve Vehr'den birçok büyük padişahlar,

16905. * "Hepsi de ülkeler zaptetmiş, hazine sahibi kimseler gelip bu ovada savaştılar.

* "Bunlardan, önce, padişaha sunulacak hediyeleri ayırmalı. Benim, senin hissemiz bundan sonra gelir." dedi.

* Bunun üzerine Tûs, hemen, savaş erlerini toplıyarak gitti. Bunlar ovaya dağılarak,

* Düşmandan kalan altm kemerleri, bicade taçları, Rum kumaşlarını, fil dişi tahtları,

* Oklar, yayları, at zırhlarını, topuzları ve Hint hançerlerini topladılar.

16910. * İki dağın arasına yığılan bu eşya ile öyle bir dağ meydana geldi, ki bütün erler hayran kaldılar.

* İçlerinden geniş göğüslü, kuvvetli ve yay kullanmakta usta olan bir binicinin

* Attığı, kayın ağacından yapılmış, dört kanadlı bir ok bile yığının bir başından öteki başına erişemedi.

* Rüstem, bunu görünce, hayran kaldı ve bu kadar nimet bağışlıyan Tanrıya şükürler ederek :

* "Şu zaman denilen şey, ne kadar tuhaftır! Hiçbir kararda durmaz. İnsanı bazan eğlendirir. bazan savaştırır.

16915. * "Şu ortada duran eşyayı ondan alır buna verir. İnsana bazan lânet eder, bazan merhamet gösterir.

* "Birinin topladığı maldan, bir başkası faydalanır.

* "Kâmûs'la Çin Hakanının niyetleri İranı yakıp yıkmaktı.

* "Onlar, bunca mala, orduya ve azgın fillere sahip bulundukları için

* "Bahtiyardılar. Bunun için, yeri, göğü, zamanı, görünen ve görünmiyen her şeyi yaratan Tanrı'yı bir an bile anmadılar.

16920. * "Onlar, bu kadar çok hazineleri ve erleri olduğu, Tanrının bunca nimetine eriştikleri halde, yine zulüm ve haksızlık yaparlardı.

* "İşte ben de şimdi bu türlü ülkelerin büyüklerini,

* "Altın tahtları ve taclariyle birlikte, azgın fillerin üzerine bindirip, padişaha gönderiyorum!

* "Yürük develere yükliyerek ona, kendisine lâyık olan her şeyi göndereceğim.

(1)

* "Bundan sonra da, hemen Genk'e gideceğim. Çünkü, bir savaş erine bir yerde durmak gerekmez.

16925. * "Suçlu ve Siyâvuş'un kanından sorumlu olanların hiçbirini memlekette bırakmıyacağım.

* "Dünyayı kılıcımla temizliyerek, yeryüzünde kötülere yer vermiyeceğim.

---

(1) Nüsha: * "Kılıcım ve gücümle, bütün yeryüzünü gereği gibi elime geçirerek,

* "Kılıcımın tadını bütün kötülere ve kötülüklere tattıracak, onları ortadan kaldıracağım!

* "Tanrının doğru yolunu göstererek, puta tapanların kafalarını yerin dibine sokacağım!" dedi.

* Gûderz de, kendisine: "Ey, iyi düşünceli pehlivan! Dünya durdukça sen de sağ ol!" diye dua etti.

* Bundan sonra, Rüstem, padişahın hoşlanabileceği, bir elçi aradı, ve,

16930. * Padişahın akrabası olan, Kâvûs oğlu Feriburz'u seçti.

* Ona: "Ey, yüce ve ünlü kişi! Sen hem padişahlar soyundansın, hem de padişahsın!

(1)

* "Akıllı, bilgili ve soylusun. Talihinden memnunsun ve senin memnunluğunu görerek herkes de memnun oluyor.

(2)

* "Bir zahmet et de, benim şu mektubumu genç padişaha götürüver.

* "Gereken adamlarla (1) develeri, hediyeleri,

---

(1) Nüsha: * "Hepimizden akıllı, düşünceli ve padişahın yanında Siyâvuş'un yerini tutarsın!

(2) Nüsha: * "Gençsin, yiğitsin, hünerlisin... yeryüzünde, senin bir eşin daha yoktur.

(1) "Gereken adamlarla" yerine "tutuklarla".

16935. * "Fildişi tahtı, tacı, gerdanlığı, bileziği ve azgın filleri de yanına alıver." dedi.

* Feriburz : "Ey, azgın aslan! İşte, hazırım ; bu çetin yolculuğa çıkacağım!" diye karşılık verdi.

Rüstem'in Keyhüsrev'e mektup yollaması

* Bunun üzerine Rüstem, gün ve dünya görmüş kâtibini yanına çağırıp, ona gereken sözleri söyleyip yazdırdı.

* Verdiği emir üzerine mektup, amberle ve perniyan kumaşı üzerine yazıldı.

* Mektuba, Tanrıyı övmekle başladı. O ebedî Tanrıyı, ki o

16940. * Güneşi, ayı ve zühali böyle yükseklerde tutar ve padişahlara taç ve kuvvet verir.

* Rüstem, sonra, sözüne devam ederek: "Göklerin, zamanın ve yerin sahibi olan, canı ve aklı buyruğunda tutan,

* "Tanrı, padişahımızı takdis etsin. Zaman, onun eksikliğini göstermesin!

* "Ben, senin buyruğun gereğince, savaş yeri olan bu iki dağ arasına geldim. Üç ülkenin erlerini burada toplanmış buldum.

* "Kılıçlı düşman erlerinin sayısı yüz bini geçiyordu.

16945. * "Aralarında Çin'den, Hint'ten, Keşan'dan ve Şenk'ten gelenler pek çoktu. Hele Çin ordusu, ta Sint denizine kadar uzanıyordu...

* "Kişmir'den ta Şehd ırmağına kadar, bütün yerler otaklar, filler ve mahfelerle dopdolu idi.

* "Fakat, padişahımızın kudreti sayesinde, onların karşısında da hiç korkmadım ve hepsinin canlarını aldım.

* "Aramızdaki savaş kırk gün sürdü ve dünya onların başlarına dar oldu.

* "Onların her biri bir ülkenin padişahı, taht, taç ve hazine sahibi büyük kimselerdi.

16950. * "İki dağın arasındaki ovalar ve çadırlar, bir yandan öbür yana geçilmiyecek kadar, kanla ve ölülerle doldu.

* "Kırk fersahlık bir mesafe dahilindeki yer, dökülen kanlardan, kıpkırmızı bir güle döndü.

* "Çok uzun süren bu savaşı etraflıca anlatmağa kalkışacak olursam, mektubum da çok uzar.

(1)

---

(1) Nüsha: * "Savaşta otuz bin düşman atlısı öldürdüm.

* "Kemendimle fillerin üstünden aşağıya alıp bağladığım padişahları,

(2)

* "Hediyeler ve padişahlara yaraşan mücevherlerle, sana gönderiyorum.

16955. * "Şimdi ben, Gerûy pehlivanla savaşmayı umarak, Genk'e doğru yola çıkacağım.

* "Onun başını, milletin başı olan Siyâvuş'un intikamını almak için, mızrağıma taç yapacağım.

* Diller hep senin duanı etmekten geri kalmasın ve dönen feleğin başı ayağının basacağı yer olsun!"

* Diye bitirdi ve mühürledikten sonra, padişahlar soyundan olan, Feriburz'a verdi.

* Filleriyle beraber tutuk padişahları ve savaştan alınan üç bin eşyayı da kendisine teslim etti.

16960. * Kâvus oğlu Feriburz, bunları alıp, sevinçli sevinçli ve hızla Keyhüsrev'in yanına gitti.

* Filgövdeli Rüstem pehlivan, ordunun büyükleriyle Birlikte, onu uğurladı ve

---

(2) Nüsha: "Yani, atlarının ayakları altında yerin zangır zangır titrediği Fertûs'u, Menşur'u ve Çin Hakanını,

* Vedalaşmak için kucaklaştıkları zaman Feriburz ağladı.

* Gecenin saçları dört bir yana serilirken, Rüstem de ordugâha döndü.

* Oturup bir meclis kurdular. Şaraplar içildi, çalgılar çalındı. Kimi içkiden, kimi çalgıdan sarhoş oldu.

* Sonra da, gönüllerinin hoşlandığı hediyelere de kavuşarak, herkes yerine çekildi.

* Güneş, altın sarısı bir renkle gelip göğün lâcivert perdesini yırtarken,

* Rüstem'in otağından kerrenay sesleri duyuldu.

* Rüstem, hücum için belki kemerini kuşanıp hazırlandı ve hızlı giden atma bindi.

* Ordusuna da, yol hazırlığını görmelerini buyurdu. Her şey hazırlandıktan sonra, sarp yollara düştüler.

* Çöllere dalıp, uzun yollardan geçtiler. Savaşa hazırlanmış olan ordu, böylece ilerleyişine devam etti.

* Rüstem, Tûs ile Giv'e: "Ey, ünlü pehlivanlar!

* "Ben, yeniden savaşa başlayıp, kötülüğümüzü düşünen düşmanları kötü bir duruma sokacağım.

* "O hilekâr, Sind'li herifin, Çin'den, Saklap'tan ve Hint'ten bir daha ordu toplamıyacağını kim bilir?

* "Fakat ben, buna meydan vermiyeceğim ve onu bitkin bir hale getirerek, vücudunu Siyâvuş'un mezarına toprak gibi saçacağım!

16975. * "Onu öyle bir duruma düşüreceğim, ki bundan böyle, ne Hint'te, ne Çin'de, ne Şengân'da ve ne de Saklap'ta tek bir kimse bile onun adını bir daha ağzına almıyacak!" dedi.

* Bunun üzerine, davullar çalındı. Ovadan kalkan tozlar, göklere yükseldi. Yeryüzü pehlivanlarla, hava da tozlarla doldu.

* Bu ünlü pehlivanların ünü bulutları tutmuştu..

* Böylece, o savaş yerinden, iki konak kadar uzaklaştılar. Her yanı dolduran ölülerle, yeryüzü kararmıştı.

* Gide gide, bir ormana vardılar. Rüstem, burada, atından indi. Erlerin çokluğundan, ovalar ve nehirler kararmıştı.

16980. * Rüstem, şarap içmek ve çalgı dinlemekle vakit geçirirken, kimi şarabın verdiği keyifle neşeleniyor, kimisi de sızmış uyuyordu.

* Burada bulunduğu sırada, her ülkeden ve her ünlü padişahtan.

* O ünlü kahramana birçok armağanlar ve bağışlar geldi.

Keyhüsrev'in Rüstem'e cevabı

(1)

* Bu işlerin üzerinden de birkaç gün geçti. Yüce felek, hiç durmadan, dönüp duruyordu.

* Bir gün, İran padişahına adamlarından biri gelerek, Kâvûs oğlu Feriburz'un dönmekte olduğunu söyledi.

6985. * Bunun üzerine padişah, yanındaki pehlivanlarla ve büyük bir ordu ile, ona karşı çıktı. Borular ve davullar çalındı.

* Feriburz, Hüsrev'in yanına yaklaşıp da yüzünü görünce, eğilip yeri öptü ve

* Padişaha birçok dualar ederek: "Ey, bahtiyar padişah!

* "Şu yüce felek senin varlığınla sevinsin ve yeryüzü senin adaletinle onarılsın!" dedikten sonra,

* Ona Rüstem'in mektubunu verdi. Padişahlar padişahı onu alıp okuyunca,

---

(1) Nüsha: * Beri yandan, padişah Kâvus'un oğlu Feriburz da İrana doğru yol almakta idi.

16990. * Rüstem'in anlattığı savaşa şaştı, kaldı.

* Gelen tutukları, develeri, filleri ve yaralıları gözden geçirdikten sonra,

*Atının dizginini çevirip oradan uzaklaştı ve tacını başından çıkararak

* Atından indi, yüzünü gözünü topraklara sürttü: "Ey, temiz Tanrı!

* "Zâlimin biri bana zülum etti. Beni babasız ve yaslar içinde bıraktı.

16995. * "Beni bütün bunlardan kurtararak, bu taca ve saadete eriştirdin.

* "Zeminle zaman, benim buyruğumda, birer köle oldular. Yeryüzü benim hazinelerimle dolu.

* "Her yerde sana şükretmekle meşgulüm. Sen şu Rüstem'i de bana bağışla ve ona uzun ömürler ver!" dedi.

* Sonra kalkıp, tekrar fillerin ve tutukların yanına giderek, onuları gözden geçirdi ve

* Hemen zindana, eziyet içinde yaşıyan öteki mahkûmların yanına atılmalarını buyurdu.

17000. * Fakat, Çin Hakanının oturması için, mükemmel bir köşk hazırladılar.

* Sonra padişah, sarayına çekilerek, Rüstem'in mektubuna cevap yazıp büyüklüğün bahçesine bir ağaç daha dikti.

* Mektubunda, önce, zaferi bağışlayan Tanrıyı övdü:.

* "Güneşin ve şu dönen feleğin sahibi odur. Savaş da, barış da onun isteğine bağlıdır.

* "Bu gökleri böylece o yaratmış, yeryüzünü gündüzle ve gece ile o süslemiştir.

* "O, insanların kimini kötü talihli yarattığı gibi, kimini de iyi talihli yaratır, taca ve tahta lâyık kılar,

* "Üzüntü, sevinç, cesaret ve korkaklık hep ondandır!"

* Dedikten sonra, sözü Rüstem'e getirerek, şöyle devam etti: "Ey, pehlivan! Sen, hep, böyle temiz yaradılışlı ve temiz ruhlu olasın!

* "Gönderdiğin tutuklar, filler, tahtlar, külâhlar,

* "Çin kumaşları, fil dişinden taht, Arap atları, gerdanlık, taç,

* "Birçok develer, halılar, elbiseler,

* "Savaş atları ve barışta işime yarıyacak olan eğlence levazımı buraya geldi.

* "Zaten, senin önünde durmağa kim cesaret edebilir?

* "Meğer ki o kimse, kellesini koltuğuna almış, zaten canından bezmiş olsun!

* "Senin Turan ordusunun karşısında gece gündüz çektiğin zahmetleri,

17015. * "Ben de burada gece gündüz düşünür, dururdum ama, başka kimseye, hiçbir şey söyleyemezdim.

* "Yüreğim parça parça, Tanrının katında gece gündüz hep sana dualar ettim.

* Rüstem gibi pehlivanı olan bir padişah, asla kocamaz. (1)

---

(1) Nüsha: * Çin Hakanı, sen onu filin üzerine nasıl bağladınsa, öyle buraya geldi. Üzüntüsünden, kaşları çatıktı.

* "Onu öldürmeğe gönlüm razı olmadı. Böyle bağlı olarak esir kalması daha iyi.

* "Çünkü bir zamanlar bir mûbit bana öğüt vererek: (Eğer düşmanını diri olarak ele geçirirsen, onu bağla,

* Fakat öldürme! Nasıl olsa o, her zaman için senin buyruğundadır.

* "Onu öldürecek olursan, sonra, uzun bir ömür boyunca, onun günahını boynunda nasıl taşıyacaksın?) demişti.

* "Onun için, biz de Hakanı eli ayağı bağlı olarak bırakalım, kalsın. Nasıl olsa, ondan artık bize bir zarar gelmez.

* "Zaten bir savaşta ünlü padişahlardan biri ele geçecek olursa,

* "Onu hemen öldürmeğe kalkışmak doğru değildir. Bu, pek kabaca bir iş olur.

* "Ey, iyi talihli! Olur, olmaz her işe girişme. Hele, kan dökmek gibi çetin işlere...

* "Ey, muzaffer bir kahraman olan pehlivan! Sen de âlîcenap davran da böylelerin ellerini bağlamakla yetin!

* "Feleğin bile senin gibi kulu yoktur. Talihin, her zaman, açık olsun!" dedi.

* Kâtip, Rüstem hakkındaki bu duaları yazıp bitirdikten sonra, padişah mektuba mührünü bastı.

* Aynı zamanda, emir vererek, süslü elbiseler, eğerler, kemerler,

* Altın kemerli ve kıvırcık saçlı yüz kadar cariye, altın takımlı yüz kadar at,

* Yüz tane Çin kumaşı, yüz tane de halı ve kilim yüklü deve,

* Parlak yakuttan iki yüzük, inci ve altınla yapılmış çok güzel bir taç,

* Bilezikler, gerdanlıklar, altın kemerli ve altın işlemeli elbiseler hazırladılar.

* Ordunun büyüklerine de birer hediye ayırdılar ve bir de hazine eklediler.

* Padişah, Feriburz'a da bir gürz, menekşe renkli bir kılıç, altın bir taç ve altın bir ayakkabı vererek,

* İran'dan yola çıkıp, komutan Rüstem'in yanına gitmesini buyurdu ve ona:

* "Rüstem'e de ki: "Efrasiyâb'la savaşmaktan yana ne uykunun lüzumu var, ne de dinlenmenin...

* "İnşallah, günün birinde, o yüce padişahın kellesi de senin kemendinin ilmiğine girecektir!" dedi.

17030. * Bunun üzerine Feriburz, İran padişahını sevinç içinde bırakarak, yola çıktı.

Efrâsiyâb'ın ordusunun yenildiğini duyması

* Bu sırada, Efrasiyâb'a da şu haber geldi: "Denizlerden ateşler çıktı!

* "Çin Hakanı, Kâmûs ve Menşûr, Turan topraklarında bozguna uğradılar..

* "İran'dan, savaşmak için öyle bir ordu geldi ki onun korkusundan, şu dönen felek bile yolunu şaşırdı.

* "Kırk gün süren savaşta kalkan tozlarla gündüz gece gibi karardı.

17035. * "Atlıların kaldırdıkları tozlarla, güneş, uyanık talih gibi, uykuya daldı, görünmez oldu..

* "Sonunda, Turanın o erleri sayısız olan büyük ordusundan bir tek atlı bile kalmadı.

* "Ünlü Rüstem pehlivanla diğer pehlivanlar, onların hepsini tutuk alıp sımsıkı bağladılar ve,

* "Düşkün bir halde, fillerin üzerine atarak, iki millik bir yeri kaplıyan ordunun ortasında,

* "Çin Hakanı ve büyük pehlivanlarla beraber İran'a götürdüler.

* "Savaş alanındaki ölülerin çokluğundan, adım atacak yer kalmamıştı..

* "Beri yandan da Pîran, Hoten yolunu tutarak, ünlü bir toplulukla birlikte, kaçıp gitti.

17040. * "Savaş alanında ne Çinli kaldı, ne Keşanlı, ne de Hintli... Alan da, çadırlar da, memleket de bomboş kaldı.

* "İki millik yer boyunca, her taraf, kanla doldu. Büyük pehlivanlar ve filler yeryüzünden kalktı.

* "Şu dar yollardan, şimdi, bir ordu daha geliyor. Bunun önünde de, intikam alıcı Rüstem var.

17045. * "Eğer bizimle bunlar da savaşacak olurlarsa sen, artık, ölülerin çokluğundan dağları ova, ovaları da dağ olmuş görürsün!" diye,

* Ordusunun nasıl bozguna uğradığını bildirdiler. Bu haberi alınca, Efrasiyâb'ın yüreği kederle doldu, aklı karıştı.

* Hemen bütün mûbitleri ve akıllı kişileri çağırtıp, onlara, olup bitenleri bir, bir anlattı.

* İrandan nasıl bir savaş ordusunun geldiğini, kendi taraflarından da ünlü pehli-

vanlardan kurulmuş bir ordunun nasıl onlara karşı gönderildiğini,

* Ve bu ordunun bütün erleri ve savaş malzemesiyle beraber nasıl bozguna uğradığı nı bildirdikten sonra :

17050. * "Kâmûs'la Çin Hakanının başlarına gelene o kadar üzüldüm, ki sanki beni bağlamışlar da yere gömmüşler gibiyim.

* "Bu koca ordudaki pehlivanlardan üçte ikisi tutuk düştü; geriye kalanın da kimi yaralandı, kimi öldü.

(1)

* "Şimdi, bu derdin çaresi? Bunu umursamamak olmaz.

* "Bu ordunun komutanı, gerçekten, Rüstem ise, bu ülkede ot bile bitmez!

* "Ben, onu tanırım. Ben, vaktiyle Rey'-e bir ordu götürdüğüm sıralarda, o, henüz kamış gibi bir çocuktu. O haliyle

17055. * "Bana saldırdı ve beni atımın eğerinden öyle bir al aşağı etti, ki bütün pehlivanlar şaşırdı.

* "Bereket versin kemerimin ve elbisemin düğmeleri çözüldü de onun pençesinden kurtulup yere yuvarlandım.

---

(1) Nüsha: * "Onları fillerin sırtlarına atarak İrana götürmüşler; yol, birkaç mil boyunca, onların kanıyla dolmuş...

* "Ben onun savaştaki ustalığını böyle kendim gördüğüm gibi, birçok bilgili kimselerden de duydum.

* "O, Mazenderan devlerine bile ağır gürzüyle neler yapmadı!

(1)

* "Bundan başka, intikam meydanında, büyük Turanlı pehlivanların başlarına da neler getirmedi!" dedi.

17060. * Bu sözleri dinliyen o büyük adamlar, cevap vermeğe hazırlanarak, hep yerlerinden kalktılar ve dediler ki:

* "Eğer, Çin ve Saklap padişahları İran'a saldırmak istediler ve yenildilerse, bize ne?

* "Bizim erlerimizden hiç kimse ölmediği için, bu memleket de bizim kanımızla ıslanmadı, demektir.

(2)

* "Sen, ne diye, Rüstem'den korkuyor ve hep o düşmanın adını anıyorsun?

* "Hepimiz, bu dünyaya, ölmek için gelmedik mi? Biz, bir kere, savaşmak için belimi-

---

(1) Nüsha: * "Ak devin bağrını yardığı gibi, Gundi'nin, Pûlâd'ın ve Bîd'in ciğerlerini de söktü.

(2) Nüsha: * "Bize kalırsa, biz savaşa gidelim ve düşmanlarımızla birer kaplan gibi savaşalım!

ze kemerlerimizi kuşanmışız; artık, bir daha, onları çözemeyiz!

* "O, bizim topraklarımıza bir adım bile atacak olursa, cezasını da çeker.

* "Biz, intikam almak için kemerlerimizi kuşanınca, İranlılardan bir kişi bile sağ kalmaz!"

* Padişah, büyük adamların bu sözlerini dinledikten sonra, erlerinin arasından güzel konuşanları seçti ve

* Bütün cesur ve kuvvetli pehlivanları çağırttı. Yemeyi, içmeyi, uykuyu ve dinlenmeyi bıraktı.

* Hazinesinin kapılarını açarak, altınlar dağıttı ve canını yüreğinin kanı ile parlattı.

* Yeryüzünü kaplıyan erlerin çokluğundan, âdet, göklerde bile bir intikam havası esmeğe başladı.

(1)

Rüstem'in, insan eti yiyen Kâfur'la savaşması

* Düşmanların bu plânları yürürlüğe gireceği sırada, Feriburz'da döndü, Rüstem'ın yanına geldi.

---

(1) Nüsha: * Beri yandan da İranlıların hepsi, intikam almak için, kemerlerini bellerine sıkı sıkıya bağlamışlardı.

* Padişahtan hediye olarak almış olduğı süslü elbiseden ve küpeli taçtan dolayı pek sevinçliydi.

* Filgövdeli Rüstem pehlivan da onu görünce çok sevindi. Bütün ordunun pehlivanları da toplandılar. (1)

* Rüstem'e: "Yeryüzü Rüstem pehlivanın sayesinde onarılsın!

* "Yeryüzü padişahının canı onun varlığiyle sevinsin ve İran ülkesi onun sayesinde bayındır olsun!" dediler.

* Rüstem, oradan kalkarak, Sind'e geldi ve iki hafta kadar kalıp

* Yaban eşeği avlamak ve şarap içmekle vakit geçirdikten

* Sonra ordusuyla yeniden yola çıktı. Yolda giderken, bir konak uzaklıkta bir şehir gördü.

* Bu bayındır ve oturumlu şehrin adı, Bîdât idi ve bir de kalesi vardı.

* Ahalisi, insan eti yerdi ve şehirde her an, peri gibi güzel gençlerden birisi kaybolurdu.

---

(1) Nüsha: *Büyükler, birer birer, padişahın hatırını, yolların, İranın ve tahtın durumunu sordular.

* Padişah soyundan olan Feriburz da onlara Padişahın sıhhatta ve sevinçli olduğunu söyleyince,

* İran ordusunun bütün ileri gelenleri bu habere pek sevindiler.

* Şehirin padişahının sofrasından, henüz erginliğe ermemiş çocuk eti hiç eksik olmazdı.

* Padişahın adamları boylu, boslu, güzel cariyeleri ve köleleri keserek

* Pişirip yemek yaparlar ve padişahın sofrasına koyarlardı. Onun yiyeceği hep bu idi.

* Rüstem, gerek kendileri, gerekse atları zırhlı olan, üç bin süvarinin seçilmesini emretti ve

17085. * Onları, Güstehem ve diğer iki pehlivanla beraber, o kaleye gönderdi.

* Bu pehlivanlardan biri Gîv oğlu Bîjen, ötekisi de Hejir gibi,

* Savaşlarda başarı göstermiş kimselerdi.

* O şehirde hüküm süren ve insan eti yiyen padişahın adı ise Kâfur'du.

* Kâfur, İrandan savaşçı ve kin alıcı bir komutanın idaresinde bir ordunun geldiğini duyunca,

17090. * Hemen zırhını giyindi. Şehrin bütün ahalisi de, zırhlarını kuşanıp bir pars gibi, hazırlandılar.

* Bunların hepsi de, kement kullanmakta usta ve savaşırken bir taş veya bir demirci örsü kadar serttiler.

* Savaş başlar başlamaz Kâfur, hemen, Güstehem'in üzerine yürüdü ve iki ordu birbirine girdi.

* Rüstem'in ordusu bir dağ keçisine saldıran aslanlar gibi savaşıyorlardı ama,

* İranlı pehlivanlardan birçoğu öldü ve erlerden de birçoklarının kafası gitti.

17095. * Güstehem, dünyanın uğursuz devin eline geçtiğini ve ordusunun bu duruma düştüğünü görünce,

* Bir ok yağmuru yağdırılmasını ve süvarilerin de pusuya girmelerini emretti.

* Fakat, bunun da bir etkisi olmadı. Bunun üzerine, pehlivanlara: "Birer örse benzeyen düşmanların kafalarına, oklarınızın da bir etkisi olmuyor!

* "Bunun için, onların kafalarını kılıç, gürz ve kementle avlamağa çalışın!" diye ses lendi. (1)

* Pehlivanlar bu emre uyarak, bir müddet de öyle savaşıp denizden ateş çıkarttılar.

---

(1) Nüsha: * "Şu savaş ovasında, kükreyen bir aslan ve güçlü bir kaplan gibi savaşın!

* Fakat, İranlıların başında dönen gök bir belâ göğü haline geldiği için, yine çok kayıp verdiler. (1)

* Bunu görünce Güstehem, Bijen'e: "Bir an için atının dizginini gevşeterek

* "Hemen Rüstem'e git ve, vakit kaybetmeden, iki yüz süvari ile gelmesini söyle!" dedi.

* Bîjen, hemen rüzgâr gibi gidip Rüstem'e bu haberi verdi. Rüstem, bunu duyar duymaz,

* Olanca kuvvetiyle atının üzengisine yüklenerek onu öylesine koşturdu, ki ardı sıra gelen erler inişi yokuştan ayırdedemez oldular ve,

* Kara dağlardan inen seller gibi, hızla savaş alanına yetiştiler.

(2)

* Rüstem, Kâfur'a: "Ey, kötü ve hünersiz herif! Ben, şimdi, senin savaşmanı keserim!" diye bağırdı.

---

(1) Nüsha: * "Erkekliği ve kahramanlığı yerine getirerek, onların başlarını ayaklarınızın altına alın!

Nüsha: * İranlıların durumu kötüleşti. Hepsi de, artık, savaştan bıkmışlardı.

(2) Nüsha: * İranlılardan birçoğunun öldüğünü, birçok yiğitlerin savaştan yüz çevirdiklerini görünce,

* Kâfur, o yemişli ve padişahlara yaraşan ağacı görünce, hemen şiddetle üzerine saldırdı.

* Aslanları avlıyan o pehlivanı öldürmek için, ok gibi hızla, bir kılıç savurdu ise de

* Rüstem, kalkanını siper etti ve kılıcın, hiçbir etkisi olmadı.

17110. * Bunun üzerine Kâfur, Zaloğluna doğru kemendini attı; fakat Rüstem, ondan da kendisini korudu.

* Artık, sıra Rüstem'e gelmişti. Rüstem öyle bir nara attı, ki Kâfur korkusundan olduğu yerde kaldı.

* Rüstem onun kafasına indirdiği bir topuzla başlığını, başını ve omuzlarını paramparça etti.

* Savaşçı Kâfur, beyni burularından aka aka, yere seriliverdi.

* Rüstem, onu o halde bırakıp, bu sefer kaleye saldırdı. Fakat, kalenin içinde bulunanların hepsi, büyük küçük, dayanıyorlar,

17115. * Kapının açılmasına engel oluyorlar ve aynı zamanda kalenin üstünden ok yağdırıyorlardı.

* Rüstem'e de: "Ey, güçlü kuvvetli pehlivan! Ey, pars derisine bürünmüş fil!

* "Sen doğduğun zaman baban sana ne ad koydu? Sen kement kullanan bir pehlivanmısın, yoksa bir savaş dünyası mısın?

* "Yeryüzündeki bütün yiğitlerin (Savaş şehri) diye andıkları bu şehri almak için harcadığın emeklere yazık!

* "Feridun'un oğlu Tur, İran'dan çıktığı zaman, bütün bilginleri topladı da

17120. * "Bu kalenin temellerini öyle attı. Bu temeller taştan, odundan ve kamıştan yapılmıştır.

* "Birçok zahmetler çekip birçok hazineler dökerek ve büyüklerle bu kaleyi meydana çıkarabildi.

* "Nice nice kahramanlar bu kaleyi yıkmak, onun tozunu havaya uçurmak için uğraştılar.

* "Ama, bunu almak hiçbirisine nasip olmadı. Senin anlıyacağın, bu uğurda harcanan emekler boşa gider!

* "Bu kalenin içi yiyecekle doludur, yer altından da, savaş malzemesinin taşınması için yol vardır.

17125. * Bunun için, sen yıllarca uğraşsan da, boş yere savaşmaktan başka bir şey yapamazsın!

* "Tur'un yaptığı büyülerin ve rahiplerin nefesleri sayesinde, bu kaleye mancınık bile zarar veremez!" diye seslendiler.

* Rüstem bu sözleri duyunca, savaş hırsiyle dolu olan kafası karmakarışık oldu ve düşünceye daldı.

* Nihayet, istemiye istemiye, savaşa girmeğe mecbur kalarak erlerini kalenin dört bir etrafına gönderdi.

* Bir yandan Gûderz; bir yandan fili, davulları ve boruları idare eden Tûs,

17130. * Bir yandan da Kâbil hançerleri ve zırhlar kuşanmış olan Zâbilistan erleri kaleyı kuşattılar.

(1)

* Bu hali görünce, dünya görmüş Rüstem de yayını alıp öyle bir gayrete geldi, ki bütün kaledekiler ona şaşıp kaldılar.

* Burçların dışına biraz kafasını çıkaranların hepsi hemen yok oluyorlardı.

---

(1) Nüsha: * Yukardan da, kaleyi kuşatanların üzerine, yağmur gibi ok ve taş yağdırıyorlardı.

* Kötü bir arkadaşlıktı ama, Rüstem'in oklarının temrenleri düşman kafalarının arkadaşları olmuşlardı.

* Sonra Rüstem kalenin temellerini yıkıp duvarların üstündekileri aşağıya yuvarlamağa çalıştı.

17135. * Kalenin altına direkler koyarak onları katrana buladılar.

* Kale duvarının yarısı delindikten sonra, oraya sokulan direklere ateş verdiler.

* İşte, Tur'un bu kalesi de böyle yıkılınca Rüstem, toz toprak içinde kalmış olan

* Erlerine: "Yaylarınızı ve oklarınızı çıkararak savaşın!" diye buyurdu.

* Bu sırada düşman erleri de, kendi çoluk çocuklarını ve soylarını kurtarmak derdine düşmüşlerdi.

17140. * Sonunda, hepsinin kellesi elden gitti. Bu öyle bir felâketti, ki anasından doğmayıp da bunu görmiyen bahtiyardı..

* Kahramanlar, hep attan inip yaylarını, oklarını ve kalkanlarını ellerine aldılar ve

* Bîjen ile Güstehem'in öncülüğünü yaptıkları mızraklı alayı ile birlikte ilerlediler.

* Bir yandan ateşe, bir yandan da ok yağmuruna tutulan düşman için kaçmaktan başka çare yoktu.

* Kalenin kapısından çıkarak, ağlıya sızlıya, ovaya doğru kaçışmağa başladılar.

* Bunu gören Rüstem, kalenin kapısını kapatarak, içindekileri öldürmeğe ve eşyayı yağma etmeğe başladı.

* Rüstem'in erleri, genç ihtiyar demeden, pek çok insanı öldürdüler ve birçoğunu da tutuk alıp şehrin dışına çıkardılar.

* Altın, gümüş, hayvan, köle, cariye ve birçok değerli hazineler aldılar.

* Bunları kaldırıp, ağırlıkların bulunduğu yere götürdüler.

* Rüstem de dönüp gelerek başını ve vücudunu yıkadıktan sonra, önce, dünyayı yaratan Tanrının katına çıkarak ona şükürler etti ve

* İranlılara şöyle dedi: "Tanrı, kendisine yapılacak ibadetin ve teşekkürün gizli olmasını daha çok sever.

* "Bu zaferden ve diğer bağışlardan ötürü, Tanrıya şükredin!" diye buyurdu.

* Bunun üzerine, o büyük kahramanların hepsi de, birer birer, dünyayı yaratan Tanrının önünde başlarını yere koydular.

* Bu ödevlerini bitirdikten sonra, o ünlü kahraman Rüstem'i övmeğe koyularak:

* "Savaşlarda sana benzemiyen bir kahraman için, ün kazanmaktan vazgeçmek daha hayırlıdır.

17155. * "Sende bu fil gövdesi, bu cesaret ve şu aslan pençeleri varken, savaştan asla bıkmazsın!" dediler.

* Rüstem, onlara şöyle dedi : "Bendeki bu kuvvet ve büyüklük, hep, adaletli Tanrının armağanıdır!

* Tanrının bu nimetlerinde sizin de hisseniz var. Hiçbirinizin Tanrıdan şikâyete hakkınız yoktur."

* Bundan sonra da Gîv'in, yanına alacağı on bin kalkanlı ve zırhlı süvari ile

* Hızla Hoten'e giderek, Türklerin bir daha toplanmalarına engel olmasını buyurdu.

17160. * Gecenin kara kâküllerini gösterdiği ve ayın düşünceden sırtı kamburlaştığı bir sırada

* Gîv de, savaş atlılariyle birlikte yola çıktı. Üç gün yol aldıktan sonra,

* Dördüncü günü, güneş başında tacı olduğu halde fildişi tahtının üzerine otururken,

* Yanında güzel yüzlü Tıraz dilberleri, değerli atlar, birçok değerli eşya ve

* Tutulmuş birçok yüce pehlivanlarla birlikte, yüce Gîv de Turandan dönüp geldi.

17165. * Rüstem, bunların bir kısmını padişaha gönderdikten sonra, geriye kalanını erlere dağıttı.

* Bunun üzerine Gûderz, Tûs, Gîv Güstehem, Rehham, Şîdûş ve

* Gîv oğlu Bîjen kalkıp kendisine yeniden dualar ettiler.

* İçlerinden Gûderz söz alarak, Rüstem e: "Ey, yüce pehlivan! Dünya, senin sevgine muhtaçtır!

* Bundan sonra da, gece ve gündüz, ağzımızı seni övmekten başka bir şey için açmasak yeridir.

17170. * "Sen, çok yaşa! Canın aydın olsun! Aklın kocasın ve saadetin hep genç kalsın!

* "Tanrı, soyca temizliği sana vermiştir. Hiçbir ana, senin kadar soylu ve temiz bir çocuk doğurmamıştır.

* "Bu soyluluk, babadan babaya ve oğuldan oğula sürüp gitsin!

* Sen, hiçbir zaman ve hiç kimseye muhtaç değilsin; iyi talihlisin ve bütün büyüklerin de büyüğüsün:

* "Yeryüzünün sahibi olan Tanrı, senin sığınağın olsun. Zemin ve zaman, senin iyiliğini istesin!

* "Yeryüzünü karış karış bilen, dünyanın barışını, savaşını ve her halini gören hiç kimse yoktur, ki

* "Bunca tutuk padişahları, filleri, fil dişi tahtları, savaşçıları, atları, hazineleri, taçları

* "Bir arada görmüş veya yaşlı mûbitlerden işitmiş olsun!

* "Yıldızlar bile bütün bunları ovada görünce, böyle büyük bir ordunun savaşta yenilmesine şaşıp kaldılar.

* "Biz, kalenin dört bir yanını ölçüp biçtiğimiz halde, içine girmek için bir türlü bir çare bulamamıştık.

* "Ejderhanın elinden, halimiz pek haraptı. Senin yayın bizi bu belâdan da kurtardı.

* "Sen, İranın baş tacı ve büyüklerin sığınağısın! Sen, büyüksün ve biz senin yanında pek küçük kalırız.

* "Tanrı sana, yaptığı bu iyiliğin mükâfatını versin ve yüzün her zaman gülsün!

* "Biz, buna karşı, sana gece ve gündüz dua etmekten başka bir şey yapamayız.. Elimizden, ancak bu gelir!" dedi.

* Rüstem de onlara dualar ederek: "Yer-yüzü, sizin gibi pehlivanlarla şenlensin!

* "Benim sırtım, ancak, sizin gibi pehlivanların sayesinde doğrulur. Temiz yüreğim, bu sözü söyliyen dilime tanıktır.

* "Yüzüm ancak, sizin güzel yüzlerinizle güler ve canım ancak sizin sevginizle aydınlanır!" dedikten sonra:

* "Haydi kalkın da, şurada üç gün otu-rup içip eğlenmekle vakit geçirelim ve

* "Dördüncü günü Efrasiyâb'la savaşmağa giderek sulardan ateş çıkartalım!" dedi.

(1)

* Bunun üzerine, bütün pehlivanlar kalkıp, şarapları, çalgıları ve çalgıcıları getirterek eğlendiler.

Efrâsiyâb'ın, Rüstem'in gelişini duyması

* Efrasiyâb'a, Rüstem'in hızla gelmekte ve kendisiyle savaşmak niyetinde olduğunu haber verdiler.

* Bunu duyunca, Efrasiyâb çok üzüldü; sırtındaki o perniyan kumaşından olan elbise diken diken oldu.

---

(1) Nüsha: * "O ülkeye ordumuzu sürerek, orasını baştan başa alt üst edelim!"

* Kendi kendine: "Şu Rüstemle şimdi kim savaşabilecek? Benim erlerim var ama, onlara kim komuta edecek?

* "O savaşçıya kim karşı çıkabilir ve onun kılıcının ateşine kim dayanabilir?" diye düşündü.

(1)

* Bunu işiten erler, ona: "Rüstemle savaşmaktan hiç çekinme!

17195. * "Sen öyle bir kahramansın, ki savaş alanının tozlarını kana çevirerek onları aya kadar yükseltirsin!

* "Elimizde bunca silâh, er ve hazine varken, ne diye, savaştan çekiniyor ve böyle canını sıkıyorsun?

* "İnsan, bir tek binicinin savaşiyle, kendini bu kadar üzer mi hiç? Bir kere, şu bizim ünlü kahramanlarımıza bak!

* "Senin Rüstem dediğin baştanbaşa demirden de olsa, yine tek bir kişidir.

* "Onun hakkında söylenen sözler fazla şişiriliyor. Ondan korkmayı bırak da, bir ordu hazırlayıp çaresine bak.

---

(1) Nüsha: * Böyle düşünüp üzüldükten sonra yüksek sesle: "Savaşta ona denk olabilecek kimimiz var?

* "Ben, Türkler içinde, ona denk olabilecek, savaşta onun karşısında yer alabilecek bir kimse göremiyorum!" dedi.

17200. * "Onun bulutlara erişmiş kellesini topraklara yuvarladıktan sonra, İrandan da, onun padişahından da korkulacak hiçbir şey kalmaz!

* "Ne Keyhüsrev tahtında kalır, ne de tahtı yerinde kalır! Onun soyu sopu da, İran ülkesi de mahvolur, gider..

* "Şu ünlü orduyu, şu savaşçı gençleri bir gözden geçirince,

* "Onların hepsinin memleketleri, çoluk çocukları ve akrabaları için savaşa hazır bulunduklarını anlarsın.

* "Yurdumuzu düşmanlara vermektense, hepimiz ölüp gidelim, daha iyi!" dediler.

17205. * Efrasiyâb bu sözleri duyunca, eski savaşları unutarak,

* Dedelerinin yurdu ve kendisi için, yeni bir düşünceye kapıldı ve

* Onlara şu karşılığı verdi: "Durum güçleşirse, ben de savaşa hazırlanırım.

* Keyhüsrev'i, talihinden ve tahtından memnun kalmağa bırakmam.

* "O Zâbilistanlı kahramanın kafasını da, uzun bir savaştan sonra da olsa, yerlere yuvarlarım.

17210. * "Ne torununu sağ bırakırım, ne de onu! Ben, bu işi kılıçla bastırmasını da bilirim!"

* Bundan sonra, seferberlik yapılmasını, yeniden intikam almak için herkesin hazırlanmasını buyurdu,

* İleri gelen pehlivanlar, kendisini takdir ettiler ve intikam almak için kışkırttılar.

* Fergar adında biri aslan yürekli, kafese girmiş çıkmış, ökselere düşmüş, kurtulmuş bir kuş kadar kurnaz ve tecrübeliydi.

* Efrasiyâb onun savaşmasını birçok defalar görmüş ve her defasında onu çok beğenmişti.

17215. * Meclisindeki yabancıları çıkarıp Fergar'le başbaşa kalarak, ona: "Ey, değerli pehlivan!

* "Sen, şimdi, İran ordusuna kadar git de, şu savaşa susamış Rüstemi bir gözden geçiriver.

* "Bi ranla bakalım, yanında da ne kadar atlı var ve bunların durumları nasıl? Yanında, bizden kaç kişi var? Kılavuzları kimler?

* "Onun fillerini, savaşçılarını, İranlılarm iyi ve kötü bütün pehlivanlarını tanı.

* "Ayrıca da, savaşçıların ilerigelenleri kimlerdir, sayıları ne kadardır ve ne istiyorlar?

* "Yaylı mızraklı ve atlı olanlar içinde ün kazanmış olanlar kimlerdir ve kaç kişidirler? Bunları, iyice bir anla!" dedi.

* Bunun üzerine Fergar, İran ordusunun durumunu anlamak için, kalkıp yola düştü.

* Taç sahibi Efrasiyâb, bütün bu işlere pek üzülüyordu ama, hiç kimseye üzüldüğünü belli etmiyordu.

* Bir adam gönderip, oğlu Şîde'yi yanına çağırttı ve ona birçok sırlarını döktü.

* Dedi ki: "Ey, akıllı oğlum! Ne dersin, yanındaki erlerin sana bir yardımları dokunabilecek mi?

* "Şunu bil, ki bizimle savaşmağa gelen ordunun erleri sayısız ve

* Bunların komutanı da, kılıcından dökülen kanlarla toprakları balçığa çeviren, aslan yürekli Rüstemdir!

* "İranlılar, Kâmûs'u, Menşûr'u, Çin Hakanını, Kihar'ı, Fertus'u,

* "Kender'i, Hint Şahı Şengil gibi pehlivanları ve onların Kişmir'den Sind'e kadar uzanan ordularının

* "Erlerinin, hep Rüstem'in sayesinde kimini öldürdüler, kimini de tutup İrana götürdüler.

17230. * "Onlarla yapılan savaş, arasıra yapılan mütarekelerle, kırk gün sürdü.

* "Sonunda Rüstem, kemendi ile onları fillerinin üstünden alaşağı edip ellerini, ayaklarını bağladı.

* "Her ülkeden ve her yandan savaşta yardım için gelmiş olan büyük adamları, pehlivanları, atlıları,

* "Fil dişi tahtımızı, taçlarımızı, silâhlarımızı ve develerimizi vurgun olarak alıp İrana gönderdi.

* "Ben, şimdi, bu ünlü pehlivanların ve savaşçıların, bizim yurdumuza geldiklerini haber aldım.

17235. * "Bu işte talihimiz tersine dönmüş bulunduğu için ben, hazinemi ve tahtımı burada bırakmak istemiyorum.

* "Hazine, taç, kemer, altın gerdanlık ve altın kalkan gibi eşyamızı,

* "Elmas ırmağı yönüne göndereceğim. Durulacak ve eğlence ile geçirilecek zaman değil.

* "Ben, o keskin pençeli Rüstemden çok korkuyorum. Tabiî, timsahın ağzına düşen bir kimse rahat edebilir mi?

* "O, savaşlarda insana benzemiyen bir yaratık olur; ne yaralanmaktan çekinir, ne de felâketten sızıldanır.

17240. * Mızrak ve kılıç onu korkutamaz. Şu kocamış felek onun başına gürz de yağdırsa yine aldırmaz.

* "O, sanki tunçtan, yahut demirdendir; sanki insan değil de, dev cinsinden bir şeydir.

* Savaş sırasında onun sırtındaki silâhları, yerin sırtı bile taşımaktan yorulur.

* "Başında tulga, sırtında zırh ve böbür derisi vardır. Savaşırken, yağmur bulutlarının gürültüsü gibi naralar atar.

* "Onun savaşına filler bile dayanamaz; silâhlarını, denizin üstündeki gemiler bile çekemez.

17245. * "Altındaki dağ gibi atı görenler, onu felek doğurmuş sanırlar.

* "Bu at, ahu kadar çevik ve aslan kadar korkunçtur (1).

* "Onun hızını bana sorarsan, denizden giden bir gemiden farklı olmadığını söylerim.

* "Ben o atın binicisi olan Rüstemle çok savaşlar yaptım, bilirim, onun zırhı böbür derisindendir.

* "Ona ok mu atmadım, balta mı indirmedim, hiçbirisi işlemedi.

---

(1) Nüsha: * İkinci mısra: Dağda da, denizde de yiğittir.

* "Hele, bir sınayalım da, bakalım, talihimiz ne gösterecek,

* "Tanrı yardım ederse, şu yüce feleğin de bizim istediğimiz gibi dönmesi lâzımdır.

* "İşte o zaman da ben ne İranı yerinde bırakırım, ne de padişahını! Böylece, bu savaş da benim elimle sona erer.

* "Yok, iş tersine çıkar da Rüstem üstün gelirse, buralarda durmam.

* "Çin denizine doğru gider ve bütün Turan ülkesini ona bırakırım."

(1)

* "Efrasiyâb'ın oğlu Şîde, bu sözleri dinledikten sonra ona: "Ey, akıllı padişah! Bu dünyada taht ve taç kaldıkça, sen de varol!

* "Sen yüksek, kahraman, zeki, soylu, talihli ve güçlü bir padişahsın!

* "Senin, elbette ki, hiçbir öğütcünün öğüdüne ihtiyacın yoktur. Yalnız, bir kere de, feleğin şimdiye kadar bize oynadığı oyunları bir gözden geçirmek iyi olur.

---

(1) Nüsha: * "Ey babasının canı olan oğul! Şu zalim ve vefasız feleğin bir kötülük etmesinden korkuyorum!"

* "Pîran, Hûmân, Ferşidverd, Gelbat, Nestehin gibi kahramanların hepsi de, yaptıkları savaşlarda,

* "Silâhlarını bırakıp yenildiler. Şimdi hepsi de cesaretleri kırılmış ve üzgün bir haldeler..

17260. * "Onların bu durumları ortada iken, sen de, tutup bu adamla savaşa girişme!

* "Gelmekte olan ordunun büyüklüğünü bildiğine göre, bu denizde sen de gemi yürütmeğe kalkışma.

* "Şimdi sen tekrar bu yenilen pehlivanları çağır da, onların mânevi güclerini artırarak düşmana karşı gitmeğe teşvik et.

* "Sen, yeryüzünü padişahları arasında, akıllı ve görmüş geçirmiş bir padişahsın.

* "Ben, Turan ordusunun padişahının başına, canına, güneşe, aya, padişahlık tahtına ve tacına yemin ederim,

17265. * "Ki Kâmûs'la Çin Hakanının başlarına gelen iş yüreğimi üzüntü ve başımı da kinle doldurdu!

* "Şimdi, savaştan yana hiç yüz çevirmeden, orduyu Genk tarafına çekip götürmeli ve,

* "Ancak Çin ile Maçin ordularını da topladıktan sonra, düşmana yürümeli!" dedi.

* Aralarında böylece konuştuktan sonra Efrasiyâb, başı tasalı, yüreği de kinle dolu olarak, kalkıp uyumağa gitti.

* Karanlık gece çökünce (1), üzüntüden, ayın beli de iki büklüm oldu ve,

17270. * Yeryüzünün mis gibi karardığı bu sırada, Fergar da İran ordusundan dönüp geldi.

* Gece yarısı, Efrasiyâb uykuda iken yanına girdi.

* Ona: "Ben senin sarayından ayrıldıktan sonra, devleri bağlıyan Rüstemi görmeğe gittim.

* "Onun bulunduğu yere vardığım zaman, yeşil bir otakla onun önünde bir süvari gördüm.

* "O, Rüstem'in ta kendisi idi. Orada, ucu aya değen ve ejderha gibi dikilmiş bir bayrak gördüm.

17275. * "Rüstem, çadırın içinde, belini sımsıkı bağlamış ve sırtına da böbür derisi giymiş olarak, bir fil gibi duruyordu.

* "Önünde bir an bile yerinde duramıyan, bir at vardı.

---

(1) Nüsha: * "Karanlık gece çökünce" yerine "karanlık gece mahmur gözlerini açınca",

* "Dizginleri üzerine atılmış olan atın terkisinde, kangal kangal sarılmış bir kement asılı idi.

* "Ordusundaki komutanlar Tûs, Gûderz, Gîv, Feriburz, Gürgin ve Şîdûş adlı pehlivanlardır.

* "Gîv'in oğlu Bîjen, Gürâze ve Güstehem de keşif kollarını idare ediyorlar!" dedi.

17280. * Padişah Efrasiyâb, Fergar'ın verdiği bu haberler üzerine düşünmeğe başladı; canı sıkılmıştı. Ordusunun komutanı olan Pîran'a bir adam göndererek

* Çağırttı. Pîran ve bütün savaşçı erler, bunun üzerine, bir toz gibi hızla koşup geldiler.

* Efrasiyâb, Pîran'a Fergar'ın getirdiği haberlerin bir kısmını anlattıktan sonra, Rüstem'e kimin denk olduğunu sordu.

* Pîran, Efrasiyâb'a: "Bizim savaşmaktan ergimiz, sadece, ün ve şeref kazanmaktır!

* "Yurdumuz, çocuklarımız ve soyumuz sopumuz için, çalışmamız gerek!" dedi.

17285. * Efrasiyâb, Pîrandan bu karşılığı alınca, hemen savaşa girmek istedi.

* Pîran'a, ordunun başına geçerek, o kinci Rüstem'e karşı yürümesini buyurdu.

* Bunun üzerine, Pîran ve arkadaşları padişahın huzurundan çıktılar ve ordu ile birlikte, savaşmak için, ovaya doğru yürüdüler.

* Davul sesleri, ovadan göklere yükseldi ve erlerin ayaklarından kalkan tozlarla yeryüzü abanoz gibi karardı..

* Erlerin çokluğundan, yeryüzü atların nalları altında gözden kayboldu.

17290. * Erler, davullar çalıp naralar atarak, filleri de birbiri ardına sıraya dizildiler.

Efrasiyâb'ın Pûlâtvend'e mektubu

* Efrasiyâb da, sarayından kalkıp savaş alanına gelerek, düşmandan hemen ve adamakıllı bir intikam alabilmek için çareler aramağa başladı.

* Pîran'a gerekli bazı şeyler söyledikten sonra, beraberce ovadan ayrılarak gizli bir yere çekildiler.

* Çadırlarından yabancıları boşalttıktan sonra, kâtibi çağırıp önlerine oturttular.

* Efrasiyâb, kâtibe, büyüklerin sırlarını gizlemenin lüzumunu tembih ettikten sonra:

17295. * "Şimdi benim ağzımdan Pûlâtvend'e bir mektup yazacak ve sana söyliyeceğim sırları anlatacaksın.

* "Önce, adaletli, temiz, kuvvetli ve ölümü yaratan,

* "Şu dönen feleğin, parlak güneşin, Zühre'nin ve Zühal'in sahibi olan Tanrıya şükürler et.

* "Sonra da, akıllı ve zeki komutan Pûlâtvend'i överek ona,

* "Şu savaşa doymıyan ünlü Rüstem'den yana uğradığım tehlikeleri bildir.

17300. * Tûs, Gûderz gibi hünerli pehlivanlardan, milletin ve memleketin padişahı olan, torunum Keyhüsrev'den bahset.

* "Benim onu küçükken nasıl büyüttüğümü, bir zarar gelmesin diye rüzgârlardan bile koruduğumu yaz.

* "Yüce feleğin yardımı ile, Pûlâvend kalksın buraya gelsin.

* "Biz buraya Çin'den, Saklap'tan birçok erler getirttikse de, hepsi de bozguna uğrayıp perişan oldular.

* "Nice ülkeler, İranlı savaşçıların yüzünden, bir harabe haline geldi.

17305. * "Şimdi de üzerimize, başında komutan Rüstem bulunan, dağ gibi bir ordu daha geliyor.

* "Savaşçı Gûderz, Tûs ve Gîv gibi pehlivanlar da bu ordudalar. İranlılar, davulların seslerini göklere yükseltiyorlar.

* "Eğer sen onlara karşı çıkar da Rüstem'i yenersen, bu ordu artık bizim yurdumuza ayak atamaz.

* "Çünkü bu memleketin başına gelen belâ, hep onlardan gelmiştir. Sen, bu işte bize yardımcı oluver!

* "Onun ömrü senin elinde sona erecek olursa, hiç şüphe yok ki, bütün yeryüzü buyruğumuza girer.

17310. * "Ben, padişahı bulunduğum ülkenin hazinesinin yalnız yarısını alırım.

* "Üst tarafı ve tacım, tahtım da senindir. Çünkü, bu savaşın bütün yorgunluğunu sen çekeceksin! diye yaz." dedi.

* Mektup yazılıp bittikten sonra, üzerine padişahın mühürünü bastılar. Ay, yengeç burcundan görünürken,

* Şîde de yola çıkmağa hazırlandı. Babasının şikâyetlerini Pûlâtvend'e götürecek elçi o olduğu için, beline kemerini kuşandı.

* Korku içinde ve ateş gibi hızla Pûlâtvend'in yanına vardı.

* Önce onu övdükten sonra mektubu vererek, Rüstem'in yaptıklarını anlattı.

* Pûlâdvend, padişahlığının ünü yüce göklere kadar erişmiş bir padişahtı.

* Çin Dağı'nda oturuyordu ve civarda da cesarette onun bir eşi daha yoktu.

* Şîde, onu selâmlıyarak: "İran'dan, bizimle savaşmak için, komutanları aslan Rüstem ve erleri de birer pars olan bir ordu geldi.

* "Ülkemizi harap eden bu adama, Tanrı merhamet yüzü göstermesin!

* "Çünkü o, Kâmûs, Çin Hakanı ve Fertûs gibi pehlivanlarımızı tutup bağladı.

* "Onun kolundan kemendi, sırtından da aslan derisi hiç eksik olmaz. Savaşmaktan bıkmak nedir bilmez.

* "Onun yüzünden bütün işlerimiz alt üst oldu; Turanda bayındırlık diye bir şey kalmadı!" dedi.

* Pûlâdvend, bunun üzerine, bütün valilerini ve mûbitlerini çağırarak, onlarla bu iş için konuştu.

* Büyük bir fatih, kuvvetli ve kendisini beğenmiş bir adam olan bu padişah, onlara, mektubun içinde yazılı bulunan şeyleri anlattı.

17325. * Bundan sonra da, emri üzerine, davulu dışarıya çıkardılar; otağını da ovaya kurdular.

* Naraları göklere yükselen dev gibi pehlivanlar ve erler toplandı.

* Pûlâdvend, kalkanını, tulgasını ve kemendini alarak, önünde ve ardında bakrakçılar olduğu halde, yola çıktı.

* Dağdan inip nehiri geçti ve Efrasiyâb'ın yanına geldi.

* O görününce saraydan davul sesleri yükseldi; erler çıkıp kendisini karşıladılar.

17330. * Efrasiyâb, onu kucaklıyarak, geçmiş zamanları andı ve

* Ona: "Türklerin bu hale gelmelerinin sebebi kimdir ve bunun çaresi nedir?" diye sordu.

* Sonra, hep birlikte, salına salına padişahın köşküne gittiler ve yeni yeni çareler düşündüler.

* Efrasiyâb, savaşa hemen veya bir müddet sonra girmenin faide ve zararlarını aydınlattı.

* Sîyâvuş'un kanının dökülmesiyle ortaya çıkan savaşları ve dedikoduları,

17335. * Çin Hakanının, Menşûr'un ve Kâmûs'un başına gelenleri ve bunlar için dolaşan söylentileri anlattı.

* Sonra da: "Başıma gelen bütün bu işler, hep, sırtına pars derisinden gömlek giyen o adamın yüzündendir!

* "Ne yapayım? Benim silâhlarım o canavara, onun tulgasına ve Çin kalkanına tesir edemiyor?

* "Çöller aştın, bu kadar uzun yollar yürüdün de geldin; şu bizim derdimize bir çare bul!" dedi.

* Bu sözleri dinliyen Pûlâdvend, işin içinden nasıl çıkabileceğini düşünmeğe başladı.

17340. * Efrasiyab'a: "Savaşmak için acele etmemeli.

* "Senin dediğin pehlivan, gerçekten, ağır gürzü ile Mazenderan'ı harap eden,

* "Ak dev'in böğrünü parçalayan, Pûlâd'ın, Gundi'nin ve Bîd'in ciğerlerini söken Rüstem ise,

* "Ben ona karşı duramam ve onu kızdırmak istemem

* Ama, benim tenim de, canım da senin buyruğundadır. Akıl, her zaman, kılavuzun olsun.

17345. * "Yalnız, sen bana izin ver de, savaşta bir hile yapayım. Ben, bir pars gibi, onun etrafında dolaşırken

* "'Sen de ordunu hemen onun üzerine yürütürsün belki şaşırıp sersemler...

* "Böyle bir hile ile onun kolunu kanadını kırmazsak, halimiz haraptır!" dedi.

* Efrasiyâb, onun bulduğu bu çareye pek sevindi; hemen saf şarap, çenk ve rübab getirtip eğlenmeğe başladılar.

* Sarhoş olduktan sonra Pûlâdvend, yüksek sesle konuşmağa başladı ve:

17350. * "Ben; Cem'e, Dahhâk'e ve Feridun'a yemeği, içmeği, rahatı ve uykuyu haram etmiş bir kahramanım!

* "Birehmen bile benim naramdan ve yiğit ordumdan korkar.

* "O Zâbilistanlı pehlivanı ben savaşta keskin kılıcımla paramparça edeceğim!" dedi.

(1)

Pûlâdvend'in Giv ve Tûs ile savaşması

* Güneş parlak bayrağını yükseltirken, menekşe renkli bir perniyan kumaşından yapılmış gibi duran gök de solmağa başladı.

---

(1) Nüsha: * "Benim gözümde ha Rüstem, ha bir avuç toprak... hepsi bir! Benim ne Keyhüsrev'den, ne Tûs'tan, ne de Giv'den korkum var!"

* Bu sırada padişahın sarayından davul sesleri yükseldi ve erlerin naraları bulutlara değdi..

17355. * Pûlâdvend, kuvvetli gövdesi ve kolunda da kemendi ile ordunun önüne düştü.

* İki ordu karşı karşıya gelip de saf bağlayınca, yeryüzü karardı ve hava menekşe rengini aldı.

* Rüstem, Bebr-i beyân adlı zırhını giyerek azgın bir file benziyen atına bindi ve

* Şiddetli bir hücuma geçip, düşman ordusunun sağ yanına saldırdı ve Türklerin birçok pehlivanlarını yere serdi.

* Böylece, Pûlândvend de onu görmüş oldu ve hemen atının terkisinden kemendini alıp açtı.

17360. * Elinde gürzü ve kolunda kemendi ile, sarhoş bir fil gibi, o da Tûs'un üzerine yürüdü.

* Onu, hemen belinden yakalıyarak atının üzerinden alıp kolaylıkla havaya kaldırdıktan sonra, yere vurdu..

* Gîv, onun böyle savaşmasını ve Nevzer oğlu Tûs'un tepetaklak yuvarlandığını görünce,

* Canla başla savaşmağa hazırlanarak Şebdiz adındaki atını oynatıp

* Sırtında zırhı ve elinde öküz kafası biçimindeki gürzü ile, o dev gibi pehlivana saldırdı.

17365. * Fakat Pûlândvend, kemendini attığı gibi Giv'in kafasına geçiriverdi.

* Onun gürzünü, bu kuvvetini ve ustalığını gören Rehham'la Bîjen,

* Kementleriyle onu tutup bağlamak içn, hemen koşup geldiler ama

* Akıllı Pûlâdvend elini kaldırıp atını oynatınca, işte o zaman, bir kıyamettir koptu ve,

* Birer aslana benziyen o değerli pehlivanları hemen

17370. * Düşkün bir halde yerlere yuvarladı. Ovada bulunan atlılar, bu işe şaşıp kaldılar.

* Pûlâdvend, bundan sonra da, Gâve'nin yıldızını taşıyan bayrağın bulunduğu yere gelerek, hançeriyle onu da ikiye böldü.

* Bunun üzerine İran ordusundan göklere doğru bir feryattır yükseldi; savaş alanında hiçbir pehlivan kalmamıştı.

* Feriburz, Gûderz ve diğer pehlivanlar, o savaş devinin başarılarını görünce,

* Hemen, savaşta intikam alıcı Rüstem'in yanına koştular ve ona: "Savaş meydanına Pûlâdvend geldi.

* "Onun karşısına çıkan ünlü kişilerden ve yiğitlerden hiçbirisi atının üzerinde duramadı.

* "Bu pehlivan onların hepsini gürzü, hançeri, oku ve yayı ile yerlere yuvarladı!

* "Savaş alanı, baştanbaşa, bir yas evine döndü. Aman Rüstem Pehlivan, bu işin çaresi senden!" dediler.

* Tam bu sırada, ordunun merkezinde, sağından ve solundan da feryatlar kopmağa başlayınca,

* Yaşlı Gûderz, Rehhâm'la Bîjen'in öldüklerini,

* Böylece iki evlâdını daha kaybettiğini zannederek, adaletli Tanrıya döndü:

* "Yetiştirdiğim oğullarım ve torunlarımla başım göklere değmişti.

* "Nihayet, onların hepsini savaşlarda ve gözümün önünde kaybettim. Talihimin o parlak yıldızı artık söndü, demektir. Artık gücüm kalmadı.

* "Şu ihtiyarlığımla, genç çocuklarımın öldüklerini gördüm. Bundan sonra taç ve kemer kuşanmaktan utanıyorum.

* "O delikanlılara da, artık yüzüme gülmez olan talihime de yazık!" deyip,

17385. * Başından tacını kaldırıp attı, belinden kemerini çıkardı, ağlayıp sızlamaya başladı.

Rüstem'in Pûlâdvend ile savaşması

* Rüstem, bütün o olup bitenleri duyunca, fena halde kızarak, hiddetinden bir ağaç dalı gibi titredi.

* Hemen, Pûlâdvend'in yanına geldi ve onun yüksek bir dağı andıran bir gövdeye sahip bulunduğunu gördü.

* O cesur pehlivanların başına gelenlere üzülürken,

* İranlı erlerin birer yabaneşeğine döndüklerini ve düşmanların da birer aslan gibi onlara saldırdıklarını,

17390. * İranlı erlerden birçoklarının yaralanmış olduklarını, fakat yine de savaşa hiç ara verilmediğini de görerek,

* İçinden : "Günlerimiz karardı, ünlü adamlarımız da gitti.

* "Savaş talihimiz tersine döndüğüne göre, talihimiz de uykuya vardı, demektir!" dedikten sonra,

* Bacaklariyle atının karnını sıkıştırarak onu yerinden oynatıp hücuma hazırladı.

* Pûlâvend'e : "Ey, uğursuz dev! Feleğin, başına neler getireceğini sen şimdi görürsün!" dedi.

17395. * Pehlivanlar, Rüstem'in sesini duydular. Rüstem de, etrafına bakınınca, onların atsız kaldıklarını gördü.

* Bunun üzerine, yüzünü göğe çevirerek: "Ey, yeryüzünün sahibi olan Tanrı! Sen, gizli ve açık, her şeyden yücesin!

* "Bu kötü günü görmektense, keşke, gözlerim savaşırken kör olsaydı!

* "Pîrân'ın Hûmân'ın ve bütün Turanlıların şu erkek devin kazandığı zaferle seslerini böyle göklere çıkardıkları;

* "Gîv, Tûs, Rehhâm ve Bîjen gibi aslanların atsız kalıp acınacak bir hale geldikleri;

17400. * "Bu yüce pehlivanların atlarının yedikleri oklarla yerlere yuvarlandıkları ve onların yaya olarak savaşmağa mecbur kaldıkları bugünü görmek, bana pek ağır geldi!" dedi ve,

* Pûlâdvend'in üzerine yürüyerek, kemendini attı.

* Pûlâdvend, kendini kementten korudu ise de Rüstem'den pek korktu ve savaşmaktan yana gözü yıldı.

* Rüstem'in kemendine düşmekten ve kafasını ona teslim etmekten kurtulduktan sonra, ona :

* "Ey, cesaretli, ünlü ve dünya görmüş aslan!

17405. * "Sen, önünden azgın fillerin bile kaçtıkları bir kahramansın ama, ben de şimdi Hint Denizi'nin tufanı andıran dalgalarını göstereceğim!

* "Sen şimdi benim savaşımın ateşini, kemendimi, cesaretimi, kuvvetimi ve saldırışımı bir seyret!

* "Bundan böyle ne padişahını görebilirsin, ne de pehlivanlarını...

* "Bütün erlerini tutup Efrasiyâb'a götüreceğim. Dünyayı da, artık, ancak uykunda görebilirsin!" dedi.

(1)

* Rüstem, ona şu karşılığı verdi: "Bakalım, daha ne zamana kadar beni, eline geçirmekle korkutabileceksin?

17410. * "Savaşçılar arasında, böyle senin gibi yüksekten atan kimse yoktur; çünkü, böyle konuşanlar, eninde sonunda, kellelerinden olurlar!

* "Kaldı ki, sen ne kadar kahraman olsan, ne Sam'a benziyebilirsin, ne de azgın Gürşasb'a!"

* Bu sözleri duyunca Pûlâdvend, eski bir ata sözünü hatırladı:

---

(1) Nüsha: * "Vücudunu, oklarımla delik deşik edeceğim. Gözlerin, ihtiyar Zâl'i bir daha göremiyecek!"

* "Haksız yere savaşan bir adam, savaştan, yüzü solmuş ve yüreği parçalanmış olarak çıkar.

* "Düşmandan olsun, dosttan olsun göreceğin kötülüğe karşı iyilik et!"

17415. * Pûlâdvend, karşısındakinin karanlık bir gece vakti, elindeki ağır gürzü ile Mazenderân'a giren Rüstem olduğunu anlamıştı.

* Ona: "Ey, çok savaşlar görmüş geçirmiş pehlivan! Neye böyle boşuboşuna duruyor da, savaşa başlamıyoruz?" dedikten sonra,

* O iki azgın fil ve savaş aslanı, meydanda şöyle bir dolaşıp, tozu dumana kattılar.

* Derken, bu sırada, Rüstem birdenbire Pûdâdvend'in kafasına öyle bir gürz indirdi, ki onun sesini duymıyan kalmadı.

* Bunun üzerine Pûlâdvend'in gözleri karardı ve elleri dizginleri tutamaz oldu.

17420. * Duyduğu acı ile sağına doğru kıvrıldı ve içinden: "Bugün, bir felâket günü galiba..." dedi.

* Maksadı onun beynini kulaklarının deliklerinden şakaklarına doğru akıtmak olan Rüstem,

* Atından bile yere yuvarlanmadığını görünce, Tanrıya:

* "Ey feleğin olaylarından etkilenmekten uzak bulunan ve yeryüzünün sahibi olan Tanrı! Ey, her şeyi gören ve herkezin rızkını veren Tanrı!

* "Eğer bu savaşı haksız yere yapıyorsam, canım da öteki dünyada seviç yüzü görmesin!

* "Yok, bu işte ben değil de Efrasiyâb haksızsa, gücümü elimden alma!

* "Şu Pûlâdvend'in eliyle canımın tenimden ayrılması günah olur.

* "Ben onun elinde ölecek olursam, artık, İranda ne bir savaşçı,

* "Ne bir kahraman, ne bir çiftçi, ne bir zanaatçı, ne yer, ne de yurt kalır, hepsi mahvolup gider!"

* Dedikten sonra, Pûlâdvend'e dönerek: "Kahramanların gürzü, işte insanı bu hale getirir!

* "Ey dev, ellerin dizginleri tutamaz oldu da daha ne duruyorsun? Atından in de aman dile!" dedi.

* Fakat Pûlâdvend: "Senin vurduğun gürz bana vız gelir!" diye karşılık verdi.

* İki kahraman aralarında daha bir müddet böyle söyleştikten sonra,

* Pûlâdvend, elmas kakmalı hançerini eline alarak ve birtakım oyunlar yaparak Rüstem'e sapladı işe de,

* Rüstem'in sırtındaki Bebr-i beyân'a bir türlü geçiremedi ve bu üzüntü ile yüreğine kan doldu.

17435. * Silâhının bir etkisini göremeyince, talihine lânet etmeğe başladı ve Rüstem'in kolunun kuvvetinden yıldı. Ona, bir kere daha:

* "Şu sırtındaki postu, savaş elbisesini ve o kara tulganı değiştirip,

* "Başka silâhlar kuşan da gel! Ben de silâhlarımı değiştirip hemen karşına geleceğim!" dedi.

* Fakat, Rüstem: "Hayır! Söylediğin saçmaya bak! Şu akan suyun yatağı bu dere olamaz!

* "Ne ben silâhlarımı değiştireceğim, ne de sen değiştireceksin!" diye karşılık verdi.

17440. * Bunun üzerine, meydanda bir daha döndüler. Değerli pehlivan Pûlâdvend,

* Rüstem pehlivana silâhı ile bir daha saldırdı.

* Fakat ağır gürzü, bu sefer de, Rüstem'in sırtındaki posta ve zırha işlemedi.

* Bunu görünce savaşçı Pûlâd, Rüstem'e: "Yiğitlik dediğin güreşte belli olur!

* "Eğer razı isen, azgın aslanlar gibi, güreşmeğe hazırlanalım.

17445. * "Birbirimizin kemerimizden yapışarak bir güreş tutalım da,

* "Bakalım, bunda felek kime yâr olacak, kim üstün gelecek?" dedi.

* Rüstem, ona: "Ey, mendebur dev! Benim gibi kahramanların darbesine dayanamayınca,

* "Böyle tilkiler gibi dolap çevirmeğe kalkışıyorsun ama, ne yapsan nafile! Nasıl olsa, bugün kellen kemendimin ilmiğine girecek!

* "Senin güreşmekten maksadın, bir dolap çevirerek, canını pençelerimden kurtarmaktır!" dedi.

17450. * Savaşa susamış olan iki kahraman, güreşirlerken her iki ordudan kimseyi işe karıştırmıyacaklarına karşılık söz verdikten

*Sonra atlarından inerek, bir müddet, karşı karşıya oturup rahat rahat konuştular.

Rüstem'in Pûlâdvend ile görüşmesi

* Nihayet, intikam peşinde koşan bu iki büyük pehlivan güreşe başladılar.

* Her iki ordudan da kimsenin yardıma gelmemesi için karşılıklı olarak verdikleri sözde duruyorlardı.

* İki ordunun arasında yarım fersahlık bir mesafe vardı. Gökteki yıldızlar bile,

17455. * Rüstem'le Pûlâdvend'in güreşini seyre koyulmuşlardı...

* Güreşe başlayıp önce ellerini çarptıktan sonra, birbirlerinin kemerlerinden yapıştılar.

* Şîde, uzaktan Rüstem'in kolunu ve kuvvetini görünce yüreğinden bir ah çekerek babasına:

* "Senin, Devleri Bağlıyan Rüstem, dediğin eğer bu kuvvetli pehlivansa,

* "Şu kolu ve kuvvetiyle devin kafasını yere yuvarlıyacağı muhakkaktır!

17460. * "İşte o zaman bizim pehlivanlarımızın da nasıl kaçıştıklarını göreceksin. Feleğin cilvesine karşı durmağa çabalama!" dedi.

* Efrasiyâb, oğluna: "Şu söylediklerinle aklımı, fikrimi darmadağın ettin!

* "Haydi, kalk git de, bak Pûlâdvend güreşte nasıl oyunlar yapıyor!

* "Sen ona Türkçe söyliyerek oyun ve yol göster. Belki, böylelikle, Rüstem'i yere vurabilir!

* "Ona, hasmını yere vurunca hemen kılıca sarılıp işini bitirmesini, söyle!" dedi.

17465. * Şîd'e: "Padişahımız, orduların önünde, Rüstem'e böyle söz vermedi!

* "Sen böyle sözünü tutmaz ve hiddetine kapılırsan, bu işin de sonu gelmez.

* "Sende kusur bulmak istiyenler, sonra, seni ayıplarlar; gel de, durulmuş suyu bulandırma!" diye karşılık verdi.

* Bunun üzerine, Efrasiyâb kızarak oğluna sövmeğe başladı ve kötü düşüncelere kapıldı.

* Oğluna: "Eğer Pûlâdvend denilen dev o tehlikeli heriften zarar görürse, bu savaş alanında da bizden tek bir kimse kalmaz!

17470. * "Senin bütün hünerin de böyle çene çalıp saçma sapan konuşmaktan ibaret; başka bir şey bildiğin yok!" diyerek,

* Atını sürüp, aslan gibi, o iki cesur pehlivanın güreştikleri yere geldi ve,

* O iki aslan gibi pehlivanın, gök gürültüsü gibi naralar atarak birbirleriyle boğuştuklarını gördü.

* Pûlâdvend'e: "Ey, yüce aslan! Eğer onu güreşte altına alabilirsen,

* "Hemen hançerinle göğsünü yar! Bir hüner sahibinden iş beklenir, lâf değil..." dedi.

17475. * Giv, Efrasiyab'ın kızgın kızgın Pûlâdvend'e söylediği bu saçmaları ve

* Beri yandan da Şîde'nin Rüstem'in üzerine doğru yürüdüğünü görünce,

* Kötü niyetli düşmanının verdiği sözde durmamasına kızarak o da atını sürdü.

* Rüstem'e: "Ey, intikam peşinde koşan! Biz küçüklere ne emrin varsa söyle!

* "Şu saçmasapan konuşan ve kızgınlığına kapılan Efrasiyâb'ın yaptığı işe de bak!

17480. * "Onun buraya kadar gelmesi, hasmının mânevî gücünü arttırmak, onu güreş sırasında seni hançerle öldürsün diye kışkırtmak içindir!" deyince,

* Rüstem: "Savaşan benim ve güreşte de soğukkanlılığımı kaybetmemeyi bilirim!

* "Size ne oluyor da, böyle korkuya kapılıyorsunuz? Yürekleriniz, korkudan, tirtir titriyor.

*"Ben, şimdi Pûlâdvend'in kolunu budunu kırıp onu, yükseldiği göklerden topraklara yuvarlıyacağım!

* "Onu yenecek kadar kuvvetim yoksa eğer, orası da benim bileceğim iş... Ne diye, cesaretimi kırıyorsunuz?

17485 * "Eğer şu akılsız dev, Tanrı'ya verdiği sözü tutmuyorsa,

* "Siz ne diye korkuya düşüyorsunuz? O, nasıl olsa, belâsını bulup başına topraklar saçacak!" dedikten sonra,

* Aslan gibi bir pençe atarak, o savaş canavarının kollarından yakaladı.

* Pûlâdvend, biraz dayanmak istedi ise de, para etmedi; Rüstem onu, bir çınar ağacını kökünden söker gibi,

* Kaldırıp yere vurdu. Sonra da, bu üstünlüğü verişinden ötürü, Tanrı'ya şükürler etti.

17490 * Bu sonucu gören İran ordusu sevinç naraları atarak ve davullar çalarak yola girdi.

* Boruların, davulların ve Hint çıngıraklarının sesleri bulutlara kadar yükseldi.

* Rüstem, artık, Pûlâdvend'in vücudunda birbirinden ayrılmamış hiçbir oynak yerinin kalmadığını sanıyordu.

* Pûlâdvend'in yüzü sapsarı kesilmiş ve bütün kemikleri birbirinden ayrılmıştı.

* Bunun üzerine Rüstem, Rahş'ına binip, o devin vücudunu orada bırakarak uzaklaştı.

17495. * Aslanları avlıyan Rüstem ordusunun önüne vardığı sıralarda, Pûlâdvend da kendisine gelerek, etrafına ok gibi çabuk bakışlarla bakınıp,

* Yüreği kanla ve gözleri de yaşla dolu olarak, kaçıp Efrasiyâb'ın yanına doğru gitti.

* Vücudunda sağlam bir tek kemik kalmamış olduğu için, Rüstem'in korkusundan böyle kaçıp giderken,

* Olduğu yerde, kara topraklara yığılıverdi ve bir müddet geçtiği halde aklı başına gelemedi.

* Rüstem, Pûlâdvend'in hâlâ diri olduğunu ve meydanın dağınık erlerle dolduğunu görünce,

17500. * Canı sıkıldı. Gün görmüş Gûderz'i yanına çağırarak erlerini ileriye sürdürdü ve,

* Yağmur gibi ok yağdırarak her tarafı bahar bulutları kaplamış gibi bir duruma sokmalarını buyurdu.

* Bir yandan Bîjen, bir yandan da dünya görmüş Rehham ve Gürgin pehlivanlar da savaşa giriştiler.

* Bunlar, hançerleriyle her tarafı kasıp kavurarak, dünyayı ateşe veriyorlardı.

* Pûlâdvend, kendi ordusuna : "Artık bizim ne tahtımız kaldı, ne hazinemiz, ne de yüce ünümüz ve adımız!

17505. * "Bundan sonra ne diye uğraşıp savaşalım?"

* Diyerek ordusunu geriye çevirdi ve, Rüstem'in korkusiyle yüreğinin bütün damarları kopmuş olarak kaçıp gitti.

Efrasiyâb'ın Rüstem'in elinden kaçması

* Bu sırada Pîran, Efrasiyâb'a: "Yeryüzü bir kan denizine döndü.

* "Ben sana, şu uğursuz Rüstem varoldukça bizim bu yerlerde hayatımızın tehlikede olduğunu söylememiş miydim?

* "Bir gencin kanını dökmemek mümkün iken tutup döktün de, böylece, okların temrenleriyle hepimizin yüreklerinde yaralar açtırdın.

17510. * "Haydi, bakalım, şimdi ne yapacaksın? İşte, etrafında kimsecikler kalmadı. Pûlâdvend de ordusunu alıp gitti.

* "İran erlerinin sayısı yüz bini geçiyor ve hepsi de atları zırhlı olan biniciler...

* "Başlarında ise, Rüstem gibi, aslanları avlıyan bir komutan var. Yeryüzü kan denizine döndü, hava oklarla doldu.

* "Denizlerden, dağlardan, çöllerden yığın yığın erler geldi, olmadı.

* "Onlar mahvolduktan sonra tuttun, bu sefer de, devleri getirerek böyle kanlı ve korkunç bir savaşa giriştin.

* "Rüstem gelip de işe karıştıktan sonra, sana onun önünden kaçıp gitmek düşer!

* "Sen, yeryüzünde, bizim için bir hazinesin. Buradan doğruca Çin Denizi'ne git.

* "Orduyu burada bırakarak, akrabanı yanına al ve hemen deniz kıyısına doğru yola çık!" dedi.

* "Artık bu savaşı kazanacak gücü kalmadığını anlayan Efrasiyâb, Pîran'ın dediği gibi yaptı.

* Bayrağını orada bırakarak, olanca hızıyla, Çin ve Mâçin'e doğru çekip gitti.

* Biraz sonra da, iki ordu birbirine girdi ve yeryüzünü bir kara bulut kapladı.

* Bu sırada Rüstem, erlerine seslenerek: "Mızrak, ok ve yay kullanmayın.

* "Gücünüzün yettiği kadar, kılıç ve gürzlerinizi, yukarıdan aşağıya doğru, düşmanların kafalarına indirin!

* "Avının ayağına kadar gelmiş ve yatağına girmiş olduğunu gören bir pars, artık, intikam duygusunu gidermiş olur!" dedi.

* Bunun üzerine erler, hep birden naralar atarak, mızraklarını dağlara bırakıp düşmanın üzerine yürüdüler.

17525. * Savaş o kadar şiddetli oldu, ki meydan ölülerle doldu, yollar gözden kayboldu.

* Düşmanların bir kısmı teslim olup aman dilediler; bir kısmı da kaçıp her biri bir yana giderek darmadağın oldular.

* Çobansız kalmış olan sürü dağıldı. Ova, baştanbaşa, ölüler, kollar ve bacaklarla doldu.

* Bunun üzerine Rüstem: "Artık, öldürdüğümüz yeter! Talih, sıra iledir. Bazan ondadır, bazan bunda...

* "İnsana bazan zehir, bazan da deva verir.

17530. * "Siz artık savaş elbiselerinizi çıkartarak, bundan böyle iyilik yapın.

* "Bu iğreti dünyaya gönül bağlamayın. Çünkü o insanı bazan memnun ederse, bazan da mahzun eder.

* "Zaman, bazan süslü bir gelin gibi insanın kucağına atılır; bazan da, bir şeytan gibi insanla savaşır.

* "Ey, insan! Gönül inciltme, yumuşak huylu ol! Nefretin takdirden üstün olduğunu kim söyliyebilir?" dedikten

* Sonra, ovada, düşmandan kalma gümüşlü ve giyilmemiş elbiselerle,

17535. * Gülle, at, kılıç, tulga... gibi ne varsa hepsini toplatıp padişaha gönderdi.

* İçlerinden taç, misk ve anber gibi şeyleri kendisine ayırdı ve,

* Savaş yerinde, kalan, öteki şeyleri de erlere bağışladı.

* Daha sonra da, Turan ordusunun padişahının izini bulmağa çalışarak, köşe bucak her yeri aradı.

* Fakat, ne denizde, ne karada, hiçbir yerde izine ratlıyamadılar; Efrasiyâb'dan hiçbir haber yoktu.

17540. * Hemen kalkıp onun sarayına ve eğlence yerlerine gitmek ve oralarını yakıp yıkmak için yola girdiler.

* Onun bütün bayındır şehirlerini yakıp yıktılar, dünyayı ateşe verdiler.

Rüstem'in Padişah'ın sarayına dönmesi

* İranlılar, ele geçirdikleri değerli silâhlar, taçlar ve tahtlarla; Rüstem'in arayıp bulduğu hazineleri bir yere toplayıp

* Yanlarına alarak Turan ülkesinden İrana doğru yola çıktılar.

* O kadar çok develer ve hayvan sürüleri almışlardı, ki ordunun attan yana hiçbir şikâyeti kalmadı.

17545. * Erlerin naraları ile öküz kuyruğu biçimindeki boruların, çıngırakların ve tunç davullarıı sesleri havaya yükseldi.

* Türlü türlü silâhlarla süslenmiş olan ordu, böylece, İrana doğru yola girdi.

* Padişah Rüstem'in gelmekte olduğunu bildirdikleri zaman, saraydan ve şehirden yükselen sevinç çığlıklariyle her taraf öttü...

* Gürz ve topuz sahibi Rüstem'in gelmekte olduğu haberi yayılınca, İranın her yerinden yükselen sevinç sesleri ta bulutlara kadar yükseldi.

* Bütün yeryüzünde, büyük küçük herkes bayram yaptı.

17550. * Padişahın gönlü, sevinçle dolu bir cennet haline geldi, Tanrıya şükürler etti.

* Keyhüsrev, yerinden kalkarak, önüne bir fil getirilmesini buyurdu.

* Her yerde şenlikler başladı. Şaraplar, çalgılar ve çalgıcılar getirildi.

* Filler, baştanbaşa, misk, şarap ve safranlarla kokulandırıldı.

* Filcilerin başları gayetle süslü başlıklar ve kulakları da küpelerle süslendi.

* Her yere bol bol safranlar, paralar ve miskle karışık amberler saçtılar.

* Rüstem, her yanı çınlatan sevinç sesleri arasında, kendisini karşılamağa gelen yüce padişahın tacını görür görmez,

* Hemen atından inip önünde eğilerek saygılarını sundu. Keyhüsrev de ona, bu uzun yolculuğu nasıl geçirdiğini, sordu ve

* Onu sıkı sıkıya kucaklayıp bağrına basarak bir müddet onu böylece tuttu.

* Yeryüzü padişahı, bütün büyük pehlivanların büyüğü olan o ünlü kahramanı bol bol övdükten sonra,

* Atına binmesini buyurdu. Bütün yol boyunca da, elini elinden bırakmadı ve

* Ona : "Neye bu kadar geciktin de bizi ayrılığının ateşiyle yaktın?" dedi.

* Rüstem : "Bizim de yüreğimiz, sensiz, hiç sevinçli değildi!" diye karşılık verdi.

* Sonra hep birden padişahın köşküne, o ünlü saraya geldiler.

* Padişah altın tahtına, Rüstem de onun yakınına oturdu.

* Gûderz, Tûs, Feriburz, Giv, Ferhad, Rehham da onun yanına oturdular.

* Padişah Hüsrev, savaş ve Turan ordusu hakkında bilgi edinmek istedi.

* Gûderz, karşılık vererek: "Padişahım, bunu anlatmak uzun sürer.

* "Önce şarap içip biraz kendimize gelelim de, ondan sonra anlatalım!" dedi.

* Bunun üzerine, sofralar kuruldu. Padişah, gülerek: "Galiba yol seni biraz yordu!" dedi.

17570. * Padişah, şarapları ve çalgıcıları getirttikten sonra, etraflıca bir bilgi edinmek için,

* Efrasiyâb'tan, Pûlâdvend'den, Pûlâdvend'in Rüstem'le güreşmesinden, Rüstem'in kemendinden,

(1)

* Çin Hakanından, Kâmûs'tan, Eşkebus'tan, filler ve davullarla kuşatılmış büyük ordudan söz açtı.

* Gûderz: "Padişahım, hiçbir ana Rüstem gibi bir pehlivan daha doğuramaz!

* "O, o kadar kuvvetlidir ki, karşısına bir aslan veya bir ejdarha bile çıksa, onun uzun süren savaşından yakasını sağ salim kurtaramaz.

---

(1) Nüsha: * Daha önce yiğitlerle hünerli savaşçılar arasında yapılan savaşlardan,

17575. * "Padişahımıza ve bu ünlü pehlivanımıza binlerce aferin!" dedi.

* Taç sahibi padişah onun bu sözlerine o kadar sevindi, ki başı zühal yıldızının bulunduğu yere kadar yükseldi ve

* Karşılık olarak: "Ey, yeryüzünü eline geçiren! Ey, uyanık, aydın ve temiz canlı pehlivan!

* "Felek, aklı başında olan bir insanı, her şeyden korur.

* "Tanrı bu pehlivanı kem gözden korusun ve bütün ömrü eğlence ile geçsin!" dedi.

17580. * Böylelikle, bir hafta kadar, şarap kadehlerini ellerinden bırakmıyarak eğlendiler. Taht, taç ve saray onun varlığiyle şereflendi.

* Çalgıcılar da, neyler ve rûdlarla, hep Rüstem'in maceralarını söyleyip çaldılar.

Rüstem'in Sistan'a dönmesi

* Rüstem, şarap kadehini elinden düşürmemecesine, padişahın yanında bir ay kadar kalıp eğlendikten

* Sonra, padişaha: "Ey, taç sahibi ve hünerli padişah!

* "Bilgili ve güzel huylu padişahımızın tatlı sohbetinden çok memnunum ama, Zâl'i çok göresim geldi!" dedi.

* Bunun üzerine padişah, hazinesinin kapısını açarak, orada saklı bulunan birtakım değerli şeylerle birlikte,

* Taç, yüzük, yakut, kumaş ve Berberî elbiseleriyle;

* Başları taçlı, kulakları küpeli cariyeler, birçok süslü develer,

* Misk ve ödağacı dolu tabalar, iki çift altın ayakabı ve iki tane de,

* Padişahlara yaraşan ve o pehlivana lâyık olan, üzerleri incilerle süslü topuz hazırlatarak,

* Rüstem'e gönderdi ve onu iki konaklık yere kadar uğurladı.

* Padişah, uzuca süren bu yolculuktan yorulunca, Rüstem atından inip saygılarını sundu ve

* Padişahla vedalaşıp İrandan ayrılarak, olanca hıziyle, Zâbilistan'a doğru yoluna devam etti.

* İşte, Kâmûs'un savaş hikâyesini de burada sona erdirdim. Çok uzun olan bu hikâyenin hiçbir yerini eksik bırakmadım.

* Eğer bu hikâyenin bir tek kelimesi bile eksik kalsaydı, canım yasta kalırdı.

* Pûlâdvend'in, insanlara vurduğu esaret bağlarına çelikten bir bağ daha vuramadan ölüp gitmesine çok sevindim.

* Şimdi de, ünlü Rüstem'in Ekvan ile olan savaşını dinle.

Rüstem'in, Ekvan adlı Devle savaşması

* Ey, insan! Sana yaraşan, aklı ve canı yaratan, Tanrı'ya şükür etmektir.

* Ey, akıllı; aydın ve temiz canlı kişi! Fakat, onu gereği gibi övmek mümkün mü? Bir düşün bakalım.

* Bizim bütün bildiğimiz, âciz olduğumuzdur; bizim gibi âcizlerin haline, sadece ağlanır.

(1)

17600. * Ey, her zaman bilgiden dem vuran filozof! Ben, senin git dediğin yola gitmem!

* Tanr'yı bir tanımaktan iyi inanış yoktur. Sen ister inan, ister inanma: Tanrı birdir!

* İyiliği yaratan Tanrı, senin gözünle gördüğün, aklınla düşündüğün ve yüreğinle duyduğun

* Her şeyden sıyrılmıştır. İşte, bu inanıştan şaşma!

---

(1) Nüsha: Sen şunu bil ki: O, vardır ve birdir; aklın ve canın yolu ancak ona gider.

* Akıllı isen, akıllıların yürüdüğü yoldan git. Yoksa, bu konu üzerindeki hiçbir düşünce bir sonuca varamaz.

17605. * Sen kendini pek büyük görüyorsun ama, bir solukluk canın ve tenin var.

* İşte, ömrünün günleri gelip geçiyor. Dinlenecek yer, bu âlemden başka bir âlemdir.

* Her şeyden önce, yeryüzünü yaratan Tanrı'yı an ve ibadetini de onu anarak yap!

* Şu dönen feleği ayakta tutan da, iyi işlere kılavuzluk eden de odur!

* Hiç kimse, Tanrı ile boy ölçüşemez. Dikkat edersen kâinat sırlar, anlaşılmaz şeylerle doludur.

17610. * Senin tenin ve canın da birer sırdır. İnsan, her şeyden önce, kendini düşünmeli.

* Bundan sonra da, başının üstünde dönen feleğe bak da gör, her gün sana nasıl yeni bir yüzle görünüyor!

* Sen, ihtimal ki, Dihkan'ın eski zamanlara ait olarak anlattığı şu hikâyeye inanmıyacaksın..

* Akıllı bir insan, bunu dinleyince, bildikleriyle karşılaştırır da ona inanmaz.

* Fakat mânasını derince düşünecek olursa, aklı ona yatar da uzun lâfı bırakır.

* Şimdi, her ne kadar hoş bir şey değilse de, yaşlı Dihkan'ın anlattığını bir dinle.

* Dihkan'ın anlattığına göre: Bir gün Keyhüsrev sabahlaeyin erkenden,

* Gül bahçesini bir bahar gibi süsliyerek, memleketin büyüklerini oraya topladı; hepsi orada oturdular.

* Güderz, Tûs, Güstehem, Cem'in soyundan gelen Gürşasb oğlu Berzin,

* Giv, savaşlarda tecrübeli Rehham, Gürgin ve Harrâd gibi pehlivanlar da geldiler ve

* Orada padişahlar padişahının şerefine şarap içip neşelendiler.

* Gün doğduktan bir saat sonra saraya, ovadan doğru, bir çoban geldi ve

* Padişah Hüsrev'in yanına girerek, o yüce soylu padişaha:

* "Sürülere, yelesi kesik bir deve benziyen, bir yaban eşeği musallat oldu.

* "Suratı asık bir aslan gibi gelerek, atların yelelerini kesip gidiyor.

* "Rengi, güneşin rengi gibi. Öyle ki, felek, onu altın suyu ile yıkamış sanılabilir.

* "Üzerinde de, ta yelesinden kuyruğuna kadar uzanan, kara miskle çekilmiş bir çizgi var.

* "Ellerine, ayaklarına ve yuvarlak kalçasına bakılacak olursa, kara yağız bir attan farkı yok!" dedi.

* Bu sözlerden, Hüsrev, bunun yaban eşeği olmadığını anladı. Çünkü eşeğin hiçbir zaman attan daha kuvvetli olamıyacağını biliyordu.

* Akıllı ve dünya görmüş bir adam olan Hüsrev bunu bildiği gibi,

17630. * Kulağı delik birçok kimselerden de duymuştu, ki : Bu çobanın sürülerini civarında otlattığı

* Çeşme, yeryüzünü feryat içinde bırakan, Ekvan adlı devin yurdudur.

* Bunun üzerine çobana : "Bu senin gördüğün yaban eşeği değildir. Ben, onun ne olduğunu anladım. Haydi, sen git!" dedi.

* Sonra da, pehlivanlarına dönerek : "Ey, ünlü pehlivanlar!

* "Bu işi halletmek için, içinizden, azgın bir aslana benziyen bir pehlivan gerek." dedi.

17635. * Dedi ama, onların hepsini süzdüğü halde içlerinden hiçbirini gözü tutmadı ve

* Zaloğlu Rüstem'den başka bu işe kimsenin yardımına koşamıyacağını anladı.

* Rüstem'e çok candan bir mektup yazarak, onu Milâd'ın oğlu Gürgin'e verdi.

* O uğurlu pehlivana : "Bu mektubumu al ve Zaloğlu Rüstem'e götür.

* "Bir duman hızı ile git. Ne gece dinlen, ne gündüz. Zabilistan'da da kalma.

* "Ona benim candan selâmlarımı söyle ve de ki : (Zaman, hiç sensiz kalmasın!)

* "Rüstem mektubu okuyup bitirince de, yine benim tarafımdan ona : (Ey, ün peşinde koşan pehlivan! Benim padişahlığım da, büyüklüğüm de senin sayendedir!

"Bu mektubu okur okumaz, Zabilistan'da hiç durmadan, kalk gel!) dersin!" diye buyurdu.

* Gürgin kalkıp, bir duman veya canından korkan bir yaban eşeği gibi hızla gitti.

* Zabilistan'daki o ünlü pehlivana erişerek, padişahın mektubunu verdi.

* Rüstem, padişahın mektubunu alır almaz, hemen hızla yola çıkıp saraya geldi.

* Padişahın tahtının önüne kapanıp yeri öperek, onun talihinin hep kutlu olması için dualar etti ve :

* "Padişahım, gelmemi buyurmuşsun; işte geldim, ne emrin var?

* "Ne emredersen, hizmetine hazırım. Büyüklük ve iyilik senden ayrılmasın!" dedi.

* Padişah da Rüstem'i görünce, ona iltifatta bulundu ve tahtının yanına oturtarak:

17650. * "Ey, pehlivan! Sen, hep sevinçli ve aydın canlı olasın!

* "Senin yüzünü gördüğüm gün, benim kutlu günümdür. Talihim, senin uyanık canınla gülümser...

* "Başıma gelen bir işin içinden çıkabilmek için, bu kadar pehlivan arasından seni seçtim.

* "Bu emrimi yerine getirmek sana zahmet vermezse, tacımın ve tahtımın selâmeti adına hazırlan!

* "Bizim çoban, benim at sürülerimin arasında bir yaban eşeğinin peyda olduğunu söylüyor" diyerek,

17655. * Olayı, çobandan nasıl işittiyse, başından sonuna kadar, olduğu gibi Rüstem'e anlattı ve

* Ona: "Ey, pehlivan! Önce bu savaşın önemini ve çekeceğin zahmetleri gözünün önüne getir de öyle git.

* "Kendini bu yaban eşeğinden koru. Çünkü belki de o, bizden intikam almak istiyen Ehrimen'dir!" dedi.

* Rüstem, karşılık olarak: "Senin tahtına tapan, senin talihin sayesinde, hiçbir şeyden korkmaz.

* "O, ister dev ve isterse erkek bir ejderha olsun, yine benim keskin kılıcımdan kurtulamaz!" dedi.

Rüstem'in Dev'i aramağa çıkması

17660. * Rüstem, elinde kılıcı ve ejderha gibi atı da altında, avlanmaya çıktı.

* Nihayet, devin bulunduğu ve bir çobanın da at sürülerini yaydığı ovaya geldi.

* Üç gün, bu otlakta ve at sürülerinin etrafında dolaşarak, devi aradı.

* Dördüncü günü onu ortalıkta görebildi ve hemen poyraz gibi hızla ona doğru seğirtti.

* Bu, dışı altın gibi parlak, fakat içi pis canlı olan ve yaban eşeği kılığına girmiş bir yaratıktı.

17665. * Önce hemen atını üzerine sürüp onu öldürmek istedi ise de, ona yaklaşınca bu düşüncesini değiştirdi.

* İçinden: "Ona öldürmektense, kementle diri diri tutmalı...

* "Onu hançerle öldürmektense, diri diri yakalayıp padişaha götürmek daha iyi!" dedi ve,

* Padişahlara yaraşan kemendini atarak, kafasını yakalamak istedi.

* Fakat cesur bir yaban eşeği kılığına girmiş olan dev, Rüstem'in kament attığını görünce, birdenbire gözden kayboldu.

(1)

17670. * Bu durumu görünce Rüstem, onun sahici bir yaban eşeği olmadığını ve onu zorla değil, hile ile yakalamak geldiğini anladı :

* "Bu, Ekvan adlı devden başkası olamaz. Bunu birdenbire ve el çabukluğuna getirip kılıçla öldürmek lâzım.

* "Ben dev Ekvan'ın yeri burası olduğunu, yaban eşeği derisine bürünüp dolaştığını, bilgili bir kimseden işitmiştim.

* "Onun işini kılıçla bitirecek, o altın gibi parlak derisinin üstüne kanını akıtmalı!" dedi.

* Rüstem böyle düşünürken dev, yine, ovada göründü ve Rüstem de tekrar atını hızla sürdü.

---

(1) Nüsha : * Dev kementten bir yel gibi sıyrılıp kurtulunca, Rüstem hiddetinden elinin üstünü ısırdı.

* Yayını kurup atını hızla koşturarak, Âzergeşes gibi bir ok attı.

* Rüstem yayını çeker çekmez, yaban eşeği tekrar gözden kayboldu.

* Rüstem, onu bulmak için, bir gün ve bir gece, o geniş ovada atını sağa, sola koşturdu.

* Nihayet, karnı acıktı ve susadı ; canı ekmek ve su istedi. Uykusuzluktan da başı atının eğerine düşmeye başladı.

* Su aramak için şuraya buraya hızla koşarken, önüne bir çeşme çıktı. Bunun suyu, gülsuyu gibi tatlı idi.

* Aşağıya inerek atını suladı ; kendisi de, yorgunluktan, biraz uyumak istedi.

* Ok kuburunu yastık yaptı. Atının eğerini çıkarıp,

* Otlamak için ovaya saldı. Kendi de eğeri suyun kenarına bırakarak uykuya daldı.

Dev Ekvan'ın Rüstem'i suya atması

* Ekvan, Rüstem'in uyumakta olduğunu görünce, yel gibi hızla geldi ve

* Onun yattığı yeri çepçevre çevirerek Rüstem'i yakaladığı gibi ovadan göklere kadar yükseltti.

17685. * Rüstem, uyanıp da kendisini bu durumda görünce, telâşlandı, akılla dolu olan başı korku ile doldu.

* İçinden: "Bana bu tuzağı kuran, o melûn devdir!

* "Artık, şu yüreğime de, koluma da, kuvvetime de, kılıcıma da, gürzüme de elveda!

* "Benim bu duruma düşmemle bütün âlem harap olacak ve Efrasiyâb'ın istediği yerine gelecek...

* "Bundan sonra ne Hüsrev kalır, ne Gûderz, ne Tûs, ne taht, ne taç, ne fil, ne de davul!

17690. * "Benim bu felâketim, bütün yeryüzüne kötülük getirecek. Bütün düşündüklerim altüst oldu.

* "Bu melûn devden benim intikamımı kim alacak? Ona kim denk olabilir ki?" dedi.

* Rüstem'in can korkusiyle titrediğini gören dev, ona: "Ey, fil gövdeli!

* "Söyle, bakalım, şimdi seni bu boşluktan nereye atayım istersin?

* "Dağlara mı, sulara mı? İnsanlardan uzak olan nereye düşmek istersin?" diye sordu.

17695. * Bu sözleri duyunca Rüstem, bütün dünyanın o melûn devin elinde olduğunu anladı.

*İçinden: "En iyisi, ona vereceğim karşılıkta bir hile kullanmak...

* "Bu, nihayet, bir devdir; ne yemin bilir, ne de verdiği sözde durur; kendisine söylenilenin aksini yapar.

* "Beni suya at dersem, bu soysuz beni kaldırıp dağlara atar.

* "Orada kıyamet başıma kopar, bütün kemiklerim kırılır.

17700. * "Onun için, beni suya atmasını sağlıyacak bir hile yapmalıyım!" diye düşündükten sonra,

* Devin sorgusuna karşılık olarak: "Bir Çin bilgini demiştir ki:

* "Canı suda çıkan bir kimsenin ruhu cennetin yüzünü göremez!

* "Öteki dünyada da düşkün olur, rahata kavuşamaz.

* "Aman, ne olursun, sen de beni suya atıp balıkların kursaklarını bana kefen yapma!

17705. * "Dağlara at, ki aslanlarla böbürler cesur bir insan pençesi görsünler!" dedi.

* Rüstem'in bu sözlerini duyunca Ekvan, bir deniz gibi homurdanarak,

* Ona : "Şimdi ben seni, iki dünyanın ortası olan yere atayım da gör!

* "Ruhun, düşkünlük içinde, topraklarda sürünsün ve öteki dünyaya gidemesin!"

* Diyerek, Rüstem'i derin bir suya attı. Yani, onun istediğinin tersini yaptı.

17710. * Rüstem, havadan suya düşer düşmez hemen keskin kılıcını çekerek,

* Kendisine saldıran timsahlara sallamağa başladı. Timsahlar, ne yapacaklarını şaşırdılar ; gördükleri bu şiddetli dayanma karşısında darmadağın oldular.

* Rüstem, sol eli sol ayağı ile yüzerek, sağ eli ve ayağı ile kendini koruyordu.

* Bir an bile dinlenmeden, böylece ,tam bir savaş eri gibi davrandı.

* Eğer mertlik göstererek ölümden kurtulmak mümkün olsaydı, bu felek de Rüstem'e hiçbir şey yapamazdı.

17715. * Fakat şu dönen felek işte böyledir ; insana bazan bal yedirir, bazan da zehir...

* Rüstem, böylece, mertliği sayesinde kendini kıyıya atabildi. Karaya çıkıp da ovayı tekrar görünce.

* Kulunun hayatını felâketten kurtaran Tanrıya şükürler etti.

* Biraz dinlendi ; belinden kemerini çözdü. Bebr-i beyân zırhını çıkarıp çeşmenin başına koydu.

* Azgın aslan Rüstem, kemendi ve silâhı kuruduktan sonra, zırhını yeniden kuşanarak,

17720. * Evvelce uyuya kaldığı ve soysuz devin işi azıttığı yere geldi.

* Fakat orada atını göremeyince, yeryüzünü eline geçirmiş olan Rüstem, feleğe kızmaya başladı.

* Fena halde kızdı. Eğeri ve dizginleri eline alarak, can sıkıntısı içinde, atını aramaya koyuldu.

* Yitiğini bulmak için yürürken, biraz sonra, karşısına bir otlak çıktı.

* Burası, ormanlık, güzel bir yerdi. Her yanda sular akıyor, türlü türlü kuşlar ötüyordu.

17725. * Efrasiyâb'ın at sürülerine bakan çoban da, ormanın içindeki bir yerde uykuya varmıştı.

* Rüstem'in Rahş'ı da gelip, dev gibi, bu sürünün içine girmiş, olanca sesiyle kişniyordu...

* Rüstem onu görünce, padişahlara yaraşan kemendini atıp, kafasından yakaladı.

* Sırtından tozunu silkerek onu eğerledi ve bu işi başarttığı için de Tanrıya şükretti.

* Dizgini boyuna geçirerek üstüne bindi ve kılıncını çekti.

17730. * Tanrının adı dilinde ve kılıcı da elinde olarak, oradaki bütün at sürüsünü önüne katıp götürdü.

* Atların seslerini duyup uyanan çoban,

* Sersem bir halde, yanında bulunan atlıları çağırarak, hepsini hızla giden atlara bindirdi.

* Hepsi de kementlerini ve yaylarını alarak, böyle kötü bir niyetle buralara kadar gelenin ;

* Bu otlağa, bu kadar atlarının bulunduğu yere girmek cüretinde bulunan kim olduğunu anlamak ve.

17735. * Bu işi yapan savaş aslanının derisini parçalamak için, olanca hızıyle, atlarını sürdüler.

* Rüstem, bu peşinden koşanları görünce, hemen keskin kılıcını çekip:

* "Ben, Samoğlu Destan'ın oğlu Rüstem'im! diye aslan gibi kükredikten sonra,

* Kılıçla, onların üçte ikisini öldürdü. Bu hali gören çoban, hemen ters yüzüne dönüp, kaçtı...

* Geri kalanlar da kaçınca, Rüstem yayı kolunda, hızla onların arkalarından gitti.

Efrasiyâb'ın atlarını görmeğe gelmesi ve Rüstem'in Dev Ekvan'ı öldürmesi

17740. * Atlarını görmek isteğiyle yola çıkıp hızla gelen Efrasiyâb da, tam bu sırada, otlağa erişti.

* Gam dağıtmak için, yanındaki pehlivanlarla birlikte şarap ve çalgı da getirtmiş.

* Hep birlikte, her çobanın atlarını yaydığı o sulak ovaya gelmişti.

* Otlağa yaklaştıkları halde, çobandan da, atlardan da bir şey göremediler.

* Yalnız uzaktan uzağa ve birbirinin ardı sıra, ovadan at kişnemeleri duyuluyor

17745. * Ve Rahş'ın ayaklarından kalkan tozlar görünüyordu...

* Derken, zavallı ihtiyar çoban da çıka geldi. Rüstem'den ve aldığı ok yarasından, feryat ederek,

* Turan padişahı Efrasiyâb'ın yanına koştu ve ona başına gelen garip işi anlattı :

* "Rüstem tek başına gelerek ve bizden birçoklarını da öldürerek, at sürülerini elimden alıp gitti!" dedi.

(1)

* Türkler arasında ileri geri birçok lâflar edildi : "Nasıl oluyor da, o intikamcı bu ovaya bir başına gelebiliyor?

17750. * "Hepimiz birden ona karşı silâha sarılmalıyız. Bu iş, bizi, rezil olmaktan da beter bir duruma düşürdü.

* "Demek biz o kadar âciziz, ki bir kişinin başına bizim kanımızı dökmek cesaretini kendinde görebiliyor.

* "Bu rezalete artık katlanılır mı? Hayır, bu işi karşılıksız bırakmamalıyız!" dediler.

* Bunun üzerine, yanlarına dört de fil alarak, Rüstem'in peşine düştüler.

---

(1) Nüsha : * Efrasiyâb bu sözleri duyunca, kafasında, geçmiş günler canlandı.

* Efrasiyâb'ın erleri Rüstem'e yaklaştıkları zaman, o da, yayını omuzundan çıkarıp eline alarak üzerlerine yürüdü.

17755. * Bulutlardan çığ yağar gibi, üzerlerine ok ve kılıç yağdırdı.

* Bu cesur kahraman onlardan böylece altmış kişiyi yere serdikten sonra, kılıcı ile yayını bırakarak eline gürzünü aldı ve,

* O pehlivanlardan kırk kadarını da gürzü ile öldürünce, komutan Efrasiyâb korkarak kaçmaya başladı.

* Rüstem, o dört beyaz fili de onların ellerinden aldı. Düşman erleri canlarından da, dünyalarından da bıkıp

* Kaçarlarken Rüstem de, elinde gürzle, iki fersahlık yere kadar onları bir buhar bulutu gibi takip etti.

17760. * Üzerlerine, hiç durmadan, dolu gibi gürz yağdırdı ;

* Başlıklarını, tulgalarını parça parça etti...

* Rüstem, böylece, düşmanların fillerini, at sürülerini ve eşyalarını eline geçirdikten sonra,

* Tekrar o çeşmenin başına geldi. Fakat, yine, içinde savaş isteği uyandı, yerinde durmadı.

* Tam bu sırada idi, ki dev Ekvan da yine göründü ve Rüstem'e: "Öyle, ne düşünüyorsun? Hâlâ savaştan bıkmadın mı?

17765. * "Denizlerde timsahların pençesinden kurtulduktan sonra, tuttun, ovada savaştın. Biraz dinlen artık!" dedi.

* Rüstem, devin bu sözlerini duyunca, bir aslan gibi kükredi ve,

* Hemen o kangal kangal ipini çıkarıp deve attığı gibi, onu belinden yakalayıverdi.

* Kendisi de eğerin üstünde biraz sendelemedi değil; fakat, hemen ağır gürzünü kaldırıp, demirciler örse çekici nasıl indirirlerse,

* O azgın fil de, devin neresine rasgelirse gürzünü öylece indirerek kafasını, beynini ve omuzlarını paramparça etti.

17770. * Sonra atından inip su renkli hançerini çekerek kafasını gövdesinden ayırdı.

* İşini bitirince, bu savaş gününde kendisine zaferi bağışlıyan Tanrıya şükürler etti.

* Tanrı'ya şükür etmiyen nankörleri sen insandan sayma, onlar birer devdir, çünkü,

* İnsanlıktan uzaklaşan bir insanı dev olarak kabul etmek gerek...

* Bu söylediklerimi aklı kabul etmiyen bir kimse, bunların derin anlamını kavrıyamamış demektir.

17775. * Boylu boslu, kolları kuvvetli bir pehlivana da

* Kahraman demelisin, dev Ekvan değil.. Kahramanların hikâyelerini dilinden düşürme.

* Ey feleğin her halini görmüş, onun çok acısını ve tatlısını tatmış, çok yaşamış kişi!

* Hele söyle bakalım, şu boyuna uzayıp giden zaman, insanlara daha ne kadar güçlükler ve kolaylıklar gösterecek?

* Uzun süren bir ömür, azgın fillerin bile boynunu büker.

17780. * Şu hızla dönen kubbenin altında, kim bilir, daha ne kadar düğünler ve ne kadar savaşlar olacak?

Rüstem'in İran'a dönmesi

* Rüstem, o alçak devin kafasını kestikten sonra, fil gövdeli atına bindi.

* Türklerin bıraktıkları bütün eşyayı alıp, sürüleri de önüne kattı.

* Filler ve aldığı eşya ile birlikte yola çıktı. Bütün yeryüzü, onun sayesinde, süslenip püslendi.

* Daha yolda iken padişah, onun muzaffer olarak gelmekte olduğunu haber alınca,

17785. * Yaban eşeği kılındaki devi avlamak için beline kemerini kuşanıp giden ve

* Şimdi de dev ile filleri eline geçiren, karada kaplan, suda da timsah olan,

* Kılıcından ne dev, ne aslan, ne de savaşçı kurtulamıyan

* Rüstem'i karşılamak için hazırlandı. Pehlivanlarda başlıklarını giydiler,

* Padişahlar padişahının bayrağını da alarak, borularla çıngırakları azgın fillere yükleyip yola çıktılar.

17790. * Bütün erler, bölük bölük, onu karşıladılar. Yeryüzünün sahibi olan padişah, sevinç içinde idi.

* Rüstem, kendisine karşı çıkan yüce padişahın bayrağını görünce,

* Atından inip yeri öptü; erlerin sevinç çığlıkları, boru ve davul sesleri de göklere yükseldi.

* Ordunun ileri gelenleri de atlarından indiler. Padişah atını sürdü.

* Büyüklerin büyüğü, taçlar bağışlıyan Padişah, Rüstem'in atına binmesini buyurdu. (1)

17795. * Oradan, gönülleri sevinç içinde, doğruca Padişahın köşküne geldiler.

* Rüstem, kendine binek olarak Rahş'ı yeter gördüğü için, getirdiği bütün atları İranlılara dağıttı.

* Filleri de, taht ve taç sahibi Padişahın fillerinin yanına gönderdi.

* Köşkü süsleyip donatarak, bir hafta kadar oturup şarap içtiler; çalgıcılar rûd çalıyorlardı.

* Rüstem, bu içki ve eğlence meclisinde, Ekvan'la aralarında geçenleri Padişaha şöylece anlatmaya koyuldu:

---

(1) Nüsha: * Tehemten, Rahş yine bir dağ gibi binip de yola düzülünce, ötekiler de atlarına binip yürüdüler.

17800. * "Ben, ömrümde, bu kadar güzel vücutlu ve güzel renkli bir yaban eşeği görmedim.

* "Fakat kılıcımla derisini yardığım zaman onun, ne dostların, ne de düşmanların faydalanabilecekleri bir yaratık olmadığını gördüm.

* "Vücuduna bakılmaya bile değmezdi; gözleri ak, dudakları da kara idi.

* "Devler bile onun kadar güçlü kuvvetli olamaz. Bütün ova, onun yüzünden, bir kan denizine dönmüştü.

* "Kafasını hançerle kopardığım zaman, havaya, yağmur gibi kan fışkırdı!" dedi.

17805. * Keyhüsrev, onun bu sözlerine şaştı, kaldı. Elindeki kadehi bırakarak,

* Kimsenin görüp işitmediği bir hilkat hazinesi olan,

* İnsanlar arasında boy bos ve cesaretçe bir eşi daha bulunmıyan öyle bir pehlivana sahip bulunduğu için, Tanrı'ya şükretti ve :

* "Eğer şu feleğin sahibi olan Tanrı, adalet ve şefkatinden bana da bir hisse ayırmamış olsaydı.

* "Yeryüzünde böyle bir adamım ve fillerle devler de avım olmazdı!" dedi.

* İki hafta böylece yiyip içerek, barış ve savaş üzerinde konuştular.

* Üçüncü hafta Rüstem, muzaffer ve neşeli olarak, memleketine dönmek isteğinde bulundu :

* "Sam'ın oğlu Zâl'i göresim geldi. Kusura bakmayın, insan bu gibi isteklerini saklıyamıyor.

* "İzin olursa ben hemen gidip yine geleyim. Dönüşümde, intikam için yeniden hazırlıklara başlarız.

* "Çünkü Siyâvuş'un intikamını böyle atlar ve sürülerle kapatmak, bu işi küçümsemek doğru değil!" dedi.

* Bunun üzerine Padişah, hazinesinin kapısını açtı. Onun, burada saklı, çok değerli mücevherleri vardı.

* Onları getirip bir kadehin içine dol durdu. Ayrıca, altın iplikle dokunmuş beş kat elbiseyi,

* Altın kemerli Rum köleleri, altın gerdanlıklı cariyeleri,

* Halıları, fildişi tahtı, kumaşları, altınları ve firuzeden yapılmış bir tacı

* Rüstem'e bağışlıyarak ona : "Bunları da yanında götürüver.

17820. * "Yalnız, yanımda bir gün daha kalacaksın; gitme işi sonra..." dedi.

* Rüstem de orada kaldı. Oturup, beraberce, hurma şarabı içtiler. Sabahleyin erkenden Rüstem gitmeye hazırlandı.

* Padişah, iki fersahlık yola kadar uğurladıktan sonra, onu kucaklayıp vedalaştı.

* Rüstem yoluna devam ederken, o da geriye döndü.

* İşte böylece bütün istekleri olmuş, dünya eline geçmişti.

17825. * Feleğin dönüşü böyledir. O, bazan ok gibi düz, bazan da yay gibi eğridir.

* İşte, ünlü pehlivan Rüstem'le Ekvan'ın hikâyesi burada bitti.

(1)

* Şimdi de, Bijen'in yaptığı, ağlanacak kadar acıklı savaşı anlatacağım.

---

(1) Nüsha: * Toprağı, gören ve konuşan bir varlık haline getiren temiz Tanrıya şükrederim.

* O Tanrıya, ki isterse, karıncaya bir erkek aslanın gücünü verir ve sivrisineği bir savaş filine üstün geirir.

Bijen ile Münije'nin Hikâyesi (*)

* Karanlıkta ne Müşterinin, ne Merihin, ne de Zühalin görünmedikleri; gecenin yüzünün katranla sıvanmış boncuğa benzediği bir zamandı.

* Yolculuğa çıkmış ve süslenmiş, hazırlanmış olan ay bile,

* Yukarıdaki sarayında bunalmış ve beli bükülmüş bir halde idi.

* Tacının üçte ikisi kararmış olarak, toza ve sülgene bulanmış bir havanın içinde duruyordu.

* Bu karanlık gece vakti, bütün ovalar ve çayırlar, karga kanadı kadar siyah bir örtü ile örtülmüşlerdi.

* Paslanmış bir çeliğe benziyen göklerin yüzü katranla sıvanmış gibi idi.

(*) Tercüme için esas tutulan nüshada, Bîjen'in savaştığı canavarlar bazan domuz, bazan da yılan olarak birbirlerine karıştırılmışlardır. Bu nüsha ile tercümenin başından beri karşılaştırmakta olduğum İran baskısı nüshada ise, bu hikâyedeki canavarlar hep domuz olarak gösterilmişlerdir. Pek önemli olmıyan bu farkı ve ondan doğacak karışıklığı ortadan kaldırmak için, hikâyedeki canavarları — vak'aya da uygun olarak — hep domuz olarak göstermeği tercih ettim. K. A.

* Bu karanlığın içinde Ehrimen, ağzını açmış bir kara yılan gibi, her yandan görünüyor;

17835. * Her soluk verişinde, yakmak için kömürü üfleyip ortalığı dumana boğan, bir zenciyi andırıyordu.

* Bağlarda ve dere kenarlarında da bir katran denizi dalgalanıyordu.

* Güneşin eli ayağı yorulmuş, dönen felek bile dönmekten kalmıştı.

* Yeryüzü, bu katran renkli çadırların altında, uykuya varmış gibi idi.

* Bütün dünya içten gelme bir korku içinde bulunuyor ; gecenin bekçisi elinde çıngıraklariyle bekliyordu.

17840. * Ortalıkta ne bir kuş sesi, ne de bir canavar homurtusu vardı. Zaman, derin bir sessizlik içinde, susuyordu.

* İnişlerle yokuşlar birbirinden ayırdedilmez hale gelmişlerdi. Bu sürekli sessizlik içinde içim sıkıldı.

* Bu iç sıkıntısı ile yerimden fırladım. Evinde, vefalı bir sevgilim vardı.

* Heyecanla kalkıp, ondan, bir mum getirmesini istedim. Bunun üzerine, o vefalı sevgilim bulunduğum bahçeye gelerek

* Bana : "Bu karanlık gecede ve bu vakitte mumu ne yapacaksın? Uykun yok mu? Niçin uyumuyorsun?" dedi.

17845. * Ben de, ona : "Hiç uykum yok. Bana güneş kadar parlak bir mum getir.

* "Onu önüme koy. Şuracıkta bir içki sofrası kur. Eline şarap kadehini ve çengi al; hem iç hem de çal!" dedim,

* O vefalı güzel gidip parlak bir mum, bir kandil,

* Şarap, nar, turunç ve ayva ile padişahlara lâyık şarapla dolu bir kadeh getirdi.

* Bir yandan şarap verdi, bir yandan da çenk çaldı. Böylelikle, Hârût'un büyüsü ile büyülenmiş gibi oldum.

17850. * Gönlüm bütün dileklerine kavuşarak, böylece, karanlık gecem gündüze döndü.

* Beraberce birkaç kadeh içtikten sonra, şimdi bak, o güneş yüzlü ay bana ne dedi.

* Dedi ki : "Felek, sesin varlığınla sevinmiş!

* "Sen içmene devam et. Ben de sana eski zamanlardan kalmış bir defterden bir hikâye okuyayım.

* "Bunu dinleyince, şu feleğin yaptığı işlere şaşıp kalacaksın.

17855. * "Anlatacağım bu hikâyenin sevgi, hile ve savaş gibi türlü, türlü konuları vardır. Bilgili, akıllı insanlar için dinlenmeye lâyıktır!"

* Ben, o selvi boylu güzele: "Ey, ay yüzlü! Evet, bu gece sen bana o hikâyeyi anlatıver.

* "Şu düzensiz feleğin insanlara yaptığı türlü türlü iyiliklerden ve kötülüklerden bahset.

* "Onun huyu suyu belli değildir. İnsan aklı onun verdiği derde de ermez, dermana da!" dedim.

* O, bana: "Peki, ben anlatırım ama, sen de bir Pehlevce kitaptan okuyacağım bu hikâyeyi nazma çekeceksin!" deyince,

17860. * Ben: "Ey, güzel yüzlü ay! Haydi, anlat da, sana olan sevgimi artır.

* "Belki, böylelikle, sıkıntı içerisinde olan şu gönlüm açılır da, bu zifiri gecede ben de uyumak tasasından kurtulurum.

* "Ey, her türlü güzellikle süslenmiş olan sevgili! Benim ruhum da seninle süslenir...

* "Ben de bu hikâyeyi, senden nasıl dinlersem, olduğu gibi nazma çekeceğim.

* "Ey, vefalı sevgili! Ey, iyilikten anlıyan arkadaş! Ben onu hem yazar, hem de sana teşekkür ederim!" dedim.

* Bunun üzerine o vefalı sevgili, bu hikâyeyi, eski zamandan kalmış olan bir Pehlevce kitaptan okudu, ben de yazdım.

* Şimdi, sen de, benim nazmıma kulak ver ; aklını başına al ve onu hatırında tut.

Erman'lıların Hüsrev'den Adalet İstemeleri

* Şu dönen feleğin, Müşterinin ve güneşin sahibi olan Tanrı'nın adı ile söze başlarım.

* Hüsrev, Turanlılardan intikamını aldıktan sonra, dünyaya yeni bir düzen vermek istedi.

* Turan ülkesinde Padişahlık tahtından eser kalmayınca, Hüsrev'in tahtı güneşin de üstüne yüceldi.

* İran ülkesi göklerle bir oldu ve Hüsrev hür İranlılara adaleti yaydı.

* Dünya, ilk yaratıldığı zamanki halini aldı; Hüsrev, adaletin suyu ile her yeri yıkayıp kötülükten temizledi.

* Akıllı kimseler, selin basıp geçtiği yerde yatıp uyumıyacakları için,

* Dünyanın üçte ikisi de, Siyâvuş'un intikamını alan Keyhüsrev'in hükmüne girdi.

* Bir gün Hüsrev, bu zaferin sevinci ile bir içki meclisi kurmak istiyerek, ordunun büyüklerini çağırttı.

* Başına mücevherlerle süslü tacını koyup, kumaşlarla bezenmiş tahtının üstüne oturan Hüsrev,

* Elindeki yakut kadehle bir yandan şarap içiyor, bir yandan da çalgıcıların çaldıkları çengi dinliyordu.

* Bütün büyükler de orada idiler : Kâvus oğlu Feriburz, Güstehem,

* Geşvat oğlu Gûderz, Ferhat, Giv, Milât oğlu Gürgin, Şâpur, Nevzer,

* Nevzer ailesinin en büyüğü, ordular bozan Tûs, Harrât ve savaşçı Bijen... gibi

* Hüsrev'i taparcasına seven bütün büyük pehlivanlar, ellerinde padişahlara yaraşan,

* Akik gibi kırmızı şarapla dolu kadehler ve önlerinde deste deste yaban gülleriyle oturuyorlardı.

* Kâkülleri yasemin gibi yanaklarına miskler saçan, peri yüzlü hizmetçiler de, Hüsrev'in önünde ve ayakta duruyorlardı.

* Meclis, türlü türlü renklerle süslen- ve güzel kokularla kokulandırılmıştı. Saray Nazırı da, Padişahın önünde ve ayakta bekli yordu...

* Bu sırada, kapıcılardan biri,. kapının perdesini açarak içeriye girdi ve Nazıra yaklaşıp :

17885. * "İranla Turan arasındaki sınırda yaşıyon Ermanlılar.

* "Uzun bir yolculuğa katlanarak buraya kadar gelmişler. Padişaha sığınmak için huzura girmek istiyorlar!" dedi.

* Akıllı nâzır bunu duyunca hemen padişahın yanına giderek,

* Aldığı bu haberi kendisine bildirdi; aldığı emir üzerine ve usulüne uygun olarak, gelen heyeti Padişahın huzuruna soktu .

* Huzura girenlerin hepsi de ağlayıp sızlıyor, feryat ediyorlardı.

17890. * Ellerini kavuşturarak ve yüzleriyle yeri süpürerek :

* "Ey Muzaffer Padişah! Sen, çok yaşa! Çünkü, çok yaşamaya lâyıksın!

* "Biz, sırf adalet istemek için, bir yanı İran, bir yanı Turan olan sınırdan geliyoruz.

* "Buraya Erman derler. Ermanlıların hepsinden sana selâm getirdik.

* "Ey, Padişah, sen çok yaşa ve dünyanın her yerinde kötülere karşı âcizlerin yardımcısı ol!

17895. * "Sen, yedi ülkenin padişahı ve her memlekette kötülere karşı âcizlerin yardımcısısın!

* "Bizim memleketimiz Turanla bitişik olduğu için, başımız Turanlılarla belâdadır.

* "Şimdilik derdimiz de, İran sınırındaki bir ormandır.

* "Orada bizim birçok ekili tarlalarımız ve yemiş ağaçlarımız var.

Otlaklarımız ve bütün varımız, yoğumuz da oradadır. Ey, İran Padişahı, bizim hakkımızı da koru!

17900. * "Çünkü bu ormana birçok domuzlar musallat oldu. Çayırları ve her yeri kapladılar.

* "Bunların dişleri fildişine, vücutları da dağa benziyor. Erman halkı onların zararlarına dayanamaz oldu.

* "Hayvanlarımıza ve ekinlerimize verdikleri zararın haddi, hesabı yok.

* "Çok eskiden dikilmiş olan ağaçlarımızı dişleriyle söküp atmak onlar için işten bile değil...

* "Onların dişlerine kara taşlar bile dayanamaz. Onların yüzünden, günün birinde sefil olacağız..." dediler.

17905. * Padişah, bu adalet istiyen zavallıların sözlerini duyunca, yüreği sızladı, çok üzüldü.

* "Pehlivanlarının ileri gelenlerine: "Ey, ünlü kumandanlarım! İçinizden, akranları arasında kim adını yüceltmek istiyorsa,

* "Büyüklüğün adı ve savaşın şerefi için, kalksın, o ormana gitsin ve

* "Kılıciyle domuzların kafalarını kessin! Bu işi başaracak olandan hazinemi de esirgemem, mücevherlerimi de..." dedi.

* Sonra, ortaya altın bir masa getirilmesini buyurdu. Hazineci hemen onu getirip Padişahın önüne koydu.

17910. * Masanın üstüne de, türlü türlü mücevherler getirip döktüler ve hepsini birbirine karıştırdılar.

* Bunlardan başka, üzerlerinde Kâvus'un damgası bulunan, on tane de at getirdiler.

* Onları da Rum kumaşlariyle süsledikten sonra, pehlivanların arasından, istenilen işi başaracak olanın ortaya çıkmasını beklediler.

* Padişah, yine: "Ey, benim övülmeye değer, ünlü kahramanlarım!

* "Benim hazinem, benim derdimi kendi derdi gibi bilen ve ona çare arayanındır!" dedi ise de,

17915. * Orada bulunanların içinden, karşılık veren olmadı. Derken, soylu Giv'in oğlu Bîjen,

* Bütün pehlivanların arasından sıyrılıp ilerledi ve Padişaha dualar ederek :

* "Bütün yeryüzü, buyruğunda olsun ve sarayın da senden başka padişah görmesin!

* "Tenim de, canım da senindir. Buyruğunu yerine ben getireceğim!" dedi.

* Bîjen bu sözleri söylerken Giv, meclisin öteki başında durmuş dinliyordu. Oğlunun üzerine aldığı bu işi çok ağır buldu.

17920. * Yerinden kalkıp önce Padişahı övdükten sonra, oğluna öğüt vermeye başladı. Ona :

* "Bu cesaret, bu kendine güven de nereden geliyor?

* "Ne kadar becerikli ve bilgili de olsa, bir genç yine tecrübesiz ve hünersiz sayılır.

* "İnsan, önce, dünyanın iyiliğini ve kötülüğünü görmeli ; acısını, tatlısını tatmalı...

* "Bilmediğin bir yola sapıp ta, Padişahın yanındaki itibarını kaybetme!" deyince,

17925. * O talihi uyanık, akıllı ve genç Bîjen, babasının bu sözlerine çok kızdı ve

* Karşılık olarak : "Ey, muzaffer baba! Sen, beni o kadar âciz görme!

* "Sözlerime inan. Çünkü ben, iş başında genç ve akılca da ihtiyarım.

* "Ben, ordular bozan Giv oğlu Bîjenim! domuzların kafalarını da gövdelerinden ayıracağım!" dedi.

* Padişah, Bîjen'in bu sözlerini duyunca, çok sevindi. Ona dualar ederek bu iş için izin verdi ve :

17930. * "Ey, kahraman! dedi. Sen, bütün kötülüklere karşı bir kalkansın!

* "Bir kimsenin, senin gibi bir kahramanı olduktan sonra, düşmandan korkması aptallıktır!"

* Bundan sonra da, Milât oğlu Gürgin'e dönerek : "Bîjen, Erman yolunu bilmez.

* "Sen, su derbendine kadar beraber git ve bütün bu yolda ona arkadaşlık et!" (1) diye emir verdi.

Bîjen'in Domuzlarla Savaşması

* Bîjen, padişahtan izin alınca, yol hazırlığına başladı. Kemerini kuşandı, tulgasını giydi.

---

(1) Nüsha : Bu beyit şu şekildedir: "Atına binerek ona hem kılavuzluk, hem de arkadaşlık et!"

17935. * Kuvvet ve cesaretce kendisine denk olan Milât oğlu Gürgin'i de yanına aldı.

* Padişahın sarayından ayrıldıktan sonra, yollarda avlanmak için, zağar ve doğan da götürdü.

* Yollarda birçok yaban eşekleri ve ceylânlar avlayıp kafalarını kopardı. Gezdiği bütün yerlerde, şiddetinden, bir aslan gibi köpürüyordu.

* Ovalardaki bütün yaban keçilerinin karınları, zağarların pençeleriyle parçalandı ve yürekleri kızgın dağlarla dağlandı.

* Bütün yaban eşekleri arasında, kellesi Bîjen'in kemendine düşmiyen kalmadı. Bîjen, âdeta, devleri bağlıyan Tahmur'un ta kendisiydi.

17940. * Havada uçan doğanların pençelerine düşen sülünlerin kanları da, çayırlardaki yaseminlere damlıyordu...

* Bütün yol, onlara, bağlık bahçelik yerler gibi güzel göründü.

* Nihayet, adı geçen ormana geldiler; geldiler ama, Bîjen de bu işin nereye varacağını düşünmeye başladı.

* Ormana şöyle bir göz atınca, kızgınlığından, kanı başına sıçradı.

* Çünkü her taraf domuzlarla dolu idi. Bîjen'in geldiğinden haberleri olmadığı için, ortalıkta koşuşup duruyorlardı.

* Bîjen'le arkadaşı, önce, korkunç bir ateş yaktılar ve kenarına oturup içine boyuna odun attılar.

* Yanlarında bir tulum dolusu şarap vardı. Bir de dişi ve iri bir yaban eşeği yakalayıp

* Ateşin üzerinde kebabını yaptılar. Bir yandan yediler, bir yandan da içtiler.

* Birbirlerine şarap sunup, neşe içinde vakit geçirdiler.

* Nihayet, şaraptan her ikisinin de yüzleri kızarınca, Gürgin uyuyacak bir yer aradı.

* Fakat Bîjen: "Ey, kardeş! Benim uykum yok. Sen de gözünü kırpma ve bir an bile gafil bulunma!

* "Önce işimizi bitirelim, Padişahın yüreğindeki derdi atalım da, uykuyu sonra düşünürüz!" dedi ve,

* Kalkıp ormana yaklaşarak, rasgele, domuzlarla savaşmaya başladı.

* Gürgin'e: "Ya olduğun yerde dur, yahut sen de içeri gel!

* "Ben bir domuzla savaşırken sen de o suyun başına gidip onu tut.

17955. * "Ormanın içinde bir gürültü kopunca, hemen gürzünü eline al. Çok tetik bulun.

* "Benim pençemden sağlam olarak kurtulacakların kafasını bir vuruşta koparıver!" dedi.

* Gürgin, onun bu sözlerini dinledikten sonra: "İyi ama, biz padişaha böyle bir söz vermedik!

* "Bu işi başarmak için altınları, gümüşleri ve mücevherleri alan sensin! Bu domuzlarla savaşmak için beline kemerini kuşanan da sen!

* "O halde, benden bir yardım bekleme. Benim ödevim, seni buraya getirmekten ibarettir!" diye karşılık verdi.

17960. * Bîjen, bu sözleri duyunca, canı sıkıldı ve ondan kızgınlıkla yüzünü çevirerek,

* Aslan gibi, bir başına ormana daldı. Yayına kirişini takıp,

* Bahar bulutları gibi gürliyerek, ağaçların yapraklarını, yağmur gibi, yerlere döktü...

* Elindeki su verilmiş hançerle, sarhoş bir fil gibi, bir domuzun ardına düştü.

* Oradaki bütün canavarlar ona saldırıp, dişleriyle yerden taşları söktüler.

17965. * Bunların içinden Ehrimen'e benziyen biri, Bîjen'in zırhını parçaladı ve,

* Dişlerini, çelik bir törpü gibi, ağaçlara sürtmeye başladı.

* Böylece, savaş kızışıyordu. Ormandan dumanlar yükselmeye başladı.

* Sonunda Bîjen o domuzun beline indirdiği bir hançerle, gövdesini ikiye böldü.

* Bunu görünce, o cesur hayvanların gözleri yıldı ve hepsi de birer tilkiye döndüler. Zaten yedikleri kılıçla vücutları kan içinde kaldığı için, savaşmaktan da bıkmışlardı.

17970. * Bunun üzerine Bîjen, hepsinin de, birer birer kafalarını kesti ve Şebrenk adlı azgın atının terkisine bağladı.

* Bundan maksadı, leşlerini yere serdikten sonra, kellelerini Padişaha götürüp ona ve

* İranlı kahramanlara, kendisinin savaş domuzlarının kafalarını nasıl kopardığını ve

* Mandaların bile taşımaktan âciz kaldıkları dağ gibi gövdelerini nasıl kaldırıp havaya fırlattığını göstermekti...

Gürgin'in Bîjen'i kıskanması

* Kötü niyetli Gürgin de, ormanın bir köşesine çekilmiş, sessiz sedasız, birtakım düşüncelere dalmıştı.

17975. * Bîjen işini başarınca, orman da Gürgin'in gözlerinde karardı ve Bîjen'i, görünüşte, övdü.

* Kıskançlığından, Bîjen'in bu işi başarması içine dert oldu. Beri yandan da, onunla işbirliği yapmadı diye, adının kötüye çıkacağından korkmaya başladı.

* Bunun içindir ki, aklını ve düşüncesini darmadağın etmiş olan Ehrimen, onu Bîjen'e bir kötülük işlemek için de dürttü.

* Evet, o böyle bir kötülük düşünüyordu ama, alında yazılı olan başka türlü idi ve o Tanrı'nın adını hiç anmıyordu.

* Başkasına kuyu kazanın, kendisinin düşmemesi için dikkatli olması gerek...

17980. * Gürgin, böylece, kendisini olduğundan fazla göstermek ve ad kazanmak için, Bîjen'e bir tuzak kurmakla meşguldü.

* Onun bu kötü düşüncesinden haberi olmıyan Bîjen de, onun bütün söylediklerini doğru sanıyordu.

* Kırmızı şaraptan biraz daha içtikten sonra Bîjen, Gürgin'e bakarak:

* "Benim, bu canavarlarla ne güzel savaştığımı gördün, değil mi? Savaştaki bu ustalığı benden başkası gösterebilir mi?" diye sorunca,

* Gürgin: "Ey, güzel yüzlü kahraman! Ben, yeryüzünde, senin gibi bir savaşçı daha görmedim!" diye karşılık verdi.

17985. * Bu sözlere sevinen Bîjen, onun yüreğinin, kıskançlıktan, bir çelik haline geldiğini bilmiyordu.

* Bundan sonra, birkaç kadeh daha içip güldüler, eğlendiler.

* Derken Gürgin, Bîjen'e: "Doğrusu ya, aslanlar gibi gösterdiğin yiğitliğe şaştım, kaldım.

* "Tanrı'nın ve şu yüce talihinin sayesinde, sen böyle daha nice nice başarılar gösterirsin!

* "Şimdi kulağını bana ver de, söyliyeceklerimi iyi dinle. Sana, söylenmeye değer şeylerden bahsedeceğim.

17990. * "Dediğim gibi, sözlerimi dinle, çünkü ben buralara Rüstem, Gîv, Güstehem, hattâ Nevzer oğlu Tûs ve Gejdehem ile çok geldim...

* "Onlarla birlikte şu büyük ovada ne başarılar göstermedik! Şimdi hepsi de tarihe karıştı.

* "Gösterdiğimiz kahramanlıklarla adımızı yükselttik ve Padişahın yanında büyüdük.

* "Buraya iki gün uzaklıkta ve Turan sınırında bir eğlence yeri vardır.

* "Orası, yeşil ve sarı yapraklı ağaçlarla bezenmiş bir ovadır, ki her duygulu insanın yüreğini açar.

17995. * "Her ne yanına gitsen ormanlar, bahçeler ve akarsularla karşılaşırsın. Tam senin gibi bir pehlivanın yaşıyacağı yerdir doğrusu...

* "Toprakları, Perniyan kumaşı gibi, renk renk çiçeklerle döşenmiştir; havası misk gibi kokar; derelerinin suyu o kadar tatlıdır, ki gülsuyu sanılabilir.

* "Yasemin ağaçlarının dalları üzerlerindeki çiçeklerin çokluğundan, yerlere sarkar. Gülleri put kadar güzeldir ve bülbülleri de puta tapanlara benzer...

* "Sülünler, güllerin çevresinde dönüp dururlar; bülbüller, selvi ağaçlarında şakırlar.

* "Derken, aradan çok geçmeden, o dere boyları bir cennete döner.

18000. * O dağlarda, ovalarda peri yüzlü kızlardan geçilmez olur. Kızlar, neşe içinde, her yanda öbek öbek toplanırlar.

* "Efresiyâb'ın kızı Münije de gelip o dağları ve bahçeleri yüzünün ışıklariyle aydınlatır.

* "Emrindeki yüz cariye ile gelip, çadırını o çayırlara kurar.

* "Her taraf Türk kızlariyle dolar. Bunlar selvi boylu, misk kokulu, kara saçlı ve yüzleri örtülüdür.

* "Yanakları güller, gözleri uyku, dudakları şarap ve gülsuyu kokulariyle doludur.

* "Bütün ova onların vücutlariyle süslenerek, bir Çin puthanesi gibi, türlü türlü güzellikler içinde kalır.

* "Haydi, kalk, şimdi seninle o eğlence yerine gidelim. Hattâ bir günlük yolculuktan sonra bile oraya erişebiliriz.

* "O peri yüzlü kızlardan birkaçını alıp da Hüsrev'in yanına öyle dönelim!" dedi.

* Genç Bîjen, Gürgin'in bu sözlerini duyunca, kanı oynadı ve yerinden fırlıyarak.

* Gürgin'e: "Haydi, kalk, hemen gidelim de şuranın zevkini çıkaralım!" dedi.

* Bunun üzerine, kalkıp atlarına binerek o eğlence yerine doğru yola çıktılar.

* Bu sırada Bîjen bir yandan elde ettiği zaferi, bir yandan da edeceği zevki düşünüyordu.

* Ne de olsa, gençti; bunun içindir, ki uzun boylu düşündükten sonra, her genç gibi, o da zevki tercih etti...

Bîjen'in, Efrasiyâb'ın kızı Münije'nin yanına gitmesi

* Gürgin ile Bîjen, biri fesatlı, öteki de temiz bir yürekle o uzun yola düştüler.

* İki orman arasındaki bir günlük bir yolculuktan sonra, orduların kahramanlığına sığındığı, Bîjen pehlivan o eğlence yerine indi.

18015. * Ermanlıların bu çayırında, iki gün, doğanlar ve zağarlarla avlanarak vakit geçirdiler.

(1)

* Münije'nin bir gelin kıyafetiyle gelerek ortalığı bir horoz gözü gibi güzelleştirdiğini duyan Gürgin,

* Bîjen'e, orada yapılacak olan musiki ve eğlence âlemlerini de anlattı.

---

(1) Nüsha : * Nihayet Münije de, hem kendisi, hem de Padişahın cariyeleri neş'e içinde olarak, bu Türk ovasına gelip kondu.

* Efrasiyâb, ona pek düşkündü. Yüreği gençlik ateşi ve heyecanı ile dopdolu idi.

* Onunla beraber, peri yüzlü ve boy bosça pek gönül alıcı olan Hıta güzelleri ve

* Hepsi altın ve gümüş yüklü kırk devenin üstünde, gümüş göğüslü lû'betler de gelmişler,

* O eğlence yerine yerleşmişlerdi. Her taraf, güneşler ve aylarla dolmuştu.

* Bunun üzerine, Bîjen: "Öyle ise, ben bir an evvel kalkayım da, oraya gitmeye hazırlanayım.

* "Onların eğlence yerine giderek, eğlence hazırlığını nasıl yaptıklarını göreyim.

18020. * "Önce kızları bir gözden geçireyim de, içlerinden hangisi hoşuma giderse onu alıvereyim.

* "Ondan sonra da, atımın dizginini tekrar bu yana çevirip mızrağımı omuzlıyarak, tekrar buraya gelirim.

* "Seninle de oturur, o zaman, adam akıllı bir tedbir düşünürüz. Şimdi, önce, gidip de kızları bir görmeli!" dedi.

(1)

* Sonra, hazinecisine dönerek: "Babamın toplantılarda ve düğünlerde başına giyip de

* "Parıltısiyle bütün meclisi aydınlattığı o taç nerede?

18025. * "O Taçla beraber gerdanlığı, küpeyi ve Giv'in mücevherlerle bezenmiş bileziğini getir!" diye buyurdu.

---

(1) Nüsha : * Gürgin: "Haydi, güle güle git! Keder senden ırak olsun!" dedi.

* Genç komutan, bir yandan hazırlanmaya, bir yandan da ele geçireceği avı düşünmeye başladı.

(1)

* Tacın üzerine Hüma kuşunun tüyünü de taktılar. Bîjen, üzerine, parlak Rum kumaşından yapılmış bir elbise giydi.

* Şebrenk'i eğerlediler; kendisi de, kemerini kuşanıp pehlivanlık yüzüğünü parmağına geçirerek.

* Atma atladı ve eğlence yerine kadar dörtnala sürdü.

* Oraya varınca, ormana gizlendi. Yüreği, muradına erebilecek mi? Eremiyecek mi? diye heyecanda idi.

18030. * Kendini güneşten korumak için, atının üzerinde olarak, bir selvi ağacının dibine gitti ve,

* Biraz daha yakınlaşıp da o güzel yüzlü Münije'nin çadırına bir göz atar atmaz, hemen ona gönlü kayıverdi.

* Baştan başa bütün ova, rûd seslerinden ve şarkılardan çınlıyor, insanın içi geçiyordu.

---

(1) Nüsha : * Hazineci, Bîjen pehlivanın bütün istediklerini kendisine gizlice getirip verdi.

(1)

* Güzel yüzlü Münije de, çadırından yola doğru bakıp, o ordu pehlivanını görmüştü.

(2)

* Onun, Yemen göklerinde parıldıyan Süheyl yıldızı gibi yüzünü, etrafı menekşelerle çevrilmiş yaseminlere benziyen yanaklarını,

18035. * Başındaki cihan pehlivanlığı tacı ve üzerindeki Rum kumaşından elbisesi ile pırıl pırıl parlıyan boyunu bosunu görünce,

* Perde arkasında saklı ve yüzü örtülü bulunan genç kızın yüreğinde, sevgi peşinde koşan bu gence karşı bir sevgi kaynamağa başladı.

---

(1) Nüsha : * Bîjen, hemen atından inip, bir söğüdün gölgesine sığındı ve

* Atını oraya bağlıyarak, gizlice, o güzelleri seyretmeye koyuldu.

* Bütün çayır, güzellerin yüzleriyle, bir bahar bahçesi gibi süslenmişti.

* Kulaklarını onların seslerine veren pehlivanın sabrı da gitmişti, aklı da...

* Ünlü Bîjen'in, dünyayı aydınlatan o ay yüzlü güzeli nasıl edip de ele geçirebileceğini düşündüğü bir sırada idi, ki

(2) Nüsha : * Münije'nin gözleri o tarafa dönüp boyu da, rengi de güzel bir adamla, onun,

* Ağaca bağlı atını görünce, yüreği daraldı, heyecanlandı.

* Bunun üzerine, hemen dadısını çağırıp, ona: "Şu yüksek selvi ağacının altına git de,

* "Bir bak, bu ay yüzlü genç de kim? Dünyaya yeniden gelmiş Siyâvuş mu, yoksa bir peri mi, nedir?"

* "Benim ağzımdan ona: "Seni buraya kim getirdi ve neye geldin?

18040. * "Sen, Siyâvuş'un soyundan mısın, yahut bir peri misin ki böyle herkesi kendine âşık ediveriyorsun?

* "Sen sevgini herkesin yüreğine salınca dünya, kıyamet kopmuş gibi, birbirine girdi.

* "Ben yıllardan beri, her bahar bu ovada yeni yeni eğlenceler yaptığım halde,

* "Şimdiye kadar, hiçbir yabancı görmemiştim. Ey, selvi boylu genç! İlk olarak, seni görüyorum! de.

* "Yine benim ağzımdan: İster peri, ister insan, ne olursan ol, kalk gel de, bizim eğlencemize sen de katılıver!

18045. * "Ey, ay yüzlü! Ben, şimdiye kadar, senin bir eşini daha görmedim. Senin adın ne ve nerelisin, bana bildiriver... diye söyle!" dedi.

* Dadı, kalkıp Bîjen'in yanına gitti ve onu övdükten sonra,

* Münije'nin sözlerini bildirince Bîjen'in yanakları güller gibi kızardı.

* Bütün dediklerinin yerine geldiğini gören delikanlı, o genç dadıya: "Ey, tatlı tatlı konuşan elçi!

* "Ben, ne Siyâvuşum, ne de bir peri oğluyum! Ben, hür insanların ülkesi olan, İrandanım!

18050. * "Ben, İrandan buralara şu keskin ve sert pençelerimle domuzlarla savaşmak için gelmiş olan, Giv oğlu Bîjenim!

* "Evet, buraya sırf bu iş için gelerek, onların hepsinin kafalarını yere yuvarladım. Şimdi de, onların dişlerini padişaha götüreceğim.

* "Fakat, burada eğlence olduğunu öğrenince, Gûderz oğlu Giv'in yanına gitmekten vazgeçtim.

* "Maksadım, Efrasiyâb'ın kızının yüzünü görmektir.

* "Çok şükür, talihim de bana yardım etti de,

18055. * "Şimdi, gözümün önündeki şu ovayı, güzellerle bir Çin puthanesi gibi süslenmiş olarak görebiliyorum.

* "Eğer sen bana bir yakınlık gösterir de beni onun yanına götürür ve gönlünü bana

kaydırabilirsen, ben de sana şu altın tacımı, kemerimi ve küpemi bağışlarım!" dedi.

* Dadı bu sözleri dinledikten sonra, hemen geriye dönüp, onları Münije'ye bildirdi.

(1)

* Dadı, Bîjen'den de, boyu şöyle, yüzü böyle, dünyayı yaratan Tanrı onu şöyle yaratmış, böyle yaratmış diye bahsedince,

* Münije de Bîjen'e: "Senin bütün muradın olmuş sayılır.

18060. * "Hemen kalk, buraya gel de, şu karanlıkta kalmış olan gönlümü aydınlatıver!

* "Buraya gelirsen, senin yüzünün parıltısı ile, dağlar, ovalar ve şu çadırlar ışık için kalır!" diye haber gönderdi.

* Elçi, Bîjen'i alıp getirmek için hemen yola çıkarak, bu sevinçli haberi ona eriştirdi ve yüreğini sevinçle doldurdu.

Bîjen'in, Münije'nin Çadırına Gitmesi

* Artık, bu sefer, Bîjen'in söyliyeceği hiçbir söz kalmamıştı. Gölgesinde durduğu selvinin yanından ayrılarak,

---

(1) Nüsha : * Dadının anlattıklarını dinleyip de bu sırları öğrenince, Münije

* Dadısına: "Ah, sen ne çok bilmişsin: Benim canım için de, tenim için de senin değerin büyüktür!" dedi.

* Hızlı adımlarla, Efrasiyâb'ın kızının çadırına doğru yürümeye başladı.

18065. * Belinde altın kemeri duruyordu. Perdeyi kaldırıp içeriye girdi.

* Münije onu karşılıyarak, kucaklayıp belindeki padişahlara yaraşan kemeri çözüp çıkardı ve,

* Yolculuğunun nasıl geçtiğini, işlerinin nasıl gittiğini, domuzlarla savaşa kendisinden başka kimlerin geldiklerini, sordu.

* Ona: "Ey, güzel yüzlü delikanlı! Şu boyunu bosunu, şu güzel yüzünü, ne diye, gürz kullanmakla harap ediyorsun?" diye çıkıştı..

* Hizmetçiler gelip onun ayaklarını misk ve gülsuyu ile yıkadılar. Bundan sonra, beraberce, yemeğe gittiler.

18070. * Üzerinde türlü türlü yemekler bulunan bir sofra kurmuşlar,

* Şaraplarla rûdcuları da getirmişlerdi. Çadırın içinde, yabancı kimse yoktu.

* Köleler, ellerindeki berbatlarla çenkleri ayakta çalıyorlardı.

* Çadırın içi, bir yandan, renk renk kumaşlarla bir tavus kanadına; bir yandan da, yerlere saçılan altınlarla, bir Pars sırtına dönmüştü.

* Çadırı baştan başa bezemek için harcanmış olan miskin, amberin, yakudun ve altının haddi hesabı yoktu.

18075. * Münije, Bîjen'e, billûr bir kadeh içinde, Giv gibi sert, kuvvetli, yıllanmış bir şarap getirip sundu (1).

* Bîjen, böylece, tam üç gün üç gece Münije ile zevk ettikten sonra, sarhoş olup sızdı...

Münije'nin, Bîjen'i Kendi Köşküne Götürmesi

* Bîjen'in artık gitmek zamanı gelmişti ama, Münije bir türlü ondan ayrılamıyordu..

* İkisi de üzgün üzgün oturup düşünürlerken; Münije hizmetçilerini çağırıp,

* Onlara, balla karışık bir bayıltıcı ilâç yapmalarını emretti.

18080. * Bu ilâcı Bîjen'e verdiler. Bîjen, onu yer yemez, sarhoş gibi oldu, başını tutamıyacak hale geldi.

* Bunun üzerine hemen bir deve hazırlayıp, baygın Bîjen'i onun üstüne yatırdılar.

* Bu devenin üstündeki mahfenin bir yanı yatılacak, bir yanı da oturulacak şekilde yapılmıştı.

---

(1) Nüsha : * Bu beyit şu şekildedir: Münije, kuvvetli Giv'in oğlu Bîjen'e, billûr bir kadehin içinde, yıllanmış bir şarap getirdi.

* Münije, uyumak için hazırlanmış olan yere, kâfur ve gülsuyu ile karıştırılmış sandal ağacı tozu serpti.

* Şehire yaklaştıkları zaman da, baygın bir halde yatan Bîjen'in yüzünü örterek,

18085. * Onu gece yarısı ve gizlice köşküne götürdü. Yabancılara hiçbir şeyden söz açmıyarak,

* Ona yatacak güzel bir yer hazırladı ve bundan sonra da Bîjen'i ayıltmanın çaresini düşündü.

* Aklını başına getirmek için, kulağına ayıltma ilâcı döktü.

* Bîjen, ayılınca, kendisini, ay yüzlü ve yasemin vücutlu bir güzelin kucağında olarak, Efrasiyâb'ın köşkünde buldu ve,

* İşte o zaman, başına gelen felâketle kıvranmaya ve Ehrimen'in şerrinden Tanrıya sığınmaya başladı:

18090. * "Ey, Tanrı! Artık, benim için, bu felâketten kurtuluş yok...

* "Gürgin'den intikamımı sen al ve ona edeceğim lânetleri kabul et!

* "Beni bu felâkete sürüklüyen, binlerce hile ve afsunlarla beni bu hale getiren hep odur!" dedi.

* Münije, ona: "Yüreğini ferah tut ve henüz olmamış bir işe değer verme!

* "İnsanların başlarına türlü türlü işler gelebilir; felâket, saadet de onlar için..." dedi.

18095. * Sonra, beraberce, yemek salonuna geçtiler. Bîjen'in gözlerine, bir yandan düğün, bir yandan da darağacı görünüyordu.

(1)

* Her çadırdan güzel birer kız getirterek, onları Çin kumaşlariyle süslediler.

* Beri yandan, peri kadar güzel çagıcılar da Rûd çalıyorlardı. Böylece, gece ve gündüz demeden eğlendiler.

* Bir müddet böyle geçtikten sonra, sarayın kapıcısı olup bitenleri duydu.

* Saçma sapan konuşmaktan ve el altından ortalığı karıştırmaktan başka işi gücü olmıyan bu adam, nihayet, belânın ağacını silkeledi.

---

(1) Nüsha: * Münije, sonra onun eline bir şarap kadehi vererek: "Ey, padişahına tapan aslan!
* "Sen gam yemeye değil, şarap içmeye bak! Gam çekmekle, insanın eline bir şey geçmez.
* "Başına henüz üzülecek bir şey gelmediği halde, ne diye, gönlünü üzüp duruyorsun?
* "Eğer Efrasiyâb senin burada olduğunu duyacak olursa, ben şu tatlı canımı senin önüne siper ederim, korkma!" dedi.

* Gizli kapaklı olarak döndürülen işleri anlamak için, ta başlardan beri, dikkatli davranıyor,

* İçinden, Bîjen için: "Bu adam da neyin nesi? Nereli Turana ne diye gelmiş?" diye düşünüyordu.

* Bu olup bitenleri saklamanın kendi canı için tehlikeli olacağını anlıyarak, nihayet,

* Durumu Efrasiyâb'a bildirmekten başka çare olmadığını gördü ve hemen Münije'nin dairesinden çıkarak

* Turan Padişahının yanına gitti ve kızının kendisine İranlı bir eş bulmuş olduğunu, bildirdi.

* Yeryüzünü eline geçirmek istiyen Padişah bu haberi alınca, Tanrı'nın adını anarak, rüzgâra tutulmuş bir söğüt gibi titredi...

* Çok heyecanlandı ve eliyle, gözlerinden boşanan kanlı yaşları silerek:

* "Kız sahibi bir baba, Padişah da olsa, talihsizdir!" sözünü tekrarladı.

* Münije'nin yaptığı bu işten, ne yapacağını şaşırmıştı. Saray nazırı Karahan'ı çağırtarak, ona:

* "Şu namussuz karının yaptığı iş için, bana akıllıca bir düşünce söyle!" dedi.

* Karahan, şöyle karşılık verdi: "Evet, bunu akıllıca incelemek gerek.

* "Eğer bu iş sahiden olmuşsa buna bir diyecek kalmaz ama, görmek işitmeye benzemez."

* Efrasiyâb'ta, Karahan'ın bu sözleri üzerine, hemen harekete geçti.

* Gersiyûz'e dönerek: "Biz, şu İrandan şimdiye kadar nice kötülükler gördük ve göreceğiz de!

* Şu zaman bana, niçin, böyle kötü oyunlar oynuyor? İran belâsı yetmiyormuş gibi, başımıza, şimdi de kızımızın derdi çıktı!

* "Haydi kalk, yanına aklı başında atlılar alarak git de, köşkün kapısını bacasını kuşatıp,

* "İçerideki herif kim ise yakala ve elini kolunu bağladıktan sonra sürüye sürüye bana getir!" dedi.

Gersiyûz'in, Bîjen'i Efrasiyâb'ın Yanına Götürmesi

* Köşkün, kapısına gelen Gersiyûz, içeriden çenk ve rûbab nağmeleriyle neşeli birtakım seslerin yükseldiğini duydu.

* Yanındaki atlılar köşkün kapısını bacasını kuşattılar ve bütün yolları tuttular,

* Gersiyûz, içki ve eğlence seslerini ardı kesilmeden duyduğu halde, kapı kapalı olduğu için içeriye giremiyordu.

* Nihayet kilidi eliyle kırarak, kendini sarayın içine atıverdi.

* Saraydaki üç yüz cariyenin kimi şarap veriyor, kimi çalgı çalıyor, kimi de şarkı söylüyordu.

* Bîjen'i kadınlar arasında ve elinde kırmızı şarap kadehiyle eğlenirken gören

* Gersiyûz, kızgınlıkla: "Ey, kendini bilmiyen, pis herif!

* "Artık, benim gibi azgın bir aslanın pençesine düştün, demektir! Bakalım, bu işten canını nasıl kurtarabileceksin?" dedi.

18125. * Bu söleri duyunca, Bîjen kızdı ama, acı içinde de kendi kendine: "Şu silâhsız halimle, şimdi, nasıl savaşabilirim?

* "Yanımda ne Şebrek'im var, ne de başka yürük bir at... bugün, galiba, son günüm.

* "Ah, Geşvat oğlu Gûderz'in oğlu Giv nerede? Şu başım, hem de hiç silâh kullanamadan, pek ucuza gidecek!

* "Yeryüzünde, Tanrı'dan başka, imdadıma yetişecek kimse göremiyorum." dedi.

* Bîjen, her zaman, çizmelerinden birinin içinde su rengi hir hançer bulundururdu.

18130. * Elini bu hançere atıp kınından çıkararak kapıya doğru yürüdü ve adını söyledi:

* "Ben, Gevşat oğullarından, hür insanların ve pehlivanların başı Bîjen'im!

* "Bana, ancak gövdesi kafasını taşımaktan bıkmış olanlar elini sürebilir!

* "Dünyada kıyamet kopsa, kimse, benim savaştan kaçtığımı göremez!" dedikten

* Sonra, bağıra bağıra, Gersiyûz'a: "Beni bu duruma sokan, talihimin kötülüğüdür.

18135. * "Sen, benim babamı, dedemi ve pehlivanlar arasındaki yerimi bilirsin.

* "Eğer siz benimle savaşmak istiyorsanız, ben de pençelerimi kana bulamaktan çekinmem.

* "İşte şu hançerle, Turanlıların ileri gelenlerinden birçoğunun kafasını uçururum.

* "Yok, eğer beni Turan Padişahının yanına götürürsen, bu duruma nasıl düştüğümü ona anlatırım.

* "Kanımı bağışlaması için bana sen şefaatçi ol. Gel de, şu iyiliğe bir kılavuzluk ediver!" dedi.

18140. * Gersiyûz, onun davranışını ve pençesinin savaştaki keskinliğini görünce,

* Onun ne olursa olsun savaşmaya karar verdiğini ve kan dökmeye hazırlandığını anladı.

* Bunun üzerine, kendisine bir zarar gelmiyeceğine yeminlerle söz vererek, birçok öğütlerde bulundu ve,

* Geriye vereceğine yemin ederek, elindeki hançeri de aldı. İşte, böylece, tatlılıkla,

* Bir zağar gibi, onu başından ayağına kadar bağladı (1).

18145. * Evet, şu dönen kambur felek böyledir. Sen ona yumuşak davrandıkça, o senin tepene biner!

(2)

* Sonra, Bîjen'i, yüzü sararmış ve gözleri yaşla dolu olarak, Efrasiyâb'ın yanına götürdüler.

* Bîjen, böylece, elleri ayakları bağlı ve başı açık olarak padişahın yanına gelince,

* Efrasiyâb ona: "Ey, sersem herif! Senin bu topraklarda ne işin var? Söyle, niçin geldin?" diye bağırdı.

* Bîjen, önce onu överek: "Ey, padişah! (3)

---

(1) Nüsha : * İkinci mısra: Bir gün gelip de altüst olacak olan hünerlerden ne çıkar?

(2) Nüsha : * Şu dönen feleğin işi öylesinedir ki diledi miydi, bir anda sevinci kedere çeviriverir.

(3) Nüsha : * İkinci mısra: "Doğruluğu tercih etmek lâyıktır.

18150. * "Ben, buralara, kendi isteğimle gelmiş değilim ve bu işte başka birinin de günahı yoktur.

* "Ben, domuzlarla savaşmaya gelmiştim. Sonra, nasılsa, Turanlıların eğlendikleri yere düşüverdim.

* "Yolunu şaşırıp da sizin sınırınızı aşan doğanlarımdan birini yakalayıp getirmeleri için adamlarımı yollamış,

* "Ben de, bir ağacın gölgesine sığınmıştım. Nasıl olduysa, olduğum yerde uyuya kalmışım.

* "Bu sırada, bir peri gelip kanadını üzerime açtı. Beni uyurken kucaklıyarak,

18155. * "Atımın yanından alıp götürdü. Nihayet bir yerde, senin kızının yanındaki erlerle karşılaştık.

* "Burası, dört bir tarafına atlıların yayıldığı, düzlük bir yerdi. Yanımdan, birçok mahfeler geçiyordu.

* "Bu sırada, uzaktan, etrafını atlıların çevirdiği, bir Hint (1) çadırı göründü.

* "Arada da, üstü perniyan kumaşiyle örtülmüş, bir mahfe vardı ki

* "Bunun içinde, taçlı başını yastığa dayamış, bir kız yatıyordu.

---

(1) Nüsha : * Türk.

* "Peri, birdenbire, Ehrime'nin adını anarak, atlıların arasından bir rüzgâr gibi fırlayıp geldi ve

* "Hemen beni de o mahfeye oturtarak, uyumakta olan güzel kadına birkaç afsun okudu.

* "Ben, Efrasiyâb'ın sarayına gelinceye kadar, gözlerimi hiç uykudan açmadım.

* "Bu işte ne benim suçum var, ne de Münije'nin...

* "İşte o peri, okuduğum afsunlarla, talihimi böyle tersine çevirdi!" dedi.

18165. * Efrasiyâb, ona şu karşılığı verdi: "Felâket günün pek yakınlaşmış!

* "Demek, gürzün ve kemendinle, buralara kadar, bizimle savaşmaya gelmiş değilsin, öyle mi?

* "Bir de, karşımda, hem de ellerin bağlı olduğu halde, sarhoşlar gibi saçmalıyor ve karılar gibi masal söylüyorsun!

* "Aklın sıra, böyle yalanlarla, kelleni elimden kurtaracaksın..."

* Bîjen: "Ey, padişah! Sana söyliyeceğim sözü dikkatle dinle:

18170. * "Domuzlar dişleriyle, aslanlar da pençeleriyle savaşırlar.

* "İki düşman düşün ki biri eli bağlı ve silâhsız, öteki de tepeden tırnağa çelik silâhlarla kuşanmış olsun.

* "Bu durumda, karşılaşma olur mu? Yürekli bir aslan bile, pençeleri bağlı olunca, ne yapabilir?

* "Eğer padişah, şu kalabalığın içinde benim cesaretimi ve ustalığımı görmek istiyorsa,

* "Bana sadece, bir atla ağır bir gürz getirtsin; ondan sonra da, karşıma, bin Türk yiğiti diksin.

18175. * "Eğer bu bin kişiden birini sağ bırakırsam, bana o zaman adam demesin!" deyince,

* Bu sözler üzerine, Efrasiyâb ona şöyle bir baktı ve çok kızdı.

* Gersiyûz'a dönerek: "Duydun mu, şu herifin söylediklerini? dedi.

* "Şu pis yaradılışlı şeytan herif, üstelik bana kafa da tutuyor!

* "Yaptıkları yetmiyormuş gibi, ne bahasına olursa olsun, şimdi de benimle savaşacak...

18180. * "Sen şimdi gidip ip getirerek şunun ellerini ayaklarını bağla ve vücudunu ortadan kaldır.

* "Söyle de, kapının önüne, dört bir yandan görülebilecek bir şekilde, bir de darağacı kursunlar.

* "Şu bedbahtı o darağacına diri diri as da, artık, bir daha bana lâfını etme!

* "Bu işi böylece yapmalı, ki bundan sonra İranlılardan Turana göz diken olmasın!"

* Bunun üzerine zavallı Bîjen'i, yüreği dertle ve gözleri de yaşla dolu olarak, Efrasiyâb'ın huzurundan çıkardılar.

18185. * Yüreği yaralı Bîjen, kapıya çıkana kadar öyle ağladı ki kirpiklerinden dökülen yaşlarla çamurlaşan yerlere ayakları battı.

* Bu halinde: "Eğer Tanrı benim alnıma şu acıklı ölümle ölmemi yazmışsa,

* "Ben de artık ne darağacından korkarım, ne de öldürülmekten! Sadece, İranlı kahramanlardan çekiniyorum.

* "Hiç yaralanmadan, düşmanımla çarpışmadan darağacına çekildiğim için, onlar bana namert diyecekler!

* "İranın padişah yaradılışlı büyükleri de, ölümümden sonra, aynı şeyleri söyliyecekler.

18190. * "Yazık, ki düşmanlarım sevinecek ve benim için istediklerinin hepsine erişecekler.

* "Yazık, ki artık ne Padişahlar Padişahı'nı görebileceğim, ne de Giv'i! Bütün sevdiğim pehlivanlardan da uzaklaşıyorum.

(1)

* "Ey rüzgâr! İran topraklarına doğru git ve orada es de, o eşi bulunmaz padişahıma, durumumu bildir!

* "Ona Bîjen'in, erkek bir aslanın pençesinde kötü bir duruma düştüğümü söyle.

* "Geşvat oğlu Gûderz'e de, bu şerefsiz hale Gûrgin'in yüzünden geldiğimi bildir.

---

(1) Nüsha : * "Yazık, benim şu adıma ve gençliğime! Artık ne yiyip içmek kaldı, ne uyku, ne de rahat!

* "Yazık, benim hasretimle bitkin bir hale gelecek olan, o pehlivan babama!

* "Ne yazık, ki onun, benim buralarda böyle ciğeri yaralı olarak kaldığımdan haberi bile olmıyacak!

* "Ne yazık, ki o, Bîjen'in şu anda can vermek üzere olduğundan habersiz!

* "Şu, sararıp solan yanaklarıma yazık! Bilmem ki, işim neden böyle ters gitti?

* "Dostlarıma ve akranlarıma da yazık oldu! Onlar da canımın uğradığı acıyı duyunca,

* "Eyvah ki, yüreklerine çökecek olan acı ile, benim bu halime ağlayıp sızlıyacaklar!

* "Eğer Tanrı canımı bağışlarsa, bir daha savaşçılığı elden bırakır da kendimi böyle hırpalatır mıyım hiç?

* "Tanrı vücudumu bağışlıyacak olursa, düşmanlarımın yürekleri kanıyacak, ağlayıp sızlıyacaklar!

1195. * "İşte o beni öyle bir belâya getirdi soktu, ki kurtulabilmem için, imdadıma hiç kimse gelemiyor! (1)

* "Ona da, benim ağzımdan: A, köpek! Öteki dünyada bana nasıl cevap vereceksin? (2) diye söyle!" dedi.

Piran'ın, Bîjen'in hayatını bağışlaması için, Efrasiyâb'a yalvarması

* Tanrı, Bîjen'in gençliğine acıdı ve böylece, düşmanlarının diledikleri olmadı.

---

(1) Nüsha : * "Gûderz'e, kahraman Giv'e, Güstehem'e, Tûs'a, Feriburz'a, o aslan Rehham'a ve

* "Bütün İranlı pehlivanlara benim haberimi götürdükten sonra, Kâbilistan'a geçerek,

* "Rüstem'e de hemen halimi anlat ki o, intikamımı almak için, kemerini bağlıyabilsin!

(2) Nüsha : * "Ben sana, şimdiye kadar kimsenin kimseye davranmadığı şekilde, erkekçe davrandım.

* "Sen de, bunun mükâfatı olarak, beni belânın tuzağına atmak gibi bir kötülükte bulundun.

* "Bana yaptıklarını gidip de İranlı kahramanlara anlatırım, diye kuşkulandığın,

* "Namertliğin cezasını çekmekten korktuğun için, canımı da, tenimi de yoketmek istedin.

* "Gîv, senin uyduracağın yalanlara uzun yıllar inanacak değil... Çünkü, benim başıma gelenleri, nasıl olsa, duyup öğrenecek ve

* "İşte o zaman da senin adını dünyadan kaldıracak ve büyüklerden hiçbirinin sana şefaatçi olması da bir işe yaramıyacaktır!"

* Türklerin darağacını dikmek için çukur kazdıkları sırada, talihinden, Pîran uzaktan görünüverdi.

* Vîse oğlu Pîran oraya yaklaşınca, yol üzerinde kemerlerini kuşanmış birçok Türkler gördü.

18200. * Bunlardan biri yüksek bir darağacı dikmiş ve yukarıdan aşağıya doğru da bir kement sarkıtmıştı.

* Pîran, onlara: "Bu darağacı da ne? Turan Padişahı yine kime kızgın?" diye sorunca,

* Gersiyûz: "Padişahın cezalandırmak istediği, onun İranlı düşmanlarından, Bîjen'dir!" dedi.

* Pîran bunu duyunca, hemen atını sürerek, Bîjen'in bulunduğu yere geldi ve onu silâhsız, ciğeri yaralı,

* Elleri ardına sımsıkı bağlı, dudakları susuzluktan kurumuş, yüzünün rengi uçmuş, perişan bir halde gördü.

18205 * Ona: "Sen, buraya, nasıl geldin? İrandan buralara kadar, seni ölümün mü çekip getirdi?" diye sorunca,

* Bîjen, kötü yürekli arkadaşı yüzünden başına gelenleri bir, bir anlattı.

* Bunun üzerine, Vîse oğlu Pîran ona çok acıyarak, iki gözü iki çeşme ağlamaya başladı.

* Hemen oradakilere Bîjen'i darağacma çekmekte acele etmemelerini buyurarak, ona da: "Hele sen burada biraz bekle de ben gidip

* "Padişahı göreyim ve doğru yola götüren yıldızı ona göstereyim!" dedikten

* Sonra, atını yerinden oynatarak, Turan Padişahının bulunduğu yere doğru, hızla ilerledi.

* Sarayın içine bir köle gibi girerek, padişahın karşısında ellerini kavuşturdu.

* Yaya olarak tahtının yanına kadar gidip, Efrasiyâb'ı övdü.

* Temiz yürekli bir vezir gibi tahtın yanında onun ayakta beklediğini görünce

* Padişah, hür yaradılışlı Pîran'ın bir dileği olduğunu anladı ve

* Gülerek: "Ne dilersen dile! Sen benim en çok saydığım insansın.

* "Altın mı? Mücevher mi? Padişahlık mı? Ordu mu?

* "Hangisini istiyorsan söyle. Söylemekten neye çekiniyor, öyle kendini eziyete sokuyorsun? Ben senden hazinemi bile esirgemem!" dedi.

* Padişahı çok seven Pîran, onun bu iltifatlarını duyunca, eğilip yeri öptükten sonra kalkıp ayakta durarak:

* "Talihin senin tahtından başka sığınağı olmasın ve tahtın ebedî olsun!

18220. * "Seni, yeryüzünün bütün Padişahları överler; güneş bile seni beğenir.

* "Elimde kuvvet, ordu, at... Her ne varsa, zaten, hep senin talihin sayesindedir.

* "Kendim için bir şey istiyecek değilim; zaten, senin kullarının hiçbir şeye ihtiyaçları yoktur.

* "Ben, ancak senin sayende, varlık sahibiyim. Benim dayanağım, senin gibi kuvvetli büyüklerdir.

* "Ey, tahta yaraşan padişah! Benim bir derdim var. Ama bu, taç, ordu ve hazine derdi değil..."

18225. * Dedikten sonra, ona öğüt vermeğe koyularak: "Ey, aslanları avlıyan padişah!

* "Sen, akıllı, tedbirli bir padişahsın. Onun için, benim öğüdümü dinle de, gel şu Bîjen'i öldürme!

* "Yoksa, Siyâvuş'un intikamını tazelemiş, Turanda yeniden bir savaş, bir düşmanlık havası yaratmış olursun.

* "Ben, vaktiyle de, padişahlarımıza bazı işler için birkaç defa yine öğüt vermiştim.

* "Fakat, öğütlerime değer verilmediği için, ben de bir daha bir şey söylemekten vazgeçtim.

* "Ben, sana: Kâvus'un oğlunu öldürme; sonra, Rüstem'le Tûs'u bize düşman edersin.

* "Siyâvuş, Keyâniyan soyundandır. Üstelik, yüreğinde sana bir sevgi ve saygı da besliyor.

* "Onu öldürecek olursan, İranlılar bizimle bütün ilişkilerini keserler ve bizi fillerin ayakları altında çiğnerler, demiştim.

* "Fakat, sen dinlemedin, Akılsızlık ederek, tutup onu öldürdün ve, böylece, bala zehir katmış oldun!

* "Bu yüzden, İranlıların Turanlılara ettikleri kötülükleri de gördün.

* "Turanın üçte ikisini hayvanların ayakları altında çiğneterek, saadetimizi felâkete çevirdiler.

* "Sam oğlu Destan'ın kılıcı, henüz kınına girmemiştir.

* "Rüstem, hâlâ, Siyâvuş için Turanlıların kafalarını kesip duruyor ve döktüğü kanlar göklere kadar fışkırıyor.

* "Sen, hâlâ, düşmanlığı barıştan üstün tutuyor, zehirli güller kokluyorsun!

* "Eğer Bîjen'in de kanını dökecek olursan, intikamın kaldıracağı tozlar, Turan topraklarında yeniden havalara yükselir.

* "Sen, akıllı bir padişahsın, biz de senin kullarınız! Gözünü aç da, bu meseleyi iyi incele.

* "Şimdiye kadar yaptığın kötülüklerden ötürü, İran Padişahından neler gördüğünü düşün.

* "Şimdi, yeniden bir savaş havası estirmek, intikamın ağacını yeniden yemişlendirmek istiyorsun.

* "Ey, yeryüzü padişahı! Siyâvuş'un intikamına bir de bu eklendi miydi, biz artık dayanamayız!

* "Sen Giv'in nasıl bir kahraman, Rüstem'in ne korkunç bir canavar,

* "Gevşat oğlu, çelik pençeli Gûderz'in de ne kadar kuvvetli bir pehlivan olduklarını, herkesten iyi bilirsin. Gözünü aç, çünkü bunlar bu delikanlının intikamını almaya muhakkak gelirler!"

(1)

* Diyerek, Efrasiyâb'ın kızgınlık ateşine su sepmek istedi. Efrasiyâb, onun bu sözlerine karşılık olarak:

---

(1) Nüsha: * "Ey, padişah! Giv o kadar serttir ki, bu hususta, senin gibi bir büyüğe bile lâkırdı ettirmez!

* "Ey, padişah! Ben kulunun öğüdünü dinliyerek kızgınlığına hâkim ol!"

* "Bîjen'in bana ne kötülükler ettiğini bilmiyor musun? İranda da, Turanda da rezil oldum.

* "Onun, şu ihtiyarlığımda, o namussuz kızımla başıma neler getirdiğini duymadın mı?

* "Haremimdeki bütün kadınlarımın adlarını dünyaya yaydı.

18250. * "Bütün halk ve erlerim, her zaman, kapımın önünden geçip benimle alay edecekler.

* "Bîjen elimden cezasız olarak kurtulacak olursa, her yerde dedikodular alıp yürüyecek.

* "Gözyaşı döküp, rezalet içinde kıvranacağım!" dedi.

* Bunun üzerine Pîran, Efrasiyâb'ı övdükten sonra: "Ey, iyi talihli ve doğru sözlü padişah!

* "Dediklerin doğrudur. Padişahımız, her zaman, iyi bir ad kazanmak ister.

18255. * "Ancak, padişahımız, bir kere de, şu benim söyliyeceğim akıllıca düşünceyi incelesin:

* "Biz, Bîjen'i darağacına çekmekten veya öldürmektense, demirden kösteklere vuralım.

* "Böylece, İranlılar bundan ibret alarak, bir daha bize bir kötülük etmeye kalkışamazlar.

* "Bir insan, bir kere senin zindanında bağlı olarak yattımıydı, onun adını artık Ehrimenler bile anamazlar!" dedi.

* Padişah, Pîran'ın yüreği ile dilindeki birliği görünce, onun, dediği gibi yaptı.

18260. * Bir padişahın padişahlığı ve büyüklüğü, ancak, temiz yürekli ve doğru yolu gösteren bir vezirle parıldar.

Efrasiyâb'ın Bîjen'i zindana atması

* Padişah Efrasiyâb, Gersiyûz'a: "Kuvvetli bağlar hazırlayıp bir kuyu kazdırdıktan sonra,

* "Bîjen'in ellerini zincirle bağlıyarak, belini bir Rum bağı ile çevir. Zinciri de, başından aşağıya doğru, köprü gibi uzatıp,

* "İri çivilerle başından ayaklarına kadar çivile!

* "Sonra, tutup onu tepeüstü kuyuya sarkıt da orada artık ne güneşin yüzünü görsün, ne de ayın!

18265. * "Bundan başka, yayına filleri alarak, yeryüzü padişahının derin denizden çıkarıp

* "Çin ormanına attığı, Dev Ekvan'ın taşını buraya getir ve onu kuyunun üstüne koy. Bîjen'den intikamımı alabilmek için,

* "Erjenk kuyusunun başını örten o taşı, azgın fillere yükliyerek buraya getir ve

* "Onunla, Bîjen'i attığın kuyunun ağzını kapat ve o içinde açlıktan, susuzluktan kendinden geçinceye kadar da kuyunun başından ayrılma.

* "Bu iş bittikten sonra da, soyumuzun şerefini berbat eden o namussuz Münije'nin

* "Köşküne git ve, yanına alacağın atlılarla, talihi tersine dönmüş olan o karıyı başsız ve taçsız bir hale getir!

* "Ona: Ey, talihi tersine dönen melûn! Sen, artık, taca ve tahta lâyık değilsin!

* "Babanı, padişahlar arasında, rezil ettin; tacını yerlere yuvarladın! diye söyle ve

* "Sonra, çıplak olarak alıp kuyunun başına getirerek: Bir zamanlar tahtın üstünde gördüğün adamı şimdi biraz da kuyuda gör!

* "Evvelce onun baharı idin; bundan böyle de, bu zindanda, dert ortağı olursun! de." dedi. (1)

---

(1) Nüsha: * "Onları böylece bir araya getirip onu Bîjen'e teslim ettikten sonra, ikisi de ağlıya sızlıya geberinceye kadar başlarında bekle.

* "Keşke, gözlerim savaşlarda kör olsaydı da, şu utanç gününü görmeseydim!"

18275. * Bunları dinledikten sonra huzurdan çıkan Gersiyûz, padişahın bütün emirlerini yerine getirdi.

* Giv'in oğlu, Bîjen'i, elleri ayakları bağlı olarak darağacının yanından kaldırıp, sürüye sürüye kuyunun yanına götürdüler.

* Bütün vücudunu zincire vurdular; ellerini zincirle bağladıkları gibi, beline de bir Rum bağı geçirdiler.

* Demirciler gelip, çelik çekiçlerle ve kalın çivilerle, zincirin halkalarını birbirlerine tutturdular.

* Sonra, onu baş aşağı sarkıtıp kuyunun ağzını taşla kapadılar.

(1)

18280. * Gersiyûz, oradan ayrılarak, yanındaki erlerle Efrasiyâb'ın kızının köşküne gitti.

* Onun hazinesini yağma edip, adamlarından kiminin altın dolusu keselerini aldı, kimine de taçlar bağışladı.

* Münije'nin üzerindeki elbiseyi çıkararak, başı ve ayağı çıplak bir halde,

* Gözlerinden kanlı yaşlar aka aka, kuyunun başına kadar sürüyüp getirdi.

---

(1) Nüsha : * Bu haber Münije'ye eriştiği zaman o kadar çok ağladı ki yüzü, gözyaşlarının altında, görünmez oldu...

* Ona: "İşte artık, senin yerin yurdun burası... Hep, hizmetçi olarak, burada kalacaksın!" dedi.

18285. * Gersiyûz, kuyunun başından ayrılınca, Münije, acı içinde ve bir başına kaldı.

* O düzlük yerde, feryat ederek, başı boş dolaştı. Aradan, böylece, bir gün ve bir gece geçtikten sonra,

* Dönüp ağlıya sızlıya kuyunun başına geldi ve eliyle kuyunun ağzında bir delik açtı.

* Ondan sonra da, güneşin dağlardan baş-gösterdiği zamandan başlıyarak akşama kadar kapı kapı dolaşıp ekmek dilendi.

* Her gün, bu topladıklarını bir araya getirip, kuyuda açtığı delikten,

18290. * Bîjen'e atar, ağlar sızlardı. İşte ömrü, böylece, talihsizlik ve yoksulluk içinde geçmeye başladı.

Gürgin'in İrana dönerek yalan söylemesi

* Gürgin, bir hafta kadar bekleyip de Bîjen'in geriye dönmediğini görünce,

* Dört bir yana koşup aradı; kederinden, gözlerinden kanlı yaşlar döktü.

* Arkadaşı için kötü düşünmüş olmaktan pişman olarak,

* Giv oğlu Bîjen'in yolunu kaybettiği yere kadar koşup gitti.

* Fakat, bütün ormanı dolaştığı halde, kimseyi göremedi. Orman o kadar ıssızdı ki içinde bir tek ses bile duyulmuyordu.

* Ondan sonra, o çayırları da baştan başa dolaşıp arkadaşını aradı.

* Derken, birdenbire, uzaktan ve dere tarafından Bîjen'in atının

* Yuları kopmuş, eğeri tersine dönmüş, dudakları sarkmış, kinli kinli gelmekte olduğunu görünce,

* Bîjen'in işinin bitmiş olduğunu, bir daha da İrana dönmek ümidi kalmadığını,

* Ya darağacına çekildiğini, ya kuyuya atıldığını veyahut da tutulup bağlandığını, yani Efrasiyâb'tan başına bir felâket geldiğini anladı...

* Bîjen'in atını gördükten sonra, kemendini elinden atıp ve yaptığına pişman olmuş bir halde, bir çare düşünmeye koyuldu.

* Çayırdan Bîjen'in atını da alıp, çadırına geldi. Bir gün sonra da,

* İrana doğru yola çıkarak, gece ve gündüz, hiç durmadan yürüdü, gitti.

* Nihayet, Gürgin'in bir başına, yanında Bîjen olmadan döndüğünü padişaha bildirdiler.

* Padişah, Gürgin'den dâvacı olmaması için, bu haberi Giv'e söylemedi.

* Fakat Giv, oğlu savaşçı Bîjen'in kaybolduğunu duydu.

* Yüreği dertle, gözleri de yaşla dolu olarak hemen yerinden fırlayıp çıkageldi.

* Kendi kendine: "Bîjen'e ne oldu da gelmedi? Erman'da neden bu kadar kalıyor?" diye düşünüyordu.

* Sonra, Gevşat'ın kara günlerde bindiği atın hazırlanmasını buyurdu.

18310. * Ata, kayın ağacından yapılmış bir eğer vurdular; Giv de, yüreği kinle dolu olarak,

* Hemen onun üzerine atladı ve bir rüzgâr gibi yerinden fırlayıp,

* Bîjen'in ne olduğunu sormak için, Gürgin'in bulunduğu yere doğru seğirtti.

* Yolda: "Sakın, Gürgin, haberi olmadan Bîjen'e bir kötülük etmiş olmasın?

* "Eğer Bîjen'i onun yanında görmiyecek olursam, hemen kafasını gövdesinden ayırırım" diye düşünüyordu.

18315. * Gürgin, daha uzaktan, Giv'in gelmekte olduğunu görünce hemen atından inip ona doğru koştu.

* Başı ve ayakları çıplaktı. Kendini Giv'in ayaklarına ve toz toprak içine atarak,

* Ona: "Ey, ordunun seçkin kişisi! Padişahın ve İran ordusunun komutanı,

* "Ne diye, beni karşılamak için, böyle kanlı gözyaşları dökerek yollara düştün, zahmetler ettin?

* "Zaten dertliyim, tatlı canım dertle inliyor. Seni bu halde görünce, daha çok dertlendim.

18320. * "Gözlerim sana bakmaya utanıyor. Yanaklarımdan, ne kadar kanlı yaş akıtsam yeridir.

* "Fakat, hiç üzülme. Ben sana, onun başına bir zarar gelmediğinin belgisini göstereceğim!" dedi.

* Fakat Giv, bir yandan onun söylediklerini dinlerken, bir yandan da oğlunun atını toz toprak içinde ve perişan bir halde görünce,

* Aklı başından giderek, atından aşağıya yuvarlandı.

* Başı toz toprak içinde görünmez oldu. Üstündeki Pehlev elbisesini yırttı.

18325. * Temiz yüzünden sakalını, başından saçlarını yoldu. Ağlayıp sızladı, başına topraklar saçtı ve

* Tanrı'ya dönerek: "Ey, şu göklerin sahibi! Yüreğimdeki şefkati ve aklımı yaratan sensin!

* "Oğlum elimden gittikten sonra, şu dünyadan ilgimi de kessen ne çıkar?

* "Canımı al da, iyilerin bulunduğu âleme gönder! Sen, yüreğimdeki derdi herkesten iyi bilirsin.

* "Oğlum, bu dünyada, benim her şeyimdi. Benim hem dert ortağım, hem de sığınağımdı.

18330. * "Şimdi oğlum benden ayrılınca, ben de ejderhanın ağzına düşmüş gibi oldum!" dedikten

* Sonra, bu felâketin başına nasıl geldiğini, Gürgin'den öğrenmek istedi ve

* Ona da: "Söyle bana, felek onu bir felâketle senin önünde mi yok etti, yoksa senin hiç haberin olmadan mı kaybolup gitti?

* "Başına kötülüklerin hangisi geldi de, onu böyle belânın tuzağına düşürdü?

(1)

---

(1) Nüsha : * "O otlağa nasıl bir dev geldi de, işini altüst ederek, onu böyle mahvetti?

* "Sen bu atı, sahipsiz olarak, nasıl buldun ve Bîjen'den nerede ayrıldın? Bana bunları anlat!" dedi.

18335. * Gürgin, ona şu karşılığı verdi: "Şimdi aklının başına toparla ve kulaklarını da aç da beni dinle!

* "Sana, bu iş nasıl oldu? Nasıl başladı? O ormandaki domuzlarla nasıl savaştık? Bunları birer birer anlatacağım.

* "Ey, padişahlığın tacı kendisiyle aydınlanasıca pehlivan! Sen bu işi, benim anlatacağım gibi bil.

* "Biz, Bîjen'le beraber kalkıp Erman'a, domuzlarla savaşmaya gittik.

* "Orada, ağaçları sökülmüş, koparılmış ve böylelikle dümdüz bir orman gördük.

18340. * "Her yer, domuz yuvalariyle dolu idi. Bütün şehir de, onların şerrinden, harap olmaya yüz tutmuştu.

* "Biz, ellerimize mızraklarımızı alarak, ormanın içinde naralar atmaya başladık.

* "Domuzlar, birer birer değil, sürü halinde ve dağ gibi üzerimize yürüyorlardı.

* "Biz de, aslanlar gibi, savaşıyorduk. Öyle ki o gün akşam olduğu halde yüreklerimiz hâlâ savaşa doymamıştı.

* "Onları filler gibi yere sererek, çivilerle dişlerini söktük!

1145. * "Böylece işlerini bitirdikten sonra, neşeli neşeli kalkarak, İranın yolunu tuttuk. Bir yandan da avlanıyorduk.

* "Böyle giderken, birdenbire o çayırlardan karşımıza bir yaban eşeği çıkıverdi. Doğrusu, eşini kimsenin göremediği kadar güzeldi...

* "Tüyleri Gûderz'in atı Gülgûn'un tüylerine, yüzü Ferhad'ın kara yağız atının yüzüne,

* "Başı, kuyruğu ve kulağı da Bîjen'in Şebrenk'inin başına, kuyruğuna ve kulağına benziyordu. Çelik tırnaklı ve Sîmürg'ün kanadlarına sahipmiş gibi de süratliydi.

* "O kadar ki, koşarken, rüzgârdan fark edilmiyordu. Boynu aslan boynuna benziyordu. Sanki, Rahş'ın soyundandı.

(1)

---

(1) Nüsha : * Sanki, baharın ortasında duran bir nakış gibi idi. Hattâ, ben, onun kadar nakışlı bir bahar bile görmedim.

* "Bu yaban eşeğini görür görmez, Bîjen'in yüreği yerinden oynadı, heyecanlandı.

* "Hemen atını sürerek, onun tırnaklariyle taşları ezmeye başladı.

* "Yaban eşeği de, Bîjen'in kendisine yaklaştığı sıralarda, bir güneş gibi parıl parıl parlıyordu...

18350. * "Yabaneşeği de, iri bir fil gibi, Bîjen'e yaklaştı. Bîjen, hemen onun boynuna kemendini attı.

* "Ama, atmasiyle onun da kaçıp gitmesi bir oldu. Yabaneşeği koşmaya, Bîjen de onu kovalamaya başladı.

* "Yaban eşeğinin ve Bîjen'in atının ayaklarından kalkan tozlarla, çayırdan havaya bir duman yükseldi.

* "Yeryüzü, köpüren bir denize döndü ve ortalık o kadar karıştı, ki hem yabaneşeği, hem de kemendi atan Bîjen göze görünmez oldu.

* "Ben onu arayıp bulmak için, ovalarda, dolaşa dolaşa atım yoruldu.

18355. * "Fakat Bîjen'den, şu atla onun sürükliyerek getirdiği eğerinden başka, hiçbir belgi bulamadım!

*" Onun o yabaneşeğiyle boğuşmasının sonunu düşüne düşüne yüreğim ateşler içinde kaldı.

* "Uzun müddet o çayırlıklarda kalarak sordum, soruşturdum ve

* "Sonunda o yabaneşeğinin Ak Dev olduğuna kanaat getirerek, ümitsiz bir halde, dönüp geldim!" dedi.

* Bu sözleri dikkatle dinliyen Giv, işin içinde bir iş olduğunu sezdi.

18360. * Yalanlar uyduran Gûrgin'in, bütün bunları anlatırken, gözlerinin rengi değişiyor,

* Padişahın korkusiyle yüzü sapsarı kesiliyor, sinirleri boşanıyor, her halinden suçlu olduğu anlaşılıyordu.

* Giv, artık, oğlunun elden çıktığına inandı ve, Gürgin'in sözlerini de şüpheli bulduğu için,

* Şeytan onu ayaklarının altına aldırmak istedi (1).

* Kendisi için bir ayıp olduğunu bile bile, biricik oğlunun intikamını almak hevesine kapıldı.

18365. * Fakat, düşündü, taşındı, kesin bir karar veremedi.

* Kendi kendine: "Bunu öldürmenin, kötü yaradılışlı şeytanın isteğini yerine getirmekten başka ne faydası olacak?

* "Onu öldürmekle, Bîjen dirilmez. Başka bir çare bulmak lâzım.

* "Mızrağının önünde duvar filân yok, onu öldürmek benim için işten bile değil ama,

* "En iyisi, bir kere, Padişah Hüsrev'in yanına gidelim de, Gûrgin'in suçlu olduğuna o da kanaat getirsin!" dedikten

* Sonra, Gûrgin'e bağırdı: "Ey, vücudu zararla yoğurulmuş, kötü yaradılışlı şeytan!

* "Sen benim güneşim, ayım, padişahım ve binicilerin en seçkini olan oğlumu yokettin!

* "Bu felâketle karşılaşmam için, yeryüzünde, beni derbeder ettin. Her yere başvurmama sebep oldun.

* "Ben şimdi senin bu düzenbazlıkların karşısında nasıl sabreder, rahat durur ve uyku yüzü görürüm?

* "Padişahı gidip görmeden seni serbest bırakmıyacağım ve,

* "Ondan sonra da, hançerimle, senden gözlerimin ışığı olan oğlumun intikamını alacağım!" dedi.

Giv'in Gürgin'i Hüsrev'in yanına götürmesi

* Sonra Giv, yüreği intikamla ve gözleri de yaşlarla dolu olarak, Padişah Hüsrev'in yanına geldi.

* Önce, onu överek: "Ey, padişah! Zamanın hep zevkle, neşe ile geçsin!

* "Ey, iyi talihli! Ey, yeryüzünün sahibi! Gördün mü bir kere başıma gelenleri?

* "Şu dar dünyada, gece gündüz yüzünü görerek bahtiyar olduğum, bir tek oğlum vardı.

---

(1) Nüsha: Bu beyit şu şekildedir: * Ehrimen, Gürgin'i yoketmesi için, Giv'in yüreğini doğru yoldan ayırdı.

* "Ona bir kötülük gelecek korkusiyle ağlar, ayrılığını düşünerek yanıp tutuşurken,

* "Gürgin yoldan çıkageldi. Gelmesine geldi ama, yüreği günahla, dili de saçmasapan sözlerle dolu...

* "Bana, o yüreği temiz, her yerde ünlü ve her işte klavuzum ve öğütçüm olan oğlumdan kötü haberler getirdi.

* "Yanında, eğeri yerlerde sürünen, bir at getirmiş. İşte Bîjen'den olup biten bütün iz, belgi bu!

* "Padişah eğer bu işin doğrusunu ortaya çıkarmak istiyorsa, iyicene sorup soruşturarak.

* "Beni yeryüzünde bedbaht eden şu Gûrgin'den intikamımı alsın!" dedi.

* Padişah, Giv'in ortaya dökülen bu dertlerine çok üzüldü ve hemen külâhını başına geçirdi.

* Bîjen'in acısından yüreği ve tahtının üstünde otururken yüzünün rengi de değişti.

* Giv'e : "Peki, Gürgin ne diyor? O değerli arkadaşının nerede kaldığını söylüyor?" diye sorunca,

* Giv de, oğlu hakkında Gürgin'in söylediklerini tekrarladı.

18390. * Hüsrev, bunları dinledikten sonra ona : "Sen, hiç merak etme. Böyle ağlayıp sızlama.

* "Bîjen, sağdır. Buna sevin ve kaybolan oğlundan yana ümidini kesme.

* "Akıllı, uyanık yürekli ve ünlü Mûbit' ler bana bunu böylece söylediler.

* "Ben de, hiç durmadan, İranlılarla birlikte, savaşmak için Turan ülkesine gideceğim.

* "Siyâvuş'un intikmını almak için hazırlanarak, bütün o ülkeyi fillerle ele geçireceğim.

18395. * "Bijen de bulunduğu yerden kurtulacak ve bizimle beraber Turanlılara karşı devler, gibi savaşacaktır.

* "Sen, bu iş için, hiç üzülme. Onun intikamını almaya ben yeterim!" dedi.

* Bunun üzerine Giv, yüzü morarmış, yüreği dertli ve gözleri yaş içinde, Padişahın yanından ayrıldı.

* Gürgin, saraya geldiği zaman, kapıda Hüsrev'in pehlivanlarından kimseyi göremedi. Hepsi de, Bîjen'in intikamını almak için, Giv'le beraber gitmişlerdi.

* Gürgin, canı işlediği suçtan ötürü utanç içinde olarak, padişahın yanına gitti.

* Huzura girince, yeri öptü ve padişahı övdükten sonra,

* Domuzların elmas gibi parlak dişlerini padişahın önüne koyup saygılarını sunarak :

* "Padişahımız her işte üstün gelsin, onun her günü bir Nevruz olsun!

* "Düşmanlarının kafaları, şu domuzların kafası gibi kopsun!" dedi.

* Padişah, onun getirdiği dişlere baktıktan sonra : "Anlat bakalım, bu iş nasıl oldu?

* "Bîjen nerede kaldı? Sen, ondan nerede ayrıldın? Ehrimen ona ne gibi kötülükler etti?" diye sordu.

* Hüsrev'in bu soruları sorması üzerine Gürgin, ayakta dona kaldı.

* Saçma sapan bir şeyler söyledi. Ağzı günahla dolu idi. Yüzü sarardı ve padişahın korkusundan titremeye başladı. ,

* Ormandan, yaban eşeğinden, oradaki çayırlardan bahsederek abuksabuk konuştu.

* Onun sözlerinin birbirini tutmadığını gören Padişah, fena halde kızarak, onu tahtının önünden kovdu.

* Onun kötü niyetli bir adam olduğunu anlayınca, saydı, sövdü, ağzına geleni söyledi.

* Ona : "Gûderz ailesinden intikam almaya kalkışan bir kimse, aslan olsa, yine eceli gelmiş sayılır.

* "Eğer sen kötü bir insan olmasaydın ve Tanrı zaten senin alnına kötü bir son yazmasaydı,

* "Ehrimenin, senin kafanı bir kuş gibi gövdenden ayırmasını emrederim!" dedikten

* Sonra, demirciye döndü : "Çivili demirden bir köstek yap da hemen şunun ayaklarına vur!

18415. * "Kötüler, ancak, böyle kösteğe vurularak uslanırlar!" dedi.

* Bu iş bitince, Giv'e : "Aklını başına al da, dört bir tarafa göz kulak olup, oğlunu ara!

* "Ben de, hemen, her yana savaşçı atlılar göndereceğim ve

* "Bu iş için büyük bir titizlikle çalışacağım. Bakalım, belki, böylelikle Bîjen'den bir haber ele geçer.

* "Fakat, belki de, alacağımız haber gecikebilir. Bunun için de tutup, soğukkanlılığını kaybetme.

18420. * "Biraz sabret. Ferverdin ayı gelsin, güneş her yanı aydınlatsın,

* "Bahçeler güllerle şenlensin, rüzgârlar gül yapraklarını insanların başlarına saçsın,

* "Yeryüzü yeşil örtülere bürünsün, rüzgârlar güllerin üstünden essin,

* "O zaman ben de bu candan isteğimi Hürmüz'e arzederim. Ona ettiğim kulluk, benim canımı aydınlatır.

* "Elime, içine bakılınca bütün dünyayı gösteren kadehi alıp Tanrı'nın huzuruna dikilince,

18425. * "Yedi ülkeyi ve her ülkenin dört bir bucağını onun içinde görürüm.

* "Babamın, dedelerimin ve bizim bütün yeryüzü padişahlarımızın ve iyi kimselerimizin ruhlarına dualar edince,

* "Sana Bîjen'in nerede olduğunu söyleyiveririm. O kadeh, bana, her şeyi olduğu gibi gösterir!" dedi.

* Bu sözleri duyunca Giv, sevindi ve oğlunu düşünmek tasasından kurtuldu.

* Sevinçle gülerek, Padişaha: "Yer ve zaman, sensiz kalmasın!

18430. * "Şu yüce felek, senin dileğince dönsün! Kötülerin gözünden zarar görmiyesin!" diye dualar etti ve

* Padişahın yanından ayrıldıktan sonra, dört bir yana, atlılar gönderdi.

* Bîjen'in izini bulmak, ondan bir haber alabilmek için dünyanın her yerini araştırdı.

* "Böylelikle bütün Turan ve İran şehirlerini altüst ettiği halde, Bîjen'den bir haber alamadı.

Hüsrev'in, Dünyayı Gösteren Kadehte Bîjen'i Görmesi

* Nihayet, kutlu Nevruz gelince, o kutlu kadehe de lüzum görüldü.

18435. * Oğlunun tasasiyle beli iki büklüm olan Giv pehlivan, Bîjen'in haberini almak ümidiyle, inleye inleye, kalkıp padişahın sarayına geldi.

* Hüsrev, Giv'i böyle yüzü solmuş ve yüreği dertle ezilmiş olarak görünce,

* Tanrı'nın katında kulluk etmek için Rum kumaşından yapılmış olan elbisesini giydi ve,

* Ağlaya sızlaya, Tanrı'ya yalvardı; o parlak kadehin üzerine dualar okudu.

* Herkesin yardımına koşan Tanrı'dan kuvvet ve kötü yaradılışlı Ehrimen'e karşı ondan yardım istedi.

18440. * Sonra kalkıp, salına salına sarayına giderek, başına Keyâniyân'ın tacını giydi.

* Arkasından da, eline kadehi alıp, onun içinde bütün Yedi Ülke'yi,

* Yüce feleğin bütün sırlarını ve her şeyin nasıl ve niçin olup bittiğini gözden geçirdi.

* Yerin dibindeki balıktan gökteki Kuzu burcuna kadar, her şey onun içinde görünüyordu.

* Güneş, Ay, Müşteri, Zühal, Merih, Çobanyıldızı, Hürmüz ve Aslan Burcu, hep onun içinde idiler.

18445. * Büyüden anlıyan yeryüzü padişahı, gelecekteki bütün işleri de onda gördü.

* Fakat, Yedi Ülke'nin dört bir yanına baktığı halde, Bîjen'i bir türlü göremedi.

* Nihayet, Tanrı'nın yardımı ile, Gerksârân ülkesini gözden geçirirken, Bîjen'i orada gördü.

* Bîjen, sımsıkı bağlı olarak bir kuyuda oturuyor ve ıstırap çeke çeke ölümünü bekliyordu.

* Padişah soyundan bir kız da ona hizmet ediyordu.

18450. * Bîjen'i bu halde görünce padişah, yüzünü kaldırarak, tahtını aydınlatan bir gülümseyişle:

* "Artık, gönlün sevinsin! Bîjen sağ. Üzülmeyi ve kendine eziyet etmeyi artık bırakmalısın.

* "Sağ olması yeter. Bir zindanda bağlı olarak kalmasına aldırma.

* "Bîjen, Turan'da ve bağlı olarak bir zindandadır. Yanında bulunan ünlü bir kız da hizmetini görüyor.

* "Çekmekte olduğu ıstırap, benim de yüreğimi kederlendirdi.

18455. * "O kadar kötü vakit geçiriyor ki, gözleri bahar bulutları gibi yaş yağdırıyor.

* "Soyunu sopunu bir daha görmekten yana ümidini kesmiş, günden güne eriyor ve bir söğüt yaprağı gibi titriyor.

* "Gözleri kan çanağına dönmüş. Yüreği dertle dolu. Soyunu sopunu hiç dilinden düşürdüğü yok.

* "Bahar bulutları gibi yaşlar yağdırarak, o yaşayışı içinde, ölmeyi diliyor.

* "Haydi, bakalım, şimdi bunun çaresini bulmak için kim ortaya tılacak? Onu bu belâdan kurtarmak için, kendini ejderhanın ağzına kim atabilecek?

18460. * "Bunu denizden canavarları çıkaran Rüstem'den başka kimse yapamaz!

* "Haydi, gece ve gündüz dinlenmeden, Nimruz'un yolunu tut.

* "Mektubumu Rüstem'e götür. Fakat yolda gelirken sakın kendisine bu işten söz açma.

* "Ben, ona buraya gelince anlatırım. Ey Giv, korkma! Ben senin derdine son vereceğim!" dedi.

Hüsrev'in Rüstem'e Mektup Yazması

* Hüsrev, kâtibini yanına çağırtarak, bu işten ona biraz bahsetti.

18465. * Sonra, bunları toparlıyarak, kendi ağzından, o iyilik seven Rüstem'e şöyle bir mektup yazmasını buyurdu:

* "Ey, erdemli kişi! Ey, bütün yeryüzü kahramanları arasında, mertliğiyle kendini göstermiş olan pehlivan oğlu pehlivan!

* "Sen bana dedelerimden kalma bir yadigâr ve her an savaşmaya hazır bir savaş erisin!

* "Sen, padişahların yüreği ve dayanağısın (1)!

(1) Nüsha : İkinci mısra: "Herkesin imdadına sen koşarsın.

* "Kaplanlar senin mertliğine boyun eğerler; timsahlar, köpüren nehirlerde, senin korkunla heyecan çekerler.

18470. * "Dünyayı Mazenderan devlerinden temizliyen ve kötülerin kafalarını koparan sensin!

* "Nice düşmanlar senin elinde can vermiş; nice ülkeler, yerler, yurtlar harab olmuştur.

* "Ey, pehlivanların başı ve ordunun dayanağı! Senin yerin, padişahların yanındadır.

* "Gürzünle bütün cadıların kafalarını sen kırdın! Bütün padişahların taçlarını sen aydınlattın!

* "Efrasiyâb olsun, Çin Hakanı olsun, hepsi mühürleri üzerine senin adım kazdırmışlardır.

18475. * "Senin bağladığın bir bağı çözmeye kalkışanların hali haraptır.

* "Bağlanan bütün bağları ancak sen çözebilirsin! Sen, padişahların kutlu göğüsün!

* "Tanrı'nın sana fillerin gücünü, o göğsü o pençeleri ve o soyluluğu

* "Vermesi, senden yardım istiyenlerin yardımına koşman, onların elinden tutup düştükleri karanlık felâket kuyusundan çıkarman içindir!

* "Şimdi, hatıra gelmiyecek bir iş, bizim başımıza gelmiş bulunuyor.

18480. * "Hem de öyle bir iş, ki Gûderz'lerin başına, o şeytan yüzlü Turanlılardan bu âna kadar gelmemiştir!

(1)

* "Bütün ülkelerin hâkimi olduğun için, Gûderz'le birlikte, bu işin başarılmasını senden umuyorlar.

* "Sen, onların benim yanımdaki mevkilerinin ne kadar büyük olduğunu; onların

---

(1) Nüsha : * "Ormanlarını harab eden domuzlara karşı yardım istemek için, elçiler gelmişti.

* "Onlar söyliyecekleri sözleri söyledikten sonra, Bîjen de kalkıp oraya gitti, fakat ortadan kayboldu.

* "Giv, bu işten çok üzgün. Yiğit oğlu için çırpınıp duruyor.

* "Ey, aslan yürekli kahraman! Giv'in, yiğitliğinden yana, şimdiye kadar neler yapmış olduğunu,

* "Peşen savaşında olsun, Mazenderan savaşında olsun, ağır gürziyle, o kahramanın ne yararlıklar gösterdiğini bilirsin.

* "O, yücedir, yiğittir ve senin damadındır. Onunla, senin gönlün de sevinir.

* "Bîjen'in derdi ile düştüğü duruma, Giv'in yüreği şimdiye kadar hiç düşmüş değildi.

* "Isfahan'dan Hemedan'a ve Rey'e kadar, her yerde, herkes üzüntü ile üstünü başını paralayıp başına topraklar saçıyor...

* "Devleri bağlıyan o ünlü kahramanın başına gelen işten, benim gönlüm ve canım da üzgündür.

sözlerine ve düşüncelerine ne kadar değer verdiğimi bilirsin.

* "Onlara yardım için gereken zahmete katlanıver. Bu iş için benden ne kadar para ve er istersen iste!

* "Bu aileyi kimse kederli görmemiş, ondan daha bahtiyar insanlar duymamıştır.

18485. * "Giv'in, ondan başka oğlu da yoktur. Bîjen, onun hem oğlu, hem de biricik yardımcısıdır.

* "Giv'in ise, benim yanımdaki mevkii büyüktür. O, benim büyük babalarımın dostu olduğu gibi, benim de iyiliğimi istiyendir!

* "İstediğim her yerde yardımıma koşmuş, iyi ve kötü günlerimde hizmetimde bulunmuştur.

* "Benim bu mektubumu okur okumaz, hemen Giv'le beraber yola çık.

* "Bu iş için, seninle daha da konuşuruz. O zaman, ben de, senin bütün bu işler üzerindeki o kutlu düşüncelerini dinlerim.

18490. * "Biz, para, er, silâh... Her ne lâzımsa, hepsıni hazırlarız.

* "Ayağı uğurlu olmakla tanınmış bir pehlivan olduğun için, Turan'da da dileğine erersin.

* "Ne gerekiyorsa yap da, şu Bîjen tutukluktan kurtulsun!"

Giv'in, Keyhüsrev'in Mektubunu Rüstem'e Göstermesi

* Hüsrev mektubu mühürleyince, Giv onu eline alarak, padişaha dualar etti ve

* Kalkıp evine gitti. Oradan da, olanca hızı ile, Sîstan'a doğru yola çıktı.

18495. * Tanrı'ya sığınıp onun adı ile işe başlayarak, soyundan olan bütün atlıları hazırladı.

* Çölleri aştı ve Hirmend yoliyle yolculuğuna devam ederek olanca hızı ile gitti.

* Bir av hayvanı gibi atılarak, iki günlük yolu bir günde aldı.

* Yanındaki atlılar da dağları ve ovaları yorgun argın aşıp gittiler.

* Gözetleme yerindeki gözcüler, uzaktan, Giv'in geldiğini görünce Zâbilistan'a doğru bağırarak:

18500. * "Hirmend yolundan bir atlı geliyor. Yanında birçok atlılar daha var.

* "Arkasında parlak bir bayrak, elinde de bir Kâbil kılıcı var!" diye haber verdiler.

* Bunun üzerine Sam oğlu Destan, hemen atına dizgin vurulmasını emretti ve,

* Gelenin bir düşman olması ihtimaliyle, derhal atına binip karşı gitti.

* Fakat, yolda, Giv'in perişan bir halde ve hızla geldiğini görünce,

18505. * Hayret etti ve o da ona doğru koşmaya başladı. İçinden: "Herhalde Hüsrev'in başına yeni bir iş gelmiş olacak, ki Giv'i böyle yola çıkarmış!" dedi.

* Giv pehlivanla ordusu Destan'a yaklaşınca onu selâmladılar ve beraberce yola devam ettiler.

* Destan onlara, İran padişahının, memleketin büyüklerinin ve Turanlıların durumlarını sordu.

* Giv de ona padişahın ve soylu kahramanların selâmlarını bildirdikten sonra,

* Kendi bütün dertlerini de döktü. Kaybolan oğlunun acısından bahsederek:

18510. * "Şu yüzümün rengine bak! Kirpiklerimden dökülen kanlardan ayaklarımın üstü kaplan sırtı gibi benek benek oldu!"

* Dedi ve Rüstem'in nerede bulunduğunu sordu.

(1)

* Destan: "Rüstem, yabaneşeği avına gitti; güneş batarken döner." deyince

* Giv: "Onu görmem lâzım. Çünkü, Hüsrev'den kendisine bir mektup var!" dedi.

---

(1) Nüsha : * Bu haberi duyunca dertlenip heyecanlanan ve yanakları sararan

* Destan: "Bir yere gitmene lüzum yok. Avdan dönmekte gecikmez.

* "O gelinceye kadar bekleyiver. Bugün bizim misafirimiz ol da evimizi şenlendir." dedi.

* Giv, bu teklifi kabul ederek, hep birlikte, Zâl'in evine gidip sohbete başladılar.

* Giv, Destan'la eve henüz girmişti, ki Rüstem de avdan dönüp geldi.

* Giv, koşup onu karşılayarak, atından inip saygılarını sundu.

* Onun karşısında, yüreği yardım bekler, gözleri de dere gibi akar bir halde durdu.

* Rüstem, onun yüreğini yaralı ve yüzünü de yaşlar içinde görünce, içinden:

* "Eyvahlar olsun, ki İran'ın hali duman ve padişahın işi de yaman!" dedi.

* O da atından inerek Giv'i kucakladı ve taç sahibi Hüsrev ile,

* Gûderz'i, Tûs'u, Güstehem'i ve sonra da ordunun bütün ileri gelen kahramanlarını,

* Şâpûr'u, Rehham'ı, Bîjen'i, Ferhad'ı, Gürgin'i ve bütün tanıdıklarını sordu.

* Giv, Bîjen'in adını duyunca, kendini tutamıyarak bir çığlık kopardı ve (1)

(1) Nüsha : * Bir müddet ağlayıp sızlandıktan sonra, fil gövdeli

* Rüstem'e: "Ey, yeryüzündeki bütün büyüklerin büyüğü, sana selâm olsun!

* "Seni görmekten ve senin sorularını ve şu tatlı sözlerini duymaktan çok sevindim.

* "Bu adlarını saydıkların hepsi iyidirler ve hepsinin de sana selâmları var.

(1)

* "Yalnız, ey pehlivanlar pehlivanı! Bîjen'in kuyuda tutuk bulunduğunu söylüyorlar.

18530. * "Görüyor musun, şu ihtiyar halimde başıma gelenleri? Başıma ne felâketler geldi, ne talihsizlere uğradım!

* "Zaten yeryüzünde, benim yardımcım olan, birtek oğlum vardı;

* "Şimdi, o da gözümden kayboldu. Dünyanın neresinde olduğunu bildiğim yok. Şimdiye kadar, ailenin başına böyle bir felâket geldiğini gören olmamıştır!

* "Onun içindir ki işte, böyle gördüğün gibi ve güneş nasıl dönüyorsa, ben de gece ve gündüz demeden, at üstünde dört bir yana koşup onu arıyorum.

* "Ondan bir haber alabilmek için ne gündüz durduğum var, ne de gece... Her rasgeldiğime, deli gibi, onu sorup duruyorum.

---

(1) Nüsha: * "Seni görünce öldükten sonra dirilmişe veya kocamışken gencelmişe döndüm!

18535. * "Benim halimi gören Padişah, eline dünyayı gösteren kadehi alıp, yeryüzünü yaratan Tanrı'nın katında durarak,

* "Padişahlar bayramının ve Ferverdin ayının ilk gününde ona yalvardı, dualar etti, ağlayıp sızladı.

* "Sonra, âteşgededen kalkıp saraya gelerek, beline kemerini bağladı, başına külâhım giydi ve

* "O parlak kadehi önüne koyup dünyanın dört bir yanına uzun uzadıya baktı.

* "Nihayet, Turan ülkesine bakarak, Bîjen'in orada sımsıkı bağlı ve sefalet içinde bulunduğunu söyledi.

18540. * "İşte Hüsrev, kadehte onu görünce, hemen beni senin yanına gönderdi.

* "Ben de, ümide düşüp, şu sararmış yanaklarım ve ağlamaktan ağarmış gözlerimle kalkıp geldim.

* Ben de, bu dünyada, herkesin yardımına koşan, herkesin feryadına erişen yalnız seni biliyorum!" dedi.

* Giv, bu sözleri söylerken, bir yandan ağlıyor, bir yandan da acı acı ahlar çekiyordu.

* Mektubu Rüstem'e verdikten sonra, Gürgin'in yaptığı işleri de birer birer anlattı.

18545. * Bîjen için, Rüstem de acı acı ağladı, gözlerinden kanlı yaşlar akıttı.

* Çünkü, Rüstem'in kızı Giv'in karısı olduğu için, öteden beri akraba idiler.

* Rüstem'de, Giv'in kızkardeşini tutuyordu; Ferâmurz pehlivan bu kadındandı.

* Bütün milletin içinde ünlü bir pehlivan olan Bîjen, Rüstem'in kızından doğmuştu.

* Bunun üzerine Rüstem, Giv'e: "Sen hiç merak etme! Rüstem, atının eğerini,

18550. * "Bîjen'i elinden tutup tutukluktan ve zindandan kurtarmadıkça, çıkartmaz!

* "Ben, Tanrı'nın kudreti ve padişahımızın buyruğu ile, onu o karanlık kuyudan çıkaracağım!" dedi.

Rüstem'in, Giv'e Ziyafet Vermesi

* Rüstem'le Giv, sonra, oradan kalkıp köşke gittiler. Yolda da, hep yolculuk üzerine konuştular.

* Rüstem, padişahın mektubunu okuyunca, onun söylediklerinden şaşırdı...

* Evet, yeryüzü padişahı, ordunun bu ünlü pehlivanını o kadar çok övüyordu ki...

18555. * Giv'e dönerek: "Padişahın emri gereğince hareket ederek, hiç vakit geçirmeden, hemen yola çıkacağım!

* "Ben senin ne zahmetler çektiğini, nice felâketlere katlandığını biliyorum.

* "Senin, benim yanımdaki mevkiin de yücedir! Sen, Siyâvuş'un intikamını almak için yapılan savaşlarda,

* "Mâzenderan vakasında, bütün pehlivanların önünde idin!

* "Şimdi de buraya kadar gelip bu güç yolları aşmakla da, çok sıkıntılar çekmiş oldun.

18560. * "Seni burada görmekle çok sevindim. Fakat, Bîjen'in başına gelen felâkete de pek üzüldüm.

* "Ben, seni böyle yas içinde ve perişan bir halde görmemeli idim.

* "Padişahın mektubu ve buyruğu gereğince, bu yolculuğa çıkmaktan geri kalmıyacağım!

* "Senin bu haline çok üzüldüm. Bîjen'in işini düzeltmek için yola çıkmaya hazırım.

* "Tanrı benim canımı tenimde bıraktıkça da, bu iş için çalışacağım.

18565. * "Ben, Bîjen için, canımı, ordumu ve hazinelerimi de feda etmekten, zahmete katlanmaktan çekinmem!

* "İşte, Tanrı'nın kudreti ve muzaffer yeryüzü padişahının talihinin yardımı ile, kemerimi bağlıyorum.

* "Ben, Bîjen'i tutukluktan kurtararak, karanlık uykudan çıkarıp, o ünlü padişahın huzuruna getireceğim

* "Şimdi sen, üç gün kadar evimde otur; ye, iç, zevkine bakıp tasayı at!

* "Benim evim demek, senin evin demektir. Benim hazinem, canım, tenim senin, seninki de benim demektir.

18570. * "Üç gün burada beraberce eğlenerek, padişahımızı ve bütün pehlivan arkadaşlarımızı analım.

* "Dördüncü günü de İran'a doğru yola çıkar, padişahın buyruğunu yerine getiririz!" dedi.

* Rüstem'in bu sözlerini duyan Giv, hemen yerinden fırlayıp onun alnını, başını ve ayağını öptü.

* Ona: "Ey, ünlü pehlivan! Şu yiğitliğin, kuvvetin, talihin, hünerlerin,

* "Ancak iri fillerde bulunabilen şiddetin ve ancak Mûbit'lerde bulunabilen şu aklın hiç eksilmesinler!

18575. * "Yüreğimdeki bütün dertlerin pasını sildin. Senin de, yeryüzündeki bütün iyiliklerden nasibin olsun!" dedi.

* Rüstem, Giv'in yüreğinin rahatladığını görünce, bu işin de hızla biteceğini anladı.

* Hemen sofracı başısına emir vererek: "Haydi, sofrayı kur da, bütün büyükleri çağır, buraya gelsinler!" dedi.

* Destan, Giv, Züvâre ve Ferâmurz hep birlikte gelip sofraya oturdular.

* Rûd çalan bir çalgıcı ile şarap dağıtan bir hizmetçi de, mücevherlerle süslü olan bu köşke geldiler.

18580. * Yakut renkli şarapla dolu kadehleri ellerine aldılar. Bir yandan çalgıcı çenk çalarken, bir yandan da sâki şarap sundu.

* Giv, böylece, gitmekte acele etmeden, üç gün Rüstem'in evinde kalarak şarap içmekle vakit geçirdi.

Rüstem'in, Hüsrev'in Yanına Gelmesi

* Nihayet, dördüncü günü kalkıp yol hazırlığını gördüler. Belli vakit gelince,

* Rüstem yük bindirerek, İran'a doğru yola çıkmalarını buyurdu. Bunun üzerine,

* Memleketin en kuvvetli atlıları gelip Rüstem'in kapısının önünde durdular.

18585. * Bundan sonra da Rüstem, üzerine Rum kumaşından bir elbise giymiş ve beline de kemerini kuşanmış olarak gelip Rahş'ına bindi.

* Babasının (1) gürzünü eğere astı. Başı intikam hevesiyle, yüreği de savaşta yapmak istediği hilelerle dolu idi.

* Rahş'ın kulakları göklere ve taçlar bağışlıyan o pehlivanın başı da güneşin üstüne kadar yükseliyordu.

* Götürülmesi mümkün olan her şeyi yanlarına alarak, Ferâmurz'ı Zâbil'de bıraktılar.

* Rüstem'le Giv, savaş eri olarak seçilmiş yüz bin Zâbilli ile,

* Oradan kalkıp İran'a doğru yola çıktılar. Yürekleri intikam duygusiyle dolu idi.

* İran'a vardığı, Keyhüsrev'in tahtı uzaktan göründüğü zaman,

* Tatlı ve sevgi dolu bir rüzgâr eserek, Rüstem'e göklerin selâmlarını getirdi.

* Bu sırada da Giv Rüstem'in yanına gelerek : "Ben önden gidip,

* "Senin Rahş'ına binmiş olarak gelmekte olduğunu padişaha bildirmeliyim!" deyince,

* Rüstem : "Sağ ol! Git, padişaha haber ver de üzüntüden kurtulsun!" diye karşılık verdi.

---

(1) Nüsha : * Dedesinin.

* Bunun üzerine Giv pehlivan. Rüstem'den ayrılarak, yeryüzü padişahı Hüsrev'in yanına gitti.

* Hüsrev'in yanına gelince, saygılarını sunup onu pek çok övdükten

* Sonra Hüsrev, Gûderz oğlu Giv'e, Rüstem'in nerede kaldığını ve yolculuğun nasıl geçtiğini sordu.

* Giv de, karşılık vererek: "Ey, ünlü padişah! Senin talihinin bağışladığı saadetle, bütün işlerimiz yoluna girdi.

18600. * "Rüstem, senin buyruğuna uymakta hiç tereddüt göstermedi. Sana etmiş olduğu bağlılık yemininde duruyor.

* "Padişahımızın mektubunu verdiğim zaman, onu alıp önce yüzüne gözüne sürdükten sonra okuyunca

"Hemen atının dizginini bağlıyarak, padişahın kullarına yakışacak bir şekilde yola çıktı.

* "Ben önden koşup, gelmekte olduğunu bildirmek için, onu yolda bıraktım." dedi.

* Padişah: "O büyükler dayanağı ve vefa tohumu Rüstem'in şimdi bulunduğu yer nerede?

18605. * "İyiliği seven o padişah kuluna saygı göstermek gerek!" dedi.

* Giv : "Ey, taca ve tahta yaraşan padişah! Benim sana onun geldiğini haber vermek için ayrıldığım yer, buraya iki konaklık kadar vardı..." deyince,

* Hüsrev, şehzadelere, pehlivanlara ve memleketin bütün büyüklerine,

* Rüstem'in kendisinin fermaniyle geldiğini söyliyerek, bir ordu ile çıkıp hep birden onu karşılamalarını buyurdu.

* Bunun üzerine, hemen Gevşat oğlu Gûderz'e Nevzer soyunun başı Tûs'a ve Ferhad'a haber verdiler.

18610. * Pehlivanların ve düşmanları öldüren kahramanların üçte ikisi,

* Kâvus'un geleneğine uygun olarak kalkıp Rüstem'i karşılamaya hazırlandılar.

* Yeryüzü, binicilerin atlarının kaldırdığı tozlarla menekşe rengine girdi. Atlar gemi azıya aldı ve bayraklar havada parıldamaya başladı.

* Rüstem'e yaklaştıkları zaman, hep birden, atlarından inip saygılarını sundular.

* Yeryüzü pehlivanı Rüstem de atından inerek, kendisini karşılamak için, o kadar zahmete girmiş olan pehlivanların ve

18615. * Padişahın hatırını, parlak güneşle ayın onun talihi üzerindeki etkilerini sorduktan

* Sonra, Rüstem'le birlikte bütün pehlivanlar da, parlak Âzergeşesb ateşi gibi yerlerinden fırlayıp yine atlarına bindiler.

* Nihayet Rüstem, kullarını hoş tutan padişahın yanına gelerek, saygılarını sundu ve

* Biraz daha yakınlaşarak, övülmeye lâyık olan o padişahı övdü.

* Sonra, başını kaldırıp: "Padişahlığın tahtı sensiz kalmasın!

18620. * "Hürmüzd, tıpkı Behmen gibi, senin tahtını ve külâhını korusun!

* "Ördibihişt, Hejir, Behram ve Tîr de, her zaman, senin koruyucun olsunlar!

* "Şehrir'in yardımiyle, düşmanlarına hep üstün gelerek, ad kazanasın!

* "Sipendârmüz, senin koruyucun olsun! Akıl, ruhunun yerini alsın ve seni hep o idare etsin!

* "Dey ve Ferverdin, hep seni kutlulasınlar! Bütün kötülüklerin kapısı sana kapalı kalsın!

18625. * Azer'in sayesinde, gecelerin gündüz gibi aydınlansın! Yüreğin dert nedir bilmesin ve dünyanın yüzü senin tacının ışıklariyle parlasın!

* "Âbân, senin işlerini yoluna koysun ve şu dönen felek sana kul olsun!

* "Mürdâd, senin hayvanlarını korusun! Neşen ve talihin, zarardan hep uzak kalsın!

* "Soyun sopun bahtiyar ve Hardâd'ın yardımiyle, yerin yurdun da bayındır olsun!" dedi.

* Rüstem, ayakta durup bu duaları yaptıktan sonra, Padişah kendisine yanında yer gösterdi ve

18630. * Ona: "Hoş geldin! Kötülerin eli senden ırak olsun!

* "Sen, bütün yeryüzü padişahlarının başısın! Sence, yeryüzünün gizli ve açık, bütün şeyleri birdir!

* "Sen, bütün pehlivanların seçmesi, ordunun dayanağı ve İran'ın koruyucususun!

* "Senin erdemli ve uyanık ruhunla ve yüzünü görmekle yeniden sevindim.

* "Sâm oğlu Destan, Züvâre ve Ferâmurz nasıllar? İyiler mi? diye sorunca,

18635. * Rüstem tekrar eğilip tahtı öperek: "Ey, uyanık talihli ve erdemli padişah!

* "Senin talihin sayesinde, her üçü de sağ ve sıhhattadırlar. Padişahın hatırını sorduğu bir insan ne kadar bahtiyardır!" diye karşılık verdi.

Keyhüsrev'in Pehlivanlarla Bir Toplantı Yapması

* Padişahın buyruğu ile, Saray Nazırı bahçenin kapısını açtı ve oturacak yerler hazırlattı.

* Sonra, altından bir taçla bir taht getirerek, gül ağaçlarının altına koymalarını emretti.

* Bütün bahçeye, padişahlara yaraşan yaygılar serdiler; o çiçek bahçesi, bir kandil gibi, parıldadı.

18640. * Padişahın tahtını ve tacını gölgelendirmek için de, bir ağaç getirip diktiler.

* Üstünde salkım salkım mücevherler asılı duran bu ağacın gövdesi gümüşten, dalları yakuttan ve altındandı.

* Yaprakları akikten ve dallardan aşağı doğru küpe gibi sarkan yemişleri de zebercettendi...

* Bazı yemişler de altından ve ayva ile turunç biçiminde yapılmışlardı.

* Bunların içleri kamış gibi oyularak boşaltılmış ve şarapla karıştırılmış miskle doldurulmuştu.

18645. * Padişahın bu tahtın üzerine oturttuğu kimseler, ağaçtan yayılan misk kokulariyle, kokulanırlardı.

* Rüstem (1) gelip o altın tahta oturdu. Ağaçtan, üzerine misk kokuları saçılmaya başladı.

* Bütün sâkiler de, başlarında mücevher taçlar,

* Altın işlemeli kumaşlardan ve Çin kumaşlarından yapılmış elbiseler olduğu halde gelip önüne dizildiler.

* Hepsinin boyunlarında gerdanlıklar, kulaklarında küpeler ve üzerlerinde altın işlemeli elbiseler vardı.

18650. * Yürekleri de haz ve sevinç içinde idi. Şarap kadehlerini ellerinde tutuyorlardı. Daha sarhoş olmadan, yanakları erguvan rengini almış.

* Bir Rum kumaşı gibi renklenmişti... Kimi çenk çalıyor, kimi de ödağacı yakıyordu.

* Padişah, nöbetçi komutanına, Gûderz'-in, Tûs'un ve öteki pehlivanların da çağırılmalarını ve

* Rüstem'in gelmesini buyurdu. Rüstem gelip ağacın altına kurulmuş olan padişahın tahtının yanına oturdu.

* Ona : "Ey, iyi günler sağlıyan pehlivan!

---

(1) Nüsha : * Padışah.

18655. * "Sen, tıpkı Sîmürg gibi, o koruyucu kanatlarını İran'ın üzerine açmışsın ve ona gelecek bütün kötülüklere karşı bir kalkan gibi duruyorsun!

* "İran'ı ve onun padişahlarını korumak için çok zahmet çektin.

* "Sen, Gûderz ailesinin barış, savaş, saadet ve felâket zamanlarındaki her halini bilirsin.

* "Onlar, her zaman, önümde kemerlerini bellerine kuşanmış olarak ayakta dururlar ve bana hep iyilik yolunda kılavuzluk ederler.

* "Hele Giv, bana gelecek her kötülüğe karşı önümde kalkan gibi dikilip beni korur.

18660. * "Şimdiye kadar, bu ailenin başına, bu türlü bir felâket gelmemişti. Dünyada, evlât acısından büyük acı olmaz!

* "Eğer bu işte sen de bize yardım etmezsen, artık ben hiçbir çare bulamam.

* "Turan'da başına bir felâket gelmiş bulunan Bîjen'i kurtarmak için, bir çare bul.

* "At, silâh, er ve para olarak, hiç düşünmeden, ne kadar lâzımsa al, götür!" dedi.

* Rüstem, Hüsrev'in bu sözlerini dinledikten sonra, fırlayıp yeri öperek :

18665. * "Ey, iyi adlı ve güneş gibi her yere hâkim olan padişah!

* "Hırs, kızgınlık ve muhtaç olma gibi özellikler senden ırak olsun, senin kötülüğünü düşünenlerin yürekleri erisin!

* "Sen, bütün padişahların padişahısın, Yeryüzünün bütün padişahları, senin ayağının toprağıdır.

* "Ne padişahlık tahtı, ne parlak güneş ve ne de ışık saçan şu ay senin gibi bir padişah daha görmemişlerdir!

* "Kötüleri iyilerden ayırdeden, ejderhaları afsunlar ve hilelerle bağlıyan sensin!

18670. * "Sen, hiç üzülme, keyfine bak. Anam beni, zaten, senin zahmetlerini çekmek için doğurmuştur.

* "Kulağım, her zaman, padişahın emrindedir. O bana hangi yolu gösterirse, ben oraya giderim!

* "Ben, padişahın büyüklüğü ve ağır gürzüm sayesinde, Mazenderan devinin yüreğini parçaladım.

* "Giv'in işi uğruna, başıma ateş de yağsa, yine aldırmam.

* "Mızraklar gözüme de batsa, yine padişahın buyruğundan yüzçevirmem.

18675. * "Ben ne komutan isterim, ne de er... Bu işi bir başıma başarırım!" dedi.

* Rüstem böyle söyleyince Gûderz, Giv, Feriburz, Ferhad ve Şapûr gibi

* Ordunun büyük adamları onu çok beğendiler ve ona Tanrı'nın iyiliğini dilediler.

* Bundan sonra da, padişahla beraber, ellerine şarap kadehlerini alıp içerek sarhoş oldular ; gönülleri neşeden, bir bahara döndü

(1)

Rüstem'in Gürgin'e Şefaat Etmesi

* Gürgin, Rüstem'in geldiğini duyunca, son saatinin geldiğini de anladı.

18680. * Rüstem'e selâm yollıyarak : "Ey, uğurlu, kutlu ve iyi adlı pehlivan!

* "Ey, büyüklüğün ağacı! Ey, vefa hazinesi! Ey, akıl ve hikmet kapısı ve belâdan kurtarıcı!

(2)

---

(1) * Bu beyit, iki beyit halindedir: * Şaraba el atarak, padişahın ve Destan'ın şerefine içe içe, sarhoş oldular. * Padişah da şarabı sevinçle içiyordu. Böylece, ilkbaharın kapısı neşe ile açılmış oldu.

(2) Nüsha : * "Senin gibi bir yiğidi asla unutamıyacak olan, zaman ve dünya sensiz kalmasınlar!

* "Eğer söylediklerimi dinlemek zahmet vermezse, sana halimi anlatmak istiyorum.

* "Önce, şu kambur feleğin yaptığı işe bak da, hiç yoktan yere, gönlümün ışığını nasıl söndürdüğünü bir gör!

* "Tuttu, beni karanlıklara sürükledi... Ne yapayım? Alnımın yazısı demek böyle imiş.

18685. * "Padişah şu suçumu bağışlıyacak olursa, hiç olmazsa, kendimi onun önünde ateşe atar da,

* "Belki böylelikle, kötüye çıkan adımı temizlerim! Ne çare? Şu ihtiyarlığımda başıma böyle bir işin gelmesi de yazılı imiş!

* "Padişahın yanında bana şefaat edersen, ben de hazırlanır, seninle beraber azgın bir dağ keçisi gibi yola düşer ve

* "Bijen'in önünde kendimi yerlere atarım da, belki böylece eski şerefimi kurtarmış olurum!" dedi.

* Rüstem, Gürgin'in gönderdiği bu haber kulağına değince, içinden bir ah çekti.

18690. * Onun yolladığı bu haber onun canını sıktı, dilediği şey de hiç hoşuna gitmedi.

* Haberi getirene: "Haydi, dön git de ona de ki: "Ey, uğursuz ve pis herif!

* "Sen, derin denizdeki timsahla savaşmak istiyen kaplanın hikâyesini hiç duymadın mı?

* "Hevesi aklına üstün gelen insan, isteklerinin pençesinden kendisini kurtaramaz.

* "Heveslerini yenebilen akıllı bir kimse ise, aslanlar gibi, dillere destan olur.

18695. * "Sen, kocamış bir tilki gibi hilekârlığa saptın ama, avcının kurduğu tuzağı göremedin!

* "Dileğin pek saçma. Senin adını, padişahın yanında ağzıma almamam lâzım

* "Ama, ne yapayım ki, pek düşmüşsün! Zavallılığına acıdığım için,

* "Padişaha suçunu bağışlaması hususunda yalvarıp, kararmış olan ayını yeniden aydınlatmaya çalışacağım!

* "Eğer Bîjen de yeryüzünün sahibi olan, Tanrı'nın yardımı ile kurtulursa,

18700. * "Sen de yakanı kurtarırsın; canın selâmette kalır ve pehlivanın pençesinden sıyrılırsın.

* "Fakat felek bu dediğim şekilde dönmezse o zaman, sen de canından da, teninden de el çekersin!

* "O zaman Tanrı'nın yardımı ve padişahın izni ile, senden ilk intikam alacak olan benim!

* "Bîjen'i bulamazsam, zaten, Gûderz'le Giv senden oğullarının intikamını alacaklardır!" dedi.

* Rüstem, bu işin üzerinden bir gün ve bir gece geçtiği halde, padişaha bir şey söylememişti.

* İkinci günü, güneş ufuktan tacını gösterip de gümüş renkli ve fildişinden tahtına oturunca,

* Şefaatcilik etmek üzere gidip muzaffer padişahın yanına girdi.

* Konuşma sırasında Gürgin'in, o bedbahtın sözü de geçince,

* Rüstem suçunun bağışlanması için ricada bulundu. Padişah: "Ey, komutanım! Sen bana, ettiğim yemini bozduracaksın.

* "Ben tacın, tahtın, güneşin, ayın, merihin ve Çobanyıldızının üzerine yemin ettim, ki

* "Eğer Bîjen bulunduğu tutsaklık bağlarından kurtulamıyacak olursa, Gürgin benden belâsını bulacaktır!

* "Onun için, sen benden taç, taht, sevgi, kılıç ne istersen iste de, bunu isteme!" dedi.

* Bunun üzerine Rüstem: "Ey, ünlü ve hünerli padişah!

* "Gürgin suç işlemesine işledi ama, o kadar perişan ki, canını bile vermeye hazır!

* "Padişah suçunu bağışlamazsa, vicdan azabından ölecek.

18715. * "Aklın yolundan ayrılan bir kimse, sonunda, yaptığı işten pişman olur.

* "Sen, vaktiyle, onun İran'a yaptığı hizmetleri de düşünmelisin. O, bütün savaşlarda hazır bulunmuştur.

(1)

* "Bunun için, eğer padişah uygun görürse, onu bana bağışlasın da böylelikle o talihsizin talihi belki bir daha yüzüne güler!" dedi.

* Muzaffer padişah, Rüstem'in bu sözleri üzerine, onu bağlı bulunduğu karanlık kuyudan çıkarttı.

Rüstem'in Orduyu Hazırlaması

* Bundan sonra padişah, Rüstem'e: "Şimdi, şu intikam savaşını nasıl yapmalı?

---

(1) Nüsha: * O, senin atalarının zamanında da hizmetler etti ve her intikamcı düşmandan alınacak intikam için çarpıştı.

18720. * "Yanında götürmek için, para ve er gibi ne lâzımsa söyle!

* "Ben, o kötü yaradılışlı Efrasiyâb'ın, bizden önce davranarak, Bîjen'i öldürmesinden korkuyorum.

* "Çünkü o, sergüzeşt arıyan bir kötü devdir. Ekvan, ona bu çeşit hileleri öğretmiştir.

* "Onun yüreğini çelen, ona bu cinayeti yaptıran da odur!" dedi.

* Rüstem, ona verdiği karşılıkta: "Ben, bu işi gizlice yapmalıyım.

18725. * "Böyle güç işlerin anahtarı hiledir. Böyle işlerde şiddete sapmak olmaz.

* "Turan'a bir tüccar kılığında, belli etmeden girmeli ve ihtiyatlı davranmalı.

* "Bu iş, ancak böyle başarılabilir; yoksa gürz, kılıç ve mızrak kullanmanın sırası değil...

* "Satmak için ve hediye olarak birçok elbiseler, halılar,

* "Altınlar, gümüşler ve mücevherle götürmeli. Giderken ümitli olmalı, fakat oraya gidince korku içinde ve uyanık bulunmalı!" dedi.

18730. * Rüstem'in bu teklifini duyunca, padişah emretti, hazineci eski hazinelerin kapılarını açtı ve

* İçlerinde ne varsa hepsini getirip padişahın önüne koydu.

* Hazineci, keselerin ağzını açıp, tahtın etrafını gümüşler, altınlar ve mücevherlerle bezedi.

* Rüstem geldi ve onların içlerinden kendisine lâzım olanları seçip aldı.

* On deveye altınları, yüz deveye de öteki eşyayı yükledi.

18735. * Sonra da kafile reisine: "Ordudan bin atlı seç!

* "Ünlü ve azgın kahramanların padişahı Güstehem, Şâverân oğlu Zenge, Gürgin,

* "Padişahlık tahtının, tacının, pehlivanların koruyucusu ve ordunun komutanı Gürâze,

* "Rehhâm, cesur pehlivan Ferhat ve erkek bir aslana benziyen Eşkes de hazırlansınlar da,

* "Yedisi beraberce orduyu ve hediyeleri korumak için gelsinler!" diye buyurdu.

18740. * Her şey lâzım olduğundan da bol olarak sağlanmış, gerekli hazırlıklar tamamlanmıştı.

Rüstem'in, Pîran'ın Yanına gitmesi

* Sonra Rüstem, bu azılı, gürz kullanmakta ve adam öldürmekte usta kahramanlara,

* Sabaha doğru nöbetçi komutanı kapıya gelince hemen kalkıp kemerlerini bellerine kuşanarak hazır bulunmalarını buyurdu.

* Sabahleyin de, horozlar öterken, fillerin üstüne davulları yerleştirdiler.

* Bunun üzerine Rüstem, gürzü pençesinde ve kemendi de atının eğerinde olarak, uzun bir selvi gibi geldi.

18745. * Önce, ordusiyle birlikte, padişahın sarayının önünde bir geçit yaparak, İran'ın selâmeti için dualar etti.

* Arkasından da, erlerinin her biri canını ağzına ve kellesini de koltuğuna almış olan, ordu geliyordu.

(1)

* Turan sınırına yaklaştıkları zaman Rüstem, ordunun ileri gelenlerini seçip ayırdı ve sonra orduya seslenerek: "Canlarınızı uyanık tutun!

* "Tanrı canımı tenimden ayırıncaya kadar, hiçbiriniz yerinizden kıpırdamayın!

* "Hep savaş ânını bekliyerek, pençelerinizi kan dökmeye hazır bulundurun!" deyip

---

(1) Nüsha: * Okları ve mızrakları onlara yol gösteriyordu. Hepsi de, ellerini kanla yıkamışlardı.

18750. * Orduyu orada bıraktı. Kendisi de, büyük pehlivanlarla birlikte, Turan'ın yolunu tuttu.

* Önce Rüstem belinden kemerini çıkararak, bir tüccar kılığına girdi.

* Sonra da öteki pehlivanlar bellerinden gümüş kemerlerini çıkardılar. Rüstem, onlara, keten elbiseler giydirdi.

* Böylece, yanında çeşitli eşya götüren bir kervan haline girince, kafile Turan'a doğru yola çıktı.

* Kervanda; biri Rahş, gerisi de öteki pehlivanların atları olmak üzere, sekiz değerli at vardı.

18755. * Mücevher yüklü on ve er elbisesi yüklü de yüz deve vardı.

* Bu kervanın çıngırak ve Tahmurs devrinden kalma boru seslerinden, ovalar inliyordu. İşte böyle bir kafile halinde, Pîran'ın oturduğu şehire kadar gittiler.

* Turan'ın bu sınır yerinde, Pîran'ın da sahipleri arasında bulunduğu, bir şehir vardı.

* Kervan buraya geldiği zaman, Pîran ava gitmişti; sarayında kimse yoktu.

* Rüstem yolda bekleyip, Vîse oğlu Pîran'ın avdan ne zaman döndüğünü gördü.

18760. * Hemen bir kumaş örtüp, eline mücevher dolu bir kadeh aldı.

* "Yanında, başlarından ayaklarına kadar, mücevherlerle süslenmiş, altın eğerli iki de at vardı.

* Pîran'ın sarayına doğru hızla yürümeleri için, adamlarına emir verdi. Kendisi de önden gidiyordu.

* İçeriye girince, Pîran'a: "Ey, İran'da da, Turanda da erdemleriyle ün almış kahraman!

* "Senin kadar ünlü ve şerefli hiç kimse yoktur! Çünkü sen, padişahın veziri ve tahtın süsüsün." dedi.

18765. * Rüstem, öyle davrandı, ki Pîran onu tanıyamıyarak:

* "Sen kimsin? Buralara niçin ve nereden geldin?" diye sordu.

* Rüstem: "Ben, senin bir kulunum! Tanrı rızkımı burada, senin şehrinde yaratmış.

* "Ticaret yapmak için, tâ İran'dan kalkıp uzun ve çetin yolları aşarak Turan'a geldim.

* "Ben hem satıcı, hem alıcıyım. Hem satarım, hem ucuz bir şey buldum mu alırım.

18770. * "Eğer pehlivan beni korursa burada mücevherleri satarak, onların yerine hayvan alacağım.

* "Senin adaletin sayesinde, kimseden bana bir kötülük gelemez; senin sevgi bulutun başıma mücevherler yağdırır!" dedikten

* Sonra, Pîran'ın yanındaki büyüklerin önünde, elindeki kadehin içinde bulunan mücevherleri önüne saçıverdi.

* Bunun arkasından da, tüylerine rüzgârların bile toz kondurmadığı o cins ve değerli Arap atlarını ve

* Diğer hediyeleri sunarak, işlerini yoluna koydu.

18775. * Pîran, mücevherlerle o parlak kadehi gözden geçirince,

* Rüstem'e çok iltifat etti ve onu firuze tahtının yanına oturttu.

* Ona: "Haydi, keyfini hiç bozmadan ve her şeyden emin olarak, şehire gir! Biz, sana sarayımızda bile yer veririz!

* "Malından, mülkünden emin ol. Sana hiç kimse bir şey yapamaz.

* "Satılacak neyin varsa ortaya dök ve canın ne isterse satın al.

18780. * "Kendini ailemin üyelerinden say. Oğlumun evine iner, orada kalırsın!" dedi.

* Fakat, Rüstem: "Ey, pehlivan! Bizim kervanın başında bulunmamız daha iyidir.

* "Getirdiğim bütün eşya senindir. Bundan sonra, eşyanın başında bulunmak uygun olur.

* "Çünkü getirdiğim eşya arasında türlü türlü mücevherler var. Bunlardan hiçbirinin kaybolması doğru olmaz.

* "Bunun için, ey pehlivan, senin muzaffer talihin sayesinde biz dışarıda yatalım. Böyle olması bizim için daha iyi...

18785. * "Oğlunuzun evinde kalmaya hacet yok!" dedi.

* Pîran: "Öyle ise, istediğin yerde oturabilirsin. Ben seni koruyacak bekçiler tâyin ederim." dedi.

* Bunun üzerine Rüstem, kendine seçtiği bir eve bütün eşyaları yerleştirdi.

* Şehrin dört bir bucağına, ünlü pehlivan Pîran'a İran'dan bir kervan geldiği haberi yayıldı.

* Bir mücevher tüccarının geldiği duyulunca, her yandan müşteriler taşınmaya başladı.

18790. * Mücevher, halı ve kumaş almak istiyen müşteriler Pîran'ın şehrine doldular.

* Rüstem, her gün, güneş doğup ta dünyayı süslemeye başlar başlamaz, bu evde alışverişe koyulurdu...

Münije'nin Rüstem'in Yanına Gitmesi

* İran'dan bir kervanın geldiğini duyan Münîje de, başı açık ve ağlaya ağlaya, Rüstem'in yanına koştu.

* Kolunun yeni ile, kirpiklerinden dökülen kanlı yaşları silip, ona dualar ettikten

* Sonra: "Sen, hayattan da, maldan da nasibini almış bir adamsın. Her zaman, emeklerinin karşılığını göresin ve bir pişmanlık duymıyasın.

* "Şu yüce felek senin dileğince dönsün, kötülerin nazarı değmesin.

* "Ümitlerin boşa gitmesin ve çektiğin zahmetlerden sana bir zarar erişmesin.

* "Akıl, her zaman, senin kılavuzun olsun. İran ülkesi, senin yardımınla, iyi günler görsün.

* "İran Padişahının Giv, Gûderz gibi kahramanlarından ve İran ordusundan bir haber getirdin mi? Nasıllar?

* "Bîjen'den, İran'a bir haber geldi mi? Onun ettiği duaların hiçbir etkisi olmadı mı?

* "Gûderz ailesinden böyle bir gencin, demirden bağlar içinde,

* "Ayakları ağır kösteklere vurulmuş, elleri de demircilerin çivileriyle çivili,

* "Vücudu zincirlere sarılı ve elbisesi baştan başa kanlı olarak kalması revamı?

* "Onun çektiği ıstıraptan geceleri beni de uyku tutmuyor ve gözlerim her zaman yaşlı..." dedi.

* Bu sözleri duyunca korkuya kapılan Rüstem, birdenbire bağırıp onu yanından kovdu:

18805. * "Haydi, defol yanımdan! Ben ne Hüsrevini bilirim, ne de komutanını!

* "Gûderz ve Gîv dediklerin de kimlermiş? Benim bunları bildiğim yok. Sözlerinle kafamı karıştırdın!" dediği halde

* Münîje çekilip gitmedi. Rüstem'in yüzüne bakarak, acı acı ağladı; gözlerinden kanlı yaşlar yağdırdı.

* Rüstem'e: "Ey, çok akıllı, büyük adam! Sana böyle sert sert konuşmak yaraşır mı?

* "Ben, zaten yüreği yaralının biriyim. Sorularıma karşılık vermiyeceksen verme ama, karşından da böyle kovma!

18810. * "Bir şey istiyen kimsenin sorularına cevap vermemek, onu böyle kovmak İranlıların âdeti midir?" dedi.

* Rüstem, ona şöyle karşılık verdi: "Ey, kadın! Ne var, ne oluyorsun? Şeytan, başına bir kıyamet mi kopardı?

* "Senin gelip şurada benim alışverişimi bozdun da, ben sana onun için kızdım.

* "Haydi, bakalım, beni daha fazla kızdırma. Görüyorsun, alışveriş ediyorum.

* "Benim Keyhüsrev'in bulunduğu yerle hiç ilişiğim yok, ben başka yerde otururum.

18815. * "Giv ve Gûderz'in de kim olduklarını bildiğim yok. Ben o taraflarda hiç bulunmadım." dedi ve

* Sonra, emretti, o dilenci kılıklı kadının önüne yiyecekten ne varsa getirip koydular.

* Rüstem de bu sırada ona, neden böyle kötü bir duruma düştüğünü,

* İran ile İran padişahı hakkında neden bilgi almak istediğini ve İran'la bir ilişiği olup olmadığını sordu.

* Münîje: "Sen de, ne diye, benim halimi ve derdimi soruyorsun?

18820. * "Ey, akıllı kahraman! Ben, Bîjen'in bulunduğu kuyunun başında, dertli bir yürekle kalkıp sana geldim.

* "İstediğim, savaş erleri Gûderz'le Gîv için bir haber almaktı.

* "Ama sen savaş erleri gibi bağırdın ve, büyüklerin büyüğü olan Tanrı'dan hiç korkmıyarak, beni yanından da kovdun!

* "Ben, Efrasiyâb'ın kızı Münîje'yim. Güneş, benim vücudumu bir kere bile olsun çıplak görmemişti.

* "Şimdi ise, kanlı yaşlarla dolu gözlerimle ve sararmış yüzümle kapı kapı dolaşıp

* "Arpa ekmeği dileniyorum. Ne yapayım? Benim alnımın yazısı da böyle imiş...

(1)

* "Felek, bir insanı, bundan daha çok düşüremez. Tanrı, inşallah, sonumu hayır eder.

* "Zavallı Bîjen, o derin kuyunun içinde, ne güneşin, ne de ayın yüzünü görebiliyor.

* "Ağır zincirlerle, kelepçeler ve çivilerle sımsıkı bağlı. Tanrı'dan hep ölümünü diliyor.

* "İşte benim, günden güne derdimi artıran da bu. Gözlerimin yaşı dinmek nedir bilmiyor.

* "Eğer yolun İran'a uğrar da Geşvat oğlu Gûderz'den bir haber alırsan,

* "Veya Hüsrev'in sarayında Giv, yahut Rüstem'i görebilirsen,

* "Zavallı Bîjen'in kuyuda bulunduğunu haber veriver ve, eğer gelmekte gecikirse, iş işten geçeceğini söyle.

---

(1) Nüsha : * "O talihsiz Bîjen'in uğruna, tahttan da vazgeçtim, taçtan da.

* "Bîjen'i görmek istiyorlarsa, bir an önce gelsinler. Çünkü onun altı demir, üstü de taştır!" dedi.

* Rüstem ona: "Ey, güzel yüzlü kadın! Ne diye, gözlerinden sevginin yaşlarını hep böyle döküp duruyorsun?

18835. * "Böyle ağlıyacağına, neden, başka ülkelerin büyüklerini babanın yanına şefaatçi olarak getirtmiyorsun?

* "Böylelikle, babanın damarlarındaki merhamet kanı kabarıp yüreği sızlar da, sana acıyıverir...

* "Ondan korkmasaydım, şimdi, sana istediğin her şeyi verirdim!" dedi.

* Sonra, aşçılara emir verdi; yanına, yetecek kadar yiyecek verdiler.

* Kızarmış ve taze, yumuşak bir ekmeğe sarılmış bir tavuk hazırladılar.

18840. * Rüstem, bir perinin el çabukluğiyle, kimse görmeden, tavuğun içine yüzüğünü koydu ve

* Tavuğu Münîje'ye vererek: "Haydi, ey düşkünlerin yardımcısı! Bunu al da, Bîjen'in hapsedildiği yere götür!" dedi.

Bîjen'in, Rüstem'in Gelişini Öğrenmesi

* Münîje, yanına bu yiyecekleri alarak, kalktı kuyunun başına geldi.

* Mendilin içinde yazılı mektubu Bîjen'e verdi (1).

* Bîjen, onu görünce şaşırdı. Kuyudan, o güneş yüzlü Münîje'ye seslenerek:

18845. * "Şefkatli kadın! bu yiyecekleri de nereden bulup getirdin?

* "Ey, herkesin imdadına yetişen kadın! Sen, benim yüzümden, çok zahmetlere giriyorsun!" dedi.

* Münîje, ona: "Buraya kervanla, zengin bir adam geldi.

* "Tâ İran'dan Turan'a kadar, para kazanmak için, birçok zahmetler çekmiş.

* "Çok akıllı bir adam. Yanında, türlü türlü, birçok mücevherler de getirmiş.

18850. * "Köşkün önüne bir kulübe yaptırmış, orada alışveriş ediyor.

* "Bana o mendili vererek: Dünyayı yaratan Tanrı'ya dua et.

* "Bunları o kuyuda bağlı duran adama götürüp ver. Eğer daha isterse gelir, alırsın!" dedi.

* Bîjen, içinde kızarmış tavuğun bulunduğu ekmeği açınca, yüreği korku ve ümitle doldu.

---

(1) Nüsha: * Bu beyit şu şekildedir: Bir mendile sarılı olarak getirdiği şeyi, nasıl sarılmışsa, öylece, Bîjen'e verdi.

* Elini uzatıp ekmeği yiyeceği zaman, Rüstem'in yüzüğünü içinde buldu.

18855. * Yüzüğün kaşında Rüstem'in adını okuyunca, hem sevindi, hem de şaşırıp kaldı.

* Rüstem'in bu firûze yüzüğünün üzerine adı, demirle ve gayet ince, kıl gibi bir yazı ile kazılmıştı.

* O vefa ağacının bu yemişini görünce Bîjen, artık, çektiklerinin sonu geldiğini anladı ve

* Sevinçle güldü. Hem de öyle bir kahkaha attı, ki sesi kuyunun dışından işitildi.

* Münîje, onun, o karanlık kuyunun içinde eli ayağı bağlı iken böyle gülmesini

18860. * Tuhaf bularak, şaşırdı ve onun artık delirdiğini sandı.

* Bîjen'e seslenerek: "Ey, iyi talihli! Böyle gülecek ne var?

* "Karanlık bir kuyudasın ve geceyi gündüzden, gündüzü geceden ayırdedebilecek halde değilsin.

* "Şu sırrı bana anlatıver. Yoksa, talihin sana iyi bir yüz mü gösterdi?" diye sordu.

* Bîjen: "Evet, dedi, öyle umuyorum ki artık talihim beni bu felâketten kurtaracaktır!

18865. * "Eğer bana ihanet etmez, sözünde durur, yemin edersen ve

* "Bu işi kimseye açmazsan ben de sana onu tamamiyle anlatırım.

* "Fakat, dediğim gibi, başımıza bir belâ gelmemesi için, dilini tutman lâzımdır ama, kadınların dilini tutmağa da imkân yoktur!" dedi.

* Münîje bu sözleri duyunca: "Hep kötülüğümü istiyen şu talih, başıma neler getirmedi!

* "Yazık, ki bütün ömrüm mahvolup gitti! Yüreğim yaralı ve gözüm yaşlı,

18870. * "Ben Bîjen'e gönlümü ve bütün varımı yoğumu verdiğim halde, o şimdi benden şüpheleniyor...

* "Babam da, bütün soyum sopum da benden yüz çevirdiler. Ben, onların yanından baş açık kaçtım ve

* "Bütün hazinemi, altınlarımı, tacımı ve mücevherlerimi feda ettim.

* "Bîjen'e bağlanarak, her şeyden ümidimi kestim. Dünya başıma zindan kesildi ve gözlerim ağlamaktan ağardı.

* "O, hâlâ, benden sırrını saklıyor. Ey, yeryüzünü yaratan Tanrı! Sen benim bütün bu çektiklerimi herkesten iyi bilirsin!" deyince

18875. * Bîjen: "Söylediklerinin hepsi doğru. Gerçekten, sen benim yüzümden mahvoldun, her şeyini kaybettin!

* "Ey, şefkatli ve akıllı sevgilim! Hemen şimdi, sana bu sırrı söyliyeceğim.

* "Bana her işte öğüt vermen lâzım. Çünkü, çektiğim eziyetlerle, başımda akıl diye bir şey kalmadı.

* "Şunu bil ki: O mücevher satan ve ahçısı sana bu kızarmış tavuğu veren adam,

* "İran'dan Turan'a sırf benim için gelmiştir. Yoksa, onun mücevher satmaya ihtiyacı yoktur.

* "Dünyayı yaratan Tanrı, nihayet, bana acıdı. Belki, günün birinde bu karanlık kuyudan kurtulup, yeryüzünü tekrar göreceğim!

* "O beni, uzun zaman çektiğim bu felâketlerden, seni de benim için katlandığın zahmetlerden kurtaracaktır.

* "Şimdi sen onun yanına git de, gizlice: Ey, bütün dünya pehlivanlarının pehlivanı!

* "Ey, yüreği şefkatli ve kolunun kuvvetiyle zavallıların yardımına koşan! Eğer sen, Rahş'ın sahibi Rüstem isen, söyle, diye sor." dedi.

* Bunu duyunca Münîje, hemen ormandan kalkıp, rüzgâr gibi giderek Rüstem'e bu sözleri söyledi.

* Rüstem, Bîjen'e bir çare bulmak için, uzak yollardan koşup gelen o güzel yüzlü kadının sözlerini dinledikten sonra,

* Bîjen'in o selvi boylu ve güzel yüzlü kadına sırrını açtiğını anladı ve ona:

* "Ey, güzel yüzlü kadın! Tanrı sana, Bîjen'in sevgisinin yokluğunu göstermesin!

* "Şu günlerde ne kadar zahmet çektin, üzüntüden baş alamadın.

* "Haydi git de ona, Tanrı'nın Rahş'ın sahibi onun imdadına yetişmek için gönderdiğini,

18890. * "Zabil'den İran'a ve İran'dan da Turan'a kadar, sırf onun için bu uzun yolları geçip geldiğini söyledi.

* "Fakat, dikkat et ki, bunları ona söylerken başka kimse duymasın. Gece olunca da, bir sese kulak ver!

* "Ormanda odun toplayıp, gece basınca onlarla bir ateş yak!" dedi.

* Bu sözleri duyunca, Münîje çok sevindi, yüreğindeki bütün üzüntüler gitti.

* Koşa koşa, Bîjen'in içinde inlediği kuyunun bulunduğu dağa gelerek,

18895. * Ona: "Senin söylediklerinin hepsini, o ünlü ve uğurlu adama söyledim.

* "O da bana: (Evet, Bîjen'in adiyle saniyle söylediği, anlattığı adam benim.

* "Ben, senin yüreğinin yaralı olduğunu, Bîjen için çok uğraşıp didindiğini ve yanakla-

rının üstüne kanlı gözyaşları akıttığını da biliyorum.

* "Sen şimdi ona, bizim kendini kurtarmak için kemerimizi belimize bağladığımızı, bir kaplan gibi savaşmak için pençelerimizi hazırladığımızı söyle!

* "Artık, onun izini bulduk. Kendisinin, yakın zamanda, kahramanlarımızın kılıçlarının ucunu görebileceğini temin et.

18900. * "Ben, pençelerimle yerleri delik deşik ederek, onun kuyusunun üstüne koydukları taşı göklere fırlatacağım!) dedi.

* "Sonra da: (Akşam olup ta karanlığın ortalığa çöktüğü, gecenin güneşin pençesinden kurtulduğu bir sırada,

* "Dağ gibi bir ateş yak. Öyle ki kuyunun başı, onun ışığiyle, gündüz gibi olsun ve

* "Ben de, böylelikle, onun aydınlığında yürüyerek, kuyunun yerini bulabileyim!) dedi." diye anlattı.

* Bîjen, kuyunun içinde, Münîje'nin bu anlattıklarını duyunca çok sevindi.

18905. * Sevinçten, başını kaldırıp, Tanrı'ya: "Ey, adaletli, temiz ve nimetler bağışlayıcı Tanrı!

* "Beni her kötülüğe karşı koruyan sensin! kötülüğümü istiyenlerin canlarını ve yüreklerini kahrının oku ile vur.

* "Benim bütün dertlerimi ve üzüntülerimi biliyorsun; bana haksızlık edenlerden hakkımı al!

* "Umarım ki, senin yardımınla, bana bu kuyudan çıkmak, tekrar dünyayı ve vatanımı görmek ve şu uğursuz yıldızımı burada bırakmak nasip olacaktır!

* "Sana gelince; ey, benim için bunca felâketlere uğrıyan ve yüreğini, canını, vücudunu, her şeyini feda eden eşim!

18910. * "Sen benim için katlandığın bütün bu eziyetleri, kendin için hep birer nimet saydın!

* "Ananı, babanı, tacını, tahtını, kemerini, hazineni, soyunu sopunu hepsini bıraktın.

* "Eğer şu genç yaşımda bu ejderhanın elinden kurtulabilirsem,

* "Tanrı'ya tapan temiz insanlar gibi, koşup karşında, kulluk edercesine ellerimi kaldırarak sana dualar edeceğim!

* "Padişahların önlerinde duran hizmetçiler gibi, her zaman, senin hizmetine hazır bulunacağım!

18915. * "Sen, şimdi, bir an önce beni şu belâdan kurtarmaya bak. Bu çektiğin sıkıntıların karşılığını, birçok nimetler ve hazinelerle göreceksin!"

* Bunun üzerine Münîje, daldan dala seken kuşlar gibi, öteye beriye koşarak odun toplamaya başladı.

* Bir gözü odun ararken, bir gözü de güneşi kolluyor, onun batmasını ve bir an evvel gecenin gelmesini bekliyordu.

* Gece gözden kaybolup da gecenin ordusunu dağlara yaydığı,

* Göze görünen bütün eşyanın silindiği, her yeri sessizliğin kapladığı,

18920. * Gece ordusunun gündüzü yenip güneşin başını yere eğdiği bir sırada,

* Münîje de ateşi yakarak, gecenin katran gibi kapkara yüzünü, gözünü yakıp yok etti...

* Tam bu zamanda da tunç davulların ve tunç ayaklı Rahş'ın sesi de kulaklarına gelmeye başladı.

Rüstem'in Bîjen'i Kuyudan Çıkarması

* Rüstem, Rum zırhını giyerek iliklerini düğümledikten sonra,

* Güneşin ve ayın sahibi olan Tanrı'nın katına çıktı ve ona sığınarak :

18925. * "Bîjen'i kurtarabilmem için Tanrı bana kuvvet versin ve kötülerin gözleri kör olsun!" dedi ve

* Kahramanlarına, intikam almak için, kemerlerini bellerine bağlayıp hazırlanmalarını emretti.

* Bunun üzerine onlar da, hep birden, kayın ağaçlarından yapılmış olan eğerleri atlarına vurarak pençelerini savaşa hazırladılar.

* Rüstem de Rahş'ına bindi. Biri öne geçerek, hep beraber yola düştüler.

* Ağzı Ekvan'ın taşı ile kapatılmış olan o keder ve felâket kuyusuna varınca, Rüstem,

18930. * Yanındaki yedi kahramana (1):

* Atlarınızdan inmenin, şu taşı atıp kuyunun ağzını açmanın zamanı geldi!" dedi.

* Bunun üzerine, ordunun bütün büyükleri atlarından inerek, kuyunun ağzını açmak için

* Elleriyle taşa yapıştılar ama, taş yerinden kıpırdamıyordu; bütün çabalamaları boşa gitti.

* O kadar uğraşıp kan ter içinde kaldıkları halde, kuyunun ağzındaki taşı yerinden oynatamadılar.

---

(1) Nüsha: İkinci mısra: "Yeryüzünü silip süpürmenin,

18935. * Nihayet, erkek bir aslanı andıran Rüstem, atından inerek zırhının eteğini beline soktu.

* Tanrı'dan kuvvet diledikte nsonra, taşa elleriyle yapıştığı gibi onu kaldırıp

* Çin ülkesinin ortasına doğru öyle bir fırlatış fırlattı ki, şiddetinden, yeryüzü zangır zangır titredi.

(1)

* Bîjen'in halini sordu. Çok üzgündü. Ona: "Şuradaki kötü zamanlarını nasıl geçirdin?

* "Senin hayattan nasibin sadece saadet olmak lâzım gelirken, nasıl oldu da, dünyanın elinden bu zehir kadehini alıp içtin?" dedi.

18940. * Bîjen de, kuyunun içinden: "Pehlivan, bunca yolun zahmetine nasıl katlandın?

* "Sesini duyunca, dünyanın bütün zehirleri bana bal gibi geldi.

* "İşte gördüğün gibi, benim evim barkım burası... Yerim demirden, göğüm de taştan!

* "Burada öyle bir hale geldim, ki çektiğim zahmetlerin ve uğradığım felâketin şiddetinden, şu iğreti dünyadan ümidimi kesmiştim!" diye karşılık verdi.

---

(1) Nüsha: * Tanrı'nın yardımı ile uğraşıp kuyunun ağzını açan kahraman, içeriye seslenerek

* Rüstem: "Merhamet sahibi Tanrı, senin canına acıdı.

18945. * "Ey, güzel huylu ve akıllı Bîjen! Şimdi, benim senden bir dileğim var.

* "İntikam duygusunu yüreğinden uzaklaştır da, şu Milât oğlu Gûrgin'i bana bağışlayıver!" deyince,

* Bîjen: "Ey, bana dost olan! Sen, benim başıma gelenleri bilmezsin!

* "Ey, aslan yürekli büyük adam! O Milât oğlu Gürgin'in bana yaptıklarından haberin yok..

* "Şu kuyudan çıkıp da gözlerim dünyayı görünce, ben onun başına ne kıyametler koparmıyacağım!" dedi.

18950. * Rüstem: "Yok, eğer böyle kötü huylu davranır da benim sözümü dinlemez ve bu dediklerini yapmaktan vazgeçmezsen,

* "Ben de seni kurtarmaktan vazgeçerek atıma binip gider ve elin ayağın bağlı olarak bu kuyunun içinde bırakırım!" dedi.

* Rüstem'in bu sözleri Bîjen'in kulağına gidince, kuyunun içinden bir feryattır yükseldi.

* Bîjen: "Bütün pehlivanların ve bütün ailemin içinde, en talihsiz olan benim!

* "O Gürgin'in yüzünden başıma gelen kötülükleri bu güne kadar çektiğim yetmiyormuş gibi,

18955. * "Şimdi de, üstelik, ondan hoşnut görünmem lâzım. Peki, ona duyduğum kini de yüreğimden sildim işte!" diyordu.

* Bunun üzerine Rüstem, kemendini sarkıtarak, onu kuyudan çıkardı.

* Bîjen'in vücudu çıplak ve ayakları bağlıydı. Çektiği zahmetle erimiş, saçları ve tırnakları uzamıştı.

* Rüstem onun, bağlı bulunduğu paslı zincir yüzünden başından ayağına kadar kan içinde kaldığını, yüzünün sapsarı kesildiğini ve

* Bütün vücudunun demir bağlar ve zincirler içinde kaybolduğunu görünce, bir feryat kopararak,

18960. * Hemen elini atıp o zincirleri ve demir bağları kopardı; halkaları ve ayağındaki köstegi açtı.

* Sonra da, oradan kalkıp, bir yanında Bîjen, bir yanında da Münîje ile, eve gitti.

* Üzüntüden bitkin bir halde bulunan iki genç, orada başlarından bütün geçenleri Rüstem'e anlattılar.

* Rüstem, Bîjen'in başının yıkanmasını emretti ve üstüne de yeni bir elbise giydirdi.

* Sonra Gürgin, Bîjen'in yanına gelerek, önünde yerlere kapandı ve yüzünü gözünü yerlere sürdü.

18965. * Kendisine evvelce söylemiş olduğu mânasız sözlerden ve yaptığı kötülükten pişman olduğunu söyliyerek af diledi.

* Bunun üzerine, Bîjen de ondan intikam almaktan vazgeçti, onun kabahatine bir karşılıkta bulunmadı.

* Bundan sonra da kalkıp eşyaları develere yüklediler ve atlarını eğerlediler. Rüstem, en seçme silâhlarını kuşandı ve

* Rahş'ına bindi. Bütün öteki büyükler de kılıçlarını çekip gürzlerini ellerine aldılar.

* Savaşa girer gibi, bütün gerekli hazırlıkları yaptılar.

18970. * Her yerde ordunun gözcülüğünü yapan keskin akıllı Eşkeş, ağırlıkların başında idi.

* Rüstem, Bîjen'e: "Sen de Eşkeş ve Münîje ile beraber git!

* "Ben, Efrasiyâb'dan intikam almayı kafama koydum; onun için, bu gece bana rahat, uyku ve yeme içme yok!

(1)

* "Ben, bu akşam ve hem de sarayının içinde ona öyle bir iş yapacağım, ki ordusunun bütün erleri yarın ona gülecekler!

* "Ama, kuyunun içinde ve demirler arasında çok zahmet çektiğin için, sen tabiî yorgunsundur. Bu sebeple, bu savaşa katılman doğru olmaz!" deyince

18975. * Bîjen: "Efrasiyâb'tan benim intikamımı almak için, bensiz gidilir mi hiç?

* "Benim Bîjen olduğumu ve her zaman ordunun önünde gittiğimi bilirsin.

* "Ne olursa olsun, ben de sizinle gidip düşmanların kafalarını uçuracağım!" dedi.

Rüstem'in, Efrasiyâb'a Gece Baskını Yapması

* Bunun üzerine Rüstem, ağırlıkları Eşkeş'e bırakarak, o yedi kahramanla beraber yola düzüldü.

* Hepsi de dizginleri eğerlerin üstüne bırakarak, intikam kılıçlarını çekmişlerdi.

---

(1) Nüsha: * "Ona, tatlı uykusunu haram edeceğim; kellesini koparıp Padişaha götüreceğim.

* "Ben, zorlu bir savaşa girişerek Turan ülkesinde kıyametler koparacağım için, sen Münije ile beraber git!

* Böylece, dinlenip uyuduğu bir zamanda Rüstem, Efrasiyâb'ın sarayına gitti.

* Elini kapıya atarak, kilidi çivileriyle birlikte söküp, azgın bir aslan gibi içeriye daldı.

* Birdenbire, her yandan "tut! vur!" sesleri yükseldi. Kılıçlar parlamaya, oklar yağmur gibi yağmaya başladı.

* Bütün kafalar gövdelerinden ayrıldı; ağızlar kanla ve avuçlar toprakla doldu.

* Rüstem, sofadan Efrasiyâb'a bağırarak: "O tatlı uykun sana zehir olsun!

* "Sen tahtının üzerine kurulup otururken, Bîjen de kuyuda varsın inlesin, öyle mi? Sen, Turan'la İran arasında demirden bir duvar mı var sanıyordun?

* "Hey, ben Zâbilli Rüstemim, Rüstem! Uyuyacak, keyif edecek zaman değil...

* "Senin, o kuyunun ağzına koyduğun kapıları, kilitleri kırıp parçaladım; kuyunun ağzındaki o ağır taşı kaldırıp attım.

* Bîjen'in boynu ve ayakları artık bağlı değil. Senin gibi, damadına bu kadar zulmeden görülmüş müdür?

* "Siyâvuş'a yaptığın kötülük yetmedi mi? Savaş alanlarında, atımın kaldırdığı tozlardan hâlâ yılmadın mı, ki

18990. * "Bir de Bîjen'in canına kıymaya kalkışıyorsun? Senin yüreğini fesat, başını da gaflet uykusu basmış!" dedi.

* Beri yandan, Bîjen de: "Ey, akılsız ve kötü yaradılışlı Türk!

* "Yaptıklarını bir düşün: Sen böyle taht üzerinde iken, benim ellerimi ve ayaklarımı bağladın.

* "Ben, kaplanlar gibi savaşan bir kahraman olduğum halde, tuttun ellerimi taş gibi sımsıkı bağlattın.

* "Şimdi de beni, bağlarımdan kurtulmuş olarak, bir de şu ovada gör! Azgın bir aslan bile benimle savaşmaya delâlet edemez!" diye bağırıyordu.

18995. * Bunun üzerine, sarayında uyanan Efrasiyâb: "Benim savaş erlerime de ne olmuş? Hepsi de uykudalar mı?

* "Haydi, kalkıp hemen şunların üzerlerine dört bir yandan saldırarak, yolları tutun! Taç ve yüzük sahibi olmak istiyenler yürüsün!" diye bağırdı.

* Bu sesin sarayda duyulması üzerine, her yanda bir gürültüdür koptu.

* Dökülen kanlarla sarayın kapısında bir dere peyda oldu.

* Turan ordusundan gelip de saraya girenlerden hiç kimse sağ kalmadı.

19000. * İranlılar öyle bir intikam savaşına giriştiler ki, sonunda, Efrasiyâb da sarayından kaçmak zorunda kaldı.

* Rahş'ın sahibi Rüstem de Efrasiyâb'ın sarayına girerek, bütün halıları ve kumaşları ayakları altında çiğnedi.

* Bunun üzerine, padişahlarını taparcasına seven peri yüzlü cariyeler gelip elleriyle kahramanların ellerini tuttular.

* Sonra, İranlılar, eğerleri Kayın ağacından yapılmış ve inci işlemli kaplan postlariyle üstleri örtülmüş olan değerli atlara,

* Sarayın kapısında, yükliyeceklerini yüklediler ve artık Turan'da daha çok kalmadılar.

19005. * Ağırlıkları bir an evvel kaçırmak ve başlarına bir iş açmamak için, olanca kuvvetleriyle kaçtılar.

* Rüstem, yolun çetinliğinden o kadar yorgun düştü, ki başındaki tulgayı bile taşıyamaz oldu.

* Öteki biniciler de, aynı şekilde yorgundular. Atların da, koşmaktan, kımıldıyacak halleri kalmadı.

* Rüstem, ordusuna haber göndererek: "İntikam kılıçlarını kınlarından çıkartın. Çünkü benim hiç şüphem yok, ki

* Efrasiyâb bir ordu hazırlayıp nehiri geçecektir! Hem de öyle bir ordu, ki erlerinin süngülerinden güneşin yüzü görünmez olur." dedi.

19010. * Bunun üzerine atlılar, hep birden yürüyüp, keskin hançerlerini savaşa hazırladılar.

* Bu sırada gelen bir gözcü de, Turan yönünden atlıların gelmekte olduklarını haber verdiler.

* Münîje, çadırının içinde oturuyordu. Önünde, bir kılavuzla cariyeler vardı.

(1)

* Rüstem ona: "Şarap dökülse de, kokusu kaybolmaz!" dedi.

* Dünya denilen şu iğreti saray, işte böyledir. İnsan ondan bazen saadet, bazan da felâket görür...

Efrasiyâb'ın, Rüstem'in Peşine Düşmesi

19015. * Güneş dağların tepesinden görünürken, Turanlı süvariler de yüklerini bağlayıp hazırlandılar.

---

(1) Nüsha: * Rüstem onu böyle neşesini kaybetmemiş olarak görünce, hatırına, babasından duyduğu bir mesel geldi ve

Bu meseli ona söyledi. Dedi ki: Misk, dökülse de, kokusu kaybolmaz!"

* Şehir baştanbaşa birbirine girmiş, her yandan bir kıyamettir kopmuştu. Savaşçıların naralariyle kulaklar sağır oldu.

* Hepsi de kemerlerini kuşanıp, Efrasiyâb'ın kapısına gelerek sıra sıra dizildiler.

* Turan'ın bütün büyükleri de, kemerleri çözük olarak, başlarını yere koydular:

* "Biz, artık ne söyliyeceğimizi şaşırdık. Bu işe ne yapmalı?

19020. * "Bîjen'in karşısındaki savaşta uğradığımız bu bozgunluk, kıyamete kadar, üzerimizde bir leke olarak kalacak.

* "Artık, İran'da bizi erkekten saymıyacaklar; bize, silâhlı bir kadın sürüsü gibi bakacaklar!" dediler.

* Bu sözleri duyan Efrasiyâb, bir kaplan gibi kükrereyek, bu lekeyi temizlemek için, hemen savaşa hazırlanılmasını emretti.

* Bu felâketten şaşkın bir hale gelen Pîrana da, davulu hazırlamasını buyurdu.

* Bunun üzerine, padişahın sarayının kapısında tunç borular çalındı ve Turan ülkesinde bütün ordu savaş için ayaklandı.

19025. * Pehlivanlar, sarayın önünde, sıra sıra dizildiler. Boruların ve Hint çıngıraklarının sesleri havaya yükselirken,

* Efrasiyâb da, Turan'dan İran üzerine yürümek üzere, büyük bir ordu hazırladı. Böylece, yeryüzü bir denize döndü.

* Gözetleme yerindeki İranlı gözcü, deniz gibi her yeri kaplıyan bir ordunun gelmekte olduğunu gördü.

* Hemen koşup Rüstem'e giderek: "Haydi, hazırlan, Turan'dan öyle bir ordu geliyor ki, atlıların kaldırdıkları tozlarla, bütün yeryüzü karardı!" diye haber verdi.

* Rüstem: "Onlardan bir korkumuz yok. Biz, onların pençelerini yerle bir ederiz.

19030. * "Haydi, Münije ağırlıklarla gitsin, siz de savaş elbiselerinizi giyinin!" dedi.

* Sonra bir yere çıkıp oradan bakarak, gelen büyük orduyu gözden geçirdi ve azgın bir aslan gibi bağırarak,

* O yiğit binici Rüstem şu meseli söyledi: "Tilki, hiç, aslanla pençeleşebilir mi?"

* Savaşçı pehlivanlara da: "Bugün, savaş muhakkaktır!

* "Demirleri eriten kılıçlar, harbiler, mızraklar ve öküz başı biçimindeki gürzlerle ortaya atılarak,

19035. * "Bütün savaş hünerleri ortaya konulmalı ve bu meydanda Turanlılardan intikam alınmalı!" deyince,

* Borular çalınmaya başladı. Rüstem de Rahş'ına bindi ve,

* Düşman ordusu görünür görünmez, ordusunu dağdan ovaya çekti.

* Her iki taraf, böylece, erlerini o geniş meydana getirip demirden bir kale gibi saflar kurdular.

* Rüstem savaş yerini öyle bir düzenledi, ki atların kaldırdığı tozlardan, yeryüzü karardı.

19040. * Eşkes Güstehem ve diğer pehlivanlar sağda;

* Rehham ve Zenge de solda yerleşerek, zaferi tam olarak sağlamış oldular.

* Rüstem'le Bîjen de, ordunun dayanağı olmak ve pehlivanları korumak için, ortada yer aldılar.

* Kahramanların kılıçlarından, ordunun önünde, sanki bir Bîstun Dağı meydana gelmişti.

* Rüstem'in komutasındaki bu orduyu görünce, Efrasiyâb'ın

19045. * Canı sıkıldı. Erlerine, savaş zırhlarını giyerek, hemen savaşa girişmelerini buyurdu.

* O da ordusunu savaş düzenine koydu. Bunun üzerine, hava morardı ve erlerin çokluğundan yeryüzü görünmez oldu.

* Efrasiyâb, ordunun soluna Pîran'ı, sağına da Hûmân'ı yerleştirdi.

* Ordunun merkezini de Gersiyuz'a (1) bıraktı. Kendisi de, her yeri gözden geçirmeye koyuldu.

* Beri yanda da, demirden silâhlara gömülmüş olan Rüstem, kara bir dağ gibi, ordusunun dört bir yanını dolaşıyordu.

(2)

19050. * Efrasiyâb'a: "Ey, uğursuz talihli Türk! Sen, tacın ve tahtın ayıbısın!

* "Hem savaş binicilerine yaraşan bir yüreğin yok, hem de savaş erlerinin karşısına çıkmaktan utanmıyorsun!

* "İntikam almak için, daha ne kadar zaman, böyle karşıma çıkacak, erlerin ve atlarınla yeryüzünü kaplıyacaksın?

* "Yanındaki kahramanlar şiddetle savaşırlarken, her zaman, ben seni kaçar gördüm.

---

(1) Nüsha : * Gersiyûz'la Şîde'ye bıraktı.

(2) Nüsha : * Nihayet, atını sürerek, Turan komutanının karşısına geldi.

* "Sen, eski zamandan kalmış olan şu atasözünü hiç duymadın mı:

19055. * "Bütün yıldızlar bir araya gelse güneşin ışığını saçamazlar ve bir aslan bir ova dolusu yabaneşeğinden korkmaz.

* "Bir yabankeçisi, istediği kadar kuvvetli olsun, kurdun daha pençesinin adını duyunca ödü patlar.

(1)

* "Tecrübe ile ne tilkiler kurt olabilir, ne de yabaneşekleri aslanların pençelerine karşı koyabilirler.

* "Senin gibi hafif akıllı bir adam da padişah olamaz. Çünkü, olsa da, günün birinde nasıl olsa padişahlık elinden gider.

* "Sen bugün bu ovada, canını da tenini de elimden kurtaramıyacaksın!" dedi.

Efrasiyâb'ın Bozguna Uğraması

19060. * Efrasiyâb bu sözleri duyunca, titredi ve olanca gücüyle erlerine seslenerek:

* "Ey, Turanın yüce kahramanları! Burası düğün, eğlence yeri mi, yoksa savaş alanı mı?

---

(1) Nüsha : * "Bir kere, doğan havalarda kanat açtı mıydı, keklik ondan sakınır.

* "Bu iş, zahmetsiz başarılmaz. Katlanacağınız zahmete karşılık olarak, benden hazineler alacaksınız!" dedi.

* Onun bu sözlerini duyunca, savaşçılar heyecana gelip hep yerlerinden oynadılar.

* Atların ayaklarından kalkan tozlarla ortalık o kadar kararmıştı, ki yeryüzü suya batmış gibi idi.

19065. * Fillerin üzerindeki tunç davullar ve öküz kuyruğu biçimindeki borular çalındı.

* Sırtlarındaki zırhlarla, o intikam meydanında, sanki demirden bir kale vücude getirmişlerdi.

* Her iki tarafın atlılarının attıkları naralarla yerler sallandı ve dağlar ateş püskürdü.

* Kılıçlar, kalkan tozların arasından öyle parlıyordu, ki kıyamet kopuyor sanılabilirdi.

* Çelikten gürzler, zırhların, tulgaların ve başlıkların üzerlerine dolu gibi yağıyordu.

19070. * Parlak güneş bile, Rüstem'in, üzerinde ejderha resmi bulunan mor renkli bayrağından morarmıştı.

* Hava atılan oklarla kararmış ve güneş sanki katranla sıvanmış gibi idi.

* Rüstem, Rahş'ını ne yana sürse, düşman atlarının kafalarını parçalıyordu.

* Elindeki öküz kafası biçimli gürzle, başı boş bir at ve

* Bir kurt gibi ordunun ortasından gelip saldırarak, o koca orduyu darmadağın etti.

19075. * Atlıların kelleleri, yele tutulmuş bir ağacın yaprakları gibi, yere dökülüyordu. Artık talihleri tersine dönmüştü.

(1)

* Bu sırada Eşkeş, sol yandan gelerek, kılıç kullanmakta usta olan Gersiyûz'dan intikam aldı.

* Gürgin, Rehham ve Ferhad da, Turan ordusunun sol kanadını dağıttılar.

* Keskin pençeli Bîjen'e gelince; o öyle savaşıyordu, ki savaş alanı kendisine dar geliyordu.

---

(1) Nüsha : * Rüstem, kendi yiğitlerine şöyle seslendi: "Ey, ileri gelenler! Ey, İranın binicileri ve savaşçıları!

* "Hep birden seğirterek savaşa girişin ve düşmanın büyüklerinin başlarına kandan birer taç giydirin!

* "Çünkü bugün intikam alma ve yeryüzünü Ehrimenlerden temizleme günüdür!

* "Kahramanlığın gücünü ortaya koyun da, yeryüzü sizin mertliğinizle ayağa kalksın!

* "Ey, ileri gelenler! Bugün öyle bir gayret gösterin, ki dünya durdukça,

* "Kahramanlar, Tehemten'den konuşulurken hep böyle yiğitçe lâflar duysunlar!"

* Her yandan kan dereler gibi akıyordu. Nihayet, Turan ordusunun komutan bayrağı baş aşağı oldu.

* Efrasiyâb, savaşçılarının öldüklerini ve talihinin tersine döndüğünü görünce,

* Elindeki Hint kılıcını atarak, bir ata atladığı gibi,

* Pehlivanlariyle beraber, İranlılardan intikamını alamadan, Turan'ın yolunu tuttu.

* Bunun üzerine, aslanları avlıyan Rüstem de onların peşlerine düşerek, arkalarından ok ve gürz yağdırdı.

* İki fersahlık yere kadar onları kovalıyarak, her soluk alışında, bir ejderha gibi, ortalığı kasıp kavuruyordu.

* İranlılar, savaş sonunda, birçok Turanlıyı diri diri tutsak aldılar.

* Sonra Rüstem savaş alanına döndü ve elegeçirilen eşyayı erlerine pay etti.

* Onların bir kısmını böylece dağıtıp, geri kalanını fillere yükliyerek, muzaffer padişahın yanına gitti.

Rüstem'in, Keyhüsrev'in Yanına dönmesi

* Cesur padişaha, o aslan Rüstem'in, zaferler kazanarak ormandan döndüğünü,

* Bîjen'in zindandan, bağlardan ve kötü niyetli ejderhanın elinden kurtulduğunu,

* Turan ordusunun bozguna uğradığını, düşmanın emellerinin hep boşa gittiğini bildirdikleri zaman,

* Sevincinden, yeryüzünü yaratan Tanrı'nın katında, gözünü yerlere sürdü.

* Gûderz ile Giv de, bunu duyunca, koşup o muzaffer padişahın yanına gittiler...

* Hemen Rüstem'i karşılamak için, ordu hazırlandı. Davullar çalındı, naralar yükseldi.

* Sarayın kapısında borular çalınırken, ordu erlerinin de sesleri duyuldu.

* Meydan, atların ayakları altında, kapkara oldu. Bütün şehir, tunçtan yapılmış olan davulların sesleriyle doldu.

* Atlar kişniyor ve azgın filler de dişleriyle yerleri söküyorlardı.

* Hazırlanmış olan bu ordunun önünde, davullar ve borular çalınıyor; bayrak da Gûderz'le Tûs'un arkalarından geliyordu.

* Bir yandan zincirle bağlı aslanlarla kaplanlar, bir yandan da savaş binicileri bulunuyorlardı.

* Padişah, muzaffer komutanı Rüstem'in işte böylece karşılanmasını emretmişti.

19100. * Erler takım takım yürüdüler. Bu kahramanlarla, etraf yeryer dağlara döndü.

* Rüstem uzaktan görününce, Gûderz ve Giv atlarından indiler.

* Onlarla birlikte, İran ordusunun bütün büyükleri de atlarından inerek, yollarına yayan devam ettiler.

* Derken Rüstem de atından indi. Bunun üzerine, genç ve ihtiyar, bütün karşı çıkanlar ona saygılarını sundular.

* Gûderz ile Giv, ona: "Ey, anlı şanlı komutan!

19105. * "Tanrı seni her zaman korusun; güneş ve ay, dileğince dönsünler!

* "Aslanlar, her yerde, kuvvetlerini ve cesaretlerini senden alsınlar! Dünya, senin yüzünü görmeğe doymasın!

* "Yaptığın bu iyilikle, bütün aileyi kendine kul köle ettin. Kaybolmuş olan oğlumuzu, senin sayende bulabildik.

* "Üzüntüden senin yardımınla kurtulabildik. Biz, her zaman, senin beli kemerli kullarınız!" dediler.

* Sonra bütün ileri gelenler atlarına binerek, hep birden padişahın sarayına doğru yollandılar.

19110. * Ordunun dayanağı olan pehlivan, cihanın sahibi olan padişahın sarayına yaklaşırken,

* Kahramanların koruyucusu ve büyüklerin baş tacı olan padişah da ona karşı çıktı.

* Rüstem, padişahın öyle şatafatlı şatafatlı kendisini karşılamaya geldiğini görünce,

* Onun bu büyük zahmete girmesine üzülerek atından inip ona dualar etti.

* Padişah da onu kucaklıyarak: "Ey, mertliğin dayanağı ve erdemlerin ruhu!

19115. * "Senin iyiliklerin, güneşin ışıkları gibi, dört bir yanına yayılmıştır." dedi.

* Rüstem padişahı ve Giv'i görünce, sevincinden kendini kaybetmiş olan Bîjen'i hemen elinden tutup

* Onlara teslim ederek, kederinden beli iki büklüm olan Giv'in sırtını düzeltmiş oldu.

* Sonra da, Turanlılardan aldığı binlerce tutsağı, elleri bağlı olarak padişahın önüne dizdi.

* Padişah, bütün bunlar için, Rüstem'e: "Felek, her zaman, dileğince dönsün!

19120. * "Başın dinç, gönlün şen, tenin esen ve kötülerin gözünden ırak olsun!

* "Ömrü sonuna yaklaşan Zâl, arkasında senin gibi bir oğul bıraktığı için, ne kadar mesut bir adamdır!

* Zâbil'in toprağı ne kadar kutlu imiş, ki senin gibi aslanlar, kahramanlar yetiştiriyor.

* "Senin gibi bir pehlivanı olduğu için, İran ülkesi çok bahtiyardır.

* "Tahtımın varlığını sana borçlu olan ben ise, bu saydıklarımın hepsinden bahtiyarım!" dedi. (1)

19125. * Sonra Giv'e dönerek: "Tanrı'nın sana yaptığı bu lûtuf büyüktür.

* Rüstem'in eliyle, o seçkin oğlunu sana sağ salim yeniden bağışladı!" deyince, (2)

* Giv de padişaha "Dünya durdukça, sen de sevinçle yaşa!

* Sen de, Rüstem'le beraber, ebedî ol! Bahtiyar Zâl'in gönlü de onunla şenlensin!" dedi. (3)

---

(1) Nüsha : * "Senin bugün işlerin güneş gibi parlaktır ve yeryüzünü kaplamıştır.

* Sen, büyüklerin tacı ve İranın dayanağısın! Yeryüzünü, bir an bile, sensiz görmek istemeyiz!

* "Nimruz da, hiç sensiz kalmasın. Dünya, senin gibi bir kahramanı bir daha hayalinde bile göremez!"

(2) Nüsha : * Kahraman Giv de hemen yeri öperek, ona: "Yeryüzü, senin düşüncelerine doymasın!"

* Dedikten ve padişahı uzun uzadıya övdükten sonra: "Dünya durdukça, ...

(3) Nüsha : * Komutan Gûderz de, her zaman olduğu gibi, padişahla Rüstem'e takdirler yağdırdı.

Hüsrev'in Şenlik Yapması

* Bundan sonra Hüsrev, bir sefere hazırlanmasını emrederek, bütün büyükleri davet etti.

19130. * Yemekten kalkıldıktan sonra da, başka bir salonda, içki sofrası kuruldu.

* Güzellikleriyle dört bir yanı aydınlatan köleler, cariyeler ve kulakları küpeli çalgıcılar toplandılar.

* Hepsinin başlarında, incilerle süslenmiş, birer altın taç vardı.

* Peri kızlarını andıran ve yüzleri Rum kumaşları gibi parıl parıl parlıyan bu kızların çaldıkları çenklerin sesleri her yanı çınlatıyordu.

* Miskle dolu altın ve gülsuyu kapları her tarafı kaplamışlardı.

19135. * Padişahın yüzü, dümdüz bir selvinin üstünden görünen, iki haftalık ay gibi parlıyordu.

* İşte, böylece içip eğlendikten sonra, padişahı taparcasına seven bütün bu kahramanlar sarhoş oldular ve kalkıp yerlerine gittiler.

* Sabaha karşı, beline kemerini sımsıkı bağlıyan Rüstem, şen bir yürekle saraya gelerek,

* Dönüp gitmek için, padişahtan izin istedi. Padişah, o akıllı pehlivanla oturup sohbet ettikten

* Sonra, üstü incilerle süslenmiş bir taç, bir kat elbise,

19140. * Padişahlara yaraşan incilerle dolu bir kadeh, eğerli ve yüklü yüz at, yüz deve,

* Beli kemerli ve peri yüzlü yüz köle ile altın gerdanlıklı yüz cariye getirilmesini emretti.

* Onları getirip padişahın önüne dizdiler.

* Padişah, hepsini de Zâbilli Rüstem'e verdi. Bunun üzerine Rüstem, kalkıp yeri öptü.

* Başına pehlivanların külâhını ve kemerini bağlıyarak

19145. * Padişaha dualar ettikten sonra, Sîstan yolunu tuttu.

* Padişah, Rüstem'in yanında bulunan, felâket ve saadet anlarında ondan hiç ayrılmıyan

* Pehlivanların hepsine de, derecelerine göre hediyeler verdi. Onlar da bu hediyeleri alarak, sevinç içinde, saraydan ayrıldılar.

* Padişah, pehlivanları yola koyduktan sonra, dinlenme odasına çekildi ve

* Buyruğu üzerine, Bîjen yanına gelerek, çektiği zahmetler,

* Zindanın durumu ve yapılan savaş hakkında kendisine etraflı bilgi verdi.

* Padişah, o talihsiz kızın haline çok acıdı.

* Bîjen'e inciler ve altınlarla işlenmiş Rum kumaşından yüz kat elbise,

* Bir taç, on kese altın, cariye, halı ve bunun gibi türlü türlü hediyeler vererek:

* "Hemen, bunları alıp, o canı üzgün Münîje'ye götür!

* "Onu sakın üzme. Kötü bir söz söyleme. Her zaman, senin yüzünden onun başına gelen felâketleri düşün.

* "Zamanını artık yalnız onunla ve hoşça geçir. Feleğin ahvalini gözünden kaçırma.

* "Felek, insanların kimini göklere yükseltip dertsiz yaşattıktan

* "Sonra, tutar, o yükselttiği yerden yoksulluğun toprağına indiriverir. Dünyanın dört bir yanı korku ve felâketle doludur.

* "İşte felek, böyle nazla büyüttüğünü kaldırıp kuyunun dibine atar.

* "Kimini de, kuyudan çıkartıp tahta oturtur ve başına incilerle süslenmiş bir taç koyar.

* "Bu yaptığı işlerden ötürü utanmak nedir bilmiyen dünya ile kimse boğuşamaz.

* "Onun, iyi ve kötü, her şeyi yapmaya gücü yeter ama, hiç kimsenin rahatını ve saadetini istemez.

* "İşte, bu iğreti dünya sarayı böyledir. İyilikte de, kötülükte de insana o kılavuzluk eder.

* "Para için, hiç gönlünü üzme. Akıllı adamın gönlü gamsız gerek..." dedi.

(1)

19165. * İşte böylece, burada, Bîjen'in hikâyesini bitirdik. Şimdi de, Gûderz'le Pîran'dan söz açacağım.

On İki Kahraman Savaşının Hikâyesi

* Ömrünü nasıl geçirirsen geçir, sonunda, iyi ve kötü her şey bitecektir.

* Hırsın yoluna sapacak olursan, hayatın uzun ve çetin olur.

* İnsan, asıl, büyüklüğü aramaya, ejderhanın ağzından da olsa onu elde etmeye çalışmalı.

* Hırs ve intikam peşinde koşanı, dünyada hiç kimse beğenmez.

---

(1) Nüsha: * "Para için, tutup da kötü ve sert huylu olayım deme; boyuna, paranın lâfını etme.

* "Paraya ve mala aldırmıyanın bütün günleri hoş ve rahat geçer.

19170. * Kaldı ki dünya, zaten iğreti olan, bekası bulunmıyan bir yerdir.

* Bağda yetişmiş bir selvi boyıunu bükmeye, ömrünün ışığı sönmeye başlayınca,

* Yaprakları solar, kökleri gevşer, tepesi yere eğilmeye yüz tutar ve,

* Nasıl topraktan çıkmışsa, sonunda da yine toprak olur. Bu dünya, baştan başa, felâket, korku ve eziyet yeridir.

* Akıllı bir insanın yapacağı iş, bu dünyadan, sessizce ve zahmetsizce hissesini almaktır.

19175. * Dünyada uzun boylu yaşıyacak olursan, tenine çöken dermansızlıkla ve çektiğin zahmetlerle, ölümü ararsın...

* Dünya, dibi görünmiyen bir deniz, anahtarı bulunmıyan, içi sır dolu bir hazinedir.

* Dünyada ne kadar kalırsan kal, yine ölmek istemezsin; istemezsin ama, her geçen günle, ömrün biraz daha eksilir.

* Sana, yeryüzünde kendilerinden kurtulmaya imkân olmıyan, sadece üç şey lâzım:

* Yemek, giyinmek ve ihtiyacı olanlara yardım etmek. Gerisine aldırma.

19180. * Bu üçünden fazlasını aramak, hırsa kapılmaktan ve boşuna yorulmaktan başka bir şey değildir. Ha yoksul olmuşsun, ha haris...

* Bu dünyada kalmıyacağını bildiğin halde, hırsa kapılıp da, ne diye kendine eziyet edeceksin?

* Hırs ve tamah, insanın şerefini de berbat eder. Elinde bulunanı yemene bak da, fazlasına aldırma!

Efrasiyâb'ın Ordu Toplaması

* İşte, Türklerin Padişahının yüreği de, böylece, hırstan doğma eziyetler içinde idi.

* Rüstem'in yüzünden başına zindan olan savaş alanından döndükten sonra,

19185. * Hızla, yürüyerek Halâh'a gitti. Utancından, kimseye görünemedi.

* Yüreği sıkıntı içinde sarayına girerek, Pîran, Gersiyûz, Karahan, Şîde,

* Hûmân, Gelbat, Ferşidverd ve savaş canavarı Rûyin gibi

* Akıllı ve gün görmüş pehlivanları yanma çağırttı.

* Onlara başından geçenleri ve eskiden geçmiş olanları anlatarak:

19190. * "Şu padişahlık tacını başıma koyduğum günden beri, güneşle ay hep dileğimce döndüler.

* "Bütün büyüklere ben yardım ederdim. Hiç kimse atımın dizginini çeviremez, beni yolumdan alıkoyamazdı.

* "Müniçihr'in yaptığı savaştan beri İranlılar Turana saldırmadılardı.

* "Bu sefer nasıl oldu da, gece baskını yaparak, sarayımızın içine kadar girebildiler ve canıma kastettiler?

* "O korkak millet cesur oldu, dağ keçisi aslan yatağına kadar sokulabildi, ha!

19195. * "Bunlar, bu gidişle, yurdumuzun toprağını havaya uçuracaklar. Onun için, ne yapıp yapıp, bir an evvel intikamımızı almalıyız!

* "Türklerden ve Çinlilerden toplıyacağımız bir milyon kişilik bir orudu ile

* "İran ordusunu kuşatarak, dört bir yanı savaş alanına çevirelim!" dedi.

* Bundan sonra da akıllı Mûbitler Efrasiyâb'a, düşüncelerini açarak:

* "Biz, Ceyhun'u geçip, İranlıların o geniş ovalarında, savaş davullarını çalmalıyız!

19200. * "Geceyi gündüze katıp Amu'ya vararak, ordugâhımızı orada kurmalıyız.

* "Çünkü, Giv ve Rüstem'le savaşıp kan dökecek yer, ancak orasıdır.

* "Ülkeler alan o pehlivan başı, bize karşı, pençelerini zehirle suvarmıştır!" dediler.

* Bu sözleri duyunca, Efrasiyâb çok sevinerek,

* Bütün oradaki mûbitlerle pehlivanlara, akıllı bir adama yakışırcasına, dualar ettikten

19205. * Sonra, yanına kâtibini çağırarak, ona gereken şeyleri söyledi.

* Habercileri de çağırtarak, onları Fağfur'a ve Hoten padişahına yolladı.

* Ayrıca, diğer bütün ülkeler ve dünyanın ünlü adamlarına da birer mektup göndererek,

* Savaşmak ve Rüstem'den intikam almak maksadiyle bir ordu hazırlamak düşüncesinde bulunduğunu bildirdi.

* İki hafta içinde, Çin ve Hoten'den Türkler gelip toplandılar.

19210. * O kadar çok er gelmişti, ki her yer yığın yığın insanla doldu; onların ayakları altında, ovalar görünmez olmuştu.

* Efrasiyâb, dört bir yandan, sürü sürü at getirtti. Tâ Tur'dan, babadan oğula kalma hazinelerin

* Kapılarını ve keselerin ağızlarını açarak, gece ve gündüz, erlere altınlar dağıttı.

* Ordu tamamiyle, kuşandırılmıştı. Artık hiçbir şeyin eksik kalmadığı bir sırada, o pehlivanların arasından, tam savaşçı olarak elli bin kişi seçti.

* Savaş aslanları arasında cesaretiyle ün kazanmış olan, oğlu Şîde'ye:

19215. * "Bu savaş ordusunun komutasını sana veriyorum. Haydi, kalk Hârezm'e git.

* "O sınır boyunu koruyarak, her zaman için savaşa hazır ol!" dedi.

* Sonra, Çin ordusundan da elli bin kişi seçmesi için Pîrân'a emir vererek :

* "Sen de İran'a giderek, o yeni padişahın huzuruna gir (1)!

* "Barış yapmayı bir kenara bırak; savaştan ve intikamdan başka şeyden dem vurma!

19220. * "Su ile ateşi bir araya getiren, ikisine de kötülük etmiş olur." dedi.

* Biri yaşlı, biri genç olan iki akıllı, uyanık yürekli ve diğerli pehlivanın,

---

(1) Nüsha : Bu beyit şu şekildedir: "Sen de İran'a giderek, o yeni padişahın tahtının üstüne ikinci bir taht koy da üzerine otur!

* Altın çıngıraklar, gürzler, kılıçlarla kuşandırılmış ve gürliyen bir bulutu andıran birer ordu ile,

* Efrasiyâb'ın buyruğuna uyarak, yaşlısı dinlene dinlene, genci de hızla yola girdiler.

Keyhüsrev'in, Gûderz'i Turanlılarla Savaşmaya Göndermesi

* Savaşlarda hep üstün gelen Padişah Keyhüsrev'e: "Turan'dan, İran'a doğru, büyük bir ordu geliyor!

19225. * "Kötü yaradılışlı ve zâlim Efrasiyâb, intikam uğruna, gece ve gündüz, rahatını da uykusunu da bırakmış.

* "Uğradığı bozgunluğun lekesini temizlemek için, dört bir yana ordular gönderiyor.

* "Mızrağının ucunu boyuna zehirle suvararak, İrana saldırmak istiyor!

* "Üç yüz bin savaş eri ile Ceyhun'u geçecek.

* "Bu öyle bir ordudur, ki savaşa bir başlarsa, Ceyhun'un tozunu göklere savurur.

19230. * "Savaşçılar, sabahlara kadar, Efrasiyâb'ın sarayının kapısında savaş davullarını çalıp duruyorlar.

* "Boruların ve çıngırakların sesleriyle, yürekler yerlerinden oynuyor.

* "Bu ordu, savaşmak için, İrana bir yürüyecek olursa, aslanlar bile yollarını şaşırırlar!

* "Efrasiyâb, İran sınırlarını aşmayı, büyük bir ordu ile, Pîran'a buyurmuştur.

* "Elli bin kişi de, yine savaşmak için, Hârezm'e yürüdü.

19235. * "Bu ordunun komutanı da, kılıciyle ateşin bile canını alan, aslan yürekli Şîde'dir.

* "Bu da öyle büyük ve kuvvetli bir ordu. Azgın fillere benziyen erlerinin karşısında, dağlar bile dümdüz olur!" diye haber verdiler.

* Casuslarından bu haberi alan yeryüzü padişahı Hüsrev, oturup düşünmeye başladı.

* Sonra, adamlarına: "Ey, akıllı kişiler! Mûbitlerden işittim, ki

* "Türklerin ayı yükselince, İran'ın güneşinden zarar görür.

19240. * "Ölümü gelen bir kara yılan, deliğinden çıkarak, kıvrıla kıvrıla, kendiliğinden nasıl sopanın yanına giderse,

* "Zulmün ağacını diken bir padişahın da, öylece, talihi tersine dönerek padişahlığı elinden gider!" dedikten

* Sonra, mûbitleri çağırtarak, aldığı haberi onlara bildirdi.

* Bundan başka, Destan, Rüstem, Güderz, Giv, Şîdûş, Ferhat,

* Rehham, Bîjen, Eşkeş, Güstehem, Gürgin, Zenge, Gejdehem,

19245. * Nevzer ailesinden ünlü Tûs, Kâvus oğlu Feriburz gibi

* Akıllı savaşçılar, padişahın yanında bir toplantı yapıp, gizlice konuştular.

* Bu toplantıda, ayrıca ordunun ileri gelenleri de bulundular.

* Padişah, hepsine birden söyliyerek: "Türkler, bizimle savaşmak ve benim tahtımı elimden almak istiyorlar.

* Mademki düşmanlarımız ordular toplayıp, bize saldırmak için pençelerini hazırlamışlardır; o halde, bizim de durmamamız, hazırlanmamız gerek!" deyip,

19250. * Sarayın kapısında, boruların ve tunç davulların çalınmasını emretti.

* Sonra, sarayından çıkıp, meydana geldi. Orada, üstüne taht kurulmuş olan bir filin

* Üzerindeki mühreyi bardağa vurarak, savaşı ilân etti. Bunun etkisiyle, yeryüzü Nil'in rengini aldı.

* Hava kararıp yeryüzü Nil'in rengini alırken, savaş erleri de birer kaplan kesildiler.

* Yüreklerinde intikam ve ellerinde gürz bulunan kahramanların çokluğundan, yeryüzü kaynaşan bir denize döndü.

19255. * Bu sırada idi, ki padişahın sarayından şöyle bir ses yükseldi: "Ey, İran ordusunun kahramanları!

* "Ata binmesini bilen her kişi, kim olursa olsun, evde kalmamalı, bu savaşa katılmalıdır!"

* Padişah, bütün bunlardan ayrı olarak, gönderdiği bir emirle, savaş atlısı olan Rum ve Hintlilerden,

* Savaşmak istiyen ve azgın aslan gibi olan Araplardan,

* Cesur erlerden ve mızraklı atlılardan üç yüz bin kişi istiyerek,

19260. * Kırk güne kadar gelip kendisine başvurmıyanların taç giyinmekten yoksun kalacaklarını bildirdi.

* Padişahın bu yazılı emrini bildirmek için haberciler dört bir yana dağıldılar. Aradan

* İki hafta geçer geçmez, padişahın erleriyle, her yer deniz gibi kaynaşmaya başladı.

* Her ülkeden ordular gelince, yeryüzü birbirine girmiş oldu.

* Sabahleyin horozlar ötüp her yandan davul sesleri yükselirken,

19265. * Her ülkenin padişahı da ordusiyle gelip padişahın sarayının önünde safa girdi.

* Padişah da hazinelerinin kapılarını açarak, erlere para dağıtmaya başladı.

* Bütün erler, ellerine geçen servet ve altınla, başlarına taçlar giyindiler ve,

* Kendi zırhlı gövdeleriyle atlarının gövdelerinden, demirden yapılmış dağlar gibi kaleler meydana getirdiler.

* Padişah, ordusunun bütün işlerini bitirdikten sonra,

19270. * O ünlü ordudan önce kılıçlı otuz bin süvari

* Seçip onların komutasını Rüstem'e verdi ve ona: "Ey, adiyle saniyle pehlivan!

* Bunları alarak, Sîstan'ın yolunu tut ve Hindistana girip düşmanlarımla savaş!

* Sonra da Gazne'den kalkıp şimal yolunda yürü! Bu hizmetine karşılık, ben de sana taç, taht ve yüzük vereceğim!

* Sen, oranın padişahlık tacını ve yüzüğünü Ferâmurz'a ver ve ona ordudan istediği pehlivanları seçmesi için müsaade et!

19275. * "O da, orada, aslanla kuzunun yanyana su içebilecekleri derecede adalet göstersin.

* Kâbil de ve Kişmir'de çok durma! Hemen tunç davulları ve boruları çaldır.

* "Çünkü Efrasiyâb'a karşı açacağımız savaşı düşünmekten, ne huzurumuz var, ne de rahatımız!" dedi.

* Elâmaıı ve Gurçe'yi de Lühraspb'a vererek: "Ey, kutlu yaradışlı pehlivan!

* "Sen de, ordumdan seçeceğin pehlivanlarla ve dağ gibi ordunla yürü, git!

19280. * "Savaşa yarıyan erleri yanında götürerek, Türklerden intikam al!" dedi.

* Eşkeş'e, mızraklı ve aslan gibi otuz bin savaşçıyı ve

* Büyük davulu alıp, yırtıcı kurtlar gibi erlerden kurulmuş bu ordu ile Hârezm'e giderek,

* Tahtını oranın kapısına kurmasını ve Şîde ile savaşmasını söyledi.

* Dördüncü orduyu Gûderz'e vererek, ona da: "Ey, pehlivan yaradışlı kahraman!

19285. * "Sen de, İranın büyük pehlivanlarını yanına alıp git! Bu pehlivanlar Güstehem, Gürgin,

* "Zenge, Şîdûş, Harrad'ın oğlu Ferhat, Giv, komutan Gûrâze ve Rehham olsun!" dedi ve

* Hepsine birden, savaş için kemerlerini bellerine bağlıyarak, hiç durmadan, Turan ülkesine gitmelerini emretti.

* Gevşat oğlu komutan Gûderz ile diğer pehlivanlar.

* Padişahın bu emri üzerine hemen atlarına bindiler. Gûderz, ordunun önünde idi.

19290. * Padişah ona: "Savaş kemeri belinde olarak oraya gittiğin zaman,

* Dikkat et de, zulmün elini halkın malına ve canına uzatma! Bayındır yerleri yakıp yıkma.

* Seninle savaşmak istemiyenlere, senin de bir zararın dokunmasın.

* "Çünkü, adaletli Tanrı, bizim başkalarına kötülük etmemize de razı olmaz. Bu dünya da, zaten, fânidir.

* Orduyu Turana soktuğun zaman, sakın hiddet ve şiddet gösterme.

19295. * Tûs gibi, sert davranma. Olur olmaz sebeplerle, hemen savaş davulunu file yükleme.

* "İnsanlara, her bakımdan, adalet göstermekten ayrılma. Her an, iyilik verici Tanrı'yı düşün!

* "Pîran'a, dünya görmüş, tecrübeli, akıllı, işittiğini unutmaz bir adam gönder.

* Onun kulağını öğütlerle doldurarak, sevginin ve samimiyetin örtüsünü yüzüne ört!" dedi.

* Ordunun komutanı olan Gûderz de, padişaha: "Senin buyruğun, ayın bulunduğu gökten de yücedir!

19300. * "Ben, senin buyruğundan çıkamam. Çünkü sen yeryüzünün padişahısın, bense bir köleyim!" dedi.

* Bunun üzerine, pehlivanın sarayının kapısından yükselen davul sesleriyle, yeryüzü çınladı.

* Erler, bölük bölük, ordugâha geldiler. Yerden kalkan tozlarla dünya kapkara oldu.

* Ordunun önünden altmış fil gidiyor; toprak, o azgın fillerin ayakları altında çöküyordu.

* O azgın savaş fillerinin dördünü, padişah için süslediler.

19305. * Üzerine altın tahtı oturttular. Bu taçlı, şatafatlı ve padişahların oturmasına yaraşan yere,

* O azgın filin ve tahtın üzerine, padişah, Gûderz'in çıkıp oturmasını buyurdu.

* Bundan sonra, filler yola düzüldüler; havaya bir tozdur yükseldi. Padişah, bu tozu, talihinin açıklığı bakımından bir hayırlı fal saydı ve :

* "İşte, biz de, bu fillerin ayaklarından kalkan tozlar gibi, Pîran'ı mahvedip tozunu havaya uçuracağız!" dedi.

* Ordu da, padişahın emri üzere, konaktan konağa zahmetsizce yoluna devam etti.

Giv'in Gûderz'den Pîran'a Haber Götürmesi

19310. * Gûderz, Rebid'e yaklaştığı sırada, ordunun ileri gelenlerini seçti.

* Bin kalar mızraklı, azılı ve ünlü pehlivanla,

* İranlılardan, söz söylemesini beceren ve savaşta usta olan on kişi ayırarak,

* Giv'i yanına çağırtıp, ona padişahın emirlerini bildirdikten sonra :

* "Ey, benim akıllı ve birçok yüce pehlivanlardan yüce, pehlivan oğlum!

19315. * "Benim adıma Pîran'a gitmek, benim sözlerimi ona söylemek, onun vereceği cevapları bana getirmek ve,

* Aynı zamanda, her biri bir ülkeye padişah olmaya lâyık bulunan şu orduya komutan yapmak için seni seçtim!

* "Hemen git de ona, benim ağzımdan: Padişahın buyruğu gereğince, ben Rabid'e geldim.

*"Sen ne dediğini biliyorsun, ne yaptığını, ne iyiliği, ne de kötülüğü!

* "Turan halkı, bütün ünlü adamlariyle birlikte, bir kötülük etmek için hazırlanmış bulunuyor.

19320. * "Kutlu Feridun, yeryüzünde çektiği dertlerle, ağladı; gözyaşları hiç kurumadı.

* İranın ve İran padişahının kederli bulunduğu ve İrec'in yasiyle ayın bile karardığı bir sırada,

* "Türkler arasında, sevgiden ve vefadan dem vuran bir sen oldun!

* "Fakat, senin gösterdiğin bu vefakârlık yalandır. Çünkü ben senin yüreğinde vefadan eser görmüyorum.

* "Merhametli Padişah Keyhüsrev bana, seninle tatlılıkla konuşmamı emretti.

19325. * "Senin, akıllı Siyâvuş'un zamanında bir kötülük etmediğini,

* "Onun yanında iyi bir mevkiin olduğu gibi, babasına karşı da bir suçun olmadığını söyledi.

* "Padişah, şimdiye kadar şuna buna ve padişahlara karşı işlediğin günahların

* "Hepsini bağışlıyor, bu kötülükleri bir iyilik gibi kabul ediyor.

*"Vaktiyle yaptığın birçok kötülükler yüzünden, elimden mahvolman doğru değil.

19330. * "Sen şunu bil ki, bütün dünya, biran evvel Efrasiyâb'la savaşmak istiyor.

* "İranın büyükleri ve benim oğlum, sana bu öğütlerimi bildirecekler.

* "Sen de onlara bildiklerini söyle ve onlardan cevaplarını da al.

* "Eğer dilin ile yüreğin bir olursa, doğru davranırsan, canını elimden kurtarırsın.

* "Böylece, yerin yurdun bayındır olmuş ve boynun da kılıcımdan kurtulmuş, demektir.

19335. * "Fakat, eğer kötülük yönüne saparsan, canını padişahın elinden kurtaramazsın.

* "Ben bunun da intikamını almak için rahatımı ve uykumu feda eder, elime gürzümü aldığım gibi Efrasiyâb'ın karşısına dikilirim!

* "Padişahımız ondan intikam almak isterse, o kadar çok ere lüzum yoktur.

* "Eğer sen beni dinler de, benim şu akıllıca öğütlerimi kabul edersen,

* "Önce bu intikam duygularını uyandıran, kan dökmek için elini uzatan,

19340. * "Siyâvuş'u öldürmekle dünyanın böyle zulüm içinde harap olmasına sebepolan kimselerse,

* "Halkın arasından onları ayırıp köpek gibi bağladıktan sonra, bana teslim edersin.

* "Ben de, tutar onları padişaha yollarım. O isterse onların kafalarını keser, isterse canlarını bağışlar.

* "Yeryüzünün sahibi olan padişah, onların adlarını benim defterime yazdı.

* "Sen, azgın bir aslanın bir kurda söylemiş olduğu şu sözü duymadın mı?

19345. * "Zaman, büyüklerin kanını dökmek istiyenin yerini toprak eder!

* "Bundan başka, senin yanında bulunan ve o kararmış ruhunun düşmanı olan hazinendeki eşya ile

* "Değerli atları, mücevherleri, altınları, kumaşları, taçları,

* "Kılıçları, başlıkları, at zırhlarını, kaftanları, Hint hançerlerini,

* "Ordunun bütün melzemesini ve altın, gümüş gibi neyin varsa hepsini bana gönder!

* "Halktan haksızlıkla topladıklarını da getir de, belki, böylelikle canını benden satın almış, derdine derman bulmuş olursun.

* "Ben, bunların içinden, padişah Keyhüsrev'e lâyık olanını ona verir;

* "Gerisini de, vaktiyle işlemiş olduğun suçların karşılığı olarak, erlere dağıtırım.

* "Bir de, senin tacının ve tahtının koruyucusu olan, sevgili oğlunla beraber,

* "Ordunun komutanlardan olan ve başlarını aya kadar yükselten iki kardeşini de bana teslim et.

* "Punlardan başka, milletinin ileri gelenlerinden üç kişiyi de bana rehine olarak bırakmalısın, ki

* "Ben senden emin olabileyim. İşte, o zaman da, vefa ağacı yemişini vermiş olur.

* "İşte, düşün, taşın da, bu ikisinden birini seç. Dikkat de et de, seni padişaha götürecek yolu tut!

* "Aileni alıp da onun yanına gidecek olursan, rahat edersin.

* "Efrasiyâb'la artık ilişiğini kes ve onu karanlık gecelerdeki rüyalarında bile görmemeye çalış.

19360. * "Sana, Keyhüsrev'in senin başını parlak güneşe kadar yükselteceğine, söz veriyorum.

* "Onun ne kadar şefkatli olduğunu, sen iyi bilirsin; ondan, büyüklükten başka bir şey göremezsin.

* "Eğer Turan Padişahından korkuyor da İrana kaçmaktan bunun için çekiniyorsan,

* "O halde, git, Çaç'a yerleş; yalnız, şu Turan'ı bırak. Gider, tacını Çaç'ta parlatırsın.

* "Efrasiyâb'ın tarafını tutmak istiyorsan, onun yanına git ama, bizimle savaşmaktan vazgeç.

19365. * "Benimle savaşmak istiyen, pençelerimin aslanın ve kaplanın pençelerine benzediğini bilmelidir.

* "Sonra, ben de Türklerin padişahlığından eser bırakmam. Benim yayım bir bulut, yağdırdığı yağmur da zehirdir!

* "Bu sözlerimi dinlemez de savaşmaktan vazgeçmezsen, kafanın hile ve ahmaklıkla dolu olduğunu ispat etmiş olursun!

* "O halde, haydi kalk da, yırtıcı bir aslanla savaşacak gücün varsa, savaşmaya hazırlan!

* "İki ordu karşı karşıya geçip de savaş safına girince, o zaman, suçlu ile suçsuzun kim olduğu anlaşılır.

19370 * "Zamanın kılıcı senin kafanı koparıp attığı vakit, pişmanlık fayda etmez!) diye söyle." dedi.

Giv'in, Vîsegerd Yoliyle Pîran'ın Yanına Gitmesi

* Giv, bu sert sözleri dinledikten sonra, babasının yanından ayrılarak Belh'e gitti.

* Oraya varır varmaz, Gûderz'in dediği gibi, hemen Pîran'a bir adam gönderdi.

* Aynı gece, ordusiyle yerden tozlar kaldırarak, Belh'den Vîsegerd'e geldi.

* Çünkü, İranın tahtını ve tacını eline geçirmek istiyen Pîran, ordusiyle birlikte bu şehirde bulunuyordu.

19375. * Giv'in gönderdiği adam da, Türk ordusunun komutanını görüp,

* Kendisine, Giv'in ünlü savaşçılarla beraber Belh'e geldiğini bildirdi.

* Bunu duyunca, Pîran kulaklarını dikti; ordunun ileri gelenleri arasında da bir heyecan uyandı.

* Pîran hemen savaşmaya hazırlanarak, tunç boruları çaldırdı ve davulu yükletti. Atların ayakları altında, yeryüzü abanoz gibi karardı.

* Ordunun içinden, savaş için, yüz on bin atlı ayrıldı.

19380. * Bunların üçte ikisi orada bırakıldı. Pîran da, dünya görmüş, tecrübeli savaşçılarla

* Beraber gelerek, Ceyhun'un kıyısına ordugâhını kurdu.

* Karşı kıyıda da, düşman erlerinin mızraklarından bir duvar meydana gelmişti. Pîran, gidip Gûderz oğlu Giv ile görüştü.

* Haksız ve boş yere savaşmamak için yapılan bu konuşmalar, iki hafta sürdü.

* Pîran'ı yola getirmek için, çok şeyler söylediler; o do bunların hepsini dinledi. Fakat, sonunda, Türklerin niyetlerinin kötü olduğu anlaşıldı.

19385. * İranın büyükleri, söz söylemekteki ustalıklarını göstererek, sözde Türklere üstün geldiler.

* Bunun üzerine Pîran, Efrasiyâb'a hemen bir haberci yollıyarak, ona :

* "Geşvat oğlu Gûderz, İran'ın tahtını ve tacını korumaya gelmiş.

* "Bunun için de, ordular bozan oğlu Gîv'i elçi olarak gönderdi.

* "Fakat benim ne kulağım, ne de yüreğim senin buyruğundan başkasını dinlemez. Benim canım, senin elinde bir emanettir; ben sana bağlıyım!" dedirtti.

19390. * "Bu haber Turan Padişahına ulaşır ulaşmaz, hemen, kendi savaşçılarından bir ordu toplıyarak,

* İyi kılıç kullanmasını bilen otuz bin kahramanı Pîran'a gönderdi ve

* Ona: "İntikam kılıcını çekerek, onları yeryzünden temizle!

* "Ne Gûderz'i sağ bırak, ne Giv'i, ne Ferhad'ı, ne Gürgin'i, ne de Rehham'ı!

* "Bize, dünyanın dört bir ucundan erler geldi. Bunların hepsinin de isteği, İranın tahtını yeryüzünden kaldırmaktır!

19395. * "Ben, bütün bu Türk atlılarını getirerek, İran ülkesini bir kan deresine döndüreceğim!

* "Akıllıca çarelerle ve savaşlarla, Keyhüsrev'in tozunu havaya uçuracağım!" dedirtti.

* Pîran, kurt gibi kana susamış erlerden toplanmış olan bu orduyu görünce

* Heyecanlandı, kendisine bir kuvvet geldi ve yüreğinden merhameti kaldırıp attı.

* O iyi huylu adam, böylece, zâlimleşti, kanı kaynadı ve savaşmak isteğine kapıldı.

19400. * Giv'e: "Haydi, kalk, ordunun pehlivanının yanına git de,

* "Ona benden: (Sen, benden, akıllıların uygun bulamıyacakları bir işi isteme!

* "Nasıl olur da, en ünlü pehlivanlarımı ben sana teslim ederim?

* "Bundan başka silâhları, orduları, değerli atları, tacı, tahtı,

* "Aydın canıma benziyen kardeşimi ve en seçme pehlivanım olan oğlumu sana nasıl veririm?

19405. * "Bütün bu istediklerini, kendimden nasıl uzaklaştırırım. Senin sözlerin, akıllı olana, pek zâlim gelir.

* "Komutanlığı bırakıp da kuluk edeceğime, ölürüm daha iyi...

* "Bir aslanla savaşan bir kaplan bile:

* "Şerefimi kirletmeden kanımı dökmek, düşkünlük içinde yaşamaktan iyidir! demiştir.

* "Kaldı ki, şimdi, padişahtan, savaşmak emriyle birlikte bir de ordu geldi)! diye söyle!" dedi.

19410. * Giv, Pîran'dan bu karşılığı alınca, yanındaki ünlü pehlivanlarla birlikte geriye döndü ve

* Bu cevabı alması üzerine, komutan Giv, artık savaşmaya karar vererek

* Kenâbed önüne gelip ordusunu dağın eteğine çekti.

İki Ordunun Savaş Durumuna Girmesi

* Giv, babasının yanına dönüp gelince, Pîran'dan aldığı uygunsuz karşılığı ona bildirdi ve

* "Haydi, artık, savaş yapmak için orduyu istediğin yere çek!

19415. * "Pîran, barış yapmaya hiç yanaşmıyor. Onun yüreğinde, adalet denilen şeyden eser yok.

* "Ben ona, gereken sözleri söyliyerek, senin bütün dediklerini bir, bir anlattım.

* "Yaptığımız konuşmalarda suçları meydana çıkınca, hemen padişahın yanına bir adam göndererek :

* "Gûderz'le Giv savaşmaya geldiler. Onun için durmadan, orduyu göndermen gerek! dedirtti.

* "Bunun üzerine, Efrasiyâb da orduyu gönderdi. Bizim oradan döndüğümüz sıralarda, bu orduda Ceyhun'u geçmişti.

19420. * "Şimdi, savaş davulunu yüklemek gerek. Çünkü, artık, savaş kaçınılmaz bir duruma girdi!" dedi.

* Gûderz, Giv'e: "Pîran, artık, iyiden iyiye kocamış.

* "Ben onda bu gücün kaybolduğunu umuyorum (1). Fakat, Padişahın buyruğuna uyarak,

* "Bu işe böyle başlamak lâzımdı. Böylelikle, padişah onun yüreğini bir kere daha sınamış oldu.

* Keyhüsrev, ona karşı bir ordu göndermek için emir verdiği zaman, ona dedim ki:

19425. * "Sen, bu adamın sevgisini yüreğinden sil. Çünkü, onun yüreğiyle dili bir değildir!

* "Pîran, Türkleri çok sever. Padişah, bu adamdan elini çekmelidir!" dedi.

* Giv ayrılınca, cesur Pîran da, ordusunu olanca hızı ile sürerek, aslan gibi, onu peşinden kovaladı.

* Gûderz, onun geldiğini duyunca, davulu çaldırıp, Ribed yolundan yürümeye başladı.

* Dağdan inerek, ordusunu o geniş ovaya çekti.

---

(1) Nüsha: Bu mısra, şu şekildedir: "Ben içimden, zaten onun bu kötülüğünü umuyordum.

19430. * Pîran'ın Kenâbed'den sürüp getirdiği ordu ile, ortalık karardı. Gündüzden eser kalmadı.

* Türklerden, savaşa hazır ve zırhlı yüz bin atlı, bellerine kemerlerini bağlayıp,

* Ellerindeki mızraklar ve Hint kılıçlariyle yürüdüler.

* Her iki tarafın erleri başlarına da demirden başlıklar giyip, karşı karşıya durdular.

* Boru sesleri birdenbire havaya yükselince, dağlar yerlerinden oynar gibi oldu.

19435. * Ribed'den Kenâbed'e kadar bütün dağlarla o mer'alar, mavi ve kara renkli elbiseler giyinmiş erlerle doldu.

* Erlerin kaldırdıkları tozlarla, gündüzün aydınlığı kayboldu. Havada, mızrakların birbirine girift olmasından, sanki bir zırh gerilmiş gibi görünüyordu.

* Atların kişnemelerinden ve erlerin ayaklarından kalkan tozlardan güneşin ve ayın parlaklığı silindi.

* Kılıçlar birer güneş gibi, mızraklar da yıldızlar gibi parlıyorlardı. Yeryüzü demir kesilmiş ve tozlardan havada bir bulut peyda olmuştu.

* Yeryüzü pehlivanların naralarından inliyor ve gökyüzü de mızrakların çokluğundan, demirdenmiş gibi görünüyordu.

19440. * Gûderz, Turan ordusunun bir deniz gibi dört bir yanı kapladığım,

* Bayrakların bayrakları, bulutların bulutları takip ettiğini gördü. Bu iş, böylece akşama kadar ardı arkası kesilmeden sürdü.

* Akşam basınca, fili ordunun önüne koyarak, yolu kapadılar.

* Her iki taraftan da ateşler yakıldı. Kahramanlar öyle naralar atıyorlardı, ki

* Dört bir bucak devlerle dolmuş ve yeryüzünü baştanbaşa düşman kaplamış sanılırdı.

19445. * Kayaların arasında çalınan davulların sesleri, kara gecenin içinde, insanın yüreğini patlatıyordu.

* Kara dağların ardından şafak sökerken, İran ordusunun komutanı da,

* Sessizce atına binip ordusunun önüne düştü ve bütün pehlivanların işlerini belirtti.

* Ordunun sağı dağa dayalı olduğu için, emniyette idi.

* Sol yanı ise, ırmağa dayalı idi. Dağla ırmağın durumları, tenle can gibi, birbirlerine uymuşlardı.

* Yaya olan erler, zırhları ve demiri eriten oklariyle, mızrakların arkasında idiler.

19450. * Ciğerlerindeki kan durmadan coşan bu erler, yaylarını kollarına takmışlardı.

* Onların arkasında da, hançerleriyle ateşin rengini solduran savaş atlıları;

* Onların arkasında da, dağlar gibi ozgın filler duruyordu. Yeryüzü bu fillerin ayakları altında yorgundu.

* Üzerindeki mücevherlerle ay gibi parıldıyan kutlu bayrak, ortada idi.

19455. * Gâve'nin bu bayrağının gölgesinde, menekşe renkli kılıçlar,

* Kara gecenin içinde ve göklerdeki yıldızlar gibi parlıyorlardı.

* Komutan, ordusunu bir cennet gibi süsliyerek, vefa bahçesine kinin selvisini dikmiş oldu.

* Sağ yanın komutasını Feriburz'a verdi ve ağırlıkları ordunun gerisinde bıraktı.

* Giv ailensinin en ilerigeleni olan Gürâze ile, Keyâniyân tahtının koruyucusu olan Züvâre,

19460. * Feriburz'a yardım etmek için, ayrı bir ordu hazırladılar.

* Pehlivan Gûderz, bundan sonra, Rehham'a : "Ey, tacın, tahtın ve aklın ruhu olan kahraman!

* "Güneşin Nevruz'da Kuzu Burcundan çıkıp gitmesi gibi, sen de atlıları alıp sol yanı tut.

* "Büyüklüğünle orduyu canlandır ve onu koru.

* "Azgın bir aslan gibi saldırarak, o su renkli hançerinle düşmanları öldür!" diye buyurdu.

19465. * Bunun üzerine Rehham, arkadaşlariyle beraber gitti. Ona, ordunun kahramanlarından, Güstehem,

* Her savaşta gerekli olan Gejdehem ve attığı oklar gökleri aşan Furuhil de katıldılar.

* Gûderz'in buyruğu üzerine, on bin zırhlı süvari ile birlikte,

* Ordunun asıl savaşçılarının bulunduğu yer, yani arka taraf Giv'in komutasına girdi.

* Giv'in yanında bulunan ünlü pehlivanlar da, Gürgin'le Şâverân oğlu Zenge idi.

19470. * Bundan başka, bir bayrakla, orduyu korumak için ırmak yönüne otuz bin atlı ve

* Dağ tarafına da bir bayrakla otuz bin kişi gönderdi.

* Gûderz, dağın tepesinde de bir gözetleme yeri yaptırdı. Buradaki gözcü, her yeri görebiliyordu.

* Gece ve gündüz, o yüksek yerde durarak, dört bir yanı ve Turan ordusunun yolunu gözetlerdi.

* Yolda bir karıncanın yürüdüğünü bile görse,

19475. * Hemen bulunduğu yerden bağırır ve bunun üzerine Gûderz harekete geçerdi.

* Gûderz, savaş alanını öyle güzel süslemişti, ki güneşle ay bile orasını görseler, savaşmak isterlerdi.

* Komutan gerçek bir savaşçı olursa, erler timsahlarla bile savaşmaktan çekinmezler.

* Bu işler bitince, Gûderz de, orduyu idare etmek ve düşmandan korumak için, kendi yerine yerleşti.

* Yüreğini aydınlatan bayrağı dikerek, pehlivanları ordunun ortasına gönderdi.

19480. * İleri gelenlerini yanına çağırttı. Ferhad'ı öne aldı ve Şîdûş'u geride bıraktı.

* Komutan Gûderz, bunların ortasında idi. Parıltısiyle ayı ve güneşi karartan Gâve'nin bayrağı da yanında bulunuyordu.

* Bütün bu orduyu, onun malzemesini, yapılan hazırlıkları, zahmetten yorulmak nedir bilmiyen erleri,

* Mızraklarla dolmuş olan dağları, bayırları ve çölleri; atlarının dizginleri birbirine girmiş atlıları

* Uzaktan görünce, Pîran'ın canı sıkılarak, güneşi batan talihine lânet etti ve

19485. * Savaş arzusu yüreğinden silinip gitti. Ordusunu gözden geçirdi,

* Fakat canı ne ordugâhına bakmak istedi, ne de erlerin saflarına... Kızgınlığından, ellerini birbirine vurup durdu.

* Sonra, gereği gibi davranarak, atını pehlivanların bulunduğu tarafa sürdü.

* Savaştan bıkmak nedir bilmiyen kendi pehlivanlariyle

* Efrasiyâb'ın intikam almaya hazır bulunan savaşçılarından

19490. * Otuz bin kişi seçti. Bunlar, savaşçı idiler.

* Ordusunun merkezine, aslanları yere seren ve savaşmak için pehlivan arıyan bu ordu ile Hûmân'ı yerleştirdi.

* Enderiman ile Ercasb'ı (1) yanına çağırtarak onlara,

(1) Nüsha: Adı geçmiş iki pehlivandan başka "ve Bercasb'ı".

* Otuz bin kişilik bir ordu ile savaş alanının sol yanına gönderdi.

* Savaş kahramanı otuz bin kişi ile savaşçı Lehhâk ile Ferşidverd de

19495. * Sağ yanda yerleşince, yeryüzü, demir silâhlarla kapkara kesildi.

* Pîran, kahraman Zengûle'yi, Gelbad'ı ve kara gün dostu Sipehrem'i,

* Mızraklı on bin kişi ile, hançerli süvarilerin arkasına koydu.

* Tunç gövdeli Rûyin'e de, on bin Hoten'li pehlivan verdi.

* Bunun işi, düşman kahramanlarına ormanlarda aslanlar gibi pusu kurmak,

19500. * Irmağın kenarına ve dağın tepesine gözcüler dikmek, İran komutanını usandırmak,

* Savaş alanından ileriye bir adım atar da savaştan yılgınlık ve korkaklık gösterirse,

* Bir aslan gibi atılıp onu ardı sıra kovlamaktı.

* Ayrıca, dağların üzerine de, gece ve gündüz her yanı gözetliyen gözcüler de dikti.

* İranlılardan bir atlının bile Turan komutanına doğru geldiğini uzaktan görünce,

19505. * Bu gözcüler hemen bağırırlar, bunun üzerine bütün ordugâh birbirine girerdi.

Bîjen'in Giv'e Giderek, Savaşmak İçin İzin İstemesi

* Savaş isteklisi erlerden kurulmuş olan bu iki ordu,

* Üç gün, üç gece böyle karşılıklı olarak durup beklediler. Hiçbir taraftan, hiçbir kımıldama olmadı. hiç kimse dudağını bile kıpırdatmadı.

* Bu durum karşısında Gûderze: "Eğer ben bulunduğum yerden kalkar da ordumla düşmana doğru ilerlersem,

* "Arkamdan gelecek bir düşman kuvveti bizi mahvedebilir!" diye düşünüyor ve,

19510. * Böyle, gece ve gündüz, ordunun önünde durarak, güneşle aydan uğur bekliyor, içinden '

* "Savaşa girmek için, acaba. hangi zaman uğurludur? Ne zaman harekete geçmek doğru olur?

* "Acaba, savaş havası ne zaman esecek de, meydandan kalkan tozlar atlıların gözlerini örtecek?

* "Ah, o zaman bir gelse de, erlerimi bir rüzgâr gibi savaş alanına sürüp düşmanı yensem!" diyordu.

* Karşı yanda da Pîran, gözlerini dikmiş, kendini tutamayıp coşarak Gûderz'in yerinden oynamasını,

* Ordusunun ardını emniyete almadan yürümesini ve böylece pusudaki ordunun hücumuna uğramasını bekliyordu.

* Dördüncü günü Bîjen, üstündeki elbise paramparça olarak ve tozu dumana katıp koştu, geldi; babasının karşısına dikildi.

* Ona' "Ey, tecrübeli babacığım! Ne diye, boş yere, buralarda bekleyip duruyorsun?

* "Bugün beş gün olduğu halde, ne gece, ne de gündüz, hâlâ bir iş yapıldığı yok!

* "Ne güneş pehlivanların kılıçlarının parladığını gördü, ne de havaya tozlar yükseldi.

* "Atlılar savaş zırhlarını ve tulgalarını giymişler ama, hiçbirinin damarında savaş kanı kaynamıyor.

* "İran'da, Rüstem'den sonra, Gûderz gibi bir savaş atlısı daha yoktur ama,

* "O, Peşen savaşından ve o savaş meydanından döneli ve

* "İranlıların talihleri tersine dönüp de birçok oğullarının öldüğünü göreli,

* "Yüreği yaralı ve ne yapacağını şaşırmış bir haldedir. Gözü, savaş meydanını görmek bile istemiyor.

19525. * "Onun kocadığını ve boyuna yüzünü artık göklere çevirdiğini düşünmeli.

* "O, ordusunun erlerini sayacağı yerde, gökte ayın çevresindeki yıldızları sayıp duruyor.

* 'Artık o, damarındaki kan kuruduğu için, savaştan usanmış sayılır.

* "Onun ruhu artık, bu dünyada değil... Bunun için, ben o dünyada görmüş Gûderz'e şaşmıyorum

* "Ama, a babacığım, doğrusu, sana şaşıyorum. Azgın aslanlar bile, senden ders alırlar.

19530. * "İki ordunun da gözü sende! Şöyle sen de zihnini bir toparla da, artık kendini göster ve savaşmak için emir ver!

* 'Hava sıcak ve her taraf güneş içinde iken ordu, neden, savaş düzenine girmesin?

* "Şu güzel yaz geçer de yer çelik gibi donar,

* "Eller mızrakları tutamaz olur, erler bir yandan savaşırlarken, bir yandan da sırtlarına kar yağarsa,

* "Pehlivanlardan kim kalkıp düşmanın karşısına çıkar? Şu savaş alanına kim girer?

19535. * "Eğer pusuya düşmekten veya düşmanların hücumuna uğramaktan korkuyorsan,

* "Bana, şöyle istediğim gibi otuz bin savaşçı ver de,

* "Onların pusularını altüst edip tozlarını havaya uçurarak, kafalarını göklere savurayım!" dedi.

* Giv, Bîjen'in bu sözlerini duyunca, güldü ve ona bir çok dualar etti :

* "Ey, Tanrı! Bana bu kadar iyi bir oğul verdiğin için, sana şükürler olsun!

19540. * "Sen ona hem kuvvet, hem akıl, hem de din bağışlamışsın! O, savaşmasını da bilir, her işi başarmasını da!

* "Pehlivan oğlunun pehlivan olması gerek... İşte, benim şu cesur oğlum da bana benzemiştir!

* "Erkek bir aslan, dişisine: Yavrumuz, bizim gibi cesur olmıyacak olursa,

* "Bizde ondan sevgimizi esirgeriz. Varsın, denizin suyu onun babası, toprak da anası olsun! demiştir.

* "Fakat, ey tok sözlü çocuğum! Büyük babanın aleyhinde konuşma.

19545. * "O, dünya görmüş, bilgili bir pehlivan ve bu ordunun komutanıdır.

* "Dünyanın her halini görmüş geçirmiş olan bir adama akıl öğretilir mi, hiç?

* "Bizim atlılarımız silâhlarının altında eziliyorlarsa, karşımızdaki Türkler de zevkle vakit geçirmiyorlar ya!

* "Onların talihleri tersine dönmüş. Gözleri yaşla ve ciğerlerinin kaniyle dolu. Ne yapacaklarını da şaşırmışlar.

* "Gün görmüş, ihtiyar Gûderz istiyor, ki savaşa önce onlar başlayıp ilerlesinler.

19550. * "Onlar arkalarındaki dağdan ayrılınca o da, intikam almak için bahane arıyan erlerini üzerlerine yürütecek.

* "Sen, yakında Gûderz'in gürziyle bu ülkenin düşmanlarından nasıl temizlendiğini göreceksin.

* "Onun, böyle beklemesinin bir sebebi de şudur: O, uğurlu bir saat bulmak için, feleğin dönüşünü gözetiyor. İyi ve kötü yıldızların doğuş zamanlarını hesaplıyor...

* "Beklediği zaman gelir gelmez o, yeryüzünü Türklerden temizliyecektir!" dedi.

* Bunun üzerine Bîjen, babasına: "Ey, cihan pehlivanı!

19555. * "Eğer büyük babamın düşüncesi bu ise, o halde, bizim şimdiden bu Rum zırhlarını giymemize lüzum yok!

* "Ben gidip bu savaş elbisesini çıkararak, şu solmuş yüzümü şarapla biraz renklendireyim!

* "Cihan pehlivanının ne zaman bana ihtiyacı olursa, ben de o zaman savaş kemerini belime kuşanıp hazırlanırım!" dedi.

Hûmân'ın, Savaşmak İçin, Pîran'dan İzin Alması

* Bu sırada, Türk ordusundan o cesur Hûmân da bir aslan gibi gelip kardeşinin karşısına dikildi ve

* Ona : "Ey, Efrasiyâb'ın akıllı kahramanı! Bu çölde beklemekten, artık, sabrımız tükendi.

19560. * 'Bunca atlının, bellerinde savaş kemerleriyle, savaşa hazır bir durumda beklemeleri, bugün beş gün oluyor!

* "Belleri, demir silâhları taşıya taşıya aşındı. Yürekleri kinle dolu ve gözlerini İran'a dikmiş bekliyorlar.

* "Düşmanla böyle karşılıklı durmaktan ne çıkar? Ne düşünüyorsan söyleyiver.

* "Eğer maksadın savaşmaksa, haydi savaşalım! Yok, dönüp gitmekse, haydi gidelim!

* "Bu durumda kalmak bize yakışmaz. Bu işe genci de güler, ihtiyarı da...

19565. * "Karşımızda duran düşman erleri, bizim yendiğimiz, bizim korkumuzla benizleri uçmuş erlerdir!

* "Daha geçenlerde savaş alanı bunların leşleriyle dolmuş, yeryüzü bunlardan akan kanlarla bir kan ırmağına dönmüştü.

* "Bizim ordumuzdan ise, bir tek atlı bile eksilmedi. Karşımızdaki ordunun komutanı da Rüstem değilken, ne diye, hâlâ savaşmıyoruz?

* "Eğer sen kan dökmekten çekiniyor, bunun için savaşa hazırlanmıyorsan,

* "Savaşçılardan bir kuvet seçip ver de, şu intikam alanında savaş nasıl olurmuş, bir gör!" dedi.

19570. * "Hûmân'ın bu sözlerini dinledikten sonra, Pîran ona: "Ey, kardeşim! Dur bakalım, bu kadar aceleye ve kızgınlığa düşme!

* "Şunu bil, ki şu karşımdaki orduyu alıp benimle savaşmaya gelen savaşçı,

* "Keyhüsrev'in büyüklerinin ve pehlivanlarının en ileri gelenlerinden biridir.

* "Bir kere, Keyhüsrev, her yerde, benim padişahımdan üstündür.

* "Bundan başka, padişahın pehlivanları arasında, Gûderz gibi,

19575. * "Mertlik, akıllılık, kahramanlık ve pehlivanlık husunda üstün başka hiçbir pehlivan yoktur.

* "Üçüncü bir sebep de, birkaç oğlunu kaybettiği için, yüreğinin kanla ve dertle dolu bulunmasıdır.

* "Üstelik, onların kafalarını savaşlarda biz koparıp attık, yerden kalkan tozları onların kaniyle biz bastırdık.

* 'Bunun içindir ki, teninde can kaldıkça, onların intikamını almak için, bir yılan gibi kıvrım kıvrım kıvranıyor.

* "Dördüncü sebep ise, düşman, ordularını getirip iki dağın arasına yerleştirmiştir.

19580. * "Onlara saldıracak hiçbir yolumuz yok. Bunu iyi düşünmek gerek; çünkü, düşmanı oradan söküp atmak kolay olmaz.

* "Bunun için, onları dağın eteğinden ayrılma zorunda bırakacak bir çare bulmak lâzım.

* "Bu çareyi bulursak, savaşa önce onların başlamalarını sağlamak mümkün olur.

* "Onlar erlerini dağdan çeker çekmez, ben, üzerlerine yağmur gibi ok yağdıracağım.

* "O zaman, ordularının dört bir yanını bir duvar gibi kuşatarak, azgın aslanlar gibi saldırıp canlarını alır ve

19585. * "Muradımıza ererek, adımızı güneşe kadar yükseltiriz!

* "Sen, ordunun dayanağı ve padişahın komutanısın. Tacını feleklerden ve Zühal yıldızından daha yüce yerlere ulaştırmışsın.

* "Yüce bir ad kazanmak istiyen bir insan, haris olmasın da ne yapsın (1)?

* "Bundan başka, hiçbir ünlü savaşçı, tutup da yırtıcı bir kaplanla savaşmaya kalkışmaz.

* "İranlılardan, ünlü olmıyan ve yiğitlerin savaşına dayanamıyacak olan birini,

19590. * "İntikam almak için, senin karşına gönderseler ve sen de onun başına dünyayı yıkıp devirsen,

* "Ne senin adın yücelir, ne de İranlılar bir zarar görürler.

---

(1) Nüsha : * Bu beyit şu şekildedir: "Yüce bir ad kazanmak istemiyen bir kimse, ne diye, hırsa kapılsın?

* "Fakat, o sana üstün gelecek olursa, o zaman bütün Türk kahramanları yenilmiş sayılırlar!" dedi.

* Hûmân, dinledikten sonra, Pîran'ın bu sözlerini saçma buldu.

* Verdiği karşılıkta: "İranlılardan, bana kim karşı çıkabilirmiş ki? Sen, bir türlü, merhameti elinden bırakmıyorsun; bense, savaşmak istiyorum!

* Mademki intikam için harekete geçmiyorsun, o halde, savaşmaya niyetin yok demektir.

* "Öyle ise, ben de şimdi gidip atımı eğerliyerek, yarın şafakla beraber savaşa çıkacağım!" dedi.

Hûmân'ın, Savaşmak İçin, Karşısına Er İstemesi

* Bundan sonra, Hûmân, bir yılan gibi dişlerini gıcırdata gıcırdata, dönüp kendi karargâhına geldi.

* Ertesi sabah da, yanına bir tercüman alarak, kükremiş bir aslan gibi atına bindi; kalktı.

* Başı ve yüreği intikamla dolu, İran ordusunun karşısına geldi.

19600. * Pîran, onun savaşmaya karar verdiğini görünce, canı sıkıldı, dünya başına dar oldu ve

* Büyük bir heyecana düşerek, hatırında babadan kalma şu ata sözünü söyledi:

* "Akılı olan, hiçbir işte, acele etmez ve, düşünmeden, başını savaşa sokmaz.

* "Başta ihtiyatlı davranan, sonunda, can sıkıcı bir sonuçla karşılaşmaz.

* "Kafa beyinsiz olduktan sonra, dilin inci gibi sözler söylemesi neye yarar?

19605. * "Hûmân, savaşmakta acele ediyor ama, bunun sonu neye varır, bilemem...

* "Yeryüzünün sahibi olan Tanrı yardımcısı olsun! Çünkü, benim de ondan başka yardımcım yok!" dedi.

* Vîse oğlu Hûmân, Geşvat oğlu Gûderz'in ordusiyle birlikte bulunduğu, savaş yerine,

* İranlı savaşçılardan karşısına er istemek için ilerlediği sırada, gözcülerle karşılaştı.

* Gözcüler tercümanın yanına gelince, İranlı atlılar bu durumdan şüphelendiler.

19610. * Gözcüler tercümana: "Bu savaşçı pehlivan, durup dururken, ne diye ovaya geliverdi?

* "Elinde gürzü ve atının eğerinde de kemendi ile, bir haberci gibi, nereye gitmek istiyor?" diye sordular.

* Tercüman da, İranlılara' "Kılıç, gürz ve yay kullandığı halde buraya gelen,

* "Bu aslan yürekli ünlü pehlivan, elbette ki, sizinle savaşmak istiyor.

* "Aslanların yüreği kılıcına kın olan bu pehlivan, Vîse ailesinin en büyüğü Hûmân'dır!" dedi.

19615. * İranlılar onun gürzünü, beline kemer kuşanmasını ve padişahlara yaraşan boyunu görünce,

* Bütün mızraklıların elleri, onun yüceliği karşısında, tutmaz oldu.

* Hepsi yanından çekilerek gittiler ve tercümanın yanına geldiler.

* Ona: "Haydi, git de, bizim söylediklerimizi kendisine türkçe olarak anlat ve

* "Bizim ağzımızdan: Bizim seninle savaşmaya niyetimiz yok! Çünkü Gûderz, savaşmak için, bize izin vermiş değildir.

19620. * "Eğer savaşmak istiyorsan, yolun açık; git, ordumuzun komutanı olan o ünlü pehlivanla anlaş! diye söyle." dediler.

* Hûmân'a, birer birer, komutanın, ileri gelen kahramanların,

* Pehlivanların kimler olduğunu, ordunun nerede bulunduğunu, sağ ve sol kanadlarda kimlerin bulunduklarını bildirdiler.

* Beri yanda da, bir haberci, àtla ve hızla gelip pehlivanın yanına çıkarak,

* Türk ordusundan Hûmân'ın, savaşmak için, bir kaplan gibi gelmiş olduğunu bildirdi.

19625. * Hûmân, gözcülerin yanından ayrılarak, kızgınlıkla Rehham'ın yanına geldi ve,

* Bağırıp çağırarak, ona: "Ey, uyanık talihli komutanın oğlu!

* "Haydi, bakalım, atının dizginini meydana doğru çevir de, iki ordunun safları arasına gir!

* "Sen, bu aslanlar ordusunun sağ kanadının komutanı ve İranın koruyucusu kahramanısın!

* "Benim karşıma senin çıkman, benimle senin savaşman gerek.... İstersen dağa, istersen ırmağa doğru gideriz.

19630. * "Eğer sen çıkmazsan, Güstehem ile Feruhil beraberce gelsinler!

* "Pehlivanlarınızın içinde, kılıç, mızrak ve ağır gürzle savaşmak istiyen kim varsa karşıma çıksın!

* "Felek, benim karşıma intikam almak için geleceklerin başına dünyayı yıkacaktır!

* "Savaşırken benim kılıcımı gören aslanın yüreği, kaplanın da derisi paramparça olur!" diye meydan okudu.

* Rehham, ona verdiği karşılıkta: "Ey, savaşçı ve ünlü pehlivan!

19635. * "Ben, seni, Türklerin içinde akıllı bir adam diye tanırdım ama, meğerse, aldanmışım.

* "Sen, hangi cesaretle, şu meydana çıktın da, ordunun önünde ve bir başına benimle savaşmak istiyorsun?

* "Sen, galiba, yeryüzünde senden başka kılıç taşıyıp beline kemer kuşanan pehlivan yok, sanıyorsun.

* "Padişahlardan kalma şu ata sözünü hatırla da, bu kafadan vazgeç:

* "Savaşa önce atılmak cesaretini gösteren kişi, geriye kaçmayı düşünmemeli!

(1)

19640. * "Pehlivanlar arasında şu isimlerini saydıklarının hepsinin de pençeleri savaşmaya hazırdır.

---

(1) Nüsha: "Hiç, yiğit Giv'in kılıcından korkmuyor musun? O erkek aslan Giv, ki senin kardeşin Pîran'ın

* "Hançeriyle kulaklarını da delmiş, o Turanlı kahramanın yüreğini büyük bir dertle doldurmuştur!

* "Ey, yiğit binici! Haydi, dön de yerine git! Çünkü, ünlü kahraman Giv senin buraya geldiğini duyacak olursa,

* "Tutar, bağırta bağırta, senin kulaklarını da koparır da, sonra, Turanlıların yanında kepaze olursun.

* "Senin gibi kavgacılar, sözü, kendi evlerini, barklarını yıkacak kadar ileriye götürürler.

* "Padişah, bayrağı benden alıp başkasına verdi ise, ne çıkar? Mal onun değil mi? Fillerini de, ordusunu da canı kime isterse ona verir.

* "Zaten, Keykûbat'tan sonra, padişahların intikamını almak için başına büyüklüğün tacını giyen,

19665. * "Beline kemerini bağlayıp yeryüzünü adaletiyle onaran. Geşvat oğlu komutan Gûderz'dir.

* "O, soyca pehlivan ve padişahın komutanıdır. Her zaman da, intikam için, ordunun önünde savaşır.

* "Onun gürzü, muhakkak, sizin komutanınızın ömrünü de sona erdirecek...

* "Bütün sorumluluk ondadır; ordu, ancak, onun buyruğuyla savaşabilir.

* "Eğer o bana seninle savaşmam için izin verirse, yani bu yarama derman bulursa,

19670. * "Sen benim savaş meydanında başımı göklere kadar nasıl yükselteceğimi görürsün!" dedi.

* Hûmân, ona da: "Yeter, yeter! Senin bütün pehlivanlığın lâfta! Kahramanlarla sa-

vaşmaktan çekiniyorsun da, şu kılıcını beline ne diye kuşandın?

* "Şu bir işe yaramaz, ne tulga, ne de zırhıma bir zarar veremiyecek olan gürzünle bana karşı savaşacaksın da, ben de göreceğim!" diyerek,

* Oradan da, kızgın bir dev gibi, yürüyüp ayrıldı.

Hûman'ın, Gûderz'e Meydan Okuması

* Hür olanların intikamını almak için beline kemerini kuşanmış olarak kalktı, Geşvat oğlu Gûderz'in yanına geldi ve

19675. * Olanca kızgınlığiyle, ona: "Ey, devleri bağlıyan, güclü ve yüce pehlivan!

* "Ben, senin padişaha neler söylediğini, orduyu hazırlayıp yola nasıl çıktığını,

* "Padişahtan Pîran'a ne hediyeler getirdiğini, Padişaha nasıl yemin ettiğini, senin emrinle

* "Ordunun dayanağı olan, o seçkin oğlun Giv'i elçi olarak Turan ordusuna nasıl gönderdiğini ben duydum.

* "Evet, sen, padişaha, güneşe, aya, tahta ve taca yemin ederek,

19680. * "Savaş zamanında Pîran nerede gözüne ilişirse hemen ondan intikamını alacağını söyledin ve,

* "Aslanlar gibi bir ordu hazırlıyarak, bizimle savaşmaya kalkıştın.

* "Şimdi de, üzgün bir dağ keçisi gibi, dağın ardına çekilmiş, duruyorsun!

* "Benden, tıpkı, peşinden gelen erkek bir aslanın pençesinden kurtulmak için

* "Ormana sığınıp da dar bir deliğe giren ve can korkusiyle artık her şeyden vazgeçen bir av gibi kaçıyorsun!

19685. * "Orduları, böyle, dağın ardında saklayıp da ne yapacaksın? Onlardan birini ovaya göndersene...

* "Sen, padişaha, böyle dağların arasına girip de saklanmak için mi söz verdin?" dedi.

* Gûderz de ona: "Söyliyeceğin sözü düşün de öyle söyle, ki cevap vermeye lâyık olsun.

* "Ordumuzdan kimse karşına çıkmayınca, bana bahane bulmaya başladın.

* "Sen şunu bil ki: Ben, padişahın buyruğu ve benim ona vereceğim söz gereğince,

19690. * "İranın seçkin ve cesur pehlivanlarından toplanmış olan bu orduyu kaldırıp buraya getirdim.

* "Fakat, avcı korkusiyle ormana gizlenen yaşlı bir tilkiye benziyorsunuz.

* "Birtakım çareler ve hileler arayıp, bizim gürzlerimizden ve kementlerimizden kaçıyorsunuz.

* "Sen, öyle cesaret taslayıp da bizimle savaşmaya kalkışma, çünkü, tilki aslanla başa çıkamaz!" dedi.

* Hûmân, Gûderz'den bu karşılığı alınca, o savaş alanında bir aslan gibi öfkelenerek, ona:

19695. * "Senin benimle savaşmaya yanaşmaman, beni küçük görmenden değil...

* "Çünkü sen, Peşen savaşına katılmış ve orada Türklerle savaşmaktan kaçmış olan bir adamsın!

* "O savaşta benim gücümü sınamış ve yiğitliğimi övmüşken, şimdi de tersini yapıyorsun.

* "Eğer, dediğin gibi, benden güçlü isen ve bunu da ortaya koymak istiyorsan,

* "Ordunun erleri arasından birini seç de, gelsin benimle savaşsın bakalım!

19700. * "Ben, bir canavar cesaretiyle ortaya atılıp, önce Rehham'la Feriburz'dan benimle savaşmalarını istediğim,

* "Ve bu meydan okumayı sonra bütün ordunun önünde yaptığım halde, pehlivanlarınızdan hiç kimse karşıma çıkamadı!

* "Verdikleri karşılık da şu: Onların benimle savaşmaları için, Gûderz'in izin vermesi lâzımmış!

* "Savaş gününde, otları sararmış olan dağları hançerinle kana boyayıp onları bir lâle tarlasına döndüreceğini söyliyen sen değil misin?

* "Haydi öyle ise, şu savaş meydanına çık da, o ağır gürzünle benden de bir intikam alıver!

19705. * "Ey, ünlü pehlivan! Bana karşı savaşmaya hazırlanmış bir oğlan ve

* "Senin de savaşmaya niyetin varsa, daha ne duruyor ve onlardan birini benim karşıma neden göndermiyorsun?" dedi.

* Bunun üzerine Gûderz, ona karşı hangi pehlivanı gönderebileceğini düşünmeye başladı.

* İçinden: "Eğer ben, şu niyeti bozuk Hûmân'ın karşısına tutar da ünlü pehlivanlardan birini çıkarırsam,

* "O bunun elinde ölür ve böylece artık Türklerden hiç kimse savaşa çıkamaz olur.

19710. * "O zaman komutan Pîran, kederinden ne yapacağını şaşırır ve artık, kızgınlıkla ve sertlikle savaşmaktan vazgeçer de,

* "Ordusunu Kenâbed dağına çekerse, işte o zaman bizim durumumuz da kötüleşir!

* "Yok, Hûmân bizim ünlü pehlivanlarımı öldürecek olursa,, o zaman benim ünüm mahvolacağı gibi,

* "Savaşçılarımızın da gözleri yılarak, artık bu savaş ovasında durmak istemezler.

* "O halde, en iyisi, onlarla şimdilik savaşmamak ve sadece pusu kurarak yollarını kesmektir.

19715. * "Belki, böylelikle, onlara savaşmak için cesaret gelir de, ordularını şimdi bulunduğu sarp yerden çıkarırlar!" diye düşündükten

* Sonra, Hûmân'a: "Haydi, git! Yeni yeni işler ve sert sert sözlerle

* "Sen daha ağzını açıp da konuşmaya başlar başlamaz senin içini de, dışını da anladım.

* "Türklerin içinde doğru düşünebilecek, akıllı bir adam yok mu?

* "Bilmiyor musun ki, azgın bir aslan, savaşta, tutup da bir tilkinin kanına ellerini bulaştırmaz.

19720. * "Sonra, görüyorsun ki, her iki ordu da toptan savaşmak için hazırlanmış bekliyorlar.

* "Durum böyle iken, ortaya iki kişi çıkıp savaşsınlar da geriye kalanlar seyirci mi olsunlar?

* "Bütün ordunuzu savaşa sokmanız gerek..

* "Sen, hemen ordunuzun bulunduğu yere git de, komutanın önünde göğsünü gere gere durup ona,

* "Şöyle söyle: (Ben, İranlılardan karşıma er istedim; fakat, kim geldiyse, feryat edip gitti.

19725. * "Bu savaş alanında zafer senindir!) Pîran'dan, istediğin gibi intikamını alacaksın (1)!" dedi.

* Bunları duyunca Hûmân, yüksek sesle: "Sizin komutanınız da kimmiş? Pehlivanlarınız da kimler oluyormuş?

* "Şimdi, şu savaş alanında, hatırıma geldi; bizim yeryüzü Padişahımızın bir sözü vardır.

(1) Nüsha: İkinci cümle şöyledir: Senin dileğini, ancak Pîran yerine getirebilir.

* "O, der ki: (Padişahlık tahtını elde etmek istersen, bu fikrinden vazgeç. Ateş elde etmek fikrinde isen, yüzünü onun alevinden çevirme (1)!

* "Senin savaşmaya niyetin yok. Gül topmak istiyorsan, onun, dikensiz yolu yoktur.

19730. * "İranlılardan, senden başka, bu ordunun önünde savaşabilecek aslan yürekli bir pehlivan varsa karşıma o çıksın?

* "Beni, bir oyunla atlatmak istiyorsun ama, benim ne adam olduğumu biliyorsun, senin bu oyunlarına da kanmıyacağımı bilmen gerek!" diyip sözü kesti.

* Ordunun ileri gelenleri, Gûderz'e: "Tutacağımız yol, bununla savaşma yoludur.

* "İçimizden birini, onunla savaşmak için, meydana gönder!" dedilerse de,

* Gûderz: "Bugün, onunla savaşmak uygun değil..." dedi.

19735. * Böyle boş yere söyleyip dinlemekten canı sıkılan Hûmân, cesur bir aslan gibi kızdı, coştu ve,

---

(1) Nüsha: Bu beyit şöyledir: "Padişahlık tahtını ele geçirmekten vazgeçmiyorsan, ateşten de yüz çevirme!

* Sonra, gülerek, komutanın yanından ayrıldı. Ordu muhafızlarının yanma hızla gidip

* Yayını kurdu ve onlardan dört kişiyi atlarından çayıra yuvarladı.

* Uzaktan Hûmân'ın bu yaptığı ile karşılaşan muhafızlar,

* Hiç ses çıkarmadan, ona hiçbir şey söylemeden oradan kaçıp gittiler.

* Hûmân, bundan sonra da, bir sarhoş gibi, dağın tepesine çıkıp, nerde ise dağı çökertecek gibi naralar atmaya başladı.

* Mızrağını başının etrafında çevirerek; "Vîse oğlu Hûmân galiptir!" diye bağırdı.

* Bunun üzerine, tunç boruların sesleri ovadan göklere yükseldi.

* Turan ordusundaki pehlivanların külâhları da, sevinçlerinden, göklere değdi.

* Hûmân'ın böyle bir üstünlük elde etmesi, nihayet, Gûderz'in de canını sıktı;

* Utandı, üzüldü, pek çok kızdı.

* Kendi pehlivanlarından duyduğu utançla, kan ter içinde kaldı ama, bunu hayırlı bir fal saydı.

* İçinden: "Mademki, önce, kan dökmeye onlar başladılar, bu kötülüklerinin cezası da kötü olacaştır!" dedikten

* Sonra, ona karşı savaşmak için acaba kim çıkabilir, diye pehlivanlarını bir bir gözden geçirdi.

Bîjen'in, Hûman'ın Yaptıklarını Duyması

* Bîjen, Hûmân'ın bir aslan gibi büyük babasının yanına geldiğini,

19750. * Ordunun sağını ve solunu dolaşıp ileri gelen pehlivanlardan birinin savaşmak için karşısına çıkmasını istediğini,

* Fakat onlardan hiçbirinin onun karşısına çıkmadığını, bunun üzerine de Hûmân'ın onlara ağır hakaretler ettiğini ve,

* Ordudan dört atlıyı attığı oklarla düşküncesine yere yuvarladığını duyunca,

* Fena halde kızarak, onunla savaşmak için, bir kaplan gibi, pençelerini biledi.

* Emri gereğince, o fil gövdeli ve değerli atını eğerlediler.

19755. * Kendisi de Rum zırhını giyip atının kolanını sımsıkı bağlıyarak üstüne atladı ve

* Kızgın kızgın babasının yanına gitti. Ona, büyük babasının başına gelenleri anlattıktan sonra,

* Şöyle söyledi: "A, babacığım, ben sana demedim mi,

* "İhtiyarlıktan, Gûderz'in aklı ve düşüncesi zayıflamış, diye?.. Görmüyor musun, eski durumu ne kadar değişti!

* "Savaşlarda bunca çocuğunu kaybettiği için, yüreğine, olağanüstü bir korku düştü. Duyduğu acı ile, yüreği kan ağlıyor.

19760. * "Oğullarının hepsinin başları kesildi; hepsi de, savaş alanında öldüler.

* "Sana söylediklerimin belgisi de ortada! İşte, cesur bir Türk gelip, kendisini bir aslan gibi bizim pehlivanlarımızın arasına attı ve

* "Elindeki mızrakla büyük babamın yanına giderek, bir sarhoş gibi, büyük bir küstahlık etti de,

* "Bizim şu ünlü ordumuzdan karşısına bir savaşçı çıkıp

* "Onu, kebap şişine bir kuş geçirir gibi, mızrağına geçirerek yere yuvarlıyamadı!

19765. * "Ey, benim şefkatli ve akıllı babacığım! Haydi, artık, sırtıma Siyâvuş'un zırhını geçiriver.

* "Çünkü, benden başka, onun karşısına çıkacak, onun tozunu havaya uçuracak kimse yok!" dedi.

* Giv, ona: "A, çocuğum! Aklını başına topla da, söylediklerime kulak ver.

* "Ben sana, kızgınlığına kapılma ve Gûderz'in aleyhinde konuşma, demedim mi?

* "O, hepimizden daha çok gün görmüş, hepimizden daha akıllıdır ve ordunun da büyüğüdür.

19770. * "Yanında, fillerle bile savaşabilecek kahramanlar bulunduğu halde, Hûmân'la savaşmaları için, hiçbirine izin vermedi.

* "Sen, işte, bundan ibret alacağın yerde, ne oldu, gençlik kanı başına mı sıçradı da gelmiş bana böyle şeyler söylüyorsun?

* "Ben, senin bu düşünceni kabul etmiyorum ve bir daha da benim yanımda böyle şeyler konuşma!" deyince,

* "Bîjen kızarak, babasına: "Benim bu dileğimi yerine getirmediğine göre, sen benim ün kazanmamı istemiyorsun, demektir.

* "O halde, ben de, kemerim belimde olarak komutanın yanına gider ve Hûmân'la çarpışmak için ondan izin alırım!"

19775. * Diyerek atını yerinden oynatıp hızla Gûderz'in yanına gitti.

Bîjen'in, Savaşmak İçin, Gûderz'den İzin Alması

* Önce onu övdükten sonra, durumu başından sonuna kadar anlatmaya başlıyarak :

* "Ey, yeryüzü padişahının pehlivanı! Ey, her şeyi bilen ve padişahlık tahtının süsü olan!

* "Her ne kadar senden daha az yaşlı ve daha az akıllı isem de, yine, tuhafıma giden bir şey var :

* "Sen Türklerden intikam almaktan vazgeçtin galiba, ki savaş alanını bir gül bahçesi gibi kullanıyorsun.

19780. * "Bugün, yedinci gün olduğu halde, oturup dinlenmekten başka bir şey yapıldığı yok.

* "Şimdiye kadar ne güneş pehlivanların kılıçlarının parıltısını görebildi, ne de havaya bir toz yükseldi!

* "Bütün bunlardan da tuhaf olarak, erlerin arasında, uğursuz ve şaşkın bir Türk belirdi.

* "Hiç şüphe yok, ki iyiliğin sahibi olan ve her zaman kötülerin belâsını veren Tanrı,

* "Bunu, Turan ordusundan kaldırıp buraya kadar, senin elinde belâsını bulması için göndermiştir.

19785. * "Sen ise, tuzağa düşen bir yabaneşeğini serbest bırakıyorsun. Bu hususta ne düşündüğünü bilmiyorum.

* "Sen, Hûmân'ın kanı dökülürse, Pîran'ın savaştan yılıp vazgeçeceğini veya,

* "Tersine olarak, düşmanlığının artıp ordusunu ileriye süreceğini düşünmekten vazgeç.

* "İşte ben, pençelerimi yıkayarak, onunla savaşmak için belime kemerimi kuşandım.

* "Eğer izin verirsen bir azgın aslan gibi, onun karşısına çıkacağım.

* "Yalnız, komutan Giv'e emir ver de, Siyâvuş'un silâhları ile

* "Rum tulgasını bana versin ve zırhının da düğmelerini çözüp sırtıma geçirsin!" dedi.

* Gûderz, onun bu sözlerini dinleyip de, aklını ve düşüncesini ölçünce,

* Sevinçle ona: "İyi talih, senden yüzünü çevirmesin!

* "Zaten, sen şu kaplan postundan eğerin üzerine oturduğundan beri, ne aslanların pençelerine iş kaldı, ne de timsahların kuyruğuna...

* "Hiç rahat yüzü gördüğüm yok; her savaşta öne hep sen atılırsın.

* "Her savaşa cesaretle atılıyor ve hepsinden de, aslanlar gibi, galip çıkıyorsun.

* "Yalnız, dikkat et de, meydana girdiğiniz zaman savaşa önce o başlasın.

* "Çünkü Hûmân, pis yaradışlı bir şeytandır. Savaşlarda ise, zırhlı bir dağa benzer.

* "Daha gençsin; felek üzerinden yetecek kadar henüz geçmediği için, kendine acımasını bilmiyorsun.

19800. * "Sen, gel de, Hûmân'a karşı çıkma. Ben, senin yerine, daha tecrübeli, savaşlar görüp geçirmiş birini göndereyim de,

* "Gitsin, onun başına gürleyen bulutun dolu yağdırması gibi, ok yağdırsın ve başlığını kafasına okla çivilesin!" dedi.

* Fakat, Bîjen: "Ey, pehlivan! Genç bir kahraman, hünerli olmak gerek...

* "Eğer sen benim Furud'un savaşındaki ustalığımı görmedinse, beni bir daha sına.

* "Ben, Peşen savaşında da, yeryüzünü altüst ettim. İntikam gününde, kimse benim sırtımı görmemiştir.

19805. * "Eğer ustalıkla başkalarından geri isem, Tanrı canımı alsın!

* 'Eğer benim dileğimi yerine getirmez ve Hûmân'la savaşmam için izin vermezsen,

* "Seni de gider padişaha şikâyet ederim ve bundan sonra ne belime kemer bağlarım, ne de başıma külâh giyerim!" deyince,

* Gûderz, onun bu sözlerinden hoşlandı, güldü ve yeni yetişmiş bir selvi gibi dinçleşti.

* Ona: "Senin gibi bir oğlu olduğu için, Giv gerçekten bahtiyardır.

19810. * "Anasının Bîjen'i doğurduğu gün ne kutlu bir günmüş!

* "Sen pençelerinle savaşmaya başladığın günden beri, kaplanlar savaştan pençelerini çektiler.

* "Peki öyle ise, bende sana Hûmân'la savaşman için izin veriyorum. Umarım, ki talihin sana yâr olur.

* "Dilerim, ki yeryüzünün sahibi olan Tanrı'nın yardımı ve padişahımızla pehlivanlarımızın büyüklüğü ile,

* "Şu şeytanın canı senin elinde çıksın! Haydi, git de, Tanrı'nın izni ile bunu başarmaya çalış.

19815. * "Ben şimdi Giv'e, Siyâvuş'un zırhını sana vermesini söylerim.

* "Eğer bu zırhı giyer de düşmanını yenersen benim yanımdaki şerefin daha çok artar.

* "Ferhat'dan da, Giv'den de seni üstün tutar. Sana yüksek bir mevki ve şimdikinden daha çok servet, taht, taç ve er veririm!" dedi.

* Büyük baba torununa bu sözleri söyleyince, torun da bunlardan çok nasihatlar aldı.

* Hemen atından inip yeri öptü ve büyük babasına dualar etti.

* Bundan sonra Gûderz, Giv'i çağırttı ve onunla Bîjen üzerinde konuştu.

* Bîjen'in, savaşmak için istediği zırhtan söz açınca,

* Giv, babasına: "Ey, bütün yeryüzünün en büyük pehlivanı!

* "Bu çocuk benim aklım ve canım demek olduğu ve onu dünya ile bir tuttuğum için, bence onun yaşaması pek değerlidir.

* "Ben, onu gözümün önünden ayırmak ve ejderhanın ağzına atmak istemem!" dedi.

* Gûderz, ona: "Ey, şefkatli oğlum! Bîjen için, başka türlü düşünmen gerek...

* "Bîjen, gençtir, toydur ama, aklı her işe erer.

* "Üstelik, şimdi, intikam almanın, devlerden bu dünyayı temizlemenin zamanı da gelmiştir.

* "Madem ki, padişahın buyruğu gereğince, Siyâvuş'un intikamını almamız lâzım, o halde soy bağını bir yana bırakmalıyız ve

* "Gökten çelik kılıçlar da yağsa, yine canımızı bu uğurda vermekten kaçınmamalıyız.

19830. * "Onun savaş hevesini kırmak, yüzüne galipliğin, yahut mağlupluğun kapılarını kapamak doğru olmaz.

* "Tembelliğe alışan bir genç, kötü huylu ve kötü düşünceli olur!" dedi.

* Babasından bu karşılığı alınca Giv, artık bir çare kalmadığını anladı ama, oğluna bir kere daha öğüt vermek ve,

* Böylece, onu düşüncesinden vazgeçirmek tecrübesinde bulunmak istedi. Fakat Bîjen, ona: "Sen, benim adımı kötüye çıkarmak istiyorsun!" diye karşılık verdi.

* Bunun üzerine Giv, tekrar Gûderz'e dönerek: "Ey, yeryüzü pehlivanı! Can tehlikede olunca,

19835. * "İnsanın gözüne ne evlât görünüyor, ne hazine ne ordu, ne de padişahın komutanının emri...

* "Böyle tehlikeli bir günde, ne diye zırhımı başkasına verip de kendimi mahvedeyim?

* "Bîjen, savaşmak istiyorsa, kendi silâhı yok mu? Arkasında zırhı varken, ne diye benimkini istiyormuş?" deyince,

* Bîjen: "Artık, senin zırhına da ihtiyacım yok!

* "Senin zırhın sırtında olmadıkça hiçbir pehlivan savaşta hünerini gösteremez,

19840. * "Siyâvuş'un zırhını giymeden düşmanlarına üstün gelemez sanıyorsun galiba..." diyerek,

* Ordunun arasından atını oynatıp, karargâhına gitmek için yola çıktı.

Giv'in, Siyâvuş'un Zırhını Bîjen'e Vermesi

* Ordunun arasında gözden kaybolup gidince, Giv'in yüreği üzüntüden kabardı.

* Yüreğinin derdi ile gözlerinden kanlı yaşlar döktü, pişman oldu. Evlât derdinin ne olduğunu, işte bundan anlamalı...

* Duyduğu acı ile ciğeri yaralı ve gönlü de kanlı olarak, hep başını göklere kaldırıp

19845. * Tanrı'ya diyordu ki: "Ey, yeryüzünün sahibi! Şu gönlü yaralıya baksan, onu görsen yeridir!

* "Yüreğimi Bîjen'in derdiyle yakma, kirpiklerimden dökülecek yaşlarla ayaklarımı çamurlara batırma!

* "Onu sen yine bana bağışlayıver; zamanın kötülüğünü onun canından uzaklaştır!"

* Böylece, pehlivanın gönlü tasalandı; genç oğlunun giriştiği işten ötürü, yüreği kanla doldu.

* Kendi kendine: "Onu, boş yere, hırpaladım. Ne ettim de, istediğini önüne koymadım?

19850. * "Ona Hûmân'dan bir kötülük geldikten sonra, bana kılıcın, da kemerin de, zırhın da ne lüzumu var?

* "İşte şimdi, üzüntü içindeyim; gönlüm onu görmek isteğiyle, gözlerim de yaşla dolu..." diyordu.

* Derken, hemen oradan kalkarak, bir toz gibi hızla savaş alanına, oğlunun yanına gitti ve

* Ona: "Ne diye, bizi böyle üzüyorsun? Uslu uslu oturacağın yerde, kızgınlığa kapılıyorsun.

* "Savaş sırasında, denizden çıkan azgın bir timsaha bir karayılan ne kadar kendini gösterebilir?

19855. * "Parlak güneş kaybolduktan sonra, ay ne kadar parıldıyabilir??

* "Şimdi, ne diye, benim sözümden çıkarak, Hûmân'a doğru koşuyorsun?

* "Kendi aklını beğeniyorsun ama, nasıl bir işle karşılaşacağını bilmiyorsun!" deyince,

* Bîjen de ona: "Ey, kahraman babacığım! Yüreğimi, Siyâvuş'un intikamını almaktan vazgeçirmeye uğraşma!

* "Senin Hûmân dediğin ne tunçtan, ne de demirdendir; ne azgın bir fil, ne de bir Ehrimen'dir.

19860. * "O savaş eri ise, ben de savaş peşinde koşan biriyim. Senin talihine yemin ederim, ki ondan yüz çevirmem!

* "Zaman, yeryüzünün sahibi olan Tanrı'nın elindedir. Yok, alnımdaki yazı başka türlüdür de,

* "Başıma bir iş gelirse, sana yaraşan, üzülmemek, yüreğini dertle doldurmamaktır!" dedi.

* Giv, bir aslan gibi savaşmak için beline kemerini kuşanmış olan kahraman oğlunun bu sözlerini duyunca,

* Yürük atından aşağıya inip onu da, Siyâvuş'un zırhını da kendisine vererek:

19865. * "Mademki muhakkak savaşmak istiyorsun, mademki arzun aklına üstün geldi,

* "O halde insanı muradına eriştiren ve altında iken yeri altüst edecek olan şu ata bin!

* "Mademki Ehrimen'le savaşacaksın, silâhlarım da işine yarar!" dedi.

* Bîjen, babasının atını ayağının dibinde görünce, kendi atından bir rüzgâr gibi onun üstüne atladı ve

* Siyâvuş'un giydiği zırhı da sırtına geçirerek onu kemerinin üstünde düğümledi.

19870. * Böylece, padişahlara yaraşan o atın üstüne bindikten, beline kemerini kuşanıp eline gürzünü aldıktan sonra,

* Ordudan, ağzı lâf yapan ve iyi türkçe bilen birini de seçti ve,

* Siyâvuş'un intikamını almak için beline kemerini kuşanmış olarak, bir pars gibi ortaya atıldı.

* Bîjen, Hûmân'ın yanına yaklaştığı zaman, karşısında demirden yapılmış ve kabarmış taşmış bir dağ gördü.

* Hûmân'ın üzerindeki zırhın parıltısından bütün ova ışıldıyordu ve bu zırhın altında bir fil saklıydı...

19875. * Bîjen, tercümana, onunla konuşmasını buyurdu. Tercüman da, o kötü düşünceliye bağırarak :

* "Eğer savaşmak istiyorsan, yeniden geriye dön. Çünkü Bîjen de seninle savaşmak istiyor ve

* "Sana diyor ki: (Ey, savaş görmüş binici! Şu çayırlıkta, ne diye, atını koşturup duruyorsun?

* "Senin yüzünden Efrasiyâb'a bir kötülük gelecek olursa, bundan Turan ülkesi sana lânet edecektir.

* "Sen intikam almaya niyetlenmişsin ve kötü huylunun birisin! Anlaşılan, Turan'da, senden daha günahkâr olan yok...

19880. * "Tanrı'ya şükürler olsun, ki seni şu savaş meydanında karşıma getirdi!

* "Madem ki intikam almak için kanın kabarıp duruyor, o halde o hızlı koşan atının dizginini çevir de,

* "Ovada olsun, dağda olsun, nerede istersen, ortasında beraberce dönebileceğimiz bir savaş yeri seç!

* "Eğer iki ordunun safları arasında yer ve ad arıyacak olursan,

* "Dost düşman, herkes seni görmüş ve kahramanlar arasında seni beğenmiş olur!)" dedi.

19885. * "Hûmân, bu sözleri duyunca, kahkaha ile gülerek, şöyle karşılık verdi: "Ey, talihsiz!

* "Bakıyorum, kendine pek güveniyorsun... Herhalde, gövden başından bıkmış usanmış olacak!

* "Seni ordunun yanına öyle bir yollarım, ki Giv senin haline yanar yakılır!

* "Şimdiye kadar senin soyundan birçoklarına yaptığım gibi, çok geçmeden, senin de başını gövden ayırıverir im!

* "Şimdi, benim pençeme, selvi dalında dururken kartalın pençesine düşen bir sülün gibi düşeceksin!

19890. * "Kanadların pençeme geçince ve kanlarının içine gömülünce, gözlerinden kanlar akıtarak feryat edeceksin!

* "Fakat, ne fayda ki, gece yaklaştı. Haydi, git de, gecenin karanlığına şükret!

* "Ben, şimdi, ordunun yanına dönüyorum. Sabahleyin erkenden, komutanın yanına vardıktan sonra,

* "Hemen buraya gelerek, seninle savaşacağım!"

* Bîjen de ona şu karşılığı verdi' "Haydi, git! Senin gibi Ehrimen'in yeri kuyunun dibi olsun!

19895. * "Fakat, yarın, savaş yerine geldikten sonra, bir daha böyle geriye dönüp de ne ordunu görebileceksin, ne de padişahını!

* "Kafanı öylesine koparacağım, ki bir daha ordunu düşünemiyeceksin!"

* Bunun üzerine, gecenin karanlığı içinde, o savaş çölünü geçerek oradan döndüler.

* Böylece, pehlivanlar arasında her ikisi de yücelerek, kendi karargâhlarına vardılar.

* Bütün geceyi, savaşmak için duydukları sabırsızlıkla, üzüntü ve korku içinde geçirdiler.

Bîjen'in Hûman'la Savaşması ve Onu Öldürmesi

* Gecenin eteği ortadan kaybolup da dağın başından gün görününce,

* Hûmân hemen savaş silâhlarını kuşanıp Pîran'ın yanına gitti ve ona olup biteni anlatarak :

* "Ben, Giv'in oğlu Bîjen'i savaşa çağırdım ve bütün geceyi de onunla nasıl savaşacağımı düşünmekle geçirdim!"

* Dedikten sonra, yanına ordudan bir de tercüman alarak, rüzgâr gibi hızlı giden atına bindi.

* O savaş yerine gelerek, gözlerini yola dikip, Bîjen'i beklemeye başladı.

* Derken, bu sırada, savaşa hazırlanmış olan Bîjen de tercümaniyle beraber göründü.

* Atının üzerinde, domuzlarla savaşmaya giden, bir savaş kaplanı gibi duruyordu.

* Hûmân'a dedi ki: "Dün gece için, başını sana bağışladım.

* "Fakat bugün artık umuyorum, ki başın gövdenden fırlayınca,

* "Dökülecek kanınla topraklar çamurlaşacak..." Şimdi sen, hikâyeyi hatırla :

19910. * Bir yabani koyun bir ceylâna demiş ki: "Çöller baştanbaşa Perniyân kumaşiyle döşense de,

* "Ben bir tuzaktan bir kere kurtulunca, artık oralara bir daha ayak atmam! Varsın, bütün çöller senin olsun!"

* Hûmân da ona: "Bugün Giv'in, şu kahraman oğlunun yüzünden, ciğeri yaralanacak...

* "Söyle bakalım, Kenâbed Dağı tarafında mı, yoksa Ribed tarafındamı savaşmak istersin?

* "Savaşacağımız yer öyle bir yer olmalı ki, ne İran'dan, ne de Turan'dan kimse imdadımıza gelemesin!" deyince,

19915. * Bîjen: "Daha ne kadar konuşacaksın? Canın nerede savaşmak istiyorsa, oraya yürü işte!" dedi.

* Bunun zerine, kirişleri takılmış savaş yaylariyle birlikte, atlarını sürüp tozu dumana katarak,

* Kenâbed Dağı'nın dışına çıkıp ovaya doğru yürüdüler.

* Nihayet, toprağında bir insanın barınmış olduğunu gösteren hiçbir iz bulunmıyan bir yere geldiler.

* Toprağında erkek aslanların ayak izleri bulunan bu yerin gökleri ise, kartalların bile geçmesine elverişli değildi.

19920. * Etrafta da, her iki ordudan, imdada gelebilecek hiç kimseyi göremediler. Bundan sonra;

* Tercümanlarla konuşarak şöyle andiçtiler: "Şaşkınlığa düşerek, kötü yola sapmıyalım.

* "İçimizden kim sağ kalırsa kalsın, hasmının tercümanına dokunmıyacak...

* "Tâki o da gidip de padişaha, zamanın ne işler yaptığını, ortaya iyiliklerin ve kötülüklerin nasıl döküldüğünü,

* "Bu kanlı savaşın nasıl yapıldığını, savaşta işlerin nasıl olup bitiğini anlatabilsin!"

19925. * Bunun üzerine atlardan inip, zırhlarını düğümlediler.

* Yürekleri intikamla dolu olan o kızgın kahramanlar, rüzgâr ayaklı atlarını eğerledikten sonra,

* Yaylarını da gereği gibi hazırlayarak, savaş meydanına doğru yöneldiler.

* Çelikten temrenleri ve kayın ağacından oklarını atabilmek için, yaylarını, uçları birleşinceye kadar çektiler.

* Yeter miktarda ok attıktan sonra, bu sefer mızraklarına el attılar.

19930. * Atlarının dizginlerini çevirip sağa sola seğirterek, ellerinde su verilmiş çelikten olan mızraklarla

* Birbirlerinin zırhlarını param parça ettiler. Fakat, henüz, kimin talihinin tersine dönüp günlerinin sona ereceği belli değildi.

* Nihayet ağızları, ıstıraptan açık kalmış bir aslan ağzı gibi, açık kaldı; dinlenmeye lüzum duydular.

* Bunun üzerine bir kenara oturup biraz nefes aldılar ve böylece savaşın ateşine biraz su serptiler.

* Bundan sonra, tekrar, keskin kılıçlariyle kalkanlarını kavradılar. O gün, sanki, bir kıyamet günüydü.

19935. * Kılıçların tulgalara çarpmasından, kara buluttan çıkan parlak şimşek gibi, kıvılcımlar çıkıyordu.

* Üzerleri mücevherlerle süslenmiş olan kılıçlar, kahramanların pençelerinden, ateş gibi savruluyorlardı...

* Bu kan dökme işinde hiçbir yardımcıları olmadığı halde, yürekleri de savaşa bir türlü doymuyordu.

* Bundan sonra da, ellerini topuzlarına alarak, sonu gelmiyen savaşa yeniden daldılar.

* Bu da bittikten sonra, savaşta, bir de güclerini denemeyi kararlaştırdılar.

19940. * Birbirlerini atlarının üstünde aşağıya almacasına savaşmaya koyuldular.

* Karşılıklı olarak kemer bağlarından tutarak, birbirlerini atlarından aşağıya almaya çalıştılar.

* Kahramanların asılmalarında ve yüklenmelerindeki kuvvetle, özengilerin kayışları koptu.

* Fakat, bütün uğraşmalarına rağmen, birbirlerini attan aşağıya alamadılar, kimse kimseye üstün gelemedi.

* Bunun zerine her ikisi de atlarından inerek, yine biraz nefes almaya koyuldular.

19945. * Atları tercümanlar tutuyorlardı. İki savaşçı da, kükreyen birer aslan gibi,

* Biraz dinlendikten sonra, birbirlerini öldürmek için tekrar kapıştılar.

* O iki savaşçı, böylece, ta sabahtan güneş batıncaya kadar, korku ve ümit içinde

* Birbirleriyle savaştılar... Hiç birisi, intikam almaktan yüz çevirmedi.

* Güneşin kızgınlığı ve çektikleri zahmetle, vücutları kan ter içinde kalmış ve ağızları kurumuştu.

19950. * Bu sırada, birbirlerinden izin alarak, su içmeye gittiler.

* Bijen, suyu içtikten sonra, dert içinde, doğrulararak, iyilik verici Tanrı'yı andı...

* Duyduğu acı ile, vücudu rüzgâra tutulmuş bir selvi gibi titriyordu. Gönlü, tatlı canından yana, ümidini kesmişti.

* Tanrı'ya yönelerek dedi ki: "Ey Tanrım! Turanlının halini bilmiyorum ama, işte benim halım meydanda!

* "Eğer beni bu savaşta, bu intikam arayışta haklı buluyorsan,

19955. * "Bugün benim rızkımı kesme ve şu uyanık aklımı koru!"

* Ciğeri yaralı olan, yüreğinin derdi ile ve aldığı yaralarla vücudu bir karga gibi kararmış bulunan, Hûmân yine kalkıp geldi.

O yaralı halleriyle, domuzlara saldıran birer aslan gibi, tekrar savaşa başladılar.

* Güclerini birbirlerinin üzerinde deneyerek, bazan o bunu, bazan da bu onu yerde sürükledi.

* Hûmân'ın kuvveti Bîjen'inkinden üstündü ama, insanın talihi bir kere döndü müydü, hüneri de kaybolur.

19960. * Böylece birbirleri üzerinde kuvvetlerini türlü şekillerde sınadılar ve birçok oyunlar gösterdiler. Fakat, gelgelelim, feleğin yaptığı oyun hepsinden üstündü.

* Nihayet, Bijen elini atarak pençesini onun başından ayağına kadar üzerinde bir dolaştırdıktan sonra,

* Sol eliyle boynundan, sağ eliyle de dizinden yapışarak, o iri, yarı bir deveyi andıran Hûmân'ın belini iki büklüm ettiği gibi,

* Onu havaya kaldırıp yere fırlattı ve bir rüzgâr gibi hızla elini hançerine attı.

* Hûmân'ı yere serince hemen hançeriyle başını gövdesinden ayırarak, bir ejderha gibi onu kaldırıp fırlattı.

19965. * Hûmân, toz toprak içinde yuvarlandı, durdu; bütün çöl, baştanbaşa, kanla dolmuştu.

* Bîjen, çayırların üzerine devrilmiş, dümdüz bir selvi gibi, yerlerde yatan o fil gövdeli Hûmân'a baktı da,

* Nasıl olup da, onun talihinin böyle tersine döndüğüne şaştı ve yeryüzünün sahibi olan Tanrı'ya yüzünü döndürerek:

* "Ey, zamana, yere, konuşan cana ve uyanık ruha ihtiyacı olmıyan Tanrı!

* "Ey, yeryüzünün sahibi, bu işi bana başartan sensin! Senin işlerine akıl ermez...

19970. * "Benim ne böyle bir hünerden nasibim vardı, ne de böyle bir filden intikam alabilecek kadar cesaretim...

* "Ben, onun başını Siyâvuş'un ve babamın yedi kardeşinin intikamını almak için kopardım.

* "Onun ruhu benim ruhuma köle olsun ve tenini de aslanların pençeleri didiklesin." dedi.

* Bundan sonra, gövdesini toz toprak içinde bırakarak, başını Şebrenk'in eğerine astı.

* Böylece Hûmân, silâhları dağılmış, kemeri çözülmüş, vucudu bir yanda, başı bir yanda olarak kaldı...

19975. * İşte, zaman hep böyle yalanlarla doludur; onun sertliği karşısında, kimse imdada koşamaz.

* Mademki dünyanın görünüşünde bir iş yoktur, o halde ona gönül bağlamaya değmez.

* Vîse oğlu Hûmân'ın işi böylece bitince, her iki ordunun tercümanları da konuşup

* Bîjen'in yanına gelerek onu övdüler ve önünde, Çin putunun önünde duran Birehmen'ler gibi durdular.

* Bîjen, bundan sonra, o savaş alanına bir göz gezdirince, geriye dönmek için Turan ordusunun yanından geçmekten başka çare olmadığını gördü. Fakat,

19980. * O kalabalığın yanından geçmekten korktu. Eğer Hûmân'la aralarında olup bitenleri anlıyacak olurlar da,

* Hep birden dağ gibi yürüyerek kendisiyle savaşa tutuşurlarsa hoş bir durum olmıyacağını düşündü.

* Bunun üzerine, Siyâvuş'un zırhını üzerinden çıkararak, sırtına Hûmân'ın kaftanını geçirdi.

* Hûmân'ın elinde tuttuğu siyah bayrağını aldı, onun yerinde hiç duramıyan atma bindi.

* Böylece, o fil gövdeli kır atına binmiş ve elinde de o ünlülerin başının bayrağı olarak,

19985. * Yola çıktı; kendi uyanık talihini ve o uğurlu yeri övdü.

* Büyüğüne o kadar kötülüğün geldiğini gören, Hûmân'ın tercümanı korku içinde idi.

* Bîjen, ona: "Kendine bir zarar gelir diye korkma! Benim sözüm sözdür. Şimdi de sana nasihatim şu :

* "Hemen, kendi ordugâhının bulunduğu yere giderek, benden bütün gördüklerini onlara anlat!" deyince,

* Tercüman yola çıktı. Bîjen de, kirişi yayına takılmış olarak, Kenâbed Dağı'na geldi.

19990. * Türk ordusunun gözcüleri, Turan komutanının bayrağını ve mızrağını uzaktan

* Görür görmez, gözetleme yerinden fırlıyarak, sevinçle bağırmaya başladılar.

* Orada bulunan gözcü Pîran'a duman gibi hızlı giden bir haberci göndererek:

* "Padişahımızın sayelerinde Hûmân, savaş alanından zaferle döndü.

* "İranlıların yüce bayrağı baş aşağı oldu; Bîjen'in vücudu de, düşkün bir halde ve kana toprağa bulanmış olarak kaldı!" diye haber verdi.

19995. * Bunun üzerine bütün erler harekete geçerek, Hûmân'ı karşılamak için, sevinçle hazırlandılar.

* Fakat bu sevincin sonunda ümitsizlik ve ölümün haberi vardı ve başlarına belânın doluları yağacaktı.

* Biraz sonra tercüman Turan ordusuna erişip gördüklerini anlattı.

* Onun ardından da kara haber Pîran'a erişti ve padişahlık güneşinin karardığı bildirildi.

* Bunu duyan Turanlı erler çığlıklar kopardılar; başlarından külâhlarını çıkarıp yere çaldılar.

20000. * Dünya başlarına zindan kesildi. Artık, hiçbir tesellileri kalmamıştı.

AÇILAMA

A

Âban: Üç anlamda kullanılır :

a — Güneş Takviminin sekizinci ayı, yani Ekim ayı

b — Bu aydaki işleri düzenlemekle yükümlü olan melek.

c — Her ayın onuncu günü

Akik: (Bk. Açıklama, C. III)

Amu: Ceyhun ırmağı.

Ateşgede: (Bk. Açılama, C. III)

Azer: (Bk. Açılama, C. III)

B

Bebr-i beyan: (Bk. Böbür, Açılama, C. II)

Behram : Birçok anlamları arasında, başlıcaları şun lardır :

a — Her ayın yirminci günü.

b — Bugünün işlerini düzenlemekle ve yolcularla konukları korumakla yükümlü bir melek.

c — Merih yıldızı.

Bicâde: Genel olarak, Kehribara verilen ad. Bir söylentiye göre de, Kehribar gibi samanı çeken, kırmızı renkli küçük bir taş.

Brehmen: Puta ve ateşe tapanlarla onların rahiplerine verilen ad. Hindistan'da, soylu kişiler için de kullanılır.

Bîdât: Türkistan'da, yeri kesin olarak belli olmıyan, bir şehrin adı.

Bîstun: (Bk. Açılama, C. III)

Ç

Çaç: (Bk. Açılama, C. I)

Çağan: Türkistan'da bir şehrin adı.

Çenk: (Bk. Açılama, C. II)

D

Dey: (Bk. Açılama, C. II)

Dihkan: (Bk. Açılama, C. I)

E

Ehrimen: Şeytan, cadı.

Elânan (Elân) : Türkistan'da bir şehir ve bir il adı.

F

Fağfur: (Bk. Açılama, C. I)

Fersah: (Bk. Açılama, C. II)

Ferverdin: (Bk. Açılama, C. II)

Fîrûze: (Bk. Açılama, C. III)

G

Garçe (Garcistan) : Horasan'da bir il adı.

Geng: Birçok anlamları arasında, yer adı olarak şuralarda kullanılır :
a — Hıta İlinin güney doğusunda, gecesi ve gündüzü her zaman eşit ve havası çok mutedil olan bir şehrin adı.
b — Taşkent şehri.
c — Kudüs şehri.
ç — Keykâvus'un, Türkistan'da yaptırmış olduğu bir tapınak.

H

Hallâh (Halâh) : Türkistan'da, ahalisinin güzelliği ile ün almış bir şehir. Buradan, aynı zamanda, iyi misk de çıkarmış.

Hatlan: Maverâ-ün-nehir de. Semerkant dolaylarında, çok cins atlar yetiştirmekle ün almış bir şehir.

Hıta: (Bk. Açılama, C. III)

Hirmend: İran'da Sîstan İli'nin sınırında bir dağın ve onun eteğinden geçen bir ırmağın adı.

Hoten: Doğu Türkistan'da büyük bir şehir. Miski ve ipeği ile tanınmıştır.

Hurdâd: Şu anlamlarda kullanılır :
a — Güneş takviminin üçüncü ayı, yani Mayıs.
b — Her ayın üçüncü günü ateşe tapanların bayram günü.
c — Mayıs ayının işlerini düzenlemekle ve ırmaklarla ağaçları korumakla yükümlü bir melek.
ç — İranda, büyük bir ateşgede.

K

Kât: Eskiden, bir söylentiye göre Horasan'da, başka bir söylentiye göre de Mâverâ-ün-nehir'de bir şehir adı.

Kenâbed : Türkistan'da bir şehrin ve oradaki bir dağın adı.

Keşan: Türkistan'da bir il adı.

M

Mâzenderan: (Bk. Açılama, C. II).

Mühre: (Bk. Açılama, C. II).

Murdad: Şu anlamlarda kullanılır :

a — Güneş takviminin beşinci ayı, yani Temmuz.

b — Her ayın yedinci ve bir söylentiye göre de sekizinci günü. Bugün, eski İranlıların bayram günlerinden biri idi.

c — Yukarda söylenen ayda ve gündeki işleri düzenlemekle ve kış mevsimini idare etmekle yükümlü bir melek.

N

Nevruz: (Bk. Açılama, C. I).

Nimruz: (Bk. Açılama, C. I).

Ö

Ördibehişt: (Kelime olarak, benzetme eki olan örd ile Cennet anlamına gelen behiştten yapılmış bileşik isim).

Şu anlamlarda kullanılır :

a — Güneş takviminin ikinci ayı, yani Nisan.

b — Her ayın ikinci günü.

c — Dağları korumakla ve Nisan ayındaki işleri düzenlemekle yükümlü bir melek.

P

Pehlevce: (Bk. Açılama, C. I).

Perniyan : (Bk. Açılama, C.

R

Rûd: (Bk. Açılama, C. III)

Rübab: (Bk. Açılama, C. III).

S

Saklab: (Çoğulu: Sakaalibe) Arapların, İslâvlara ve onların oturdukları yerlere, genel olarak verdikleri isim.

Sandaloz: Kopal ağacından çıkan zamk. Kehribar cinsindendir.

Seksar: (Kelime olarak köpek anlamına gelen sek ile benzetme eki olan sar'dan yapılmış bileşik isim) Başları

köpek ve vücutları insan olan bir halka ve onların oturdukları yere verilen ad.

Sipencâb (Sincâb) : Türkistan'da, güzel bir şehir.

Sipendarmüz: Şu anlamlarda kullanılır :

a — Güneş takviminin sonuncu ayı, yani Şubat.

b — Bu aydaki işleri düzenlemekle ve toprağı, koruları ve ağaçları korumakla yükümlü bir melek.

Sîstan: (Bk. Açılama, C. I).

Sitîr: Onbeş miskal tutarında bir ağırlık ölçüsü.

Süheyl: Yemen'den çok parlak görünen bir yıldız.

Ş

Şehrîr (Şehriver) : Şu anlamlarda kullanılır :

a — Güneş takviminin yedinci ayı, yani Eylül.

b — Her ayın dördüncü günü. Eski İranlılarda bugün de bir bayram günüdür.

c — Eylûl ayındaki işleri düzenlemekle ve ateşle madenleri korumakla yükümlü bir melek.

T

Tehemten: (Bk. Açılama, C. III).

Tîr: Birçok anlamları arasında bellibaşlıları şunlardır :

a — Güneş takviminin dördüncü ayı, yani Haziran.

b — Her ayın onüçüncü günü. Eski İranlı'larda Haziranın onüçüncü günü bayram günüdür.

c — Haziran ayındaki işleri düzenlemekle ve ağıl hayvanlarıyla ahır hayvanlarını korumakla yükümlü bir melek.

ç — Utarid yıldızı.

d — Eleğimsağma.

V

Vehr: İran'da bir şehir adı

Vîsegerd: Türkistan'da, ünlü Türk komutanlarından Vîse tarafından yapılmış olan bir şehrin adı.

Y

Yedi Ülke: (Fars ve eski Türk edebiyatında geçen şekli: Heft iklim). Eski Coğrafyacılar, dünyanın canlılarla oturumlu olan yerlerini yedi bölgeye ayırmışlar ve her birine "iklim: Ülke" demişlerdir. Bunlardan her birinde oturan insanların renkleri başka başka olarak tarif edilmiştir. Bu ülkelerin dışında kalan yerler "Zulûmât : Karanlıklar Bölgesi" idi.

Z

Zâbil (**Zâbilistan**) : (Bk. Açılama, C. I).

Zebercet: (Bk. Açılama, C. II).

Şark İslâm Klasikleri

18

No. 10363

TOPTAN SATIŞ

İstanbul Devlet Kitapları Müdürlüğü

Ankara, İzmir, Adana, Samsun, Elazığ, Erzurum, Trabzon, Van, Sivas, Burdur ve Zonguldak Bölge Şeflikleri.

PERAKENDE SATIŞ

Millî Eğitim Yayınevleri

ve Bakanlık yayınları satıcısı [illegible]tapçılar.

%1 KDV DAHİL F[illegible] • [illegible]0 LİRA

(118812 Lira [illegible]ra)

245000